

Punem țara înaintea de orice, datoria înaintea de propria persoană, suntem mândri știind că tot ceea ce facem este pentru România!

(Deviza Serviciului de Informații Externe)

PERISCOP

Anul XV, nr. 3-4/59-60, iulie - decembrie 2022

**Publicație trimestrială a Asociației Cadrelor Militare
în Rezervă și în Retragere din Serviciul de Informații Externe**

CONSULTANȚI:

Prof. dr. Ilie BĂDESCU – membru corespondent al Academiei Române

Conf. dr. Mihai MILCA – membru al conducerii Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România

Jurnalist - Dan ANDRONIC

Acad. Dinu C. GIURESCU

COLEGIUL DE REDACȚIE:

Redactor-șef: I. Popa

Redactor-șef adjunct: A. Botez

Membri: C. Barbu, C. Biriș, I. Constantin,
I. Gatea, D. Ionescu, D. Sulugiuc
M. Manea, I. Pavel, D. Stîngă

Grafica: D. Roșu

Cu prilejul Sărbătorilor de iarnă, Consiliul director al ACMRR-SIE și Colegiul de redacție al revistei Periscop adresează membrilor Asociației, colaboratorilor și cititorilor noștri calde urări de sănătate, viață îndelungată, bucurii și noi împliniri, alături de toți cei dragi.

LA MULȚI ANI, 2023!

SUMAR

- **Mesajul directorului Serviciului de Informații Externe adresat ofițerilor și subofițerilor în rezervă și retragere din SIE ..... pag. 8**

EDITORIAL

- **Veteranii... ..... pag. 9**
*Scrierea generalului C. I. Brătianu despre **Veteranii Armatei** rămâne la mai bine de un secol de la publicare un semnal de alarmă și un avertisment (I. Popa)*
- **Periscop – 15 ani de existență ..... pag. 12**
Într-o perioadă în care lumea este bulversată profund, Revista Periscop rămâne credincioasă principiilor sale programatice de a se menține în afara disputelor politice și de a oferi cititorilor săi raze de încredere și speranță într-un viitor mai bun și mai sigur. (I. Popa)
- **Periscop la a 15-a aniversare ..... pag. 18**
Revista PERISCOP are un caracter documentar-informativ deoarece pune în pagini ceea ce s-a întâmplat în timp în această activitate de maximă sensibilitate și de maxim sprijin pentru conducerea oricărei țări. (C. Anghelache)

BULETIN INFORMATIV

- **Buletin informativ ..... pag. 21**
I. SERVICII SPECIALE: 1) Un viitor președinte curtat de KGB; 2) A periclitat Donald Trump Siguranța Națională a SUA?; 3) Ultimul șef al KGB a murit; 4) Un nou lider terorist ucis cu drona. II. ZIG-ZAG GEOPOLITIC: 1) 25 de ani de parteneriat strategic cu SUA; 2) Un editorial din Die Welt avertizează despre acțiunile Budapestei privind Transilvania; 3) Francis Fukuyama despre regimul Orban din Ungaria; 4) Opoziția ungară despre „trauma Trianon”; 5) Cum a renunțat Ucraina la arsenalul nuclear?; 6) Henry Kissinger insistă pentru o politică flexibilă a SUA; 7) China se pregătește de război; 8) Faptul divers. (I. Popa)

SERVICII SECRETE

- **Spionajul românesc în vreme de război (II, III) ..... pag. 33**
*Textele reproduse din „Memoriile lui Eugen Cristescu” prezintă principiile noilor reorganizări la care a fost supus Serviciul Special de Informații (SSI) pentru adaptarea „din mers” la necesitățile generate de război (1940-1944). SSI a devenit prin lege un **serviciu de drept public**,*

*însărcinat cu informarea generală a conducerii statului, iar angajații săi au dobândit statut de funcționari publici, obligați prin regulament să păstreze **discreție desăvârșită** asupra chestiunilor în care lucrau, atât în timpul cât și după plecarea lor din Serviciu. (I. Popa)*

- **Intelligence mozaic ..... pag. 65**
Muzeul CIA – cel mai secret din lume; Un cuplu din Hawaii - spioni ruși cu nume false; Din nou despre rolul femeilor în spionaj; Mossadul promovează femei pe funcții de conducere în spionaj; Convergența CIA-JSOC și supravegherea acțiunilor sub acoperire; SUA: Forța Spațială preia toate comunicațiile militare prin satelit; BND și procesele unor seniori naziști. (I. Gatea, G. Bărbulescu)
- **Infiltrarea agenților secreți ruși în Germania ..... pag. 73**
Investigație jurnalistică care dezvăluie o serie de date despre agenți ruși, identitățile multiple pe care și le asumă și detalii despre modul în care desfășoară operațiuni secrete în întreaga lume. (A. Botez)
- **Saga defectorilor (IX) ..... pag. 86**
Agee – un renegat care mai mult a încurcat treburile CIA. (M. Milca)
- **Mașina de cifrat KL 7 ..... pag. 89**
Cum au ajuns la sovietici secretele mașinii criptografice americane AFSAM-7 (KL-7), o realizare de vârf în anii Războiului Rece. (A. Fărău)

CULTURA DE SECURITATE, CULTURA POLITICĂ

- **CIA – 75 de ani ..... pag. 93**
În 1947, președintele Harry Truman a semnat Actul de Securitate Națională prin care s-a înființat CIA, a cărei evoluție stă la baza comunității de informații de astăzi a SUA. (Redacția)
- **Consul și/sau spion?! ..... pag. 98**
Acoperirea consulară conferă ofițerului de informații oportunități multiple de a executa misiunile specifice. (P. Neghiu)
- **Muzeul spionilor din Germania ..... pag. 101**
Berlinul nu este privit doar ca un important sit istoric în timpul Războiului Rece, ci și ca o fostă capitală a spionajului. (I. Gatea)

ANALIZE POLITICO-STRATEGICE

- **România și Ungaria în vârtoarea anilor 1989 - 1990 ..... pag. 103**
În decembrie 1989 s-a dorit declanșarea unui război civil în România, în vârtoarea căruia s-ar fi putut schimba statutul Transilvaniei. (A. Ghișă)
- **Încotro se îndreaptă Găgăuzia? ..... pag. 110**
Odată cu declanșarea războiului din Ucraina, Moscova și-a reactivat toate „punctele de sprijin” din regiune, două dintre ele fiind regiunile separatiste din Republica Moldova – Transnistria și Găgăuzia. (I. Constantin)

- **Lecția Ucraina – cum se repetă istoria ..... pag. 115**
Să fie oare scris, undeva, în legile omenеști, că, în mod implacabil, istoria se repetă... și noi, oamenii, să nu învățăm încă nimic? (C. Barbu)
- **Influența lobby-ului pro-Israel în politica externă a SUA ..... pag. 119**
„Diferența care particularizează Lobby-ul în favoarea Israelului este extraordinara eficiență a acestuia. Dar nu este nimic care să nu fie în regulă în încercarea de a influența politica Statelor Unite față de Israel. În cea mai mare parte, grupările de „Lobby” fac aceleași lucruri pe care le fac și alte grupuri de interese, numai că le fac mai bine”. (A. Botez)

MEMORIALISTICĂ, CONSEMNĂRI, DEZBATERI

- **„O istorie a CIE” - între controverse și contestații vehemente ..... pag. 132**
Anumite controverse și contestații privind conținutul și selecția documentelor incluse în carte s-au manifestat chiar în debutul dezbaterilor, dar „furtuna” abia urma. Principalul subiect al disputelor l-a constituit deconspirarea unor ofițeri care au lucrat în CIE, dar și după 1989. (Redacția)
- **„Nu mi-am pierdut niciodată respectul față de țara mea și mândria de a fi român” ..... pag. 145**
Mărturii ale dr. Alexandru Țăulescu, fost medic personal al generalului Gheorghe Avramescu (comandant al Armatei a 4-a române în timpul celui de-al Doilea Război Mondial) despre cum a devenit captiv pe viață în URSS. (D. Zamfirescu)

MOZAIC CULTURAL

- **Din ziare adunate ..... pag. 160**
„Jurnalul Național”, „Național”, „Cașavencii”, „România Liberă”, „Certitudinea”, „Lumina”, „România literară”. (P. Neghiu)
- **Codex Rohonczy ..... pag. 168**
Deslușirea acestui document apărut în condiții bizare ar putea aduce lămuriri cu privire la aspecte majore ale istoriei poporului nostru. (I. Constantin)
- **Vitrina cărților de spionaj ..... pag. 171**
*Trei apariții recente (*Star and Spies*, *A Spy in Plain Sight* și *Compromis*), analizate de experți consacrați în intelligence, în traducerea și adaptarea colegului nostru Ioan Gatea. (Redacția)*
- **Colecția de căști militare a Generalului Cornel Biriș ..... pag. 181**
O expoziție inedită a oferit o călătorie prin timp și spațiu de-a lungul unui secol și jumătate de istorie, în salonul „Carol I” al Bibliotecii Centrale Universitare din București, între 14 și 18 septembrie 2022. (Redacția)

CUVÂNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ

- 1. Cum trebuie să ne lăsăm într-un tot viața, voia și activitatea noastră în voia lui Dumnezeu. 2. Generațiile de la Avraam până la Hristos ..... pag. 183
(M. Vîrtejanu)

DIN ACTIVITATEA ASOCIAȚIEI ..... pag. 191
(Biroul executiv al ACMRR)

ROMÂNIA
SERVICIUL DE INFORMAȚII EXTERNE

București, 19 octombrie 2022

***Doamnelor și domnilor ofițeri și subofițeri în rezervă și retragere din
Serviciul de Informații Externe,***

Astăzi, cu ocazia aniversării a 23 de ani de la înființarea Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și Retragere din Serviciul de Informații Externe, vă adresez, în numele meu și al colectivului pe care îl reprezintă, cele mai bune gânduri, urări de sănătate și împlinire, alături de un sincer „La mulți ani!”.

Totodată, reafirmăm, cu acest prilej, aprecierea noastră pentru profesionalismul și dăruirea manifestate pe parcursul întregii activități desfășurate, în scopul promovării și apărării intereselor și siguranței naționale.

Mult succes pe mai departe, în realizarea tuturor năzuințelor, din planurile importante ale vieții dumneavoastră!

Cu stimă,

Gabriel VLASE

Directorul
Serviciului de Informații Externe

DOMNULUI GI. MR. (rtr) PROF. PETRU NEGHIU
PREȘEDINTE ACMRR SIE

EDITORIAL**VETERANII...****Dr. soc. Ioan C. Popa**

Dicționarul Explicativ al Limbii Române ne prezintă trei sensuri ale substantivului *veteran* (cu origini străvechi, de la latinescul *veteranus* și franțuzescul *veteran*): 1. Ostaș roman eliberat după terminarea serviciului militar, care obținea la eliberare o serie de privilegii; 2. Bărbat în vârstă care a participat la unul sau mai multe războaie; 3. Persoană (în vârstă) care a activat și s-a remarcat vreme îndelungată într-o acțiune de mare răspundere, într-o instituție etc.

Așadar, fiecare profesie își are veteranii ei, de regulă recunoscuți și respectați cum se cuvine de întreaga societate în slujba căreia și-a dăruit toate eforturile, energia și competența în tinerețe. Toți sunt persoane respectabile, care se bucură de prețuirea și dragostea celor din jur, sunt adesea consultați în luarea unor decizii în domeniile în care au activat și, nu în ultimul rând, au asigurată o bătrânețe liniștită, cu un trai decent, ferit de grija zilei de mâine. Așa se întâmplă în toate societățile democratice, în care respectul pentru valori și tradiție este onorat și garantat prin legi situate mai presus de disputele partizane. Așa ar trebui să se întâmple și în România, inclusiv în ceea ce îi privește pe veteranii militari proveniți din structurile de siguranță ale statului. O scurtă retrospectivă arată însă că nu întotdeauna lucrurile au decurs așa cum ar fi fost normal să se întâmple.

În 1909, generalul Constantin I. Brătianu (n.17 septembrie 1844-d.6 ianuarie 1910), un urmaș din glorioasa familie a Brătienilor, reprezentant de frunte și „*unul dintre cei mai culți ofițeri*” ai Armatei Române în ultimele decenii ale secolului al XIX-lea și în primul deceniu din secolul al XX-lea (autor a numeroase lucrări de pionierat în istoria militară a țării, membru corespondent al Academiei Române), publica o broșură de 20 de pagini intitulată *Veteranii Armatei față de drepturile și datoriile lor*. Aceasta era una din ultimele

lucrări ale generalului, trecut și el nu demult în rândul veteranilor (1907), scrisă la îndemnul colegilor săi despre menirea și rolul pe care aceștia l-ar putea avea în apărarea și dezvoltarea țării și după ce, datorită vârstei, au fost nevoiți să se despartă de „*acea familie de elită a națiunii*”, după cum afirma el cu nostalgie despre perioada activă a carierei sale militare.

„E o datorie sfântă pentru veterani – scria generalul C. I. Brătianu în broșura amintită – , ca pururea ei să fie streji neadormite și fîrești ale armatei, în sânul căreia au trăit laolaltă cei mai frumoși și cei mai dragi ani ai vieții. Și această veghere, veteranii armatei o pot face cu atît mai lesne și mai temeinic, căci munca lor negăsindu-se îngreuiată prin truda serviciului zilnic al ofițerului în activitate, acțiunea lor se bucură de toată libertatea cerută spre a fi rodnică.

Mai cu seamă astăzi, când țara se găsește atît de îngrijorată față de gravele slăbiciuni de care suferă regimul nostru ostășesc, și care mai pe fiecare zi se denunță în Parlament și prin presă; când vedem mai departe, pe cei îndreptății a remedia lucrurile, că în loc de a pune mîna la bubă și de a o vindeca, își sleiesc forțele cu reforme pe care le introduc astăzi, pentru ca mâine să le schimbe, iar poimîine să revină iarăși la ele; în fine, când ne găsim într-o așa dezorientare în tot și peste toate, este trebuință – mai mult ca niciodată – de a răsădi credința temeiniciei în spiritul națiunii, și de a întări moralul corpului nostru ofițeresc”.

Scrierea generalului C.I. Brătianu este însă plină de amărăciune despre soarta multora dintre comandanții militari români glorioși pe câmpiile de luptă din Bulgaria, în războiul din 1877, încheiat cu obținerea independenței de stat a României. Odată cu trecerea anilor, notează autorul, *„prin legi drastice, acei veterani fură depărtați ca otrepe din armată chiar în vîrsta voiniciei lor; iar sub pretext de criză economică, nu numai că nu li s-a acordat nicio recompensă, ci li se știrbi chiar pensiunea ce le asigură legea. Ba, spre a ascunde publicului imaginea de jale ce târau cu dînșii, guvernele și parlamentul țării împinseră necuviința până a opri acestor veterani ai timpurilor grele chiar portul uniformei pe care dînșii o ilustraseră atîta prin lupte vitejești și petrecuseră cu dînsa o viață de om!”*. Printre numele ilustre de veterani ai Războiului de independență îndepărtați pe nedrept din armată, generalul C.I. Brătianu amintește pe generalul de divizie Alexandru Cernat, generalul Moise Grozea, colonelul Sergiu Voinescu, generalul Ioan Năsturel, dar lista „eroilor legendari de neatîrnare națională”, urgisiți în anii din urmă, este mai lungă. *„Culmea înjosirii”* împotriva acestor eroi, mai notează autorul, a fost atinsă chiar de *„unii dintre vechii lor camarazi de arme; adică tocmai aceia cărora li se impunea mai mult datoria de a le asigura o viață fără înjosire!”*.

Nu era pentru prima dată când generalul C. I. Brătianu scria cu durere despre frământările din armată și măsurile care au dus la slăbirea moralului acesteia. Într-o amplă lucrare publicată la aniversarea a patru decenii de domnie a regelui Carol I (*Armata română în timpul ultimilor 40 de ani. 1866-1906*, București, 1906), generalul veteran consemna că dese schimbări la nivelul conducerilor influențează stabilitatea personalului și erodează încrederea acestuia: *„Cine nu vede că invaziunea printre noi a acestor năravuri destructoare fac să nască rivalitățile și egoismul, favorizează pe cei îndrăzneți, descurajează puțin câte puțin, prin toate mijloacele văzute și nevăzute, licite sau ilicite, acea mare familie militară a cărei nobilă menire este tocmai aceea de a servi de*

adevărată școală civică a națiunii și drept scut neclintit al țării.(...) atunci când în inima lor, calculul și interesul personal – de carierism și favoritism – a luat locul datoriei, al patriotismului, atunci s-a sfârșit cu armatele!” (op. cit., p. 69-70).

Revenind la lucrarea despre veterani, generalul C.I. Brătianu considera că „două mari și grave greșeli” au comis guvernanții: 1. Îndepărtarea din armată, „fără rost și seamă”, a veteranilor războiului de independență, lipsind astfel corpul militar de „elementele cele mai vrednice și cele mai solide cu experiență îndelungată”, capabile să asigure fără sincope îndrumarea acestuia pe calea progresului și 2. Neutilizarea veteranilor, a acestor „elemente de ordine” în administrația civilă (de la primari, notari sau inspectori comunali, la prefecți și administratori în diverse instituții ale statului), a „risipit zadarnic avutul țării în pensiuni neproductive pentru binele obștesc” și, totodată, „a lipsit țara de funcționari de carieră, capabili de a pune ordinea și cinstea în destrăbălata administrație publică”.

Concluziile autorului readuc în atenție poziția și rolul veteranilor și, în general, ale militarilor în rezervă și în retragere: „În viața unui popor – scria el – vin momente de criză, când ofițerii din activitate nu sunt îndeștători nevoilor și e trebuință de concursul ofițerilor în retragere, fie pentru a lua loc în rândurile armatei, fie pentru a conduce serviciile auxiliare ale armatei mobilizată!”. Cu atât mai mult, „căci este știut de toată lumea: că ofițerii nu se pot improviza sau crea ad-hoc prin decrete ca funcționarii civili, ci se cere în prealabil o pregătire specială și o practică în meserie de ani îndelungați, și în parte pentru fiecare grad al ierarhiei militare”.

„Ar fi cred timpul”, încheia generalul C. I. Brătianu, ca guvernanții „să lase mai la o parte interesele de partid, ca ele să fie subordonate interesului public”. El nutrea speranța că, „sub o bună călăuzire”, vom avea satisfacția de a vedea ca „greșelile semnalate să nu se mai repete împotriva veteranilor rămași sub arme”. Despre cum s-a împlinit această speranță vom reveni într-un număr viitor.

Neîndoielnic, scrierea generalului C. I. Brătianu despre *Veteranii Armatei* rămâne la mai bine de un secol de la publicare un semnal de alarmă și un avertisment pentru toți cei care poartă anumite răspunderi cu privire la organizarea, pregătirea și asigurarea a tot ceea ce înseamnă Corpul Militar ca garant al siguranței Națiunii și a Statului.

PERISCOP – 15 ANI DE EXISTENȚĂ!

Ioan C. Popa, redactor-șef

În urmă cu 15 ani, la nouă ani de la înființarea Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere provenite din Serviciul de Informații Externe, pe piața media din România apărea o nouă publicație – revista *Periscop* – profilată pe problematica intelligence-ului, un subiect atât de gustat de cititori, dar mult văduvit de o minimă publicitate decentă în epoca de aproape cinci decenii de apartenență a țării la blocul socialist european dominat de URSS.

Inițiată cu multe speranțe de câțiva veterani entuziaști ai serviciilor de informații externe românești, revista *Periscop* și-a găsit repede aderenți și susținători în rândul membrilor Asociației și a pornit la drum cu încredere în obiectivele sale programatice:

- apărarea onoarei și demnității ofițerilor de informații externe și, în general, a luptătorilor pe frontul nevăzut;
- păstrarea memoriei instituționale, singura în măsură să ofere încredere și soliditate în valențele unei profesii străvechi, pusă necondiționat în slujba națiunii și a poporului român;
- evocarea tradițiilor de luptă ale serviciilor secrete române în slujba intereselor fundamentale ale statului și națiunii noastre;
- prezentarea de documente, studii și analize pertinente asupra unor evenimente de actualitate sau din istoria recentă a României, pentru a putea fi înțelese mai ușor și corect de publicul larg;
- familiarizarea cititorilor, în special a celor tineri, cu o serie de elemente de bază privitoare la activitatea ofițerului de informații și misiunile acestuia, în scopul formării unei culturi politice și de securitate solide, atât de necesară în lumea de azi.

Apărută într-o perioadă tulbure, de tranziție prelungită de la un regim totalitar la o stare de libertate și democrație, o epocă plină de confuzii, în care numeroși termeni au fost răstălmăciți, iar sensul lor a fost denaturat, în care nu rareori trădătorii dovediți au fost proclamați eroi, în fine o vreme în care omul de bună credință este supus la numeroase experimente în încercarea de a-l face să vadă că albul nu este alb și negrul nu este negru, așa cum considera el, revista *Periscop* răspundea unui larg interes public pentru a cunoaște adevărul ascuns adesea în multe chichițe și note de subsol ale istoriei noastre. *Periscop* rămâne credincioasă acestui deziderat fundamental de a promova adevărul, asumat de la început și de la care nu va abdica niciodată.

Inițiativa s-a dovedit nu doar lăudabilă, dar și validă pe termen lung, dovadă fiind cele 60 de numere editate până acum, câte patru pe an, care cumulează un volum semnificativ de informații, documente și texte ce au pătruns

în conștiința miilor de cititori pe care i-a adunat Revista *Periscop*. Nevoia de a realiza o astfel de publicație a fost înțeleasă de la început de cititori, precum și de o mare parte a presei române, care au primit cu interes și simpatie noua publicație. „*Spionii români au dreptul și chiar obligația să vorbească pe înțelesul tuturor, despre probleme sensibile ale țării, atât timp cât amintirile lor nu afectează siguranța națională a României*”, scria de pildă ziarul *Curentul* din 16 iulie 2009, la un an de la apariția revistei *Periscop*.

Ieșirea la rampă a fostelor cadre provenind din Serviciul de Informații Externe nu a fost un fenomen singular sau izolat. Cam în aceeași perioadă, deci la sfârșitul primei decade din secolul XXI, la aproape două decenii de la încetarea Războiului Rece, și alte servicii secrete, unele dintre ele cu vechi tradiții de funcționare într-o societate democratică, au găsit de cuviință că este necesară o mai mare transparență pentru a răspunde interesului crescând al opiniei publice față de activitățile de intelligence desfășurate de structurile specializate ale statelor, cu gir politic dat de la nivelul cel mai înalt. Cităm exemplul serviciilor secrete britanice, care în 2009 aniversau 100 de ani de la înființarea lor ca structuri moderne de informații. În acel an, cu ocazia centenarului, John Scarlett, aflat la comanda MI6 din 2004, ieșea la lumina reflectoarelor, acordând un interviu chiar din biroul său, în care preciza:

„*Ceea ce am scos noi din umbre, în mod corect în opinia mea, este faptul că existăm, câtă vreme, o mare parte din cariera mea în Serviciu, nici măcar nu recunoscusem faptul că Marea Britanie avea un serviciu de informații*”.

Cu același prilej, șeful MI6 vorbea despre deschiderea necesară spre public, dar și despre limitele acestei transparențe: „*Rolul pe care îl jucăm în guvern este de discutat; (la fel) tipul de oameni pe care îi angajăm, felul în care ne recrutăm personalul... Însă, ceea ce facem zilnic, operațiunile pe care le desfășurăm, informațiile pe care le procurăm, sursele cu care lucrăm, oamenii cu care lucrăm, aceste lucruri sunt secrete. Iar acestea sunt secrete-cheie, secrete operaționale, care mereu au fost secrete și care așa trebuie să rămână*”.

În linii mari, aceleași principii și aceleași rigori se aplică și în cazul serviciilor de informații române, iar Revista *Periscop*, chiar dacă este realizată de „foști” angajați ai acestora, le respectă cu strictețe. Acest lucru l-au înțeles foarte bine și cititorii noștri, după cum scria ziarul „*Curentul*”, amintit mai înainte. Săptămânalul *Națiunea* scria la rândul său, tot în 2009:

„*Apariția Revistei Periscop nu s-a făcut nicidecum de dragul senzaționalului, ori din dorința de a fi în lumina reflectoarelor, ci mai degrabă pentru a contribui la dezvoltarea unei culturi de securitate, precum și pentru a satisface nevoia firească a cetățeanului de a-și contura o imagine cât mai autentică și mai aproape de realitate asupra muncii ofițerului de informații... Fără doar și poate, apariția Periscopului a fost o hotărâre importantă și mai ales curajoasă... Foștii spioni au renunțat la textul cifrat pe care l-au folosit de-a lungul întregii lor cariere de ofițeri de informații, încercând voluptatea textului jurnalistic și mai ales pe aceea a textului literar. Așa s-a născut Periscopul, cu*

mărturisirile lui inedite și captivante, ce par plasate la limita dintre realitate și ficțiune... Acum, după ce a trecut mai mult timp de la apariție, putem spune fără nicio rezervă că Revista Periscop a devenit o atracție puternică prin ceea ce îi oferă cititorului”.

Într-adevăr, dincolo de principiile programatice, terenul de încercare al oricărei publicații rămâne confruntarea cu cititorii, singurii în măsură să emită judecăți de valoare pertinente asupra conținutului, oportunității și interesului căruia aceasta răspunde.

După primii cinci ani de apariție, o altă prestigioasă publicație, *Balkanii și Europa*, consemna în numărul 126/iulie-august 2012:

„... Revista Periscop continuă să surprindă prin materia primă care oferă substanță conținutului său. Un material adeseori incandescent, care iese de sub pecetea a ceea ce a fost considerat cândva secret, confidențial sau ultrasecret, adică de o importanță covârșitoare pentru anumite activități din domeniul relațiilor interstatale, cu implicații profunde, pe termen lung... Periscop este o publicație alertă, plină de informații, adesea surprinzătoare, care se citește cu interes până la capăt”.

În anii care au urmat de la apariție, revista *Periscop* a devenit o sursă importantă de informare nu doar pentru cititorii obișnuiți, ci și pentru o serie de specialiști în domeniul istoriei, sociologiei sau științelor politice, fiind adesea citată ca sursă bibliografică pentru diverse studii sau lucrări. Nu întâmplător, dr. Ilie Gerheș sublinia în ziarul *Graiul Maramureșului*, din 8 noiembrie 2013, într-un articol dedicat revistei noastre:

„Istoricii beneficiază de două noi surse de informare – documentele serviciilor de informații (pe măsură ce se desecretizează) și literatura memorialistică, orizontul de așteptare fiind mai mare față de memoriile celor care erau destinați să nu memoreze nimic”.

La rândul său, scriitorul Florin Vasile Bratu, într-un articol din noiembrie 2014 intitulat „Istorici patrioți”, după ce constata că „vânători de istorie, trădători și prădători de neam și credință, vânduți sau nechemați... au pus în secolul al XX-lea neamul românesc la stâlpul infamiei” și „au rodit o istorie calpă, străină și demonică”, sublinia:

„Este obligația altei generații de istorici, în obârșia și sufletul lor, să repună în drept istoria neamului. Această sarcină uriașă, pe cărări neconfirmate sau dinadins ascunse, și-au asumat-o... și istorici condamnați la jugul adevărului, scribi patrioți în lupta lor sub steagul Revistei Periscop.

Asociația Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din Serviciul de Informații Externe, trup și suflet al Revistei Periscop, s-a dedicat acestui deziderat, adevărul istoric mai presus de orice consecințe... Au în față un drum deschis și liber. Un popor fără drept istoric n-are loc de veci”.

Tot în 2014, un alt renumit scriitor, Ion Brad, fost ambasador al României în Grecia, colaborator periodic al revistei noastre, consemna:

„Revista Periscop are o dublă și importantă deschidere. Una, spre lumea specială a serviciilor secrete, cu istoria lor îndelungată și adeseori plină de zbucium. A doua, spre toți iubitorii de adevăr istoric, aflat în documentele și studiile publicate, în mărturii și memorii revelatoare”.

Firește că *Revista Periscop* și-a câștigat numeroși cititori și din provincie, mulți dintre ei participând direct la întâlniri și discuții cu membri ai Colegiului de redacție și ai Consiliului Director al Asociației, desfășurate într-o serie de orașe precum Baia Mare, Râmnicu Vâlcea, Târgoviște, Pitești, Ploiești ș.a. După o astfel de întâlnire, cunoscutul om de televiziune și presă scrisă, Nicolae Dinescu, într-un amplu comentariu publicat în *Vocea Vâlcii* din 2015 nota printre altele:

„Semnatarii articolelor care apar în paginile Periscopului, dintre care mulți sunt și membri ai Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România, aduc în atenția cititorilor aspecte mai puțin cunoscute despre întâmplări și evenimente importante, în calitate de martori, ocolind cu modestie, cu prudență și delicatețe evidențierea propriului rol în influențarea unora sau anihilarea altora... Cu toate că stilul de abordare diferă de la semnatar la semnatar, remarcăm o trăsătură comună la toți profesioniștii care sunt prezenți în paginile acestei prestigioase publicații. Toți își aleg cu grijă fiecare cuvânt din propoziția sau fraza care la un loc formează materialul respectiv. Ei sunt atenți la orice afirmație sau nuanțe care ar putea aduce prejudicii muncii de intelligence sau la descoperirea unor acțiuni specifice cu implicații asupra relațiilor României cu terțe țări sau organizații internaționale. Autorii materialelor ce le întâlnim în paginile revistei... nu își propun să agite spiritele sau să declanșeze campanii de spionomanie, ci pur și simplu, acești veterani, adevărați reprezentanți ai României, doresc să demonstreze că în binele public ce decurge dintr-o securitate națională, la asigurarea căreia contribuie și activitatea de intelligence, este inclus și binele individual și al fiecăruia”.

Din aceeași zonă geografică, dl. Valentin Mateescu, redactor șef al primului cotidian privat din România, *Curierul de Vâlcea*, scria într-un amplu comentariu publicat în numărul din 6 iunie 2016:

„...Nu pot decât să recomand cu multă căldură revista Periscop tuturor celor care doresc să găsească răspunsuri dintre cele mai elocvente și bine argumentate cu privire la direcțiile spre care se îndreaptă societatea românească de astăzi. De asemenea, revista este un bun barometru pentru formarea unei culturi solide în ceea ce privește securitatea individuală și națională, aspect prea puțin prezentat în publicațiile românești, dar care rămâne de actualitate pentru publicul larg. În plus, revista punctează din plin și în ceea ce privește <greutatea> autorilor care semnează în paginile ei. Pe lângă autorii specializați pe profilul revistei, cadre cu experiență și activitate îndelungată în ceea ce numim sfera intelligence-ului, în Periscop semnează, de la număr la număr, personalități de primă mărime ale vieții culturale și politice. Ne referim aici la foști președinți ai României, academicieni, profesori universitari, istorici, scriitori, diplomați etc.”.

Un alt reputat scriitor și publicist, Ion Andreiță, cititor dedicat al revistei noastre, mărturisea:

„Despre această prestigioasă revistă Periscop, având în vedere scopul și conținutul abordate, se poate afirma, fără tăgadă, că ne aflăm în fața unui adevăr incontestabil: acela al informației de care aveam nevoie.

De ani de zile, Revista Periscop se înfățișează cititorului cu un din ce în ce mai bogat și, adesea, inedit conținut, umplând astfel un gol (stânjenitor) din cultura generală a acestuia, din etica și morala cetățenească. Dincolo de întâmplări, fapte și evenimente specifice din munca de informații – necesare a fi cunoscute de opinia publică – revista acordă un spațiu larg temelor de politică internațională, relațiilor dintre state, cu precădere în ceea ce privește România, neevitând subiectele sensibile. Am citit în paginile Periscopului comentarii făcute cu aplomb, finețe, profunzime și competență ce depășesc personalitatea unor așa-ziși ori chiar ziși analiști întâlniți în restul presei scrise, în televiziune. Rubrici judicioase alege și devenite tradiționale sunt urmărite cu maximă atenție de către cititor: Editorial; Servicii speciale; Cultura de securitate, cultura politică; Analize politico-strategice; Memorialistică, consemnări, debateri; Cuvânt de învățătură; Mozaic cultural. Personal, m-am inspirat nu o dată din paginile Periscopului, apelând la date și informații necesare în argumentarea unor articole ale mele”.

În fine, un venerabil veteran al presei scrise, cunoscutul scriitor și publicist Carol Roman, prieten al *Periscopului*, emitea următorul punct de vedere, care ne onorează:

„Revista Periscop, publicație de largă audiență, cu un conținut remarcabil, special, se prezintă în fața publicului cu dubla calitate de a informa și de a se constitui într-o lectură deosebită.

Ca cititor care apreciază publicația și activând în domeniul mass-media de numeroși ani, pot afirma că revista Periscop a devenit o publicație-unicat în plaja media din România, iar teme pe care le abordează reflectă pe deplin direcția susținerii interesului național al României în complicatul context internațional actual.

Mă gândesc acum, aflat la o vârstă destul de înaintată, la acest contingent de militari români, care, prin strădaniile lor, îndeosebi în străinătate, au determinat ca țara noastră, în timpuri grele, să se poată afirma cu demnitate și admirație internațională, având adesea rol de mediator în diferite zone ale lumii. Acest lucru, aproape incredibil, a fost posibil și datorită patriotismului militarilor din Serviciul de Informații Externe, care au știut ca, adesea cu sacrificii, să-și onoreze țara”.

Cititorii, prin interesul manifestat și mesajele de încurajare transmise sistematic, sunt, fără îndoială, sprijinul nostru cel mai prețios, pentru care le mulțumim.

În încheierea acestor rânduri dedicate numărului aniversar 60, rememorăm cu plăcere colaborarea de excepție avută cu marele istoric patriot ES

academician Dinu C. Giurescu, distinsul și generosul nostru consultant științific, care pe lângă încurajările și sfaturile neprețuite pe care ni le oferea periodic, era atent la mesajele transmise prin paginile revistei, despre care afirma: „*Periscop a crescut de la număr la număr, și-a îmbogățit conținutul. A început să facă și să publice și studii, ceea ce este foarte important, chiar necesar*”.

Momentul aniversar de acum al revistei *Periscop* prefățează în mod fericit împlinirea, în octombrie 2024, a unui sfert de veac de la înființarea Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din Serviciul de Informații Externe, eveniment de suflet care va fi marcat în mod corespunzător.

Într-o perioadă în care lumea este bulversată profund, iar societatea românească pare și ea răvășită, Revista *Periscop* rămâne credincioasă principiilor sale programatice de a se menține în afara disputelor politice și de a oferi cititorilor săi, atât cât îi stă în putință, raze de încredere și speranță într-un viitor mai bun și mai sigur pentru toți românii.

PERISCOP LA A 15-A ANIVERSARE

Prof. univ. dr. Constantin Anghelache

În anul 2008, Asociația cadrelor militare în rezervă și în retragere din Serviciul de Informații Externe a analizat și a concluzionat că această asociație, a celor „foști”, trebuie să aibă platformă de exprimare.

Platforma de exprimare nu putea fi alta mai bună decât o revistă, cea care a fost botezată „PERISCOP”.

Cu apariție trimestrială, această publicație s-a remarcat prin a ține în activitate pe cei așa-ziși „foști”, care pot aduce și exprima, fără să producă niciun fel de pagubă, aspecte din activitatea lor, desfășurată pe câmpul nevăzut.

Revista are în vedere să nu facă propagandă ci, pur și simplu, să prezinte date concrete care nu numai că reamintesc celor care au fost în câmpul de luptă dar și celor care sunt astăzi, că această activitate este una care nu poate fi abandonată, atâta timp cât își aduce prinosul la apărarea și promovarea intereselor României în lume.

În paginile PERISCOP s-au perindat o serie de materiale care au ținut la zi mersul evenimentelor în acest domeniu, care nu trebuie alterat ci trebuie prezentat în adevărata dorință de a apăra adevărul, de a aduce pe frontispiciul zilelor noastre, ce a fost și cum a fost.

Cum ar trebui să fie poate se deduce. Este bine că se deduce deoarece nu există linii directe precise, ci există adaptarea muncii la realitățile vieții din fiecare perioadă a istoriei, concretizând astfel interesele majore din toate domeniile ale României.

În multe împrejurări viața a demonstrat că uneori anumite interese ale României, ale poporului său român, au fost neglijate sau minimalizate, ca să nu vorbim de posibilitatea unor deturnări care, în zilele noastre se demonstrează că nu au adus nimic.

Revista PERISCOP are un caracter documentar-informativ deoarece pune în pagini ceea ce s-a întâmplat în timp în această activitate de maximă sensibilitate și de maxim sprijin pentru conducerea oricărei țări.

De-a lungul timpului, în cei 15 ani, PERISCOP a avut în vedere să aducă în pagini unele informații din spionajul internațional, apoi să sublinieze dibăcia și sensibilitatea specifică a acestuia.

Serviciile secrete au fost întotdeauna în atenția autorilor de articole care au văzut lumina zilei în paginile PERISCOP. Desigur, nu este momentul să aducem în față anumite nume sau persoane dar este bine să subliniem faptul că o serie întreagă de luptători pe frontul nevăzut și-au amintit, au reconsiderat și au adus în zona cunoașterii aspecte și momente importante din istoria serviciului secret românesc.

Așa, de pildă, s-a vorbit de spionajul românesc în vreme de război, s-a vorbit de rezultate în unele domenii ale lucrătorilor din acest sector, s-a punctat ceea ce trebuia să se puncteze, și anume că fiecare lucrător al serviciului secret românesc este un cunoscător al realităților, este un luptător pentru apărarea intereselor și promovarea acestora pe plan extern.

Revista are o calitate suficient de clară în ceea ce privește cultura de securitate și cultura politică.

Întotdeauna s-a punctat, se punctează și se va puncta și în continuare permanența unor tratate internaționale în care s-a stabilit traiectoria, să-i spunem așa, a vieții conflictuale tacite pe plan mondial.

Nu este cazul să aducem în față aspecte care să justifice de ce această cultură de securitate este cu totul deosebită.

Pot aduce în discuție câteva aspecte ale vieții unui stat care este și astăzi în zona de neutralitate a politicii sale dar care, dacă am vrea să coborâm în adâncul situației concrete este cel mai bine fundamentat în ceea ce privește cultura de securitate. Este vorba de Elveția, țara cantoanelor, în care populația efectuează fără niciun fel de regret sau de reticență o perioadă de concentrare de, cred, trei săptămâni pe an, în care își curăță ideile, le îmbogățește și înțelege mai bine de ce trebuie păstrat cultul securității naționale.

Trecem peste elemente care, uneori, au fost și vor mai fi criticate de diverși, din păcate cu prea puțină documentare și pătrundere în esența fenomenului pentru a arăta că în prezent pentru România trebuie făcut câte ceva pentru a ajunge la această cultură de securitate necesară cunoașterii situației și nevoilor noastre.

Revista, prin autori bine documentați, din rândurile celor care au zăbovit în teatrele luptei nevăzute, aduce în discuție analize politico-strategice, însușindu-și și ducând în spate pentru a reliefa continuitatea gândirii și activității în acest domeniu, subiecte de mare interes.

Pandemia, războiul din Ucraina sau crizele lumii de astăzi sunt reliefate cu multă atenție și cu date care nu sar peste albia râului activității secrete naționale.

Desigur, politologii, oamenii de afaceri, istoricii, cercetătorii caută fiecare în felul lor să aducă la lumină aspecte ale acestei activități.

Este bine, mai ales pentru cei tineri, să înțeleagă faptul că această muncă a serviciilor secrete externe nu a fost abandonată niciodată. Ea s-a perpetuat și s-a perfecționat în funcție de direcția evoluției care confruntă omenirea.

O largă zonă a memorialisticii, a unor consemnări sau chiar dezbateri a pătruns în paginile revistei fiind de un real folos nu doar pentru aducerea aminte, ci pentru a pune în scenă evenimente, aspecte și, fără să ne sfiim, rezultate ale muncii de informații externe.

Avem aspecte care ne aduc aminte de rezultate ale marilor contacte ale României cu alte state ale lumii, inclusiv cu acelea care se aflau la un moment dat în luptă pentru supremație prin putere pe glob sau a unora aflate în conflict.

Acestea sunt prezentate cu decență și cu trimitere spre ziua pe care așteptăm să o trăim în fiecare moment de mâine.

Și Biblia are suficiente versete prin care ne îndeamnă să ne rugăm la Domnul ca ziua de mâine să fie mai bună, să fie mai ocrotitoare pentru toți cei care au întruchiparea și suflarea de om.

Desigur, arhiva este de multe ori scuturată și acolo se găsesc multe elemente care îi îndeamnă pe trăitorii unor astfel de evenimente să le pună în pagină și pe masa celor care ar trebui să înțeleagă câte ceva.

Revista și-a făcut un obicei din a fi la zi, prezentând fără ocolișuri elemente sensibile care s-au petrecut și prefigurând oarecum evenimente care se vor mai petrece.

Au fost și vor mai fi tratate în paginile revistei unele aspecte privind saga defectorilor, nu numai din România ci din întreaga lume, a acelor care, pentru câte ceva, au zdrobit consimțământul și jurământul de a-și sluji propria țară, propriul popor.

În calitate de membru al acestei Asociații, care adună laolaltă pe cei care au cutezat să vină alături și să păstreze lumina vie a muncii secrete, îndrăznesc să cred că în viitor se va îmbunătăți. De altfel, revista are o rubrică a „Cuvântului de învățătură”, care arată că niciodată nu trebuie să ne îndepărtăm de ceea ce este și mai ales de ceea ce trebuie îmbunătățit.

În acest moment, aduc întreaga mea recunoștință Revistei și îi urez succes, perspicacitate în a desprinde lucrurile esențiale și a le promova spre interesul celor care vor cuteza, fie și numai să răsfoiască paginile sale.

BULETIN INFORMATIV

BULETIN INFORMATIV

Ioan C. Popa

I. SERVICII SPECIALE

1. Un viitor președinte curtat de KGB

Actualul președinte al Kazahstanului, **Kasîm-Jomart Tokaev**, s-a născut în 1953, fiind primul copil în familia lui Kemel Tokaev, jurnalist și scriitor de romane polițiste, considerat fondator al literaturii kazahe de aventuri. A urmat cursurile Universității de Stat de Relații Internaționale din Moscova, iar la absolvire, la jumătatea anilor '70 ai secolului trecut, a fost repartizat în cadrul Ministerului de Externe al URSS, începând o frumoasă carieră de diplomat. Tot atunci i s-a făcut o *propunere*, despre care actualul președinte relatează cu sinceritate într-o carte autobiografică (*Un cuvânt despre tata*), din care cităm:

„După absolvirea facultății, am primit o însărcinare alternativă: pe lângă lucrul în cadrul Ministerului de Externe sovietic, mi s-a propus să-mi încerc forțele în spionaj. Pentru aceasta, ar fi trebuit să fac timp de un an un curs de pregătire în unul dintre centrele secrete din suburbia Moscovei.

Angajații serviciului sovietic de spionaj încercau cu insistență să mă convingă să accept propunerea – una flatantă în acele vremuri –, spunându-mi că din mine va ieși un bun spion. Cât despre MAE, unde voiam eu să lucrez, îmi ziceau că nu fuge nicăieri și că această instituție influentă îmi va oferi în viitor acoperirea, sau acoperișul, cum se zicea pe atunci, pentru activitățile de spionaj în afara țării.

Bineînțeles, nu am putut să nu cer sfatul părinților în acest subiect de importanță vitală. După ce a reflectat o vreme, tata mi-a spus că, totuși, ar trebui să refuz propunerea organizației militare. Mai ales că pe atunci viitorul părea neclar din cauza relațiilor tensionate dintre Uniunea Sovietică și China. Iar faptul că, în cazul în care aș fi acceptat propunerea, aș fi fost trimis pentru a spiona tocmai în China era absolut evident. Tata, care și-a dedicat mulți ani studierii activității KGB și care a descris în operele sale destule lucruri interesante despre dificila muncă de spion, își făcea griji pentru viitorul meu”.

Autorul, actualul președinte kazah, nu relatează alte amănunte despre subiect. Cert este că, începând cu 1 septembrie 1975, până în 1991, Kasîm-Jomart Tokaev a lucrat în MAE sovietic, fie în aparatul central, fie în misiuni diplomatice de lungă durată în străinătate (Singapore, China). La destrămarea URSS, MAE rus i-a propus să rămână la Moscova și i-a oferit postul de consul general în Vietnam. A preferat însă reîntoarcerea în Kazahstan, care pășea pe

calea independenței: mai întâi în MAE Kazah, apoi prim-ministru, iar din 2019 președinte al republicii.

2. A periclitat Donald Trump Siguranța Națională a SUA?

Agențiile internaționale de presă și marile ziare și reviste din întreaga lume au comentat și întors pe toate fețele acțiunile, inedite în multe privințe, declanșate de serviciile de informații americane de a verifica existența unor documente de stat secrete pe care fostul președinte Donald Trump le păstra ilegal la el acasă. În urma unei razii spectaculoase efectuate la vila lui Trump din Mar-a-Lago, Florida, reședința de iarnă a fostului șef de stat, în vârstă de 76 de ani, FBI a confiscat 184 de documente secrete și ultra-secrete din timpul președinției sale (2017-2021). Potrivit agenților FBI, cele 184 de documente confiscate purtau „marcaje unice de secretizare, printre care 67 de documente marcate «CONFIDENTIAL», 92 marcate «SECRET» și alte 25 de documente marcate «TOP SECRET»”. De asemenea, „un număr mare dintre aceste documente conțin și ceea ce par să fie notițe ale fostului președinte”.

Întrebările formulate imediat au vizat aspecte referitoare la măsura în care păstrarea acestor documente la reședință a creat riscuri pentru securitatea națională a SUA sau dacă a fost periclitată activitatea unor informatori ai serviciilor secrete, luându-se în calcul ipoteza că persoane neavizate ar fi avut acces la documente și ar fi fost identificate surse ale serviciilor și potențial deconspirată identitatea unor informatori, date considerate printre cele mai strict păzite secrete ale Statelor Unite.

Departamentul Justiției a publicat parțial motivațiile pentru percheziționarea reședinței lui Trump. S-a aflat astfel că Trump returnase deja Arhivei Naționale, înaintea raziei, numeroase documente secrete și strict secrete. Prin păstrarea acestor documente la el acasă, Trump ar fi putut încălca anumite legi.

Razia a generat, firește, mari nemulțumiri în rândul suporterilor lui Trump, întrucât în timpul percheziției s-ar fi găsit numeroase alte documente păstrate ilegal de acesta la el acasă - printre acestea, documente clasificate „Top Secret/SCI”, care puteau fi consultate doar de anumiți funcționari de stat. Fostul președinte se prezintă drept „victimă eternă”, iar anchetele împotriva sa sunt extrem de sensibile din punct de vedere politic, mai ales în condițiile în care acesta și-a anunțat candidatura la alegerile prezidențiale din noiembrie 2024.

3. Ultimul șef al KGB a murit

Vadim Bakatin, ultimul șef al serviciului sovietic de securitate (KGB), a murit în vara lui 2022, la Moscova, la vârsta de 84 de ani.

V. Bakatin va rămâne în istorie drept persoana care, cu permisiunea liderului sovietic de atunci, Mihail Gorbaciov, în semn de „*bunăvoință*” a predat SUA o schemă de interceptări telefonice folosite de KGB la noua clădire a ambasadei americane din Moscova. Se întâmpla în 1991, când Vadim Bakatin, în calitate de șef al KGB, i-a dezvăluit ambasadorului SUA Robert Schwarz Strauss metodele folosite pentru a instala dispozitive de ascultare în clădirea destinată să

înlocuiască Spaso House ca ambasadă americană la Moscova. Strauss a relevat că această dezvăluire a fost făcută dintr-un sentiment de cooperare și bunăvoință, „fără condiții”. Acțiunea lui Bakatin a fost întâmpinată însă cu critici dure de către ruși, inclusiv cu acuzații de trădare, retrase în cele din urmă.

După destrămarea Uniunii Sovietice (decembrie 1991), Vadim Bakatin a condus pentru scurt timp organizația care a înlocuit KGB-ul - Serviciul de securitate inter-republican. Sarcina sa era reformarea KGB, în acest sens temuta instituție fiind împărțită în Servicii speciale și Securitatea statului. Trupele de frontieră au fost excluse din componența sa. În ianuarie 1992, Boris Elțin l-a demis pe Bakatin, după care acesta nu a mai ocupat funcții publice.

4. Un nou lider terorist ucis cu drona

Agențiile de presă au relatat cu lux de amănunte noul succes repurtat în vara acestui an de serviciile secrete americane împotriva grupării teroriste Al Qaida, prin uciderea la 30 iulie a lui Ayman al-Zawahiri, succesorul lui Osama bin Laden (lichidat în 2011).

Ayman al-Zawahiri alături de Osama bin Laden.

Ca și în cazul lui bin Laden, operațiunea de localizare și ucidere a „celui mai căutat terorist din lume” a fost minuțios pregătită de serviciile de informații americane. Potrivit datelor anunțate de oficiali americani, Guvernul SUA știa de câțiva ani despre existența unei rețele care l-ar fi sprijinit pe Zawahiri, iar în ultimul an, după retragerea Statelor Unite din Afganistan, au apărut indicii privind

prezența Al-Qaida pe teritoriul afgan. S-a stabilit, astfel, că familia lui Ayman al-Zawahiri - soția, fiica și copiii acesteia - se mutaseră într-o casă conspirativă din Kabul.

În lunile care au urmat, serviciile de informații au început să fie tot mai sigure că l-au identificat corect pe Zawahiri la casa din Kabul și, la începutul lunii aprilie 2022, au început să îi informeze pe oficialii de rang înalt de la Casa Albă, printre care Jake Sullivan, consilierul pentru securitate națională al președintelui SUA, și firește, pe Joe Biden despre acțiunile în curs.

Președintele Joe Biden a convocat mai multe întâlniri cu consilieri cheie și membri ai cabinetului său pentru a analiza informațiile și a evalua cel mai bun plan. În 1 iulie, Biden a fost informat despre operațiunea propusă, fiind angrenat inclusiv directorul CIA, William Burns. Biden a pus întrebări detaliate inclusiv despre modul în care au fost obținute informațiile și a analizat îndeaproape o machetă a casei conspirative, despre starea vremii, despre materialele de construcție din care este făcută casa și despre alți factori care ar fi putut afecta succesul operațiunii.

De asemenea, un cerc restrâns de avocați au examinat rapoartele de informații și a confirmat că Zawahiri este „o țintă legală”, fiind liderul Al-Qaida.

În 25 iulie, președintele american i-a convocat pe membrii cheie ai cabinetului și pe consilierii săi pentru a primi o informare finală și pentru a discuta despre implicațiile uciderii lui Zawahiri în relația SUA cu talibanii. În baza acestor consultări, Biden a autorizat „un atac aerian precis”, cu condiția să fie minimizat riscul unor victime civile.

Odată ce Zawahiri a ajuns în casa conspirativă din Kabul, americanii l-au localizat pe balconul locuinței, unde l-au și ucis, în urma mai multor lovituri lansate cu drona. Atacul cu drona a avut loc în 30 iulie, la ora 21:48, cu proiectilul secret R9X, arma supranumită „bomba ninja”, care își ucide ținta mai degrabă cu lame de oțel decât cu explozibili.

II. ZIG-ZAG GEOPOLITIC

1. 25 de ani de parteneriat strategic cu SUA

La 11 iulie 2022 s-au împlinit 25 de ani de la momentul istoric al vizitei președintelui Bill Clinton la București și semnarea Acordului de Parteneriat Strategic între SUA și România.

Cu această ocazie, în premieră, toți foștii ambasadori ai Statelor Unite în România din ultimii 25 de ani (începând cu Alfred H. Moses, ambasador la București între 1994-1997 și James Carew Rosapepe/ 1997-2001 până la Adrian Zuckerman/ 2019-2021) au semnat o **scrisoare deschisă** către români în care susțin că **„Parteneriatul Strategic cu România s-a dovedit a fi una dintre cele mai bune investiții ale SUA în Europa”**. Redăm câteva pasaje din scrisoare:

- „În calitatea noastră de ambasadori, am avut privilegiul de a contribui la construirea uneia dintre cele mai solide alianțe ale SUA, într-o regiune-cheie a Europei: Parteneriatul Strategic cu România”.

- „România este astăzi unul dintre cei mai apropiați și mai capabili aliați ai SUA în Europa Centrală și de Est”.

- „Acum, când invazia Rusiei amenință nu doar securitatea transatlantică, ci chiar fundamentele ordinii globale, România a răspuns pe măsură acestei provocări, devenind un furnizor esențial de asistență civilă și militară pentru Ucraina”.

- „România are un rol decisiv în apărarea și întărirea Flancului Estic al NATO, precum și în consolidarea stabilității și securității în întreaga regiune a Mării Negre”.

- „Pe parcursul a 25 de ani de la lansarea Parteneriatului Strategic în 1997, România s-a dovedit a fi un aliat de încredere și un prieten adevărat. De-a lungul timpului, peste 30.000 de militari români au luptat alături de forțele americane în unele dintre cele mai dificile teatre de operații din lume. România și-a demonstrat hotărârea și calitățile de lider pe subiecte critice precum energia și schimbările climatice, siguranța rețelelor 5G și securitatea cibernetică. A fost un campion al promovării cooperării, securității și dezvoltării la nivel regional, prin formate precum Inițiativa Celor Trei Mări sau București 9”.

● „Deși nivelul cooperării economice bilaterale a crescut în mod constant, apreciem că acesta nu și-a atins încă adevăratul potențial. Sunt necesare eforturi și spirit de inițiativă de ambele părți pentru a crește volumul comerțului și investițiilor și pentru a valorifica avantajele remarcabile ale României ca membru al Uniunii Europene, centru economic regional în plină ascensiune și verigă puternică în lanțuri internaționale de aprovizionare sigure”.

● „Includerea României în programul Visa Waiver ar constitui un amplificator puternic pentru toate dimensiunile Parteneriatului Strategic. Ar stimula comerțul, turismul, schimburile educaționale, precum și relațiile umane care reprezintă temelia prieteniei româno-americane. Guvernele noastre trebuie să continue să lucreze împreună pentru a progresa către îndeplinirea cerințelor de admitere a României în acest program”.

● „Parteneriatul Strategic cu România s-a dovedit a fi una dintre cele mai bune investiții ale SUA în Europa și suntem cu toții mândri că am fost parte a acestei povești de succes. Amploarea și profunzimea Parteneriatului, alături de numeroasele sale rezultate pozitive, scot în evidență atât compatibilitatea dintre țările noastre, precum și beneficiile reciproce pentru SUA și România”.

● „Considerăm că Parteneriatul a ajutat la construirea unei Români puternice și prospere. Iar această Românie puternică și prosperă s-a dovedit a fi vitală pentru asigurarea securității, valorilor democratice și dezvoltării economice sustenabile în întreg spațiul transatlantic”.

În spiritul scrisorii de mai sus, Senatul american a adoptat și el o Rezoluție privitoare la Parteneriatul Strategic SUA-România.

2. Un editorial din *Die Welt* avertizează despre acțiunile Budapestei privind Transilvania

La începutul lunii august 2022, Thomas Schmid, fost redactor-șef și ulterior editor al ziarului conservator german *Die Welt*, avertiza că „Viktor Orban vrea o tutelă maghiară pe teritoriul României: întrucât nu poate desface Trianonul, el și guvernul său fac tot posibilul pentru a lega teritoriul de patria mamă și a-l încorpora în marele imperiu maghiar”:

„Premierul ungar își prezintă țara ca pe un bastion de dreapta împotriva a ceea ce el consideră a fi dezintegrarea valorilor europene. El se revoltă împotriva „metisajului” și își asigură voturile maghiarilor din Transilvania.

Ungaria este un fenomen special în UE, deoarece, în ciuda regulilor, crede că poate guverna un alt stat membru. De aproape un sfert de secol, de exemplu, organizează o universitate de vară la Băile Tușnad, unde Orbán s-a distanțat recent de UE mai clar ca niciodată. Maniera a fost ceva mai brutală decât de obicei. Raționamentul său a fost în mare măsură în concordanță cu ceea ce spune de obicei șeful statului rus, dar și mai interesantă este locația.

Orbán nu poate desface Trianonul, dar el și guvernul său fac tot posibilul pentru a lega teritoriul de patria sa și a-l încorpora în marele imperiu maghiar, în conformitate cu viziunea politicianului despre istoria politică, bazată pe o tradiție milenară. Pentru că, în opinia sa, aceasta a fost întotdeauna o linie de

apărare împotriva popoarelor necreștine. Desigur, faptul că secuii înșiși sunt imigranți, stabilindu-se în secolul al XII-lea, nu prea se potrivește cu acest lucru. Iar faptul că sunt probabil de origine turcă, sau chiar mongolă, nu se potrivește deloc.

Propaganda pan-ungară îi vizează, iar consecința tangibilă este că membrii minorității pot obține de un deceniu cetățenia maghiară, inclusiv pașapoarte. În acest fel, ele reprezintă un potențial electoral sigur pentru Fidesz. Pentru a le atrage, Budapesta oferă de ani de zile fonduri substanțiale segmentului maghiar al economiei românești.

Acest lucru are ca rezultat o economie bazată pe criterii etnice, vorbitorii de limbă maghiară fiind separați de societatea românească majoritară. Cu toate acestea, interferența maghiară se extinde și în politică. Orbán susține de mult timp partidele etnice maghiare, ceea ce înseamnă că politica se dezvoltă și ea pe baze etnice. Alegătorii nu votează pentru un program, ci pentru interesele minorității. În acest fel, premierul încurajează în mod deliberat diviziunea. Dar scopul său merge mai departe: el vrea o tutelă practic maghiară pe teritoriul României. Dar acest lucru este ciudat și ilustrează modul în care aspirațiile de autodeterminare ale minorităților etnice sau naționale pot sfârși în autoizolare.

Pentru Orbán, granițele sunt sacre, în urmă cu șapte ani a făcut să se construiască un gard între Ungaria și Serbia, dar când vine vorba de diaspora, granițele sunt foarte poroase. Este vorba de ingerința flagrantă a statului maghiar în România, în domeniul economic, cultural și politic. Ceea ce, bineînțeles, nu este pe placul Bucureștiului.

Este o lume ciudată în care este posibil ca un șef de guvern maghiar să viseze la restaurarea unui imperiu sacru care nu a existat niciodată sub această formă. Deși UE nu poate face mare lucru în privința acestui om, acest lucru nu poate continua mult timp. Un naționalist völkisch care, în plus, se alătură căruței lui Putin nu are absolut niciun loc în UE”.

3. Francis Fukuyama despre regimul Orban din Ungaria

Cunoscutul politolog american Francis Fukuyama consideră că premierul Ungariei, Victor Orban, demolează democrația liberală având o legitimitate democratică. În opinia sa, exprimată la o conferință (*Budapest Forum*) organizată de Primăria capitalei Ungariei, succesul și faima lui Victor Orban pot fi rezumate în cinci puncte:

Democrația iliberală – Esența acestui lucru este că instituțiile liberale ale democrațiilor liberale pot fi distruse cu „autorizație” democratică (prin vot).

Civilizația occidentală se bazează pe cultura creștină – Esența europenității este Iluminismul, ceea ce înseamnă transcenderea creștinismului, în timp ce Orbán, pe de altă parte, se întoarce la perioada de dinaintea Iluminismului pentru o bază ideologică.

Etnia este baza identității naționale maghiare – Rasa este esența identității lui Orban, iar acest lucru duce în direcții foarte periculoase. Fukuyama i-a menționat pe evreii maghiari care au emigrat în America înainte și în timpul

celui de-al Doilea Război Mondial, care au ajutat Statele Unite cu cunoștințele lor, nu țara lor de origine, Ungaria. Potrivit scriitorului, teoria rasială a lui Orbán este de asemenea absurdă, deoarece populația Ungariei este extrem de mixtă.

Naționalismul economic – Politica economică protecționistă a lui Orbán, cu organizarea statală, a avut mai mult succes în multe privințe decât programele economice neoliberale anterioare ale drepte. Din acest motiv, modelul lui Orbán este acum agreat și de o parte a republicanilor americani, astfel că tot mai mulți dintre ei sunt susținători ai unei politici economice similare, protecționiste.

Simpatia față de Putin – Potrivit lui Fukuyama, liderii de dreapta, de la Trump la Le Pen, îl simpatizează pe Putin pentru că admiră puterea sa absolută, faptul că nu se supune instanțelor și sistemului de control și echilibru.

În cadrul aceleiași conferințe de la Budapesta, **Charles Gati**, politolog american de origine maghiară, a susținut că unul dintre secretele succesului lui Orbán este că „maghiarii nu au procesat trauma de la Trianon”. (Telex, septembrie 2022)

4. Opoziția ungară despre „trauma Trianon”

Un comentariu interesant despre „trauma Trianon” și riscurile actuale pe care le implică a publicat ziarul *Nepszava*, controlat de opoziția ungară, care consideră că guvernul Orbán pune gaz pe focul naționalist, așteaptă în alianță cu Putin o „nouă ordine europeană”, „noi oportunități” și astfel se izolează în Europa. Iată câteva din aserțiunile acestui comentariu:

Pacea de la Trianon, care a smuls două treimi din Ungaria și a redus populația țării de la 20,9 milioane la 7,6 milioane, a constituit o uriașă tragedie națională. Însă nu se poate trece cu vederea că populația din teritoriile pierdute a fost în majoritate – peste 80% – nu maghiară, ci slovacă, română și sud-slavă. Aceste populații doreau să se unească cu națiunile vecine slave și române, însă astfel 3,3 milioane de maghiari au devenit o minoritate etnică în statele vecine.

*Toate s-au petrecut cu peste un secol în urmă, dar constituie și astăzi o problemă politică vie. Sau, poate, ar fi mai bine să formulăm afirmând că **politica naționalistă a readus la viață doliul național**, respectiv dorința de „unificare națională” îndreptată către recâștigarea teritoriilor pierdute în 1920, sau cel puțin măcar a unei părți a acestora. Pe o hartă publicată în 2019 de Biroul cabinetului primului ministru ungar se văd mâini care rup cu ghearele părți din țară. Ziua Tratatului de pace de la Trianon a fost declarată „Ziua apartenenței naționale”.*

*Premierul Viktor Orbán exprimă clar acest lucru când face în fiecare an un pelerinaj la Băile Tușnad din Transilvania, dar și când a declarat în 2015 în Biserica reformată că: „**ceea ce a unit Dumnezeu nu poate fi rupt de Trianon și de comunism**”. Iar la centenarul păcii a făcut mai multe referiri la faptul că fără o reglementare a problemelor controversate de la Trianon nici nu poate fi vorba de o reconciliere, respectiv că destrămarea Cehoslovaciei, Iugoslaviei și a Uniunii Sovietice a demonstrat că în fața noastră se vor crea mereu oportunități istorice.*

Aceeași mentalitate a dominat și în perioada interbelică, în epoca Horthy, care a condus la o tragedie și mai mare. Lozincile „Totul înapoi!” și refacerea „granițelor milenare” au dus țara în brațele lui Hitler, în război și în holocaust. În cele din urmă războiul, cu toate consecințele sale – strămutări și emigrări – a dus la moartea altor 1,2-1,4 cetățeni maghiari și plecarea acestora în străinătate.

Cu atât mai șocant a fost când din 1990, dar mai ales din 2010, s-a întâmplat să plece din țară alți aproximativ un milion de maghiari chiar și fără tragedia războiului sau măcelărilor. Dacă ținem seama - referitor și la trecerea dintre secolele XIX și XX, când „un milion și jumătate din oamenii noștri au emigrat în America -, guvernele ungare au ucis sau gonit din țară aproape 4 milioane de cetățeni maghiari – mai mulți decât au fost după Trianon.

Însă politica naționalistă pune din nou Trianonul în centrul atenției, iar din propaganda politică ar putea părea că Trianonul ar fi unica tragedie maghiară. Cu toate că „trianonurile”, ciuntirile importante de teritorii au constituit în istorie niște fenomene des folosite. Războaie sortite eșecului, amestecuri din partea marilor puteri sau, pur și simplu, năzuința populației dintr-o regiune aparținând unui imperiu de a se desprinde, de a deveni de sine stătătoare provocau de la caz la caz uriașe pierderi de teritorii în istoria unor țări. În epoca modernă este suficient să ne referim la trianonuri de proporții asemenea celor ce au lovit **Danemarca, Germania, Finlanda** sau – dincolo de Europa – **Mexic**.

În războiul din iarna lui 1939 declanșat de Uniunea Sovietică stalinistă, Finlanda a pierdut în 1940 un teritoriu aproape cât jumătate din Ungaria, fiind nevoită să renunțe la circa 10% din teritoriul țării, Karelia. Cazul Finlandei este ca și încheiat, guvernele nu fac campanie pentru redobândirea teritoriilor pierdute, și a devenit de la fostul nivel mediu de dezvoltare a cincea dintre țările cele mai bogate ale Europei.

Dezvoltarea Germaniei nu cere o prezentare mai detaliată. Se știe că ea a devenit motorul economic al Europei, unul din liderii UE, este cea mai mare țară europeană cu peste 80 milioane de locuitori și cu o industrie modernă dezvoltată. Acesta a fost răspunsul german reușit la „Trianonul” țării.

După asemenea întâmplări, țările menționate nu au urmărit vreo revanșă, ci au căutat alte modalități de compensare. Referitor la Germania, Danemarca și Finlanda, acestora li se potrivește întrutotul ceea ce a spus în secolul XIX poetul danez Hans Peter Holst: „Ceea ce am pierdut în favoarea altora, vom putea completa în interior”. Asta s-a și întâmplat: Danemarca, Germania și Finlanda și-au luat soarta în propriile mâini, completând în interior ce au pierdut în afară.

Este greu să dai un răspuns la pierderile teritoriale, dar experiența arată că **reacția cea mai rea și cea mai periculoasă este dorul de revanșă**. Deci răspunsul ungar este destul de singular. Guvernul Orbán tot mai pune gaz pe focul naționalist, așteaptă în alianță cu Putin o „nouă ordine europeană”, „noi oportunități” și astfel se izolează în Europa. Este ca și cum s-ar îndrepta spre

Asia. Este vorba de un joc periculos cu focul. (Nepszava/Rador, octombrie 2022)

Dincolo de confuziile pe care le induce, întrucât Tratatul de la Trianon, din 1920, este unic și a răspuns aspirațiilor seculare ale unor națiuni asuprite, nu a „răpit” teritorii de la cei care le ocupau pe nedrept, reacția opoziției din Ungaria merită totuși atenție, întrucât respinge o cale care s-a dovedit periculoasă și falimentară în decursul istoriei.

5. Cum a renunțat Ucraina la arsenalul nuclear?

O știre care merită atenție a fost publicată de ziarul *The Guardian* la jumătatea lunii august 2022. Într-un editorial găzduit de această publicație, Andrii Iermak, șeful cabinetului prezidențial al Ucrainei face dezvăluiri interesante despre modul în care țara sa a renunțat la arsenalul nuclear și solicită noi garanții de securitate din partea Occidentului pentru „a face lumea mai sigură”.

Oficialul ucrainean relevă că memorandumul de la Budapesta, prin care Ucraina a renunțat la arsenalul său nuclear, s-a dovedit un eșec, permițând Rusiei să invadeze această țară. El amintește de scrisoarea trimisă în noiembrie 1994 de fostul președinte rus Boris Elțin omologului său american Bill Clinton în care sugera oportunitatea „unui tratat ruso-ucrainean istoric de prietenie, cooperare și parteneriat”. Boris Elțin, care avea o relație bună cu președintele ucrainean de la acea vreme, Leonid Kucima, voia ca acest document să fie un punct de hotăr în relațiile dintre cele două țări, în măsura în care s-ar ține seama de „toate preocupările Ucrainei, cu care are legături fraterne”.

La rândul său, Clinton era interesat de un asemenea acord având în vedere că, după destrămarea URSS, Ucraina rămăsese cu o cantitate considerabilă de arme nucleare, al treilea arsenal din lume, ori Washingtonul făcuse o prioritate din diminuarea amenințării nucleare. La o lună după ce Elțin i-a scris lui Clinton, liderii SUA, Rusiei și Marii Britanii s-au întâlnit la Budapesta și s-au angajat ca, în schimbul renunțării de către Ucraina la arsenalul său nuclear, „să respecte independența, suveranitatea și granițele Ucrainei”, precum și să se „abțină de la amenințarea sau folosirea forței” împotriva acesteia.

„Din nefericire pentru Ucraina, și în mod tragic” – notează A. Iermak – „memorandumul de la Budapesta nu a trecut testul timpului. În primul rând, Kievul a fost manipulat de avocați abili care au insistat ca angajamentele de securitate către Ucraina să fie diminuate. În al doilea rând, Occidentul își punea prea mare încredere în capacitatea lui Elțin de a conduce Rusia pe calea democrației liberale. A uitat de influenții șefi ai poliției secrete sovietice, care mâniați că vechiul lor imperiu s-a prăbușit, erau retrași în umbră, însă nu prea departe de președinte.

Prima încălcare a memorandumului de la Budapesta a fost în 2003, când Rusia a amenințat să ia cu forța insula ucraineană Tuzla de la Marea Azov. A urmat șantajul sistematic referitor la gaz. Apoi, în 2014, trupele rusești au capturat Crimeea și au pătruns în estul Ucrainei. După care acea agresiune sângeroasă a escaladat într-o invazie militară în toată regula la începutul acestui

an. Rusia știe ceva ce mulți dintre cei din Vest nu-și mai amintesc. O țară care vrea să-și păstreze suveranitatea nu-și poate menține stabilitatea decât dacă își conservă potențialul amenințării cu forța. Mulți consideră că sistemul internațional occidental bazat pe reguli - amenințat acum de Rusia – a luat ființă la sfârșitul Primului Război Mondial, odată cu politica de „autodeterminare” susținută la acea vreme de președintele SUA, Woodrow Wilson.

Dacă Occidentul crede cu adevărat în astfel de principii, atunci trebuie să sprijine guvernul ales în mod democratic al Ucrainei cu garanții de securitate cuprinzătoare care să înlocuiască memorandumul eșuat de la Budapesta. Deși ne concentrăm pe lupta și pe câștigarea războiului, am început deja procesul de asigurare a garanțiilor din partea aliaților noștri. Am înființat un grup de lucru la nivel înalt, coprezidat de mine și de fostul secretar general al NATO, Anders Fogh Rasmussen. Printre membri se numără unii dintre cei mai apropiați prieteni ai noștri, printre care William Hague, fostul ministru de externe al Regatului Unit, Kevin Rudd, fostul prim-ministru al Australiei, și Carl Bildt, fostul prim-ministru al Suediei. Deși obiectivul pe termen lung al Ucrainei rămâne aderarea la NATO, recunoaștem că actuala beligeranță a Rusiei face acest lucru deosebit de dificil. Între timp, însă, avem nevoie de garanții obligatorii din punct de vedere juridic din partea aliaților noștri în privința furnizării de arme, schimbului de informații, susținerii apărării noastre și protecția economiei noastre.

Unele voci influente, chiar și din cadrul guvernelor aliaților noștri, cred în continuare că este imposibil să ținem piept Rusiei. Poziția lor poate fi asemănată cu cea a unui copil ce se confruntă cu o provocare dificilă. În loc să închidă ochii, acești oameni trebuie să deschidă ochii și să vadă Rusia așa cum este. Știm suficient pentru a fi încredințați că nu există vreun tip de acord de pace pe care Rusia și-ar pune semnătura și s-ar ține de cuvânt. Având în vedere acțiunile sale în Siria și comportamentul său după confiscarea Crimeei, ar trebui să fie evident că Moscova folosește discuțiile de pace ca pe o diversiune și o capcană, nu ca pe o soluție.

Rusia a încălcat acordurile de la Minsk și Normandia imediat după semnare și, timp de opt ani, nu și-a respectat pe deplin niciunul dintre angajamente. Până în prezent, Rusia a încălcat toate normele și principiile de bază ale dreptului internațional. Nu există nicio configurație sau formă pe care Ucraina o poate lua ca națiune independentă care să satisfacă vreodată Rusia. Ucrainenii sunt conștienți de asta și de aceea continuă să se opună agresorului. Își continuă lupta pentru libertate.

După ce a părăsit Casa Albă, Bill Clinton a scris în memoriile sale că nefericita conferință de securitate de la Budapesta a fost „jenantă, un moment rar în care oamenii de ambele părți au dat-o în bară”. Din păcate, nu este chiar așa. Conducerea rusă nu a dat-o în bară. A văzut în ea o nouă oportunitate și a profitat din plin de memorandumul slab în interesul propriilor ambiții imperiale. Haideți să nu repetăm greșelile din trecut. Noile garanții pentru Ucraina trebuie să fie

puternice și eficiente. Securitatea Ucrainei va permite ca întreaga lumea să fie mai sigură”.

6. Henry Kissinger insistă pentru o politică flexibilă a SUA

Într-un interviu acordat agenției *Bloomberg*, fostul secretar de stat american Henry Kissinger, în vârstă de 99 de ani, afirmă că geopolitica necesită în prezent „flexibilitate nixoniană” pentru a dezamorsa conflictele dintre Statele Unite și China, precum și cele dintre Rusia și restul Europei. El a avertizat că Chinei nu ar trebui să i se permită să ajungă într-o situație de hegemonie globală, dar afirmă că președintele Joe Biden ar trebui să fie precaut să nu lase politicile interne să intervină în ceea ce privește înțelegerea a ceea ce înseamnă „importanța permanenței Chinei”:

„Biden și administrațiile anterioare au fost influențate prea mult de aspectele interne în ceea ce privește viziunea asupra Chinei. Este important bineînțeles să împiedicăm China sau orice altă țară să atingă o stare de hegemonie. Dar acesta nu este un lucru care poate fi îndeplinit prin confruntări fără sfârșit”. În opinia lui Kissinger, deteriorarea relațiilor dintre SUA și China ar putea provoca „o catastrofă comparabilă cu Primul Război Mondial”.

Fostul președinte american Richard Nixon, sub care Kissinger a servit în funcția de secretar de stat, și-a făcut campanie pe o platformă puternic anti-comunistă în anii 1960, luându-i prin surprindere pe susținătorii săi când a decis să viziteze Beijingul în 1972, un moment care a marcat o dezghețare istorică a relațiilor dintre cele două țări.

După declarațiile de la Davos, de la începutul acestui an, în care se pronunța pentru compromisuri din partea Ucrainei pentru a ajunge la pace cu Rusia, președintele ucrainean l-a criticat cu duritate pe Kissinger, despre care a afirmat: *„Calendarul domnului Kissinger se pare că nu este 2022, ci 1938, iar el a crezut că vorbește cu o audiență nu la Davos, ci în ceea ce era atunci Munchen”.*

Referindu-se la acest episod în interviul acordat agenției *Bloomberg*, Kissinger a susținut că afirmațiile sale făcute în cursul războiului au fost înțelese greșit și că, în continuare, consideră că momentul negocierilor de pace între Rusia și Ucraina se apropie, iar discuțiile despre viitorul Crimeii ar trebui lăsate pentru acestea.

7. China se pregătește de război

Președintele Xi Jinping, reales recent în funcția supremă a P.C. Chinez, a anunțat că Beijingul își va intensifica în perioada următoare exercițiile militare și pregătirile pentru război. El a cerut o dezvoltare militară mai rapidă, „independență și forță” în tehnologie și apărarea intereselor Chinei în străinătate.

Considerată a doua economie și putere militară a lumii, China a amenințat în mai multe rânduri că va anexa cu forța Taiwanul. În acest sens, Partidul Comunist Chinez a adăugat în statut un paragraf privind „opозиția fermă și descurajarea” independenței Taiwanului, precum și „implementarea fermă a

politicii *o țară, două sisteme*”, formula aplicată în cazul Hong Kong și prin care intenționează să guverneze Taiwanul în viitor.

Potrivit experților militari, dacă China va invada Taiwanul, conflictul va atrage cu siguranță SUA, care îi furnizează arme defensive și care sunt obligate prin tratat să considere amenințările la adresa insulei ca pe o chestiune de „îngrijorare gravă”, împreună cu aliații săi din regiune, cel mai important și cel mai apropiat din punct de vedere geografic fiind Japonia.

Statele Unite ale Americii au răspuns la amenințările Chinei de a ataca Taiwanul anunțând că vor desfășura bombardiere cu capacitate nucleară în Australia – în încercarea de a „avertiza” Beijingul împotriva a ceea ce ar fi „cel mai grav război din istoria modernă”. (*Daily Mail*)

8. Faptul divers

● **Părinții lui Vladimir Putin** – Maria Ivanovna Shelomova (1911-1998) și Vladimir Spiridonovici Putin (1911-1999) sunt înmormântați în cimitirul Serafimovkoye din Sankt Petersburg. În contextul invadării Ucrainei, un localnic a găsit un mod ingenios de a-l apostrofa pe președintele rus, lăsând un bilet la mormântul părinților acestuia: „*Dragi părinți! Fiul vostru se comportă obraznic! Lipsește de la lecțiile de istorie, se bate cu colegii de clasă, amenință să arunce școala în aer. Luați măsuri!*”

● **Recep Erdogan**, cunoscut pentru colaborarea cu Putin, întrebat dacă ar trebui să i se permită Rusiei să păstreze teritoriile cucerite în Ucraina, ca parte din negocierile pentru pace, a precizat în mod repetat: „*Nu și nu. Teritoriile vor fi returnate Ucrainei, i-am cerut să returneze și Crimeea. Nicio invazie nu poate fi justificată!*”

SERVICII SECRETE

SPIONAJUL ROMÂNESC ÎN VREME DE RĂZBOI (II, III)

Ioan C. Popa

Primul calup de texte (II) pe care îl redăm în continuare din „*Memoriile lui Eugen Cristescu*” prezintă în amănunt principiile noilor reorganizări la care a fost supus, sub conducerea sa, Serviciul Special de Informații (SSI) pentru adaptarea „din mers” la necesitățile generate de război. Este amintită, succint, și chestiunea legăturilor de colaborare cu serviciile de specialitate germane și italiene, relația cu Abwehrlul urmând să fie dezvoltată într-un capitol separat, pe care îl vom reproduce în numărul următor.

Reținem, de asemenea, caracterizările pe care autorul le face șefilor de secții și altor cadre cu funcții de răspundere din subordinea sa, privite prin prisma capacităților profesionale demonstrate în activitățile practice, dar și din punctul de vedere al caracterului și corectitudinii acestora față de interesele Serviciului și ale Țării. Eugen Cristescu insistă asupra **calităților personale pe care le urmărea la cadrele SSI**: nivelul de cultură și pregătirea multilaterală, capacitatea organizatorică, disciplina în muncă, spiritul de inițiativă și flerul în executarea misiunilor încredințate.

Este interesant de remarcat că unii dintre ofițerii promovați de el au deținut funcții la comanda SSI în perioada imediat următoare de după 23 august 1944: lt. col. Traian Borcescu (24-29 august 1944), col. Victor Siminel (29 august-19 septembrie 1944), col. Ioan Lissievici (20 septembrie-25 decembrie 1944), Nicolae Stănescu (12 martie-12 iulie 1945). De menționat că, prin Decretul-lege 158, semnat de regele Mihai la 14 septembrie 1944, SSI a trecut din subordinea Președinției Consiliului de Miniștri în cea a Ministerului de Război. După instalarea guvernului „democrat”, prin Decizia nr. 79, din 27 aprilie 1945, semnată de dr. Petru Groza, S.S.I. este reorganizat ca „instituție de stat, pe lângă Președinția Consiliului de Miniștri”.

Al doilea calup din textele reproduse (III) în acest număr al *Periscopului* prezintă mărturii interesante privitoare la: greutățile întâmpinate în procesul de reorganizare a SSI după arestarea lui Mihail Moruzov și asasinarea acestuia în închisoare; colaborarea cu celelalte structuri ale statului cu atribuții în domeniul siguranței naționale sau al relațiilor externe ale țării; înființarea Serviciului de centralizare a informațiilor, structură menită să aprofundeze informațiilor și să elimine contradicțiile în procesul de informare a conducerii statului; înființarea și

trimiterea unui *eșalon informativ* pe frontul de est, atașat Marelui Cartier General al Armatei Române.

În fine, Eugen Cristescu aduce în atenție o serie de acțiuni mai importante de contraspionaj întreprinse de SSI, în perioada de colaborare cu Abwehr-ul, pentru protejarea instalațiilor petrolifere de pe Valea Prahovei și contracararea acțiunilor de spionaj ale aliaților, inițiate cu precădere de către serviciile de informații britanice. În acest context, este prezentată descoperirea și arestarea mai multor grupuri formate de britanici din rândul ofițerilor polonezi refugiați în România după dezmembrarea Poloniei de către Germania și URSS, în septembrie 1939 și, desigur, arestarea grupului de ofițeri englezi parașutați în România în decembrie 1943, grup care, în pofida solicitărilor insistente ale germanilor, nu a fost predat Berlinului, fiind ținut în arest până la eliberarea sa în toamna anului 1944. Precizări importante vizează și amploarea activităților de spionaj ale Ungariei în România, deși până la 23 august 1944 cele două țări vecine s-au aflat împreună de partea Puterilor Axei.

Interesante sunt și aspectele menționate de Eugen Cristescu despre activitatea clandestină a lui Iuliu Maniu, care menținea o legătură cifrată prin radio cu grupul trimis la Cairo să negocieze cu aliații condițiile ieșiri României din alianța cu Germania, activitate cunoscută și tolerată (uneori chiar protejată) de conducătorul statului, Ion Antonescu.

Precizăm că, la fel ca în episodul publicat în numărul precedent, am păstrat formulările din textul autorului, cu excepția unor subtitluri introduse de redacție și mici corecturi sau actualizări ale unor termeni (cum ar fi *legendare* în loc de „camuflare”, când este vorba de ascunderea calității de ofițer de informații sub acoperire).

II

A doua reorganizare a SSI

„Organizarea Serviciului pe două secții și șase birouri se dovedea lipsită de echilibru și de proporții. Practica arăta că birourile nu mai corespundeau menirii lor și nu mai puteau face față situației, iar ca urmare a noilor recrutări, numărul personalului se dublase, ceea ce impunea o nouă repartitie a lui.

De asemenea, întrucât teritoriul național încorporase noi provincii asupra cărora trebuia să se îndrepte atenția Serviciului, se impunea o nouă regrupare a elementelor de care dispuneam. Totodată, crescând numărul ofițerilor activi și de rezervă mobilizați la serviciu, dispuneam de un surplus de organe de conducere și de cadre care puteau fi utilizate și la secțiile civile. Operarea anumitor modificări era reclamată și de situația necorespunzătoare existentă în Secția de contrainformații. Aceasta suferise o serie de amputații, era greoaie și avea atribuții prea multe, care se suprapuneau adesea. De asemenea, compartimentarea era inadecvată, din care cauză dădea naștere la confuzii. Controlul personalului era greu de făcut și specializarea agenților și grupelor suferea în permanență.

În plus, eram în vreme de război, când atenția principală trebuia îndreptată, în special, spre problemele de contraspionaj și contrasabotaj (s.ns.)

Pe de altă parte, dispuneam acum de personal, de materialele necesare, de un buget majorat prin cerințele războiului, precum și de imobile mai încăpătoare.

Toate aceste considerații, ca și cele specifice fiecărui birou sau secții m-au determinat să trec la o nouă reorganizare a Serviciului.

Ca orientare teoretică mi-au servit o serie de învățăminte trase din studiile pe care le-am făcut pe vremuri în străinătate, în special la Scotland-Yard, unde existau servicii întregi separate pentru contraspionaj și contrasabotaj.

De asemenea, din discuțiile neoficiale purtate cu unii membri din Comisia internațională de poliție criminală, în congresele la care am participat, rezulta o demarcație între obiectivele pe care trebuia să le urmărească poliția de stat și cele ce reveneau serviciilor de informații.

Acestea m-au determinat să rup cu trecutul și cu doctrina clasică, conform căreia Secția de contrainformații trebuia să se ocupe cu totalitatea acțiunilor defensive ale Serviciului, și să o desfac în trei mari diviziuni.

Unele elemente de orientare le-am avut și de la germani, care aveau o secție puternic organizată pentru măsuri pe linie de contrasabotaj, sprijinită pe o lege specială.

Deoarece legea pentru înființarea Serviciului Special de Informații lăsa depline puteri șefului Serviciului pentru organizarea lui, am operat schimbările proiectate pe baza unei decizii, după cum urmează :

1. Secția personalului

A luat locul Biroului personalului. Crearea ei a fost justificată de mărirea numărului personalului și a lucrărilor respective repartizate pe birouri.

Ea trebuia să țină o evidență clară asupra mișcărilor personalului, precum și a repartiției după specialitatea căpătată în școli și în activitatea la secții.

A fost condusă de directorul Lepădatu, un funcționar onest, care nu s-a compromis cu nimic în abuzurile lui Moruzov, păstrându-se tot timpul într-o rezervă demnă și cuminte. Poseda licența în drept și era muncitor, priceput, stăruitor și atașat obiectivelor Serviciului, pe care l-a servit cu dragoste și devotament.

2. Secția secretariatului

A înlocuit fostul Birou al secretariatului. Transformarea a fost motivată de mărirea volumului lucrărilor, determinată de acțiunea de colaborare cu celelalte autorități de ordine publică, precum și cu ministerele.

Mărirea numărului curierilor diplomatici, și în special al ofițerilor, a impus un surplus de activitate și de funcționari afectați acestei secții.

Secretariatul a fost condus succesiv de mai mulți ofițeri superiori, care au trecut apoi la alte secții. În cele din urmă, l-am numit ca șef pe locotenent-colonelul Voicescu, un ofițer muncitor, corect și foarte conștiincios în executarea atribuțiilor sale.

3. Secția de informații

A rămas cu vechea ei denumire, dar a primit un surplus de ofițeri activi și de rezervă, astfel că numărul inițial al acestora s-a dublat.

Față de cerințele războiului, Secția **a constituit un eșalon informativ pentru campania în est**, având ca bază agentura Frontului de est. Înmulțirea rezidenților externi a adus un surplus de material, ca și eșalonul.

A fost condusă la început, în 1940, de locotenent-colonelul Dumitrescu, un ofițer inteligent, cult, cu o instrucție și o dotație deosebite pentru Serviciul de informații, dar care era încrezut și intrigant. Cum trebuia să plece la comanda unei unități, am cerut Secției a II-a să-mi recomande un înlocuitor și mi-a desemnat pe colonelul Lissievici Ioan, care mai lucrase în Marele Stat Major la Biroul de informații. Informațiile pe care le-am obținut în prealabil erau favorabile.

Colonelul Lissievici era un ofițer capabil, priceput și muncitor. Avea practica misiunilor informative și era suficient de instruit în această materie. Era foarte stăruitor la lucru, serios asupra fiecărei probleme, ceea ce i-a permis să obțină rezultate efective. A condus o acțiune bine susținută de perfecționare a secției, pe care a căutat mereu să o adapteze la cerințele situației. S-a dovedit a fi totodată bun gospodar și organizator. Era un temperament domol, modest, cuminte. Ducea o viață retrasă. În relațiile cu germanii, puține câte le-am avut, a acționat totdeauna pentru apărarea intereselor românești, așa cum i-am indicat eu.

Ca ajutor al șefului Serviciului, îndeplinind funcția de sub-director general, m-a substituit adesea în condiții mulțumitoare și cu toată onestitatea. De aceea am uzat de toată influența și am întârziat la maximum plecarea lui de la comandă.

Două lucruri i s-ar putea reproșa lui Lissievici: în primul rând, în notările făcute ofițerilor era prea darnic cu calificativele bune și trecea, uneori, peste realități, care nu corespundeau cu laudele pe care le aducea acestora; în al doilea rând, fie din naivitate, fie din exces de încredere, susținea adesea cererile nejustificate ale camarazilor săi, iar pe unii - cum a fost de exemplu colonelul Palius - îi lăsa în voia lor, din care cauză aceștia se pretau la abuzuri pe care Lissievici căuta să nu le aducă la cunoștința conducerii Serviciului, de teamă sau din spirit de castă militară.

Am avut cu dânsul mai multe diferențe în aceste chestiuni, pe care eu le-am tranșat loial. El însă mi-a răspuns, atunci când nu mai eram șeful lui, cu lipsă de loialitate.

La plecarea colonelului Lissievici cu eșalonul informativ la Marele Cartier General, conducerea secției a rămas colonelului Siminel. Acesta era un ofițer distins, delicat, muncitor, dar insuficient de energic și lipsit totodată de o pregătire specială în materie informativă. Își făcea totuși datoria corect și cu trageră de inimă. De aceea, după plecarea lui Lissievici la stagiul, l-am adus pe Siminel în locul lui.

Între ofițerii de la Secția de informații am mai putea remarca pe:

- Locotenent-colonelul Ernescu Grigore, de la Frontul de est, care era un ofițer serios, perseverent, studios și foarte bun pentru munca de birou. El se ocupa în special cu evidența in-formațiilor adunate și cu trierea materialului, întocmind notele pentru buletinele informative, de care purta o deosebită grijă;

- Colonelul Ionescu Palius, care, fiind basarabean de origine și vorbind limbile rusă și ucraineană, a fost folosit pentru munca cu agentura Frontului de est și trecut apoi la eșalon. Era foarte muncitor și nu cruța nimic ca să-și facă datoria în mod conștiincios. Nefiind ofițer de stat major, nu avea o cultură suficientă și de aceea activitatea lui informativă se îndrepta mai mult spre problemele de ordin general. Avea însă o tendință foarte evidentă de tolerare a abuzurilor subalternilor, pe care îi apăra și chiar îi acoperea uneori ca să nu fie sancționați. Poate că la această îngăduință contribuia și temperamentul lui domol, precum și o greșită înțelegere a intereselor Serviciului. El însuși aluneca uneori spre lucruri nepermise;

Tot la Frontul de est mai poate fi menționat funcționarul Trohany, pe care mai târziu l-am avansat director și l-am luat ca secretar al cabinetului meu. Acesta poseda o licență, luată în condiții demne de toată lauda, cunoștea limba franceză și suficient limba germană, avea o cultură frumoasă și era bine educat, stilat și foarte prevenitor. Lucra bine la mașina de scris și redacta foarte clar. Totodată, punea un interes deosebit ca lucrările să fie întocmite în condiții optime. Ținea evidența lucrărilor și urmărea ca secțiile să execute dispozițiile date de conducerea Serviciului;

- La Frontul de vest s-a evidențiat totdeauna locotenent-colonelul Andra, foarte bun cunoscător al problemelor, în special al celor maghiare, el fiind ardelean de origine. Era un ofițer foarte muncitor, vechi și atașat de serviciu, care întocmea studii cu o deosebită competență și chiar cu pasiune;

- La Frontul de sud s-a remarcat locotenent-colonelul Trifon, care mai avea încă doi frați în Serviciu. Acesta, fiind macedonean de origine, cunoștea bine problemele și limbile balcanice. Era de mult în serviciu și l-am reținut și după pensionare, deoarece muncea mult și cu o deosebită tragere de inimă, ca să satisfacă cât mai bine cerințele Serviciului;

Tot la Frontul de sud s-a remarcat și locotenent-colonelul Popescu, un element calm și plin de tact, foarte devotat Serviciului, care depunea multă străduință în muncă, îndeplinindu-și cu conștiinciozitate toate misiunile încredințate. Judeca și controla cu toată atenția informațiile ce trebuiau trecute în buletine și nu lăsa să se strecoare nimic ce nu fusese suficient verificat. Întrucât era cel mai vechi în grad, l-a înlocuit adesea pe colonelul Lissievici la conducerea secției. Plecând la stagiul pe front, a căzut prizonier;

- Locotenent-colonelul Constantinescu, șeful Biroului cifrului, a depus o activitate lăudabilă în atribuțiile sale. A dat dovadă de inițiativă personală, întocmind o serie de cifruri după sistemele cele mai bune cunoscute la Marele Stat Major, de multe ori chiar prea complicate. Era muncitor și foarte discret.

Acestea sunt elementele principale de care îmi mai amintesc astăzi, deși pe la această secție au trecut mulți ofițeri, majoritatea remarcabili. Pe unii dintre dâșii îi vom întâlni însă în alte secții și ne vom ocupa de ei acolo.

4. Secția de contrainformații

A suferit transformările cele mai adânci, atât pentru considerentele arătate mai sus, cât și pentru motivul că intenționeam să-i deplasez centrul de activitate din birouri pe teren.

Tot materialul și personalul a fost împărțit pe trei secții: contrainformații, contraspionaj și contrasabotaj.

Personalul a fost repartizat, după specialitatea dovedită de fiecare, la grupele ce compuneau Secția de contrainformații. De asemenea, au fost despărțite arhivele, cazierile, mobilierul și localurile.

Informatorii și fondurile respective pentru contraspionaj au trecut la secția nou creată. Secției de contrasabotaj i-am afectat fonduri proprii pentru angajarea de informatori.

Personalul, nefiind suficient, în special la contrasabotaj, am dat dispoziții să se angajeze cadre noi și astfel, cu timpul, s-au format trei agenturi de teren pentru cele trei secții și una cu misiuni speciale, cu supravegheri politice, militare, ministere etc.

Secția de contrainformații a rămas să se ocupe cu informațiile generale, politice, economice, sociale, precum și cu acțiunea de prevenire a infrațiunilor cu substrat politic. Am stăruit în permanență ca această secție să se elibereze de misiunile ce aparțineau Siguranței generale și să treacă la cele specifice Serviciului Special de Informații. Pentru aceasta era însă nevoie să se părăsească acțiunile de suprafață și să se meargă în adâncimea problemelor urmărite.

Am căutat să orientez în așa fel activitatea acestei secții încât să se ocupe numai de latura externă a acțiunilor ce aveau contingentă cu cele ale Siguranței generale. Am întocmit chiar niște evidențe ale acestor demarcații.

Cum însă o asemenea activitate cerea personalului de conducere calități speciale și puțin fler, acesta era mai mult înclinat către o activitate superficială și nu năzuia să pătrundă în intimitatea problemelor respective și a persoanelor ce erau legate de ele. Deși știam din experiența mea că aceasta constituie o operă grea și de durată, totuși am intervenit în permanență ca să orientez atenția Secției de contrainformații către misiunile speciale. Și, fiindcă eram convins că nu voi putea realiza intențiile sus-arătate cu conducătorul de până atunci al secției – directorul Georgescu, am hotărât ca reorganizarea secției pe noile ei baze și criterii să se facă de altă persoană – locotenent- colonelul Traian Borcescu.

- Florin Becescu – zis Georgescu – făcuse parte ca student din generația naționalistă de la 1922. Marota politică a acestei generații era „Masoneria” și, de aceea, Georgescu s-a ocupat în special de această problemă. Reușind să acumuleze un bogat material, a captat cu ajutorul acestuia bunăvoința lui Moruzov, care l-a numit director, deși nu avea studiile corespunzătoare acestei funcții. Absolvise opt clase de liceu și, după cum spunea el, audiase niște cursuri

de psihiatrie la Facultatea de medicină. Afirma că el a întemeiat Secția de contrainformații. De fapt, avea oarecare înclinație spre organizare, dar era foarte prolix, încâlcit și se încurca între zeci de creioane, planșe, linii, echer, culori și alte obiecte de desen, încât în biroul lui credeai că te afli în laboratorul unui inginer care lucra la cine știe ce importante planuri de construcție.

Georgescu trasa pe harta României și chiar a Europei diferite linii și săgeți, așa-zise direcții informative, dar, când îl întrebai prin cine și cum s-ar putea realiza aceste planuri mărețe, nu putea să-ți dea un răspuns cât de cât satisfăcător. Era tipul semidoctului, care știa din toate câte ceva, dar nimic serios și complet. Totodată, era fals, ascuns și ipocrit. Pierdea ceasuri întregi desfășurând un ceas, un aparat de radio sau un telefon, pretinzând că se pricepe, dar nu mai reușea să le refacă. De asemenea, se ocupa mult cu fotografia și avea o mulțime de aparate de diferite tipuri și dimensiuni. Nu vorbea nici o limbă străină și nu avea deprinderea cititului. Colonelul Nicolaid mi l-a prezentat ca un element de valoare și „factotum-ul Serviciului”.

Eram bucuros că am găsit un asemenea element pe care să mă pot sprijini în acțiunea grea ce urma. Dar, curând, am constatat că am de-a face cu un om foarte superficial și leneș. Cum era și jucător de cărți, venea foarte târziu la birou, așa încât citea buletinul secției pe care o conducea după apariție. Adesea însă nici nu știa ce conține și de aceea eram nevoit să văd eu însumi materialul, în prealabil, pentru a nu lăsa să se strecoare lucruri neverificate și chiar enormități.

Conducea personal un Mercedes-Benz, pe care zicea că l-a cumpărat din Germania, dar pe care, în realitate, îl primise în dar de la Abwehr, drept preț al colaborării secrete.

Colabora în ascuns cu cpt. Rohorscheid, șeful Secției contrainformații a Abwehr-ului din București. L-am prins și l-am pus sub control, hotărând că nu mai are dreptul să facă asemenea legături, care, devenind oficiale și autorizate de conducerea statului, se efectuau între conducătorii serviciilor, personal, precum și prin ofițerii de legătură. Georgescu însă nu a dezarmat. Când Secția tehnică a fotografiat o ștampilă de pe un document german, Georgescu, aflând prin indiscreția unui fotograf, l-a avizat pe Rohorscheid. A urmat un mare scandal între mine și șeful Abwehr-ului, care a fost aplanat cu mare greutate.

Germanii, văzând că-l bănuiau pe Georgescu, au schimbat pe Rohorscheid cu căpitanul Peterman. Dar Georgescu a făcut legătura și cu acesta, strecurându-i fel de fel de informații. În fine, încurcându-se într-o serie de acte provocatoare și abuzuri ale subalternilor, pe care le acoperea, prins și cu grupe de informatori fictive, precum și cu alte incorectitudini, cu tot sprijinul germanilor, profitând de reorganizare, l-am schimbat și l-am pus pe linie moartă.

În concluzie, Georgescu era un tip mediocru și incorect, care s-a străduit totdeauna să joace pe firele mai multor servicii de informații, din oportunism și interese personale.

- Locotenent-colonelul Traian Borcescu, fost șef al Biroului de contrainformații din Secția a II-a a Marelui Stat Major, a funcționat la S.S.I. ca

șef al Secției secretariatului, cu bune rezultate. Trecut la conducerea Secției de contrainformații, a făcut multe și laudabile eforturi, dar rezultatele nu au fost totuși pe măsura străduințelor depuse. Nu avea simțul previziunii și nici fler. Era foarte muncitor, cuminte și ascultător, dar, mai târziu, s-a dovedit lipsit de stăpânire de sine. Fiind timid din fire, era capabil ca, la prima amenințare, să ia orice atitudine, să treacă dintr-o extremă în alta. În diverse împrejurări a dat dovadă și de lipsă de caracter. După ce a plecat de la S.S.I. a început să umble după felurite combinații politice, chiar cu prețul demnității sale.

Între funcționarii care au activat la Secția de contrainformații vom remarca pe următorii:

- Nicolae Stănescu, șef al grupei de informații generale, licențiat, bun funcționar, cu oarecare aptitudini și relații, care-l ajutau în misiunea sa. Avea însă un caracter șovăielnic și oportunist. Totodată, era în permanență nemulțumit de gradul pe care-l avea, fiind dornic să parvină la situații pe care, în realitate, nu le merita;

- Silvestru, șef de grupă, titrat, foarte deștept, muncitor și onest. A servit și ca rezident extern;

- Albu, șef de agentură pe teren, funcționar vechi, serios, muncitor, care își cunoștea atribuțiile și le executa foarte conștiincios;

- Petrovici Grigore, comisar-șef de siguranță, detașat la S.S.I., a activat ca șef de agentură împotriva legionarilor, de care a și fost arestat și terorizat. Era priceput și muncitor;

- Victor Ionescu, fost șef de poliție. În S.S.I. a lucrat ca șef de grupă și a condus o agentură de teren. Era însă insuficient pregătit și fantezist, din care cauză era nevoie ca cineva să-l aducă mereu la realitate, căci credea orice enormitate. După trecerea în S.S.I. a rămas același comisar de poliție fără scrupule și lipsit total de caracter;

- Constantin Mihalcea, fost chestor de poliție, a dezvoltat o activitate de suprafață, fără să se remarcă în mod deosebit. Era veșnic nemulțumit și dornic de avantaje personale fără ca să aibă vreo îndreptățire în acest sens. A funcționat și la eșalon. Fiind un element inadaptabil la muncă serioasă, l-am redat poliției, unde spera să aibă avantaje mai mari ca la S.S.I.;

- Șefii de echipă Covaci și Rizescu erau buni pentru activitatea de teren, dar s-au compromis în niște afaceri incorecte în Basarabia, astfel că am fost nevoit să-i destitui și să-i trimit în fața justiției;

- Agronomu, șef de grupă, inginer electrotehnic, se ocupa cu problemele minorităților. Era un funcționar serios, priceput și muncitor, cunoscător al problemelor ce intrau în atribuțiile sale.

5. Secția de contraspionaj

A fost creată în împrejurările pe care le-am arătat, având ca bază grupa de contraspionaj ce activa în Secția de contrainformații.

Ca mijloace de acțiune dispunea de un număr redus de informatori, precum și de o agentură de teren specializată în urmărirea de asemenea natură.

Secția de contraspionaj urma să se servească de rezidenți contrainformativi, până la recrutarea unora proprii. În activitatea sa mai era ajutată de centrele informative din zona de frontieră, care-i semnalau unele elemente suspecte, precum și de Secția juridică, ce îi pune la dispoziție materialul informativ rezultat din diferite cercetări în materie de spionaj.

Rezultatele activității acestei secții au fost modeste, dar dacă ținem seama de faptul că se afla la începutul organizării ei, situația respectivă este explicabilă.

Cu conducerea ei l-am însărcinat pe maiorul Bălțeanu, un ofițer de stat major cult, dar care nu a dat rezultatele la care mă așteptam. I-am ținut un cont deschis pentru angajare de informatori, pe care însă nu l-a consumat.

Avea ca ajutor pe șeful de grupă Butucescu Horia, zis Miu, licențiat, bun funcționar și care făcea eforturi ca să poată avea o activitate cât mai rodnică. El se specializase pe linia contra-spionajului maghiar.

6. Secția de contrasabotaj

A luat naștere din necesitatea de a dezvolta un complex de măsuri de protecție în fabrici, ateliere și în special în industriile ce lucrau în folosul armatei, împotriva actelor de sabotaj.

În acest scop, germanii ne-au pus la dispoziție textul legii lor în această materie, care a fost îndelung studiat și s-a adoptat numai ceea ce se putea aplica în țara noastră.

Acțiunea de prevenire în materie de sabotaj se realiza cu ajutorul activității informative desfășurate în industrie, dublată de o atentă observație pentru ca anumite stări de fapt să nu dea naștere la situații regretabile.

Pentru organizarea ei am obținut un număr de 10 - 12 ofițeri activi, ingineri.

Țara a fost împărțită în zone de contrasabotaj, toate întreprinderile dintr-o zonă fiind puse sub supravegherea și controlul a câte unui ofițer inginer. Acesta observa tot ce era împotriva siguranței industriei și semnala comandamentului militar și conducătorului fabricii, indicând și măsurile ce trebuiau luate.

Dacă nu era satisfăcut, semnala la S.S.I., care intervenea de îndată la departamentul respectiv, după cum era cazul: la Ministerul de Război – pentru fabricile de muniții, la Ministerul Înzestrării Armatei – pentru echipament și la Ministerul Economiei Naționale – pentru celelalte industrii.

Natural că ofițerii ingineri, pe lângă cultura lor specială, au făcut și un curs practic la Secția de contrasabotaj.

Serviciul de siguranță din Valea Prahovei, precum și cel din Valea Dunării au trecut în subordinea noii Secții de contrasabotaj, ca zone speciale de protecție, având drept conducători ofițeri ingineri special instruiți.

Ministerul Înzestrării Armatei a apreciat foarte mult acest sistem de prevenire a sabotajului și ne-a pus la dispoziție cei mai buni ofițeri ingineri pe care-i avea, toți tineri.

Serviciul le-a pus la dispoziție automobile pentru deplasări în zonă și o diurnă, în afară de cheltuielile informative, acolo unde era necesar.

Secția a activat în cele mai bune condițiuni și cu rezultate efective.

Conducerea acestei secții am încredințat-o locotenent-colonelului Proca Alexandru, care avea și titlul de licențiat în chimie. De tânăr își făcuse studiile la renumita școală Teresianum din Viena, astfel că avea o cultură foarte frumoasă. Vorbea limba franceză suficient, iar limba germană la perfecție și era unul din cei mai buni redactori în limba germană din țară. Totdeauna îl însoțea pe Antonescu în vizitele la Hitler și redacta și traducea memoriile ce se depuneau acolo.

Fusese mai înainte ajutor de atașat militar în Germania, cu misiuni informative, și activase foarte intens, din care cauză germanii se opuneau – la început – ca să lucreze cu el.

Le-am răspuns că Proca nu și-a făcut decât datoria față de țara lui și astfel au cedat.

Avea o educație foarte frumoasă și era foarte demn, hotărât, un om de mare caracter. A muncit mult și a reușit ca în scurt timp să organizeze secția cu toate anexele ei.

A fost secondat în această acțiune de șeful de grupă Rădulescu, un funcționar foarte dotat și stăruitor. Acesta a reușit să înființeze un fișier general pentru toți marinarii angajați pe vasele care circulau pe Dunăre, fapt ce ne-a fost de un real folos.

7. Secția de legătură cu serviciile de informații străine

Colaborarea cu germanii în această perioadă era oficială și se făcea prin documente scrise între S.S.I. și Biroul Abwehr-ului din București. Problema contrasabotajului și activitatea organelor respective se trata cu germanii tot prin această secție. Schimbul de informații impunea o birocrație întreagă cu traducători, mașini de scris, curieri, arhive etc.

S.S.I. a mai colaborat cu Serviciul de informații italian, conform ordinilor conducătorului statului.

Toate aceste lucrări și legături au impus crearea unei secții speciale.

Ea a fost condusă de locotenent-colonelul Constantin Ionescu-Micandru, ofițer de stat major, care participase și la întrevederile lui Moruzov cu amiralul Canaris, astfel că el cunoștea tot istoricul și evoluția colaborării informative româno-germane. Acesta era un ofițer foarte bun, muncitor și corect, care nu a depășit niciodată instrucțiunile de colaborare ce le avea. A fost cel mai bun ofițer de concept dintre toți cei pe care i-am avut la S.S.I.

Era ajutat de un șef de grupă, Haralamb, care avea mereu pretenții la grade mai mari, fără însă să justifice cu vreo activitate deosebită aceste pretenții. În calitate de curier diplomatic, a încercat să facă contrabandă de blănuri, motive pentru care a fost sancționat.

8. Secția juridică.

S-a format prin dezvoltarea fostului Birou juridic, din cauza majorării numărului magistraților și a lucrărilor respective.

Secția avea denumirea oficială de Poliția judiciară militară.

Serviciului îi convenea această „firmă” de acoperire a Secției juridice, însă magistrații militari gravitau tot mai mult către autoritatea militară, de care depindeau notările și avansările lor.

Cu timpul, și alte departamente cvasimilitare, ca Ministerul Economiei Naționale și Ministerul Înzestrării Armatei, au dat Poliției judiciare militare o serie de delegații privind controlul întrebuințării benzinei și cauciucurilor, precum și cercetarea delictelor de sabotaj economic etc.

La un moment dat, s-a încercat ca secția să fie scoasă complet de sub autoritatea S.S.I. și să fie trecută la dispoziția Direcției justiției militare, în care scop în „proiectul de reorganizare a Ministerului de Război” era trecută ca organ încadrat în această direcție. Sesizând manevra ce se intenționa, am amenințat că voi retrage personalul de pază, agenții de teren, fondurile de întreținere și diurnele magistraților și voi închiria alt local, unde voi constitui o nouă secție juridică, la care voi mobiliza la serviciu magistrați civili pentru cercetări, lăsând astfel Ministerului de Război localul și materialul ce erau proprietatea sa. Aceste măsuri, fiind neconvenabile magistraților și Direcției justiției militare, care nu dispunea de fonduri afectate în acest scop, i-a determinat să renunțe, iar textul respectiv nu a mai apărut după perfectarea și publicarea legii.

În această formă, cu două denumiri (una acoperită și una publică) a funcționat secția până la sfârșit, îndeplinind delegațiile date de Serviciu, cât și cele atribuite de cele trei departamente sus-arătate.

Rezultatul cercetărilor era comunicat organelor de la care a emanat delegația.

Conducerea secției, încă de pe vremea lui Nicolaid, a aparținut, timp de doi ani locotenent- colonelului magistrat Velciu Emil. Acesta funcționase la Serviciul Secret și în timpul lui Moruzov, care însă îl înlăturase pentru motive ce nu se cunoșteau.

La începutul războiului, descoperindu-se *afacerea de spionaj Rică Georgescu*, pentru încurajarea magistraților care au cercetat chestiunea, le-am dat premii, decorații și, mai târziu, am propus avansarea la gradul de colonel a lui Velciu. Ulterior avansării, colonelul Velciu a început manevrele cu Direcția justiției militare.

În timpul cercetărilor capilor rebeliunii legionare, care s-au făcut la Secția juridică, Velciu făcea pe simpatizantul legionar, ceea ce m-a determinat să-i atrag serios atenția ca să respecte dispoziția generală pe care am dat-o funcționarilor și ofițerilor din S.S.I. de a se ține departe de orice influență politică.

Mai târziu, din oportunism și scontând obținerea anumitor avantaje, colonelul Velciu a început să facă o serie de concesi grupului Rică Georgescu, astfel că membrii acestuia erau stăpâni în arestul secției, unde primeau vizite neautorizate și jucau cărți cu familiile lor și chiar cu magistrații, în frunte cu Velciu. Același colonel Velciu, care le întocmise dosarul și-i caracterizase – în fapt și în drept – ca spioni, primind decorații, avansări și recompense bănești pentru această acțiune, începuse apoi să-i considere „patrioți” și „eroi naționali”.

Fiind informat despre toate acestea, precum și de faptul că, într-o noapte, Velciu și căpitanul magistrat Camil Bărbulescu s-au dus cu cei din grupul Rică Georgescu și familiile acestora la Buftea, unde au petrecut, am luat măsuri pentru prinderea lor în fapt, spre a putea cere rechemarea lui Velciu, care era puternic susținut de Ministerul de Război, și deci intervenția mea trebuia să fie bine motivată.

Într-adevăr, peste puțin timp am fost avizat că Velciu a mutat din arestul secției pe Rică Georgescu într-o garsonieră deasupra birourilor secției. Acesta locuia acolo împreună cu soția și nu era păzit. Descinzând la fața locului, am constatat aceste fapte, care, împreună cu cele mai sus-arătate, au întemeiat cererea de rechemare a căpitanului Bărbulescu și a colonelului Velciu.

Acesta a trecut mai târziu ca președinte al Curții marțiale de la Odesa, deși eu, pentru toate jocurile politice și lipsa de caracter și de ținută a acestui ofițer, cerusem scoaterea lui din armată. Ministerul de Război mi-a dat ca înlocuitor pe colonelul magistrat Radu Ionescu. Am procedat la remanierea grupului de magistrați, aducând alții noi.

La început, Radu Ionescu s-a purtat bine, dar cu timpul s-a dedat la o viață dezordonată, neglijând lucrările secției și controlul personalului. Mai mult, începuse și el „jocul cu Rică Georgescu“ și alții, ceea ce m-a determinat să hotărâsc schimbarea lui. Aceasta nu s-a mai putut însă efectua din cauza armistițiului. În schimb, Rică Georgescu a mijlocit, ulterior, numirea lui Radu Ionescu în funcția de director general al poliției.

Din cele de mai sus, precum și din multe alte constatări, rezultă conduita regretabilă a multor magistrați militari și neajunsurile pe care le-au cauzat S.S.I., deși acesta le oferea o serie întreagă de avantaje.

9. Secția tehnică

A luat naștere din Biroul tehnic, ca urmare a dezvoltării activităților laboratoarelor de fotografie, chimie și altele.

Fiind informat că în subsolurile Președinției Consiliului de Miniștri se găsește o tipografie demontabilă, am cerut-o secretarului general și, obținând-o, am instalat-o la serviciu. Am angajat tipografi și am înzestrat-o cu materialul necesar. La această tipografie s-au tipărit apoi imprimările Serviciului, dispensându-ne astfel de o serie întreagă de cheltuieli și asigurând totodată și discreția necesară.

Secția tehnică a fost condusă de directorul Gheorghe Cristescu, funcționar vechi, de pe vremea lui Moruzov, și care făcuse studii și practică în această specialitate în străinătate.

10. Secția de transmisiuni

Nevoile războiului, precum și instalarea secțiilor S.S.I. în mai multe localuri au impus dezvoltarea rețelei de transmisiuni telefonice și telegrafice ale Serviciului.

Din cauză că în timpul rebeliunii legionare a fost nevoie, într-un moment foarte critic, să se întrerupă absolut toate legăturile telefonice din Capitală, pentru

a se putea împiedica astfel orice comunicație între blocurile de rezistență legionară, Președinția Consiliului de Miniștri a instalat o rețea de aparate teleimprimatoare la toate organele de ordine publică și S.S.I., pentru ca acestea să poată comunica între ele și cu Președinția în cazuri similare.

S.S.I. a instalat peste 30 de stații T.F.F. la rezidențele din țară, precum și la eșalon, pentru ținerea legăturii cu centrala Serviciului.

Mărirea rețelei a impus o asigurare cu noi radiotelegrafiști, recrutați din armată sau din școala specială ce se înființase la S.S.I.

Pentru aceste motive, Biroul de transmisiuni a fost transformat în secție, a cărei conducere a avut-o maiorul Luca, un ofițer foarte bun cunoscător al meseriei lui, muncitor, devotat Serviciului și discret, care a desfășurat o intensă activitate, cu rezultate apreciable.

11. Secția autotracțiune

Creșterea numărului mașinilor mici, al camioanelor și, implicit, al garajelor, atelierelor și cadrelor ce le deserveau pe măsura dezvoltării Serviciului a determinat crearea unui compartiment special care să se ocupe de organizarea și dirijarea activității necesare în acest domeniu, precum și de administrarea fondurilor afectate.

Aceasta s-a realizat prin divizarea Biroului administrativ în două organisme, ridicate apoi la rangul de secții, dintre care una a fost Secția autotracțiune.

Conducerea acestei secții am încredințat-o căpitanului în rezervă Gamulea, recomandat ca specialist în materie, dar am constatat că era specialist în abuzuri, așa că l-am înlocuit. L-am numit apoi pe locotenentul inginer Luca Bugheanu, care a construit niște garaje foarte costisitoare.

În fine, am cerut de la Direcția tracțiune-automobile un ofițer specialist, care să fie energetic, bun administrator și corect. Mi-a desemnat un maior, care a luat conducerea puțin înainte de armistițiu.

Secția autotracțiune oferă cele mai mari posibilități de fraude, evaziuni și abuzuri. Cum șeful Serviciului este preocupat de conducerea generală a tuturor lucrărilor, trebuie să aibă aici un om de mare încredere, pricepere și o deosebită energie și onestitate.

12. Secția administrativă

Majorarea numărului secțiilor, localurilor, personalului de serviciu și materialului, precum și mărirea volumului lucrărilor de contabilitate, buget, state de plată, control al fondurilor etc. au impus crearea unei secții care să se ocupe cu întreaga activitate de administrație.

În acest fel a luat ființă Secția administrativă. Aceasta a fost condusă de locotenent-colonelul intendent Diaconescu, un foarte bun ofițer de administrație, priceput, muncitor și exigent în materie de contabilitate, din care cauză nu era deloc simpatizat de funcționari. El era ajutat de căpitanul în rezervă Dumitrașcu, care îndeplinea funcția de casier al Serviciului și care s-a achitat cu deosebită grijă și onestitate de atribuțiile sale”.

Câteva observații privind eficiența reorganizărilor

„După ce am descris modul cum s-a făcut a doua reorganizare și motivele de ordin general și special care au determinat-o, se pune o întrebare logică: Care era sistemul cel mai bun? Cel vechi, pe două secții și șase birouri, ori cel nou, pe 12 secții ?

Această reorganizare nu a fost o operă de moment, ci rezultatul unor învățăminte trase dintr-o experiență îndelungată, al studierii structurii altor servicii de informații și al analizei dificultăților întâmpinate în conducerea S.S.I.

Sistemul de repartitie pe 12 secții aducea următoarele dezavantaje:

- trebuiau mai multe localuri;
- se angaja mai mult personal de birou și de conducere;
- se consuma mai mult material;
- impunea șefului Serviciului mai multă muncă, fiind nevoit să lucreze cu fiecare șef de secție în parte.

El avea însă următoarele avantaje:

- asigura uniformitatea elementelor organice ale Serviciului;
- permitea compartimentarea atribuțiilor, lucrărilor și menținerea discreției;
- oferea posibilitatea specializării și controlării personalului;
- înlesnea crearea noilor compartimente impuse de cerințele războiului.

În ceea ce privește dezavantajele, acestea puteau fi anihilate prin:

- obținerea unor localuri de la Ministerul Românizării, care ni le putea oferi în mod gratuit;

- acoperirea salariilor personalului din birouri și a cheltuielilor legate de procurarea materialelor necesare din bugetul majorat al războiului, precum și încadrarea posturilor de conducere cu ofițeri, deoarece în condițiile respective exista un număr suficient de asemenea cadre;

- numirea unui al doilea subdirector general, care să preia o parte din sarcinile – sporite acum – ale directorului general, acesta urmând să lucreze cu cei doi subdirectori și să cheme la el pe șefii de secții numai când era nevoie, pentru instrucțiuni sau explicații speciale.

Toate aceste considerente m-au determinat să prefer reorganizarea pe 12 secții.

Natural că această operație era impusă de cerințele războiului, dar și înlesnită de posibilitățile pe care le oferea.

Pentru vremuri de pace, structura S.S.I. poate fi redusă și comprimată în câteva direcții, strict necesare”.

A treia reorganizare a S.S.I.

„Din studiul pe care l-am făcut asupra legii pentru înființarea S.S.I. am văzut insuficiențele și imperfecțiunile pe care le conținea.

A doua reorganizare impunea și lărgirea bazelor juridice pe care trebuia așezată noua structură a Serviciului.

De aceea, noua lege și regulamentul ei au afectat atât situația judiciară a Serviciului cât și pe cea juridică a personalului.

Pentru a nu lăsa loc la interpretări neconforme cu concepția legii, cu criteriile ce au stat la baza ei, precum și cu intențiile legiuitorului, am întocmit în același timp și regulamentul dezvoltător al legii.

Noua lege prevedea că **S.S.I. este un serviciu de drept public, însărcinat cu informarea generală a conducerii statului.**

De aici rezultă că S.S.I. nu mai era un Serviciu organizat în secret de vreun regulament oarecare, ci unul public, încadrat în organizarea statului și recunoscut în mod oficial.

Misiunea S.S.I. era de asemenea precizată, legea arătând că acest Serviciu nu constituia un organ de informație personală a cuiva, ci un organ de informare generală a conducerii statului.

În continuare, legea stabilea că S.S.I. funcționa pe lângă Președinția Consiliului de Miniștri. Deci, problema dependenței organice și administrative era acum bine precizată.

S.S.I. nu mai depindea deci nici din punct de vedere administrativ de Ministerul de Război, astfel că personalul, bugetul și materialul urmau să fie încadrate în Președinția Consiliului de Miniștri.

Legea preciza că raporturile cu Ministerul de Război aveau caracter de colaborare și nu de subordonare și tot astfel și cu celelalte departamente și Marele Stat Major.

Controlul și directivele aparțineau tot conducătorului statului, dar S.S.I. trebuia să servească și Președinția Consiliului de Miniștri, care era un organ „de conducere a statului”. Legea menținea drepturile suverane ale șefului Serviciului în ce privea organizarea și cheltuirea fondurilor.

Dreptul de numire, precum și toate mișcările de personal erau însă acum îngrădite în cadrul unor dispoziții regulamentare, de care deciziile șefului Serviciului trebuiau să țină seamă.

Ajutorul șefului Serviciului trebuia să fie militar, când șeful Serviciului era civil, pentru menținerea disciplinei și notarea ofițerilor. El trebuia să înlocuiască de drept pe șeful Serviciului în lipsa acestuia din Capitală, având atribuția de subdirector general.

Întrebuințarea și controlul fondurilor S.S.I. urmau să se facă sub auspiciile unei noi legi C.I.S., mai severă decât cea anterioară. Justificarea întrebuințării acestor fonduri se făcea către Curtea de Conturi și apoi către Președinția Consiliului de Miniștri, ca organe de tutelă și control asupra S.S.I.

Acestea au fost, în linii generale, principiile care au stat la baza noii situații juridice a S.S.I.

S.S.I., fiind organ „de drept public” în viața de stat, trebuia ca și funcționarii să îndeplinească condițiile cerute personalului oricărui organ de acest fel. De aceea, regulamentul a prevăzut ca, în ce privește numirile, să se respecte condițiile generale din Statutul funcționarilor publici. Totodată însă, fiind vorba

de un Serviciu cu misiuni speciale, s-au introdus și unele condiții deosebite cerute la numire, titlul putând fi înlocuit, în anumite cazuri, cu aptitudinea și specialitatea. La drepturile funcționarilor, în afara celor din Statutul funcționarilor publici, s-au prevăzut avansările la excepțional pentru actele de bravură și devotament.

S-au instituit școli de perfecționare și examene între anumite grade, pentru ca și cei fără titluri, dar cu aptitudini speciale și activitate dovedită, să poată avansa până la anumite limite.

Regulamentul a lăsat astfel suficientă elasticitate S.S.I. în promovarea personalului său, mai ales a celui de teren. Pentru funcționarii ce lucrau în birouri s-au respectat studiile, vechimea și activitatea în Serviciu prevăzute de statut, dar li s-a dat și posibilitatea să treacă în ierarhia de teren prin școli și examene.

Tot pentru respectul și garanția drepturilor funcționarilor am instituit Comisia pentru numiri și înaintări, prevăzută de Statutul funcționarilor publici, compusă din funcționari superiori, și al cărei președinte era ajutorul șefului Serviciului. Această comisie trebuia să dea șefului Serviciului avize asupra tuturor mișcărilor de personal.

În același scop, regulamentul a prevăzut înființarea și a Comisiei de disciplină, pentru ca funcționarul să aibă stabilitatea necesară și să nu mai poată fi eliminat în mod arbitrar din Serviciu, ci doar pe baza unei judecăți obiective, în care avea dreptul să se apere și să-și spună și el cuvântul.

Numărul anilor de vechime necesari pentru obținerea pensiei a fost coborât de la 35 la 30. Prin intervențiile făcute am reușit să determin Casa Generală de Pensii să treacă și funcționarii S.S.I. în categoria celor ce erau pensionați după 30 de ani de activitate (cum erau, de pildă, cei de la calea ferată), dacă serveau în S.S.I. zece ani consecutiv.

Am considerat că uzura la care este supus organismul funcționarilor cu atribuții speciale le dă dreptul la o scutire de cinci ani de serviciu pentru obținerea pensiei.

Datoriile funcționarilor, ca și drepturile lor, au fost și ele reglementate. În afară de obligațiile impuse de Statutul funcționarilor publici, **regulamentul a prevăzut păstrarea desăvârșitei discreții asupra chestiunilor în care lucrau, atât în timpul cât și după plecarea lor din Serviciu.** Conform regulamentului, funcționarii S.S.I. nu aveau dreptul să facă declarații nici în fața instanțelor judecătorești asupra problemelor de serviciu, fără autorizarea expresă a șefului Serviciului.

Acestea ar fi, în linii generale, principiile care au stat la temelia noii instituții – de drept – ce a luat naștere prin legea pentru reorganizarea S.S.I. și regulamentul ei.

Noua ordine de drept a trebuit să se aplice și în fapt.

A urmat o verificare a personalului prin Comisia de numiri și stabilirea situației lor în raport cu tabloul de funcții, grade și clase, prevăzut de regulament.

S-au făcut unele treceri dintr-o funcție în alta echivalentă și au fost scoși cei inutili și inactivi.

Pe baza lucrărilor comisiei, s-au întocmit apoi deciziile de încadrare pentru tot personalul S.S.I., al cărui număr ajungea la circa 900.

Legea de reorganizare a S.S.I. și regulamentul ei aduceau astfel un spor de prestigiu Serviciului Special de Informații, dar constituia și un îndemn spre o activitate mai rodnică pentru funcționarii săi”.

III

Activitatea și acțiuni mai importante întreprinse de Serviciul Special de Informații

1. Activitatea organizatorică și greutățile întâmpinate

După moartea lui Moruzov, Serviciului secret i s-a creat o atmosferă grea și plină de consecințe. Profitând de împrejurările din acel moment și speculând această umbră a secretului, în dosul căruia se pot face afirmațiile cele mai fanteziste, presa a declanșat o campanie de destăinuirii asupra persoanelor și activităților legate de numele lui Moruzov. Cu toată rezerva ce am impus-o personalului Serviciului de a nu se amesteca în cercetările justiției, atâta timp cât nu este chemat și întrebat, răutatea, intriga și răzbunarea și-au jucat rolul lor detestabil de totdeauna.

Instrucția și diferitele comisii de cercetare au interogat și au confruntat pe toți cei ce au avut vreo legătură cu el: prieteni, colaboratori, informatori etc. Toți au apărut apoi în ziare. Au fost desconspirați și rezidenții externi, ajutorii și secretarii de atașati militari, care, din această cauză, au trebuit să fie rechemati.

Casele conspirative, precum și sediul Serviciului au fost și ele desconspirate și percheziționate. Organele de cercetare au ridicat nenumărate acte și dosare din arhivele Serviciului, pe care le-au ținut ani de zile, unele devenind publice la judecată. Ca urmare a acestor operații, toată lumea fugea ca de ciumă de Serviciul secret.

Nu găseai un informator, un funcționar sau un ofițer mai de seamă, care să vrea să vină la acest serviciu; chiar prietenii te evitau, de frică să nu se spună că sunt colaboratori ai Serviciului secret.

Oricare ar fi fost concluziile trase din „afacerea Moruzov”, eu, ca succesor al lui, am constatat multă dezordine și am întâmpinat numeroase dificultăți în opera de refacere la care eram chemat.

Întreaga activitate organizatorică a cerut străduințe neconținute, ca și recrutarea și educarea personalului necesar noilor secții, provincii sau misiuni.

Grija față de opera de prevenire și informare generală a conducerii statului nu putea să aștepte evoluția prefacerilor intervenite, ci să o precedeze; Serviciul trebuia adaptat neconținut la noile situații.

Înzestrarea și administrația S.S.I. rețineau o bună parte din preocupările șefului Serviciului, deoarece, conform legii C.I.S., orice act trebuia verificat și aprobat de acesta. Activitatea era însă îngreuiată și de faptul că personalul era

leneș, năvălit, superficial, de un detectivism ridicol, totodată fiecare considerându-se „cel mai bine informat”.

Pentru a face față necesităților muncii în aceste condiții, a trebuit să caut sprijin în sistemul de colaborare cu celelalte autorități puse în slujba ordinii și siguranței statului.

2. Acțiunea de colaborare a S.S.I.

Pentru satisfacerea dispozițiilor legii privind înființarea Serviciului Special de Informații, am stabilit de la început modul de colaborare cu **Marele Stat Major**.

Majoritatea informațiilor Secției de informații erau militare. Ele erau sintetizate zilnic într-un buletin de informații care se trimitea Președinției Consiliului de Miniștri, Ministerului de Război și Marelui Stat Major.

Pentru informațiile de ordin politic, economic, social etc., exista un al doilea buletin, care se trimitea la aceleași autorități.

Secția de contrainformații întocmea și ea un buletin zilnic ce era trimis și Marelui Stat Major. La rândul său, Marele Stat Major trimitea S.S.I.-ului buletinul său de informații, care era întocmit zilnic de Secția a II-a.

De multe ori, șeful Secției a II-a mi-a pus la dispoziție rapoartele mai interesante ale atașărilor militari români din străinătate, pentru a lua cunoștință de ele și a reține datele ce interesau S.S.I.-ul. Totodată, atașajii militari aveau dispoziții de la Marele Stat Major să ajute în mod discret activitatea rezidenților externi ai S.S.I. Secția a II-a din Marele Stat Major ne dădea, de asemenea, un concurs foarte prețios la alegerea și obținerea ofițerilor necesari Serviciului.

Tot prin aranjamentul stabilit cu Marele Stat Major, centrele sale de informații de pe frontieră și birourile statistice trebuiau să colaboreze cu centrele S.S.I. în interesul înlesnirii activității informative. Astfel, organele de frontieră ale Marelui Stat Major facilitau trecerile peste graniță ale agenților noștri. Schimbul de informații se efectua numai între centrale. Aceasta pentru a se putea face la centru verificarea informațiilor venite pe mai multe căi și din surse diferite.

Activitatea contrainformativă în cadrul armatei era desfășurată de Marele Stat Major, competența S.S.I.-ului pe teritoriu în această materie mergând numai până la porțile cazărmilor. Supravegherea ofițerilor se făcea doar cu avizul Marelui Stat Major, căruia trebuia să i se comunice atât motivele care impuneau supravegherea cât și rezultatele obținute.

Marele Stat Major, constatând că cenzura scrisorilor, imprimatelor și telegramelor interne și externe în timpul războiului nu funcționează în condiții mulțumitoare, a organizat un oficiu central de cenzură în Capitală, cu concursul S.S.I.-ului, sub conducerea locotenent-colonelului Rădulescu Gheorghe, care făcea parte din S.S.I. La acest oficiu au fost mobilizați pe loc o serie de intelectuali și cunoscători de limbi străine din Capitală, care, din citirea scrisorilor, rețineau o serie de informații și constatări interesante, ce serveau la întocmirea unui buletin periodic.

Oficiile de cenzură au fost apoi reorganizate în toată țara de Marele Stat Major. Problemele mai importante și mai dificile se discutau între șeful S.S.I. - ului și șeful Secției a II-a din Marele Stat Major și tot astfel se anunțau reciproc evenimentele mai urgente și importante.

Colaborarea S.S.I.-ului cu Marele Stat Major s-a desfășurat în cele mai bune condiții și cu rezultate efective pentru ambele părți.

Legătura de colaborare cu **Ministerul Afacerilor Externe** a fost creată și întreținută cu multe dificultăți.

S.S.I.-ul avea nevoie de concursul acestui departament pentru numirea și legendarea rezidenților externi în oficiile noastre diplomatice din străinătate.

De asemenea, aveam nevoie de sprijinul miniștrilor plenipotențieri, care trebuiau să-și dea avizul atunci când erau numiți rezidenți externi în oficiile diplomatice pe care le conduceau. Aceștia însă, adesea, opuneau rezistență în asemenea situații, deoarece nu le convenea prezența în reprezentanțele respective a unor cadre ale S.S.I.

De multe ori am fost nevoit să retrag pe unii rezidenți din cauza animozităților ce se creau între aceștia și miniștrii plenipotențieri și să intervin personal pentru ameliorarea raporturilor de colaborare.

În mod normal, miniștrii plenipotențieri trebuiau să dea și ei același concurs ca și atașatii militari rezidenților noștri.

Pregătisem chiar un regulament care statornicea raporturile de colaborare între S.S.I. și Ministerul Afacerilor Externe, care însă nu a convenit acestui departament, astfel că nu a putut intra în vigoare.

Concursul Ministerului Afacerilor Externe mai era necesar S.S.I.-ului și în organizarea curselor acelor curieri diplomatici care erau agenți ai S.S.I. Și în această colaborare am avut multe neplăceri. Câteva abuzuri făcute de agenții S.S.I.-ului, deși sever sancționate, au servit Ministerului Afacerilor Externe drept pretext pentru a refuza colaborarea pe această linie cu S.S.I. Abuzurile frecvente ale personalului propriu nu erau însă sancționate și nici aduse la cunoștința ministrului Afacerilor Externe.

A fost nevoie de multe intervenții personale pe lângă Mihai Antonescu, șeful departamentului, pentru a restabili situația.

Cum telegramele rezidenților externi ai S.S.I. veneau prin Ministerul Afacerilor Externe, cu semnătura miniștrilor plenipotențieri respectivi, aceștia cereau deseori să cunoască și conținutul lor, ceea ce S.S.I.-ul nu putea permite. În consecință, apăreau suspiciuni, din cauza cărora unii plenipotențieri au mers până acolo încât au creat o situație insuportabilă rezidenților S.S.I., pentru ca aceștia să fie forțați să părăsească postul.

Prin relațiile personale pe care le aveam cu Mihai Antonescu, am obținut adesea de la Ministerul Afacerilor Externe rapoartele mai importante ale legațiilor noastre din străinătate, din care luam note, atât pentru orientarea personală în problemele externe, cât și pentru a da directivele necesare Secției de informații.

Dar am avut cu Mihai Antonescu și foarte multe ciocniri, cauzate de greutatea pe care personalul Ministerului Afacerilor Externe le făcea S.S.I., și care au mers până la desconspirarea unora din rezidenți.

După cum am constatat, multe dintre dificultățile menționate erau determinate de faptul că la acest departament domnea și pe vremea aceea o mentalitate îngustă, de castă, personalul diplomatic având convingerea că numai el este capabil și are dreptul exclusiv de a culege informații din străinătate.

Și atunci, ca și mai târziu, funcționarii Ministerului Afacerilor Externe, în frunte cu Gr. Niculescu-Buzești, trafica în afară cu informațiile și rapoartele ministerului, fapte pe care le-am semnalat adesea, fără a fi înșă înțeles. În schimb, aceștia și-au dublat eforturile pentru a crea noi dificultăți Serviciului Special de Informații.

Până la organizarea **Oficiului central de cenzură**, scrisorile și telegramele persoanelor urmărite de S.S.I. se obțineau prin colaborare cu **Poșta centrală**.

De asemenea, prin comandantul militar al Societății de telefoane obțineam copii de pe notele de interceptare a convorbirilor telefonice, care erau redactate de personalul însărcinat cu această misiune specială.

Pentru completarea și sprijinirea activității sale contrainformative, S.S.I.-ul a mai colaborat cu **Ministerul Afacerilor Interne, Direcția generală a poliției, Prefectura poliției Capitalei și Inspectoratul general al jandarmeriei**.

Această colaborare a fost de un real folos S.S.I.-ului, mai ales în perioada de reorganizare și de refacere a cadrelor sale, înlesnindu-i să cunoască evenimentele și stările de fapt din întreaga țară.

Legăturile însă nu au fost stabilite decât după plecarea legionarilor de la putere, pentru motive ce se vor vedea mai jos.

Colaborarea se făcea prin schimb de buletine, precum și prin legături personale, atât între șeful Serviciului și șefii acestor autorități, cât și între șeful Secției contrainformații și directorii respectivi din aceste instituții.

Din primele zile ale guvernării sale, Ion Antonescu instituise la Președinția Consiliului de Miniștri un „Consiliu de ordine internă”, la care luau parte: ministrul și subsecretarul de stat al Ordinii publice de la Interne, directorul general al poliției, prefectul poliției Capitalei și un reprezentant al jandarmeriei. Aici se expuneau fapte mai importante petrecute în țară, problemele de ordine publică ce se relevau și informațiile obținute. În urma discuțiilor ce se purtau, conducătorul statului dădea dispoziții cu privire la măsurile ce trebuiau luate și la modul de realizare a lor.

Cât timp au stat legionarii la putere, șeful S.S.I.-ului nu a fost invitat la aceste consilii, pentru că o colaborare cu ei ar fi fost o imposibilitate morală. După plecarea lor am primit ordin să particip și eu. Natural că în aceste consilii nu expuneam decât chestiunile curente. Cele cu caracter mai secret, ca și problemele mai delicate, le expuneam, în cadrul audiențelor personale, conducătorului superior al Serviciului.

**

La Președinția Consiliului de Miniștri se adunau zilnic un mare număr de buletine și rapoarte informative provenind de la Ministerele Afacerilor Interne, Externe, Război, Justiție (constatările parchetelor), Marele Stat Major, Siguranța, Prefectura poliției, Inspectoratul general al jandarmeriei, Direcția justiției militare și Direcția închisorilor, Serviciul Special de Informații și altele.

Prin contactul pe care îl aveam personal cu secretarul general al Președinției, precum și cu șeful Cabinetului militar (structură în subordinea directă a lui Ion Antonescu, n. red.), constatam că acest material imens nu putea fi citit și utilizat de organele de conducere ale statului, mai ales că, de multe ori, rapoartele expuneau versiuni contradictorii chiar asupra aceluiași fapt. Totodată, în discuțiile cu Ion Antonescu stabileam că nu cunoștea unele fapte importante trecute în buletinele sau rapoartele speciale ale S.S.I.-ului. Aceasta m-a determinat să-i propun înființarea unui **Serviciu de centralizare a informațiilor** la Președinția Consiliului de Miniștri, iar el m-a autorizat să-l și organizez de urgență, ceea ce am și făcut. Acest serviciu se compunea din două birouri, unul pentru informații militare și altul pentru cele civile. El făcea o operă de centralizare, dar și de interverificare a informațiilor și, reținând materialul cel mai bun, mai verificat și mai interesant, întocmea un buletin general informativ zilnic pentru conducătorul statului și vicepreședintele Consiliului de Miniștri.

Rapoartele mai interesante se studiau aparte și erau prezentate cu un referat rezumativ.

Pe aceste buletine și referate se puneau rezoluții, care apoi erau executate tot de Serviciul de centralizare, de unde plecau ordinele scrise la autoritățile de resort. Materialul neverificat era trimis spre verificare autorității de unde emana sau altui serviciu similar.

Importanța Serviciului de centralizare a fost recunoscută de la început, conducerea lui fiind încredințată unui general de stat major, iar cadrele sale, selecționate dintre funcționarii superiori de siguranță și ofițerii superiori de stat major, toți cunoscători ai problemelor informative.

Cu timpul și la S.S.I., prin sistemul de colaborare pe care l-am expus, se aduna un important număr de buletine, rapoarte și note informative de la alte servicii. Pentru centralizarea, studierea și sistematizarea acestui material, precum și pentru economisirea timpului am fost nevoit să înființez la cabinetul meu un mic secretariat, după modelul Serviciului de centralizare a informațiilor.

Toată această activitate de colaborare reținea o bună parte din preocupările șefului serviciului și-l obliga la multe deplasări, conferințe și luări de contact cu șefii instituțiilor respective. Dar ea aducea și o reală contribuție.

3. Acțiunile mai importante întreprinse de Secția de informații

Această secție avea un caracter specific militar. Era compusă în majoritate din ofițeri de stat major, ajutați de personal de birou și câțiva referenți civili.

Maniera de lucru era asemănătoare cu aceea de la Secția a II-a din Marele Stat Major. Informațiile militare predominau în proporție de peste 80%.

Şeful secţiei era ofiţerul cel mai mare şi mai vechi în grad. El îndeplinea funcţia de subdirector general, înlocuind, în absenţă, pe şeful Serviciului, se ocupa cu verificarea, alegerea şi recrutarea noilor ofiţeri propuşi a fi cooptaţi la S.S.I., prezida comisiile de numiri şi disciplină ale S.S.I., întocmea foile calitative şi notările ofiţerilor şi întreţinea o bună parte din relaţiile de serviciu cu Secretariatul Ministerului de Război, precum şi cu secţiile din Marele Stat Major.

De asemenea, tot el se ocupa cu întocmirea şi urmărirea executării „**Planului de căutare de informaţii**”. Nefiind specialist în materie de informaţii militare, voi da numai relaţiile de ordin general pe care le reţin asupra acestui plan. De regulă, întocmirea lui trebuia să se facă de Secţia a II-a, în colaborare cu celelalte secţii din Marele Stat Major. În practică însă, el era întocmit de ofiţerii de stat major de la S.S.I., în colaborare cu Secţia a II-a a Marelui Stat Major. În baza unui studiu prealabil asupra planului din anul expirat, se făcea soldul între informaţiile obţinute şi cele neobţinute din planul perimat. Soldul negativ se trecea în noul plan.

Secţia de informaţii adăuga informaţiile a căror căutare o considera necesară în anul viitor.

Din tot acest material, Secţia de informaţii întocmea un proiect, care era predat Secţiei a II-a din Marele Stat Major. Aceasta verifica proiectul pe care îl completa cu cererile sale de noi informaţii, precum şi cu cererile celorlalte secţii din Marele Stat Major, în special ale Secţiei de operaţii.

După aceea, se întocmea planul definitiv, ce se supunea şefului Marelui Stat Major, spre aprobare.

În continuare, el era trimis S.S.I.-ului pentru executare. Majoritatea informaţiilor prevăzute a fi culese erau de natură militară. Restul erau informaţii politice şi economice externe.

Secţia de informaţii, primind planul, îl desfăcea în chestionare pentru fiecare front.

Şefii de fronturi, la rândul lor, fracţionau chestionarele şi repartizau problemele de urmărit centrelor de informaţii de pe frontieră şi rezidenţilor externi, fiecăruia după zona de acţiune şi competenţa pe care o avea.

În genere, pentru păstrarea discreţiei, toată operaţia se făcea în etape succesive şi pe fracţiuni, pe care rezidenţii trebuiau să le înveţe pe de rost.

Şeful Secţiei de informaţii şi şefii de fronturi ţineau evidenţa a ceea ce s-a realizat şi ceea ce a mai rămas de căutat, urmărind permanent realizarea planului. Tot ei făceau şi compararea informaţiilor obţinute de la diferite surse şi dădeau noi instrucţiuni când era nevoie.

Dacă planul de căutare a informaţiilor cerea date din ţări unde nu aveam rezidenţi, Secţia de informaţii căuta şi propunea numirea de noi rezidenţi în ţările respective.

Şeful Secţiei de informaţii consulta adesea planul, pe care nu-l cunoşteau în întregime decât el şi şeful de serviciu, şi urmărea adunarea datelor cerute. Tot

el ținea evidența informațiilor obținute și dădea instrucțiunile necesare pentru completarea golurilor constatate.

Adeseori veneau noi cereri de la Marele Stat Major sau chiar de la cabinetul militar al conducătorului statului, pentru care Secția de informații trebuia să ia măsuri de satisfacere.

La Secția de contrainformații înființasem tabele de evidență în care se însciau problemele ce trebuiau urmărite. Tot astfel se proceda și la Secția de contraspionaj.

Șefii secțiilor trebuiau să urmărească evoluția acestor probleme și să semnaleze șefului Serviciului constatările făcute, precum și noile aspecte pe care aceste probleme le îmbrăcau în dezvoltarea lor.

Totodată se făcea și calculul a ceea ce s-a realizat și ceea ce a rămas de completat.

Evidențele erau mereu completate cu noile probleme ce interveneau ca necesare în acțiunea de prevenire.

Pentru controlul activității secțiilor, șeful Serviciului înființase niște carnete în care se treceau problemele și persoanele urmărite, astfel că șeful secției era obligat, când venea la raport, să aducă din casa sa de fier carnetul pentru a fi controlat.

Însuși șeful Serviciului avea un carnet cu diviziuni, pe secții, în care își nota problemele date în urmărire.

La celelalte secții se adăugau instrucțiunile cu caracter general și permanent, iar când interveneau probleme speciale se completau cu noi prevederi de către șeful Serviciului.

Pe baza directivelor pe care le primea de la conducătorul statului, a necesităților ce rezultau din coroborarea informațiilor și a cerințelor izvorâte din evoluția problemelor și din planul de căutare a informațiilor, șeful Serviciului își fixa un plan general de conducere, orientare, control și îndrumare a întregii activități a Serviciului.

Acest plan general era adaptat mereu noilor situații ce interveneau.

**

În perioada decembrie 1940-iunie 1941, care a fost mai mult o epocă de reorganizare, Secția de informații a contribuit în mare măsură și la acțiunea de colaborare organizată de S.S.I. cu Ministerul Afacerilor Externe și în special cu Marele Stat Major.

În această perioadă s-au obținut date interesante asupra organizării militare ungare pe noua frontieră a Ardealului trasată prin arbitrajul de la Viena.

De asemenea, am cunoscut la timp ostilitatea cu care majoritatea opiniei publice din Iugoslavia a primit pactul încheiat între guvernul german și iugoslav și am prevăzut, pe baza datelor pe care le aveam, lovitura de stat ce se pregătea și schimbarea orientării politice a Iugoslaviei.

Către sfârșitul lunii mai 1941, conducerea statului și Marele Stat Major, prevăzând o **campanie în est**, au dat **dispoziții precise S.S.I.-ului să organizeze**

o grupă care să contribuie la acțiunea informativă a Marelui Cartier General.

Colonelul Ioan Lissievici, de acord cu Secția a II-a din Marele Stal Major, a întocmit un plan pentru organizarea unui eșalon informativ, având ca bază agentura Frontului de est și centrele de informații ale acestei agenturi.

Mai intrau în compunerea acestui eșalon echipe de personal de la Secția de contrainformații, Secția G, Secția tehnică cu aparate fotografice, Secția de transmisiuni cu stații T.F.F., Secția autotracțiune, Secția de administrație etc.

Eșalonul era format din circa 100 persoane, iar misiunea lui era aceea de a desfășura activitate informativă și contrainformativă în legătură cu campania din est. Eșalonul astfel constituit, cu personalul și aparatura tehnică necesară, a urmat Marele Cartier General în toate deplasările sale și i-a dat concursul cerut.

În centrală, la Secția de informații au rămas Fronturile de sud și vest, cu personalul necesar, precum și celelalte secții.

4. Acțiunile de contraspionaj întreprinse de S.S.I.

Tendința de expansiune germană către estul și sud-estul european trebuia să fie urmărită, supravegheată și contracarată de serviciile de informații aliote.

Ca și în Primul Război Mondial, această luptă s-a dat pe teritoriul român, care, prin așezarea lui geografică, constituie o poartă a Balcanilor și cel mai important baraj în drumul către zonele de interese britanice în Orientul Mijlociu.

Pe de altă parte, împrejurările de război și prezența trupelor germane în România constituiau un obiectiv principal de atenție pentru serviciile de informații interesate.

După venirea Misiunii militare germane în România, și mai ales după ruperea relațiilor diplomatice cu S.U.A. și Marea Britanie, odată cu tehnicienii englezi și americani din Valea Prahovei s-au retras și serviciile lor de informații. Acestea s-au stabilit mai întâi la Istanbul și apoi la Comandamentul interaliat de la Cairo. Ele aveau însă în permanență privirile întoarse către ținuturile românești și nu puteau uita importanța petrolului, a cursului Dunării și a gurilor Dunării pentru politica lor din Mediterana, „pântecele moale al Europei”, cum îi spun englezii.

Pentru menținerea legăturilor cu țara noastră, precum și pentru cunoașterea evoluției situației din România, serviciile de informații aliote au desfășurat o intensă activitate informativă.

În apărarea intereselor legitime ale statului român, S.S.I. și-a făcut datoria, descoperind mai multe organizații/rețele de spionaj, după cum urmează:

- Înainte de începerea războiului în est a fost arestată **Margareta Sumpt**, de origine daneză-norvegiană. Aceasta fusese angajată de serviciul britanic de la Istanbul, ca să culegă informații din România. Neavând prea mari posibilități de informare, se interesa mai mult de trupele germane, de direcția către care se îndreaptă, de semnele exterioare ale diferitelor comandamente, culegând informații ușoare, de suprafață. Dar făcuse spionaj și împotriva României, transmitând informații politice și militare, culese prin relațiile pe care le avea în

societatea bucureșteană. A fost trimisă în judecată și condamnată la zece ani închisoare.

- În cursul lunii iulie 1941 este descoperită **organizația de spionaj ing. Popovici – Rică Georgescu**.

Abwehr-ul primește o informație din Istanbul, în care se arăta că va sosi la București, cu avionul, Mișu Iorgulescu, proprietarul restaurantului românesc din Istanbul, *Taxim*, care aduce cu el o sumă de 20 000 lire sterline, pentru plata agenților serviciului de informații britanic din România.

Cum însă germanii nu aveau dreptul să facă cercetări pe teritoriul român, cazul este predat S.S.I., care însărcinează Secția juridică să ia măsurile necesare de verificare și, eventual, de cercetare. Iorgulescu este așteptat la sosire de un magistrat militar și dus la sediul Secției juridice. I se face o riguroasă percheziție, al cărei rezultat este negativ.

La cercetare, el contestă vreo legătură cu vreun serviciu de informații, dar afirmă că în localul lui de la Istanbul vin foarte mulți englezi, pe care îi cunoaște personal.

Întrebat ce români i-au vizitat localul și cu care dintre englezi aveau relații, Iorgulescu dă o serie de amănunte interesante, care au înlesnit descoperirile ce au urmat. El indică pe ing. Popovici și pe alții care aveau legături mai frecvente cu de Chastelaine, cunoscut agent englez.

Ing. Popovici, cercetat, contestă afirmațiile lui Iorgulescu, dar mai târziu, la stăruința organelor de anchetă și sub depresiunea morală provocată de moartea unui frate al său pe front, sfârșește prin a face mărturisiri complete. El arată că la plecarea englezilor din România, fiind foarte apreciat de ei ca inginer petrolist, a fost rugat să informeze la Istanbul cu tot ce se va întâmpla în zona petroliferă și în țară. Pentru aceasta, legătura cu **ing. petrolist Valeriu (Rică) Georgescu** urma să fie făcută de Bălan (constructor de aparate de radio) și de alte zece persoane, informatori, curieri, oameni de legătură etc. Pentru organizarea și susținerea acțiunii informative, englezii i-au lăsat 80 000 000 lei.

Bălan a construit un aparat de radio-transmisiuni, a făcut legătura cu Istanbulul și a transmis vreo 42 de mesaje. Informațiile priveau în special trupele germane, dar și unele stări de lucruri din România. Cum ing. Rică Georgescu era ginerele lui Sever Bocu, fruntaș național-țărănist, făcea schimb de mesaje cu Istanbulul și cu privire la activitatea oamenilor politici români.

Din banii lăsați de englezi, se cheltuiseră 6 000 000 cu construcția aparatului T.F.F. și plata informatorilor, iar Rică Georgescu luase 18 000 000 lei, pretextând că trebuie să facă propagandă în Ardealul de nord.

Restul de 56 000 000 lei a fost ridicat la percheziție și depus la C.E.C.

Aparatul T.F.F. și cifrul au fost și ele găsite la o percheziție și depuse la S.S.I.

Arestările au făcut mărturisiri complete și s-a întocmit astfel dosarul pentru judecată. Au început atunci o serie de intervenții politice, în special pentru Rică Georgescu.

Cum organizația transmisese câteva mesaje după începerea războiului, urma să fie judecată după legea contraspionajului în timp de război, care prevedea pedeapsa cu moartea, ceea ce era foarte inconvenabil pentru guvernul român.

În afară de aceasta, procesul tindea să ia o extensiune politică prin chemarea ca martori a mai multor oameni politici din opoziție și dezvăluirea relațiilor lor cu englezii. Fiind vreme de război și guvernul având nevoie de liniște, Ion Antonescu a amânat judecarea procesului pentru vremuri mai oportune.

Cu toate intervențiile repetate germane, procesul a fost astfel amânat până la 23 August 1944, când a venit amnistia și arestații au fost eliberați.

Mai târziu au fost descoperite **patru organizații de spionaj ce acționau în favoarea englezilor, compuse în majoritate din ofițeri polonezi refugiați în România după ocuparea Poloniei de către trupele germane.**

Prima organizație era condusă de colonelul Volsky și se afla în legătură cu o rețea vastă de spionaj din Polonia care acționa în favoarea englezilor. Descoperind această rețea, nemții constatașeră că ea avea legături cu unii ofițeri polonezi stabiliți în România. Pe baza datelor primite, S.S.I. a luat măsuri de cercetare. Perchezițiile și cercetările efectuate nu s-au soldat, la început, cu rezultate pozitive. Extinzându-se însă cercetările, s-a reușit să se descopere un aparat de transmisie instalat în podul grajdului unui moșier de lângă București, care avea în serviciu mai mulți ofițeri polonezi, fără ca proprietarul să fi avut vreo cunoștință de acest fapt. S-au găsit și cifrul și conceptele mesajelor transmise.

În fața noilor constatări, au început mărturisirile și s-au extins arestările până la circa 120 de persoane. Organizația activa în favoarea englezilor, culegând date atât despre trupelor germane, cât și a celor române. De asemenea, acțiunea informativă privea și situația politică și economică din România. Mesajele se transmiteau la Istanbul.

A doua organizație de spionaj poloneză a fost descoperită cu ajutorul aparatului tehnice de detectare a stațiilor clandestine T.F.F. pe care o posedau germanii.

Abwehr-ul de la București ne-a avizat că a stabilit prezența unui aparat T.F.F. străin în oraș, care lucrează cu Istanbulul din două case deosebite, indicându-ne și adresele precise. Cum ei nu puteau face percheziții pe teritoriul român, descinderea a fost realizată de magistrații militari de la Secția juridică, care au găsit aparatul de transmisie și instalațiile necesare.

Au fost arestați radiotelegrafistul Ciuprik și doctorul Galicinsky, ambii polonezi refugiați în România. Ei au mărturisit că transmiteau la Istanbul mesajele cifrate pe care le primeau, printr-o femeie, la un loc convenit. Identificarea acestei femei și a organizației care culegea informațiile s-a făcut mai târziu.

A treia organizație de spionaj compusă din polonezi a fost descoperită tot prin aparatul tehnică a nemților. Aceștia ne-au semnalat prezența într-un bloc din Capitală a unui aparat T.F.F. clandestin, care lucra tot cu Istanbulul.

Făcându-se descinderea, s-a constatat că atașatul militar japonez din România angajase în serviciul lui un număr de 12 ofițeri polonezi, sub conducerea unui numit Sovestin, ca să asculte posturile străine de radio din Europa și să noteze transmisiile care interesau Japonia. În acest scop, instalase, într-un apartament deasupra aceluia în care locuia el, mai multe aparate de ascultare. În unul din aceste aparate, polonezii instalaseră însă un aparat de transmisie, cu care făceau legătura cu Istanbulul și transmiteau toate informațiile pe care fie ei, fie alți camarazi ai lor, le culegeau din Capitală. Informațiile erau de ordin militar și îi priveau mai mult pe germani.

Descinderea și descoperirea de mai sus au provocat protestele atașatului militar japonez. Când însă a aflat adevărul, a fost nevoit să-și retragă protestul și să afirme că el nu a știut de instalația de transmisiuni, ceea ce concorda, de altfel, cu declarațiile ofițerilor polonezi arestați.

A patra organizație ce lucra în legătură cu polonezii a fost descoperită în urma unui denunț primit de Biroul statistic al Marelui Stat Major, care a predat arestații, pentru cercetare, Secției juridice.

Ea se compunea din vreo 14 persoane, sub conducerea unui fost profesor belgian, Eck, care avea mai mulți informatori, printre care și un plutonier român (autorul denunțului). Curiera acestei organizații era o poloneză, care ducea mesajele cifrate și le preda doctorului Galicinsky, iar acesta, cu ajutorul radio-telegrafistului Ciuprik, le transmitea la Istanbul.

În urma cercetărilor efectuate s-a constatat că foarte mulți din ofițerii polonezi refugiați în România fuseseră recrutați de Serviciul de informații britanic, înainte de a părăsi teritoriul polonez, și înzestrați cu aparate T.F.F. Au trecut astfel prin arestul Secției juridice a S.S.I. peste 150 de polonezi, foști ofițeri, foști preoți, femei etc.

În România se aflau foarte mulți foști demnitari polonezi: colonelul Beck, fost ministru al afacerilor străine, apoi foștii președinți ai Camerei și Senatului polonez și alții. Aceștia au început o serie nesfârșită de intervenții în favoarea celor arestați.

De cealaltă parte însă intervineau germanii ca să fie judecați și condamnați după legile privind spionajul în timp de război, ceea ce ar fi însemnat pedeapsa cu moartea pentru mulți din ei, situație ce nu convenea deloc guvernului român. Germanii mai propuneau și altă variantă, și anume să le fie predați lor spre a fi trimiși la Varșovia, unde să fie judecați odată cu cei arestați acolo. Această cerere nu am satisfăcut-o pe considerentul că ei au făcut spionaj pe teritoriul român, și deci activitatea lor cade sub incidența legilor penale românești.

În ce privește judecarea lor, am explicat germanilor că relațiile dintre România și Polonia au avut alt caracter decât cele dintre Germania și Polonia și

au fost totdeauna de strânsă prietenie. Condamnarea unui lot așa de important de polonezi ar prejudicia grav relațiile viitoare dintre cele două state, iar guvernul român nu înțelege să-și ia răspunderea angajării politicii viitoare a statului. Găsind înțelegere și la Abwehr-ul din București, care ne-a ajutat mult în această chestiune, am reușit să stabilim un acord, în virtutea căruia polonezii urmau să fie triați după următoarele criterii: cei mai puțin vinovați să fie plasați cu domiciliu forțat în localități unde să nu mai aibă posibilitatea să activeze, iar cei mai vinovați să fie internați în lagăre.

S-au reținut în total vreo 20 de inși, care au fost internați în lagărul de la Târgu Jiu, până la armistițiu, când au fost amnistiați și eliberați. Restul de 130 au fost plasați cu domiciliu forțat în Muntenia și Oltenia, sub supravegherea poliției locale.

**

În preajma Crăciunului din 1943, în comuna Plosca din județul Teleorman, lângă Alexandria, a fost parașutată într-o noapte o echipă compusă din trei ofițeri englezi, îmbrăcați în uniforme, având pe deasupra niște pardesie, pentru camuflare.

Membrii echipei, folosind semnale luminoase, au reușit să se întrunească într-o pădure din apropierea șoselei, după care au trecut la căutarea sacilor cu haine și a aparaturii tehnice care fuseseră parașutate din același avion. Găsindu-le, le-au ascuns în pădure, după care au căutat să se îndrepte spre București. Fiind însă dezorientați, au cerut, în comuna Plosca, lămuriri unei femei. Aceasta, suspectându-i, i-a denunțat jandarmilor care i-a găsit și i-a arestat. Aduși în Capitală la Inspectoratul general al jandarmeriei, ei au declarat că sunt:

- Maurice de Chastelaine, locotenent colonel în armata engleză, sub-șeful Biroului pentru afacerile române de la Comandamentul interaliat de la Cairo, fost timp de 14 ani director comercial al societății petrolifere Unirea, astfel că el cunoștea perfect țara și limba română;

- Metzianu, căpitan în armata engleză, român ardelean, plecat după Primul Război Mondial în Anglia, unde se căsătorise cu o englezoaică și fusese primit în armata britanică;

- Porter, căpitan în aceeași armată, radiotelegrafist, fost profesor de limba engleză în România mai mulți ani, astfel că vorbea, de asemenea, foarte bine românește.

Asupra lor aveau un aparat de transmisie cu opt cristale, cu lungimi de undă și indicative diferite, trei rânduri de cifruri, 2 000 de dolari și o anumită sumă de bani românești.

Ion Antonescu, fiind avizat despre cele de mai sus, mă însărcinează cu efectuarea cercetărilor necesare. De la primele declarații cei arestați susțin că au fost trimiși în România de Comandamentul de la Cairo, din însărcinarea guvernului englez, ca să ia legătura cu oamenii politici români, spre a găsi o soluție pentru ieșirea României din război.

Deoarece însă au fost arestați și au căzut astfel în mâna guvernului român, solicită să li se facă legătura cu conducerea statului, în același scop. În realitate ei mai aveau și misiunea de a culege informații din România asupra situației și de a le comunica Comandamentului de la Cairo.

Mai declară că din cauza unei erori a pilotului avionului au fost parașutați la 8 km distanță de locul indicat de comandament, motiv pentru care nu au putut lua legătura cu o persoană ce trebuia să-i aștepte cu o mașină și să-i transporte la București, unde să le facă toate legăturile de care aveau nevoie. Ei susțin că nu cunosc identitatea persoanei respective, ci doar faptul că aceasta urma să se prezinte cu parola „Sievin”.

Declarațiile lor, cu toate golurile și acoperirile de circumstanță, destul de vizibile, le-am adus la cunoștința lui Antonescu. Deoarece chiar de la postul de jandarmi unde fuseseră arestați s-au făcut indiscreții asupra identității lor, în București s-a aflat că au venit trei parașutiști englezi, știre care a ajuns și la cunoștința germanilor, ceea ce ne-a pus într-o situație foarte dificilă.

Am răspuns germanilor că faptul este exact, dar că trebuie întâi să stabilesc rostul prezenței lor în țară și apoi le voi comunica rezultatul.

Spre a atenua suspiciunile germanilor, le-am pus la dispoziție aparatul T.F.F. pentru studiu, împreună cu 6 cristale și un rând de cifruri, reținând însă două rânduri de cristale și două de cifruri spre a stabili mai târziu legătura cu Cairo. Ulterior le-am comunicat că, în urma cercetărilor, am stabilit că au venit în România ca să culeagă informații și să facă verificări în Valea Prahovei și în Capitală.

Germanii nu s-au mulțumit însă numai cu atât și au cerut în trei rânduri să-i predăm ca să-i ducă în Germania pentru cercetări. Eu m-am opus, arătând că aceștia au venit pe teritoriul român și erau îmbrăcați în uniforme militare, deci, conform regulilor de drept internațional, trebuie să fie considerați și tratați ca prizonieri de război ai guvernului român.

Singura concesie pe care am făcut-o a fost aceea de a permite unui delegat al Abwehr-ului să-i audieze, la sfârșitul cercetărilor, în fața mea. Englezii au declarat misiunea lor pur informativă, așa cum convenisem cu ei, fără nici o legătură politică.

Delegatul german le-a cerut o serie de informații asupra unor cadre ale serviciului britanic de la Istanbul, pe care englezii le-au dat, în parte.

Terminând și cu germanii, deși aceștia au rămas cu destule suspiciuni asupra rolului politic al ofițerilor englezi veniți în România, Antonescu a autorizat să fac contactul între Chastelaine și Maniu, cu toate măsurile de precauție, ca să nu afla germanii.

Discuțiile au avut loc într-o pădure din marginea Capitalei și s-au axat pe modalitățile de scoatere a României din război. Cum Știrbey se găsea la Cairo, unde trata, cu autorizația lui Antonescu, condițiile armistițiului, s-a luat legătura cu Cairo, folosindu-se aparatul lui Chastelaine, restituit nouă de germani, precum și cristalele și cifrurile reținute de mine.

Dat fiind faptul că Maniu avea și el un aparat prin care comunica cu Știrbey, s-a putut menține legătura în mod permanent cu Cairo. Echipa Chastelaine a rămas la Inspectoratul general al jandarmeriei până la armistițiu, când a fost pusă în libertate.

În primăvara anului 1944 sunt avizat de ofițerul care făcea legătura cu echipa tehnică germană de detectare a stațiilor clandestine de radio T.F.F. că aceasta a stabilit prezența unui aparat, într-un sector situat în apropierea Ministerului de Finanțe, care ia legătura în fiecare dimineață, la ora 7.00, cu Cairo și că germanii bănuiesc că aparatul s-ar afla în casa Știrbey.

Am indicat în această situație să se continue verificările tehnice și când se va stabili precis sediul aparatului să fiu avizat pentru a dispune descinderea. Cum știam că prin acest aparat se făcea legătura între Maniu și Știrbey la Cairo, am avizat imediat pe Antonescu, propunându-i să mă autorizeze să anunț pe Maniu să mute chiar în cursul nopții aparatul din casa Știrbey și să înceteze emisiunile spre a nu mai fi descoperit de germani.

Antonescu m-a autorizat și am avizat pe Maniu, care a mutat noaptea aparatul, cu toate precauțiile necesare. A doua zi, dimineața, când germanii au reluat verificările, au constatat că aparatul nu se mai află în zona fixată.

Maniu însă nu m-a ascultat și a făcut greșeala de a pune aparatul în funcție în altă casă, lucrând în continuare cu Cairo, tot la ora 7 dimineața, pe aceeași lungime de undă și cu aceleași indicative. Germanii l-au prins din nou cu aparatele tehnice, astfel că peste două luni sunt avizat că a fost identificat „un nou aparat, probabil polonez sau sovietic”, care ar fi stabilit pe strada Maria Rosetti, și mi s-a cerut ca echipa de descindere să fie în fiecare dimineață la un anumit punct pe această stradă, ca să intervină când se va stabili exact casa unde e aparatul.

Germanii au suspectat, desigur, mutarea aparatului din casa Știrbey.

Ei știau și acum că e același aparat și știau și casa în care lucrează. Dar au prezentat chestiunea sub altă formă și cu imprecizii, pentru ca să nu mai aibă surprize neplăcute. În prima zi când a sosit magistratul cu echipa, germanii au mai făcut o verificare cu delegatul S.S.I. și, stabilind casa în care lucra aparatul, au cerut descinderea imediată.

În casă a fost găsit radiotelegrafistul și aparatul englezesc. Fiind avizat imediat, dau ordin să-l transporte la Secția juridică și să nu fie cercetat până nu voi veni eu.

În fața mea, acesta spune că va declara tot adevărul, dar să-l apăr de germani. Îi promit acest lucru și atunci mărturisește că se numește Țurcan, că este basarabean de origine, și că a fost telegrafist pe un vas român reținut de englezi la Cairo după declararea războiului. Ulterior intrase în serviciul comandamentului englez și, după ce absolvise o școală de perfecționare în radiotelegrafie, fusese trimis cu un aparat T.F.F., prin Iugoslavia, în România. De aici venise la București și luase legătura cu „un domn”, după anumite indicații date la Cairo de Chastelaine. Acesta l-a instalat în casa Știrbey, unde a ținut regulat legătura cu

Cairo până când fusese mutat în casa unde a fost arestat. Știa că lucra pentru Maniu. Cifrurile erau ascunse în casă.

Prezentata sub această formă, cheștiunea devenea gravă. Germanii știau de legătura dintre Știrbey și Maniu, precum și faptul că aparatul folosit este unul și același cu cel care transmisese din casa Știrbey.

Cum Țurcan adăuga că s-au schimbat peste 600 de mesaje cu Cairo, însemna că germanii le-au urmărit și le au notate, nefiindu-le necesar decât cifrul ca să le descifreze. Pentru a scăpa de germanii care așteptau la ușa mea rezultatul cercetării, le spun că nu vrea să declare cifrurile și le dau aparatul să se ducă să-l studieze. În acest timp mă duc la Antonescu și îi raportează situația, cerând să mă autorizeze să aranjez lucrurile de așa natură ca germanii să nu aibă nici o dovadă a bănuielilor lor. Antonescu este de acord cu propunerea mea.

Înapoiindu-mă la serviciu, îl instruiesc pe Țurcan să spună că a fost aruncat cu parașuta în Valea Dunării, de unde a venit la București și că aici a stat la diverse hoteluri până la data indicată de Cairo, când s-a dus în Piața Victoriei, unde a luat contact, după indicațiile primite de la Cairo, cu un domn a cărui identitate nu o cunoaște. Apoi să spună că n-a stat niciodată la Știrbey, ci în diferite case indicate de acel domn, care îi aducea mesajele cifrate, iar el i le dădea pe cele primite de la Cairo, tot cifrate, și că nu-l cunoaște pe Știrbey. Totodată, îl conving să se mențină la aceste declarații tot timpul, mai ales în fața germanilor, care nu pot să-i facă nimic, deoarece este cetățean român și a fost arestat în țară. Țurcan mi-a indicat atunci locul unde sunt ascunse cifrurile cu care comunicase la Cairo informații asupra efectelor bombardamentelor.

Am lăsat acolo cifrul cu care nu lucrase, învățându-l ca în fața germanilor să sfârșească prin a mărturisi, după mai multe stăruințe, că a avut un singur cifru cu care a lucrat, indicând și locul din casă unde e ascuns.

După ce atât el cât și colonelul magistrat Radu Ionescu, șeful Secției juridice în acel timp, au învățat bine lecția, am dat dezlegare să se continue cercetările, invitându-i și pe germani să asiste. Țurcan și-a menținut ferm declarațiile învățate și a contestat cu tărie legăturile cu Știrbey, asupra cărora stăruiau germanii.

Declarând, în fine, unde este ascuns cifrul, un delegat german s-a dus cu magistratul român și l-au ridicat. Germanii au fost foarte bucuroși că vor putea descifra mesajele și l-au trimis la Berlin. Acolo s-au făcut multă vreme încercări în acest sens, dar, după cum era de așteptat, nu au ajuns la nici un rezultat.

Am dat dispoziții ca declarațiile lui Țurcan să fie consemnate în scris în fața germanilor. După o bună bucată de vreme a venit cifrul înapoi de la Berlin, cu mențiunea că mesajele nu au putut fi descifrate.

Afacerea însă pierduse din importanță, iar în Abwehr-ul de la București se făcuseră o serie de schimbări, așa că nu s-a mai depus nici un interes în această cheștiune.

Țurcan a rămas în arestul S.S.I. până la armistițiu, când a fost amnistiat.

**

S.S.I. a avut mult de luptat cu **spionajul maghiar**, care acționa atât prin elemente aflate în țara noastră, cât și prin altele trimise din afară.

Ungurii foloseau de regulă grupuri foarte restrânse sau chiar numai câte o singură persoană. Aproape toate elementele informative aveau posibilitatea să transmită datele culese prin aparate T.F.F. clandestine.

S.S.I. a reușit să descopere un număr de 16 aparate ungurești. Unii din telegrafisti care le foloseau au fost determinați să lucreze în Serviciul nostru, comunicând informații militare false centralei de spionaj de la Budapesta.

În ultimul timp însă reușiserăm să intrăm în posesia unor documente foarte importante privind spionajul maghiar din România. Rezulta din aceste documente că pe teritoriul român se găseau **42 de centre de informații maghiare**, toate înzestrate cu aparate de transmisie. Aceasta însemna că mai erau 26 de organizații și aparate care trebuiau identificate și descoperite.

Ceea ce este însă interesant e faptul că spionii maghiari nu erau plasați numai în Ardealul de sud, ci și de-a lungul Dunării, precum și în Moldova, între Galați și Iași. Toți se interesau foarte mult de situația trupelor române pe frontul de est.

Rostul acestei acțiuni se putea deduce din complexul de informații pe care le posedam. Ungurii făceau tot posibilul să sustragă cât mai multe trupe de pe frontul de est, pe care le țineau în apropierea Brașovului.

În cazul unei defecțiuni a armatei române pe frontul de est, aceste trupe trebuiau să treacă frontiera și să ocupe Ardealul de sud. Pentru cunoașterea situației, aveau nevoie de informații din zona frontului.

Evenimentele s-au succedat însă de așa manieră încât planul maghiar nu a putut fi realizat.

În afară de organizațiile de spionaj mai importante, pe care le-am descris în acest capitol, au mai existat și altele mai mici, care au fost descoperite datorită activității S.S.I. Numele lor nu le rețin, dar ele pot fi găsite în dosarele respective ale Serviciului.

(Va urma)

INTELLIGENCE MOZAIC

Ioan Gatea și Gheorghe Bărbulescu

1. Muzeul CIA – cel mai secret din lume!

În contextul aniversării a 75 de ani de la crearea CIA, muzeul acestei agenții a fost renovat. Publicul muzeului, a explicat directorul instituției, Robert Z. Byer, este personalul CIA, precum și vizitatorii oficiali.

Deși securizat și secretizat, piesele de muzeu făcând parte din panoplia de obiecte ce au marcat activitățile specifice ale Agenției, totuși anumite lucruri s-au aflat de la un grup de ziariști, inclusiv de la BBC, care au primit permisiunea de a vizita locația, însoțiți de ofițeri ai CIA care au furnizat explicațiile necesare.

Situat în interiorul sediului agenției de informații americane din Langley, Virginia, muzeul cuprinde circa 600 de artefacte care evocă „instrumente” din diverse perioade de activitate ale CIA. Pot fi astfel văzute de la o cameră ascunsă într-un pachet de țigări sau un porumbel cu propria sa cameră video (din vremea Războiului Rece) până la arma găsită la Osama bin Laden când a fost ucis, precum și jacheta de piele a lui Saddam Hussein.

Prima jumătate a muzeului prezintă în ordine cronologică „mostre” de la înființarea CIA în 1947 până la atacurile din 11 septembrie 2001- moment decisiv în trecerea către concentrarea pe combaterea terorismului, cu obiecte expuse din donațiile făcute de unii dintre cei ale căror rude au murit în atacuri.

Muzeul nu are doar exponate ale succeselor CIA, ci și ale eșecurilor Agenției. Există o secțiune, de pildă, despre fiasco-ul din Golful Porcilor, când o misiune a CIA de a-l înlătura pe Fidel Castro s-a încheiat cu un dezastru. De asemenea, există referiri la eșecul de a găsi arme de distrugere în masă în Irak. Cel mai recent obiect expus, tocmai declassificat, este un model al blocului în care se afla liderul Al-Qaida, Ayman al-Zawahiri, model folosit pentru a-l informa pe președintele Biden la 1 iulie 2022 cu privire la misiunea CIA finalizată cu succes la 30 iulie 2022.

După cum consemnează însă BBC, unele dintre cele mai controversate aspecte ale activității CIA sunt totuși mai puțin vizibile - de exemplu operațiunea comună din 1953 (CIA- MI6) de a răsturna un guvern ales democratic în Iran și implicarea mai recentă în torturarea suspecților de terorism după 2001.

A doua jumătate a muzeului prezintă piese care detaliază unele operațiuni specifice. Între altele, este ilustrată succint „operațiunea Azorian”, din timpul Războiului Rece, în care CIA a încercat să recupereze un submarin al URSS

pierdut pe fundul oceanului la sfârșitul anilor 1960. După ce SUA l-au localizat, CIA a lucrat cu miliardarul Howard Hughes pentru a încerca să recupereze epava și tehnologia de la bord. A fost inventată o poveste conform căreia Hughes urma să mineze fundul oceanului folosind o navă numită Glomar Explorer.

Modelul submarinului K-129 scufundat și deteriorat a fost creat de CIA în timpul acestei misiuni. Muzeul conține un model al submarinului sovietic, precum și îmbrăcăminte, scrumiere și saci poștali. Există expusă o perucă purtată de directorul adjunct al CIA pentru a se deghiza în timpul unei vizite de recunoaștere. Misiunea a avut succes doar parțial, deoarece submarinul s-a rupt în timp ce se încerca aducerea la suprafață. „Majoritatea lucrurilor găsite la bordul acelui submarin sunt încă clasificate”, a informat directorul muzeului.

Când a apărut vestea despre ceea ce era cunoscut sub numele de *Proiectul Azorian*, înainte ca resturile submarinului să poată fi extrase, oficialilor americani li s-a indicat să declare că nu pot „nici să confirme, nici să infirme” ceea ce a avut loc – o expresie cunoscută sub numele de „răspunsul Glomar”, folosită frecvent și astăzi în limbajul de specialitate.

2. Un cuplu din Hawaii - spioni ruși cu nume false

Un judecător federal din Hawaii a refuzat eliberarea pe cautiune a unui cuplu american căsătorit, despre care procurorii afirmă că și-a asumat identități false pentru a duce o viață dublă de peste 20 de ani. Rapoartele din presa locală susțin că Bobby Edward Fort și Julie Lyn Montague, arestați de Biroul Federal de Investigații pe 22 iulie pe insula Oahu, ar fi de fapt spioni ruși. Un fel de *fantome*, am putea spune, în variantă americană.

Astfel, numele reale ale cuplului sunt Walter Glenn Primrose, 66 de ani, și Gwynn Darle Morrison, 54 de ani. Procurorii guvernamentali susțin că, la sfârșitul anilor 1980, cuplul și-a părăsit în grabă locuința din statul Texas, spunând

membrilor familiei că intrau în Programul Federal de Protecție a Martorilor din SUA. De asemenea, se precizează că au dat unor membri ai familiei permisiunea de a lua tot ce doreau din casa lor, înainte de a fi executați silit.

Cuplul și-a asumat apoi identitatea a doi bebeluși, Bobby Edward Fort și Julie Lyn Montague, care au murit în Texas în 1967 și, respectiv, 1968. Apoi au folosit certificatele de naștere ale acestor copii pentru a obține carduri de securitate socială, permise de conducere și chiar pașapoarte americane. În 1994, în timp ce locuia în Hawaii sub numele său presupus, Primrose s-a înrolat în Garda de Coastă a SUA, care este ramura de securitate maritimă și de aplicare a legii a armatei americane. A slujit acolo timp de peste 20 de ani ca tehnician electrician avionic, cu autorizare de nivel secret. După pensionarea sa în 2016,

Primrose a lucrat ca antreprenor privat pentru Departamentul Apărării al SUA până la arestarea sa pe 22 iulie a acestui an.

Procurorii guvernului american susțin că agenții federali au găsit fotografii vechi de 30 de ani ale lui Primrose și Morrison îmbrăcați în uniforme ale KGB. Există și rapoarte neconfirmate că Primrose ar fi trăit uneori și în România în timpul Războiului Rece. El a păstrat pașapoarte sub ambele nume și le-a folosit pentru a călători în străinătate. El a raportat angajatorului său unele dintre călătoriile sale în străinătate, dar nu toate, cum ar fi, de exemplu, mai multe călătorii în Canada, conform documentelor judecătorești. Procurorii guvernului mai susțin că în casa cuplului din orașul Kapolei au fost găsite instrumente de scriere cu cerneală invizibilă, documente codificate și hărți ale instalațiilor militare americane.

Atât Primrose, cât și Morrison au negat că sunt spioni străini, spunând că sunt născuți în America. De asemenea, susțin că fotografiile cu ei în uniformă KGB au făcut parte dintr-o farsă pe care au făcut-o cu ajutorul unui prieten. Dar instanța le-a refuzat eliberarea pe cauțiune, în ciuda faptului că niciunul dintre ei nu are antecedente penale. Aceștia au fost acuzați de furt de identitate, mințind pe cererile de pașaport și conspirație pentru a comite infracțiuni împotriva SUA.

3. Din nou despre rolul femeilor în spionaj

Deși spionajul este o profesie dominată în mod tradițional de bărbați, integrarea femeilor în acest domeniu a crescut exponențial în timpurile moderne.

Zona spionajului uman (HUMINT), adică utilizarea factorului uman pentru a sustrage secrete, se numără printre domeniile profesiei care rămân cele mai rezistente la folosirea femeilor în acest domeniu. În prezent, noi cercetări din Germania aruncă lumină asupra subiectului puțin studiat al recrutării femeilor pentru acest gen de operațiuni.

Într-un articol publicat în *International Journal of Intelligence and Counter Intelligence*, intitulat „Ce zici de ea? Creșterea capacității de acționare a HUMINT în culturile paternaliste prin luarea în considerare a potențialului feminin”, doi specialiști – Stephan Lau și Farina Bauer – pun o serie de întrebări menite să aducă clarificări în chestiune. Una dintre ele este aceasta: „dacă există o perspectivă sensibilă la gen în ceea ce privește femeile ca ținte, precum și femeile ca operatori în aceste operațiuni”.

Acest concept a stat parțial în spatele creării echipelor de implicare feminină (FET), inițiate în Afganistan de către unitățile americane și alte forțe de operațiuni speciale occidentale pentru a se recurge la utilizarea femeilor locale.

Autorii concluzionează că, în ciuda creșterii FET-urilor în ultimul deceniu, țintele feminine din societățile paternaliste rămân „atât neexploatate (adică, nu sunt încă o parte standardizată a planificării misiunilor) și mai greu de accesat pentru operatori”. Mai mult, ei recomandă ca FET-urile să nu fie piesa centrală a colectării de informații feminine, deoarece izolează femeile în mediul mai larg HUMINT și nu reușește să combine capacitățile de colectare ale bărbaților și femeilor. Ei susțin că „echipele doar feminine nu sunt răspunsul

potrivit pentru a reforma o profesie dominată de bărbați”. În schimb, propun „integrarea operatorilor de sex feminin și masculin în aceleași unități pentru crearea și folosirea lor în echipe mixte” care, afirmă ei, „ar spori capacitatea de acțiune a entităților de colectare a informațiilor, chiar și dincolo de informațiile militare”.

4. Mossadul promovează femeii pe funcții de conducere în spionaj

Serviciul de spionaj al Israelului a numit, recent, patru femei în conducerea agenției, fiind vorba de două directoare și adjuncțele lor.

Prima femeie, **A.**, a preluat funcția de șef al Departamentului de informații al Mossad, care este egal cu nivelul șefului Serviciului de informații militare din cadrul IDF (Israel Defence Forces – serviciul de spionaj militar). Cea de-a doua femeie, **K.**, a fost numită la conducerea Departamentului pentru Iran.

Departamentul de informații din cadrul Mossad, condus în prezent de **A.** și adjuncta sa **H.**, este considerat unul dintre principalele ancoră și motoare de creștere ale organizației. **A.** a servit în nucleul comunității de informații în ultimii 20 de ani și este însărcinată cu formarea tabloului de informații strategice la nivel național pe o serie de subiecte, inclusiv amenințarea nucleară iraniană, terorismul global și normalizarea relațiilor cu lumea arabă.

De asemenea, ea este responsabilă pentru informații în toate operațiunile Mossad. În trecut a ocupat funcția de șef al unuia dintre departamentele tehnologice ale Mossadului și a primit premiul *Israel Security Award* în cadrul unei ceremonii care a avut loc recent. *„Folosesc această platformă onorabilă pentru a face apel la femei să acționeze pentru a-și realiza potențialul și influența în sistemul de securitate, inclusiv în unitățile de luptă sau tehnologice, pentru a-și lăsa amprenta”*, a declarat ea.

A. se va alătura lui **K.**, directoarea Departamentului Iran, responsabilă de strategia Mossadului în abordarea amenințării iraniene sub toate formele sale și de conducerea campaniei combinate de operațiuni, tehnologie și informații din Mossad împreună cu IDF și toate ramurile de securitate.

„Există o egalitate deplină în organizație între bărbați și femei”, a declarat șeful Mossad, **David Barnea**, care are și origini românești. *„Multe femei servesc în roluri operaționale, în calitate de luptătoare și coordonatoare de agenți și sunt integrate în centrul activităților noastre operaționale și de informații, cu talent, profesionalism și ingeniozitate.”*

Patru femei activează în prezent în forul șefilor de departamente și fac parte din echipa executivă superioară care conduce Agenția de spionaj. Printre alte femei care ocupă funcții de conducere se numără **H.**, care este șefa adjunctă a Diviziei de Informații a Agenției, și **E.**, care a fost numită recent în funcția de șefă adjunctă a Diviziei de Resurse Umane.

Femeia care a ocupat cea mai înaltă poziție în Mossad a fost Aliza Magen, fost director adjunct al Mossad în urmă cu 30 de ani.

5. Convergența CIA-JSOC și supravegherea acțiunilor sub acoperire

O convergență în creștere între Agenția Centrală de Informații (CIA) și Armata Statelor Unite a fost una dintre cele mai notabile schimbări în serviciile de informații americane după 11 septembrie 2001. Unii experți susțin că suprapunerea rezultată între CIA și Armată, atât în capacități, cât și în operațiuni, le-a modificat caracterul - poate în mod permanent. CIA s-a implicat mai mult decât oricând în operațiuni letale, în timp ce armata a îmbrățișat activitatea de informații cu o intensitate fără precedent.

La peste două decenii după 11 septembrie, activitățile comune dintre CIA și Comandamentul Comun pentru Operații Speciale (JSOC) au devenit obișnuite. JSOC a fost fondat în urma operațiunii EAGLE CLAW - încercarea eșuată de a elibera personalul diplomatic american deținut la Teheran în timpul crizei ostaticilor din Iran. Misiunea sa este de a reuni elementele Special Operations Forces (SOF) din Armata SUA. Pe lângă asigurarea interoperabilității și standardizării între aceste elemente, JSOC supraveghează operațiunile unităților SOF comune de elită care desfășoară activități clasificate în întreaga lume.

Din ce în ce mai mult după 11 septembrie, CIA și JSOC au lansat operațiuni combinate de combatere a terorismului și au învățat să se concureze mai puțin și să colaboreze mai mult – deși „războaiele” pe teren între ele nu sunt neobișnuite. Astăzi, de pildă, nu rareori „civili” CIA culeg informații despre o anumită țintă înainte de a le preda JSOC, care dispune personalului său militar să folosească forța letală împotriva țintei. Acest tip de colaborare poate da roade în domeniul combaterii terorismului, dar îngreunează conducerea politică a SUA, în primul rând Congresul, să exercite o supraveghere adecvată asupra acțiunilor clandestine.

Un articol recent al dr. Jennifer Kibbe, profesor la Franklin and Marshall College și specialist în supravegherea operațiunilor de informații („Convergența CIA/SOF și Supravegherea Congresului”, publicat în jurnalul *Intelligence and National Security*) include interviuri ale angajaților actuali și foști ai Congresului, cu experiență în activitatea comitetelor de informații ale forului legislativ american. Kibbe constată că sistemul de compartimentare, care în mod tradițional a izolat activitățile comitetelor Congresului, împreună cu convergența CIA-JSOC, prezintă provocări semnificative pentru supraveghere.

În prezent, comitetele de informații ale Congresului supraveghează activitățile CIA, în timp ce JSOC raportează comitetelor pentru serviciile Armatei. Acest lucru pune probleme în cazurile în care, de exemplu, CIA conduce partea frontală a unei operațiuni și apoi o predă JSOC. Practic, comitetele de informații din Cameră sau Senat au acces doar la jumătate din operațiune și nu pot împărtăși concluziile lor cu comitetele pentru serviciile Armatei. În schimb, comitetele serviciilor Armatei nu sunt la curent cu segmentul

operațiunii condus de CIA. Acest lucru se întâmplă din cauza procedurilor de compartimentare încorporate.

Se estimează că, pe măsură ce Washingtonul continuă să-și mute atenția de la actorii nestatali și se concentrează pe competiția marilor puteri, CIA va reveni la rolul său tradițional de informații. La rândul lor, aripile sale de operațiuni speciale, care au fost implicate în operațiuni letale după 11 septembrie, se vor „atrofia”.

Prin urmare, convergența CIA-JSOC, care face dificil pentru Congres să țină un ochi asupra operațiunilor de spionaj, este probabil să se diminueze și chiar să dispară cu totul. Kibbe respinge însă acest scenariu, numindu-l „naiv”. Ea susține că, deși nu constituie în prezent amenințări existențiale pentru SUA, terorismul internațional va continua să fie pe radarul factorilor de decizie americani în viitorul apropiat.

În plus, activitățile din „zona gri” ale Kremlinului, care au devenit o trăsătură standard a competiției marilor puteri, invită la acțiune sub acoperire ca instrument de politică externă.

J. Kibbe mai susține că domeniul în creștere rapidă al operațiunilor cibernetice este probabil să figureze proeminent în „acea zonă dintre diplomatie și război”, în care elementele armatei CIA și SOF sunt cele mai utile factorilor de decizie americani.

6. SUA: Forța Spațială preia toate comunicațiile militare prin satelit

Armata SUA a transferat o parte din operațiunile sale de sateliți către Forța Spațială, marcând cea mai recentă mișcare de reorganizare și dezvoltare a celei mai tinere ramuri militare a țării. Pe lângă controlul sateliților de comunicații, 500 de persoane vor fi transferate de la Comandamentul de Apărare Spațială și

Antirachetă al Armatei, cu sediul în Huntsville, Alabama, și vor răspunde acum de Baza spațială Schriever, Colorado, ca parte a extinderii.

„Acest transfer istoric de la Armată la Forța Spațială va marca prima dată când toate funcțiile militare de comunicații prin satelit ale Departamentului Apărării au fost consolidate în cadrul unui singur serviciu militar”, se arată într-un comunicat al Space Force. De asemenea, armata a transferat aproximativ 78 de milioane de dolari din bugetul său către Forța Spațială pentru 2022 pentru a contribui la extinderea infrastructurii serviciului.

Generalul-locotenent Bradley Chance Saltzman, actualul adjunct al șefului de operațiuni al Forței Spațiale, nominalizat de președintele Joe Biden ca viitor lider al serviciului, declara anul trecut: „Trebuie să creăm această unitate în jurul misiunilor noastre spațiale pentru a ne asigura că suntem la înălțimea

acelor provocări cu care ne confruntăm, deoarece domeniul spațial a devenit rapid mult mai aglomerat și mult mai disputat decât în trecut”.

Unele dintre noile transferuri ale Armatei către Space Force provin de la Batalionul 53 de transmisiuni, care are o istorie valoroasă, participând la mai multe campanii militare demne de luat în seamă, inclusiv în Franța, Italia și Tunisia în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial; contraofensive în timpul războiului din Vietnam; sprijin pentru Operațiunile Iraqi Freedom, Enduring Freedom și New Dawn în Orientul Mijlociu.

Mulți dintre cei 500 de membri ai personalului armatei care se transferă la Departamentul Forțelor Aeriene – dintre care 200 sunt civili – vor rămâne la posturile lor actuale din Maryland, Hawaii, Germania și Japonia, dar vor fi subordonați noului serviciu, potrivit Forțelor Spațiale.

În total, 15 unități cu 600 de persoane din armată și marină combinate urmează să fie transferate către Forța Spațială pe parcursul acestui an.

7. BND și procesele unor seniori naziști

Agenția germană de informații externe a refuzat să comenteze dezvăluirile conform cărora s-ar fi infiltrat și influențat procesul de la Ierusalim din 1961 al fostului nazist Adolf Eichmann. Documentele descoperite de istorici în arhivele Bundesnachrichtendienst (BND) dezvăluie cum Hans Globke, șeful de cabinet al cancelarului vest-german Konrad Adenauer, a ordonat Agenției să se asigure că nu a fost numit în instanță sau chemat ca martor pentru a-și explica trecutul.

În calitate de oficialitate înaltă a Ministerului de Interne în anii 1930, Globke a contribuit la elaborarea Legilor de la Nürnberg care legalizau excluderea evreilor din viața publică și furtul bunurilor acestora. Comentariul juridic al lui Globke asupra legilor a dezvoltat diferitele clasificări naziste ale identității evreiești, punând un „J” în actele de identitate ale fiecărui cetățean evreu.

Chemat ca martor la procesele postbelice de la Nürnberg, Globke a declarat că a fost la curent cu uciderea industrializată a evreilor europeni. Adolf Eichmann, omul de logistică pentru uciderea în masă, a fugit în Argentina după război, dar a fost găsit și răpit de agenții Mossad în mai 1960.

Datorită muncii agenților și informatorilor BND în cadrul echipei sale de apărare din Ierusalim, Eichmann fusese deja găsit vinovat și condamnat la moarte înainte să-și dea seama de rolul crucial al lui Globke în timpul războiului – și de angajatorul său postbelic din Bonn. *„Globke s-a simțit extrem de amenințat de procesul Eichmann și nu știa dacă va fi acuzat, astfel că a folosit toate mijloacele pe care le avea la dispoziție pentru a evita discuțiile despre trecutul său”,* a spus profesorul Klaus-Dietmar Henke, istoricul care a descoperit noul Dosar Eichmann.

Raportul său de 1.600 de pagini despre operațiunile și cultura BND în anii 1950 și 1960 este cea mai recentă publicație dintr-un proiect de cercetare lansat de Agenție în 2011.

Referitor la operațiunea de infiltrare și influență în procesul Eichmann, un purtător de cuvânt al BND a spus: „*Rezultatele de lucru ale Comisiei istorice independente vorbesc de la sine*”.

Înainte de moartea sa în 1973, Globke a primit două dintre cele mai înalte medalii de onoare civile ale Germaniei. Pentru a doua, în 1963, Adenauer a lăudat „*serviciul extraordinar pentru reconstrucția ordinii democratice*” al lui Globke.

Întrebat dacă aceste onoruri au fost vreodată retrase, un purtător de cuvânt al guvernului federal din Berlin a spus că „*nu există nicio prevedere pentru retragerea postumă*”.

INFILTRAREA AGENȚILOR SECREȚI RUȘI ÎN GERMANIA

Alexandru Botez

Revista germană Der Spiegel, alături de platformele de investigație *Bellingcat* și *The Insider*, dar și contidianul italian *La Repubblica*, au publicat o amplă investigație despre modul în care agenții ruși acționează în Germania. Ancheta dezvăluie o serie de date despre agenți ruși, identitățile multiple pe care și le asumă și detalii despre modul în care desfășoară operațiuni secrete.

Prezentăm extrase semnificative din acest material mai mult decât interesant.

*

Serviciile de informații secrete ruse vizează de mult timp Occidentul. Acestea au ca ținte sistemele informatice, spionează politicieni, efectuează operațiuni de sabotaj și chiar asasinează pe cei care se află în conflict cu regimul de la Moscova. De ce Germania percepe acest pericol atât de târziu?

La cinci luni după dispariția ei bruscă, Maria Adela K, a dat un semn de viață. Încercase să se ascundă de ea însăși, a scris prietenilor ei într-o postare pe Facebook. Dar acum trebuia să „spună adevărul”, avea cancer. 32 dintre prietenii ei au răspuns mesajului, exprimându-și îngrijorarea și încurajând-o. La puțin timp după aceasta, K a dispărut din nou. Există însă suspiciuni că știrea despre îmbolnăvirea ei, din 2018, a fost falsă, la fel ca și multe alte lucruri din viața Mariei Adela K. Disimularea și înșelăciunea au fost elementele cheie ale profesiei ei reale. Așa-zisa femeie de afaceri a fost în realitate un spion în serviciul Federației Ruse.

Informații coroborate relevă că Maria Adela K a acționat în calitate de agent al serviciului militar de informații secrete GRU, având ca ținte angajați ai bazei militare NATO de la Napoli și bazei militare americane din același oraș. De asemenea, se presupune că a întreprins acțiuni de spionaj și pe teritoriul Germaniei.

Așa cum se întâmplă adesea în cazurile de spionaj, lipsesc dovezile incontestabile, însă cele circumstanțiale sunt copleșitoare. K a folosit pașapoarte care par să fi fost emise de GRU. A folosit ca acoperire cetățenia peruană, pe baza unor date false și cultiva relații cu militari din cele două baze militare, până când a inventat povestea cu îmbolnăvirea subită de cancer și a dispărut.

Conform știrilor vehiculate de mass-media, numele ei real este Olga Vasilievna K, născută în luna iunie 1982, în sudul Rusiei. Cu puțin timp înainte de mesajul acesteia de pe Facebook, o mașină nou-nouță Audi A3 a fost înscrisă pe numele ei la Moscova.

„Ilegalii” este denumirea spionilor ruși din categoria celor din care face parte K. Sunt bărbați și femei care trăiesc în Occident fără să atragă atenția asupra lor, cu un trecut fals minuțios elaborat și care se integrează cât mai bine în țările pe care le spionează. Se estimează că sunt câteva zeci de asemenea personaje implantate în Occident încă din epoca sovietică.

Demoralizează, dezbină, destabilizează

„Ilegali”, fac parte dintr-o rețea de agenți care acționează pentru Moscova în întreaga lume, spionând, sabotând sau chiar asasinând. Ei sunt combatanții clandestini dintr-o amplă ofensivă împotriva Occidentului. Serviciile secrete ale lui Putin manipulează partide politice și alegeri, controlează rețele de comunicare cum este *Telegram* propagă dezinformarea pentru a instiga la proteste. Se infiltrează în rețelele informatice ale guvernelor occidentale și în cele mai sensibile ținte din domeniul securității și apărării unei țări. Obiectivul lor este să demoralizeze, dezbine și destabilizeze adversarii Rusiei. Puțini lideri de anvergură mondială folosesc serviciile secrete din subordinea lor așa cum o face președintele Rusiei, Vladimir Putin, el însuși fost ofițer KGB.

Persoanele care lucrează pentru serviciile de informații secrete ale Rusiei (FSB, SVR și GRU) desfășoară un război din umbră împotriva Occidentului. Este o luptă pentru putere, influență, bani și durează de mult mai mult timp înainte de declanșarea *Războiului din Ucraina*.

Germania, democrația cea mai puternică din punct de vedere economic din Europa, este o țintă de primă mărime a Moscovei. Ani de zile, eforturile de contracarare ale contraspionajului german au avut rezultate minime, dar în ultimul timp liderii politici din această țară se trezesc din letargia care a durat decenii de-a rândul.

„De la campaniile de amestec în alegeri la operațiuni de asasinare, Rusia amenință Europa ca și cum ar fi propriul teritoriu”, a afirmat Marc Polymeropoulos, care a condus operațiunile CIA din Europa și Eurasia. Din 2017 până în 2019, avertizările sale privind acțiunile clandestine ale Moscovei au fost sistematic subestimate, a mai spus acesta.

„După declanșarea Războiului din Ucraina, amenințarea din partea spionajului rus, campaniile de dezinformare inițiate de acesta și atacurile cibernetice au dobândit o nouă dimensiune”, a declarat la rândul său ministrul german de interne, Nancy Faeser.

Războiul invizibil

Legătura strânsă dintre războiul vizibil și cel din umbră a ieșit în evidență încă de la 24 februarie 2022, când a izbucnit Războiul din Ucraina. Dintr-o dată, unui mare număr de abonați la serviciile furnizorului american de telecomunicații Viasat li s-au întrerupt legăturile Internet prin satelit. În același timp, 5.800 de instalații eoliene din Germania nu au mai putut comunica cu hub-ul lor de rețea. În cazul Viasat, ținta reală a atacului a fost un alt client al acestuia, armata ucraineană și rețeaua ei de comandă și control.

Infraactorii au folosit o vulnerabilitate pentru a pătrunde în administrarea rețelei furnizorului de servicii. De acolo, au instruit modem-urile prin satelit ale clienților să le suprascrie memoria flash, făcându-le inutile. Viasat a trebuit să trimită clienților săi aproape 30.000 de dispozitive noi. Bătălia digitală a început chiar înainte ca Rusia să-și lanseze primele rachete. Uniunea Europeană și Statele Unite au acuzat de atunci Rusia pentru atacul cibernetic, spunând că scopul a fost de a perturba structurile de comandă ucrainene în timpul invaziei.

Ce altceva ar putea fi pregătit pentru Germania? Este o întrebare asupra căreia guvernul german își concentrează în prezent atenția. În iulie, ministrul de externe Annalena Baerbock, din partea Partidului Verzilor, a declarat că este îngrijorată de atacurile asupra rețelelor electrice germane. Iar recent, ministrul german de interne Nancy Faeser a prezentat o agendă revizuită privind securitatea cibernetică. De asemenea, a avertizat că, având în vedere sistemul federal al Germaniei, puterile la nivel federal sunt inadecvate pentru a aborda situația actuală a amenințărilor. Dar reacția Germaniei față de spionii Moscovei a amintit mult timp de abordarea sa față de importurile de gaze naturale rusești. În timp ce statele est-europene, SUA și Marea Britanie au avertizat ani de zile cu privire la operațiunile desfășurate de serviciile de informații rusești, guvernele de la Berlin, Paris și Roma au preferat să închidă ochii la furtuna care se pregătea.

De la căderea Zidului Berlinului, dorința de prietenie cu Rusia a fost semnificativă în Germania. În urma atacurilor teroriste din 11 septembrie 2011, agenția germană de informații externe, BND, și-a redus chiar operațiunile de contraspionaj, teoria fiind că Germania trebuia acum să își concentreze atenția asupra unui nou tip de inamic. În 2011, Vladimir Putin a ținut un discurs în parlamentul federal, Bundestag, pentru care a fost ovaționat în picioare.

Contraspionajul neglijat

În urma evenimentelor din 11 septembrie, a existat o convingere larg răspândită că Occidentul și Rusia aveau un obiectiv comun în politica de securitate, lupta împotriva terorismului islamist. Contraspionajul a fost neglijat, mulți considerându-l o relicvă a Războiului Rece. Dar, deși Uniunea Sovietică poate că a dispărut, aparatul său de informații era viu și sănătos, un fapt care a fost trecut cu vederea de mulți.

Prima țintă a fost o țară ocupată cândva de ruși și forțată să intre în Uniunea Sovietică. În 2007, hackerii ruși au paralizat infrastructura digitală a Estoniei timp de mai multe săptămâni. În 2008, Herman Simm, un oficial de rang înalt din cadrul Ministerului Apărării de la Tallin, a fost demascat ca spion. Timp de ani de zile, acesta a furnizat SVR informații extrem de sensibile. Simm a fost „*cel mai periculos spion din istoria alianței*”, potrivit unui raport clasificat al NATO din 2010.

În 2010, SUA au demascat-o pe Anna Chapman și alți nouă spioni ruși. Tânăra agent de top își obținuse numele și cetățenia prin căsătoria cu un britanic. Tabloidele au poreclit-o „Agentul 90-60-90” pentru măsurile siluetei sale atunci

când, după ce acoperirea ei a fost descoperită, a pozat în lenjerie intimă pentru mai multe reviste glossy.

Presupusul cuplu Andreas și Heidrun Anschlag, care lucrau pentru serviciul de informații externe SVR dintr-o casă din Michelbach, landul german Hesse, s-a comportat mai puțin vizibil. La evenimente, cei doi vorbeau cu membri ai armatei și oameni de afaceri, politicieni și oameni de știință. Soțul își luase ca acoperire un loc de muncă la o companie de furnizare a automobilelor. Cei doi au dat cea mai mare lovitură când au recrutat un funcționar de la Ministerul olandez de Externe de la Haga. Bărbatul era împovărat de griji financiare și de boala gravă a soției sale, iar acesta le-a furnizat celor doi sute de documente din interiorul Uniunii Europene și al NATO pe o perioadă de mai mulți ani. În 2013, un tribunal i-a condamnat pe cei doi la mai mulți ani de închisoare, dar au fost expulzați în scurt timp la Moscova.

Rusia continuă să folosească modelul clasic al agenților pentru a încerca să se infiltreze în structurile adversarilor săi. Într-adevăr, doar recent, Kremlinul a încercat să plaseze un spion într-una dintre cele mai înalte instanțe din lume. În urmă cu câteva luni, un tânăr care pretindea că este din Brazilia a depus o cerere la Curtea Penală Internațională – CPI, de la Haga.

Sub acoperire la Haga

Victor Muller Ferreira, care s-ar fi născut la Rio de Janeiro în 1989, a adus cu el o scrisoare de recomandare din partea profesorului său de la prestigioasa Universitate Johns Hopkins. A fost acceptat pentru un stagiu la CPI, iar Muller Ferreira plănuia să călătorească în Olanda la începutul lunii aprilie.

De fapt, expertul în relații internaționale, aparent în plină ascensiune, se numea Serghei Cerkasov și este un spion rus, după cum a descoperit serviciul olandez de informații externe, AIVD. În momentul în care primele rapoarte despre masacre, violuri și tortură din locuri ucrainene precum suburbia Bucha a Kievului au început să apară pe prima pagină a ziarelor, se pare că Rusia încerca să plaseze un informator în organizația centrală însărcinată cu urmărirea penală a acestor crime de război.

Dacă lovitura ar fi reușit, Cerkasov ar fi putut fi în măsură să manipuleze dovezile la Haga și să-și informeze superiorii de la Moscova cu privire la anchetă. Dar nu s-a ajuns niciodată la asta. Funcționarii îl așteptau pe Cerkasov în timp ce încerca să intre în Olanda și a fost imediat expulzat în Brazilia.

Adele K., în schimb, nu a fost prinsă nici până în ziua de azi – chiar dacă a făcut o greșală gravă atunci când și-a stabilit identitatea de acoperire. În august 2005, ea a depus o cerere sub numele Maria Adela K. pentru a fi înscrisă în Registrul Național de Identificare și Stare Civilă din Peru. Ea a prezentat un certificat de naștere datat la 1 septembrie 1978, care indica faptul că avea un părinte german în provincia de coastă Callao, chiar lângă capitala peruană Lima. Este posibil ca ea să fi dorit ulterior să poată solicita cetățenia germană pentru a putea spiona discret în țară.

Dar autoritățile peruane au fost suspicioase și au cerut informații suplimentare. Astfel, Adela K. a prezentat un certificat care atestă că a fost botezată la 14 septembrie 1978, în localitatea Cristo Liberador, din Callao.

Când autoritățile au contactat parohia, au primit un răspuns uimitor: Biserica fusese înființată în 1987, deci nimeni nu putea fi botezat acolo în 1978. Oficialii au refuzat să aprobe cetățenia și au trimis cazul la procurorul național din cauza declarațiilor false.

Începând cu 2006, Maria Adela K. a început să apară în diverse locuri din Europa ca „specialist”, fără a oferi detalii suplimentare. Ea a apărut la Universitatea de Stat din Moscova, ca studentă la Roma, ca o fată de plajă într-un bikini „minuscul”, potrivit unui martor din Malta, și ca o pretinsă studentă la Paris, care locuia în arondismentul 13. Se pare că Ambasada Franței la Moscova i-a eliberat prima viză pentru spațiul Schengen și, de atunci, K. a continuat să își dezvolte povestea de acoperire.

În 2012, ea s-a căsătorit cu un tânăr care deținea trei pașapoarte: unul rusesc, unul ecuadorian și unul italian. În luna octombrie a aceluiași an, ea a înființat o companie cu sediul la Paris care vindea bijuterii, articole din piele și vin. Soțul ei a murit în 2013, în timp ce se afla în Rusia, privând-o astfel de cetățenia italiană. Însă a reușit să obțină un permis de muncă permanent pentru această țară.

A intrat pentru prima dată în contact cu persoane din NATO și din forțele armate americane în 2014. Președintele celui mai mare club Lions din Napoli a recomandat-o pentru un alt club Lions din oraș, Lions Club Napoli Monte Nuovo, frecventat de membri ai bazei navale americane locale și ai Comandamentului Forțelor Aliate Întrunite ale NATO.

Adela K. a devenit secretară a clubului – fiind astfel înconjurată de potențiali informatori. Oficial, ea lucra la magazinul ei, dar chiar dacă afacerea cu bijuterii și accesorii nu mergea deosebit de bine, K. nu părea să ducă niciodată lipsă de bani.

Adresele pe care le-a declarat ca reședințe la acea vreme erau într-unul dintre cele mai bogate cartiere ale orașului, iar fotografiile de pe profilurile ei de *Instagram* și *Facebook* arată priveliști asupra Golfului Napoli.

A participat la licitațiile de caritate ale Clubului Lions și la balul anual al NATO. Și-a sărbătorit ziua de naștere alături de ofițeri din NATO și din marina americană. A început o relație amoroasă cu un soldat american, care este convins până în ziua de azi că ea era mai puțin interesată de profesia și de țara lui decât de el ca bărbat. Nu a bănuț nimeni nimic?

O viață de lux la Moscova?

Locotenent-colonelul Thorsten S., din cadrul forțelor armate germane, care deținea o funcție de conducere la club la acea vreme, își amintește un incident bizar. Când clubul era pe punctul de a se închide din cauza problemelor financiare, Adela a plătit din propriul buzunar cotizațiile anuale ale tuturor.

Prietena de lungă durată a Adelei, Marcelle d'Argy Smith, fost redactor-șef al ediției britanice a revistei *Cosmopolitan*, își amintește că „este foarte inteligentă și atractivă. Nicio femeie nu și-ar fi lăsat soțul să se apropie de ea”. D'Argy Smith spune că Adele i-a cerut în repetate rânduri să o prezinte unor persoane influente din politică și societate.

Dar apoi, în vara anului 2018, Adela K. a dispărut brusc din Napoli, reapărând ca Olga K. la Moscova.

În 2020, un locotenent-colonel francez a fost arestat la baza NATO din Napoli ca suspect de spionaj în favoarea rușilor. Nu este clar dacă Adela K. a fost în contact cu el și nici nu se știe ce informații ar fi putut transmite celor care se ocupau de ea în Rusia.

A dus un stil de viață destul de luxos la Moscova. Potrivit unei scurgeri de informații de la furnizorul de servicii Yandex, ea a comandat mese la două restaurante moscovite de lux, sushi de mai multe ori și, de asemenea, mâncare indiană. *Der Spiegel* și partenerii săi au comparat fotografiile ale Olgăi K. și Adela K. folosind diferite programe de recunoaștere facială și au constatat că este foarte probabil ca acestea să fie aceeași persoană.

Adela K. pare a fi unul dintre agenții pentru care statul rus a depus eforturi considerabile. Moscova construiește identități de acoperire complete pentru persoane pe care le trimite apoi în diferite țări din întreaga lume. Acești bărbați și femei sunt plătiți generos pentru că își dedică viața serviciilor de informații. Potrivit informațiilor obținute de *Der Spiegel*, serviciile secrete GRU și SVR dispun în total până la 70 de „ilegali”.

Dar și alți agenți, care sunt semnificativ mai numeroși decât „ilegali”, joacă, de asemenea, un rol important în activitatea de spionaj a Rusiei, lucrând pentru ambasadele și consulatele Federației Ruse în străinătate. Persoanele din interior consideră că SVR menține în jur de 3.000 de astfel de spioni, iar GRU până la 1.000. Cei mai mulți sunt deghizați în diplomați. La începutul anului, serviciile de informații occidentale estimau că peste 150 de spioni ruși cu acreditare diplomatică lucrau numai în Germania.

Informatorii lor nu știu, de obicei, că au de-a face cu agenți ai serviciilor secrete rusești. La urma urmei, cine ar bănuși că Pavel Rubtsov, fostul șef adjunct al biroului comercial și economic al Ambasadei Rusiei la Berlin, era de fapt un reprezentant al serviciului de informații externe SVR?

Recrutat la un festival

Cine ar putea fi suspicios atunci când întâlnește un compatriot la festivalul de pescuit din Schlehdorf, Bavaria, după o excursie de rafting cu prietenii?

Este ceea ce i s-a întâmplat cercetătorului Ilnur N., un doctorand la Universitatea din Augsburg. În vara anului 2019, un bărbat i-a vorbit în limba rusă în timp ce aștepta la coadă la un stand de pește. Era Leonid Strukov, oficial consulul general adjunct al Rusiei la München. Oficialii din cadrul sistemului judiciar german sunt convinși că este un ofițer SVR.

Strukov i-a spus lui Ilnur N. că se afla frecvent în Augsburg și l-a întrebat dacă ar fi posibil ca ei să se întâlnească la o bere. Ilnur N. a fost de acord, iar o primă întâlnire a avut loc nu după mult timp.

Potrivit lui N., Strukov i-a spus la întâlnire că îl ajuta pe un fost coleg de la o bancă rusă care căuta oportunități de investiții în companii aerospațiale. L-a întrebat pe N. dacă ar putea să îl ajute oferindu-i expertiză privind noi domenii de cercetare în tehnologia aerospațială.

A fost de acord. A compilat fișiere din surse publice, dar a folosit și accesul la arhiva de date a universității pentru a obține unele informații. Nu a furnizat nicio informație sensibilă, dar a fost totuși plătit de către consulul general adjunct – uneori 100 de euro, alteori 200 și, mai târziu, chiar și 600 de euro.

Spionul rus era interesat în special de vehiculul de lansare european Ariane 6. La un moment dat, tânărul om de știință a început să îi povestească lui Strukov despre propriile sale cercetări în ceea ce privește dezvoltarea unui criostat, un container în care sunt generate temperaturi extrem de scăzute pentru a testa materiale pentru călătorii spațiale. Inițial, Strukov nu a părut interesat, dar la o întâlnire ulterioară a pus întrebări specifice despre această problemă complexă. De asemenea, a întrebat dacă N. ar putea să-i pună la dispoziție unele dintre documentele din cercetările sale.

Poliția îi aștepta pe cei doi bărbați la o întâlnire ulterioară, puțin timp mai târziu, la Augsburg. Biroul Federal pentru Protecția Constituției, agenția de informații interne a Germaniei, îl filase pe Strukov, iar N. a căzut și el în plasă. Strukov și-a arătat cartea de identitate de la consulat, a invocat imunitatea diplomatică și a plecat. N. a fost plasat în arest preventiv și, în cele din urmă, s-a ales cu o condamnare cu suspendare de un an, cu o factură pentru cheltuielile de judecată și, cel mai probabil, cu o carieră ruinată. A fost, în esență, un idiot util pentru ruși, așa cum sunt mulți dintre informatorii lor. Alții îi ajută pe agenți din vanitate sau din lăcomie de bani; foarte puțini acționează din convingeri politice.

Cu toate acestea, David S. a fost unul dintre puținii care au făcut-o. Mai târziu, anchetatorii au găsit în apartamentul său cărți în limba rusă și un steag rusesc. Cu mulți ani în urmă, David a întors spatele Marii Britanii natale și s-a mutat în Germania, unde a locuit în Potsdam și a lucrat ca agent de securitate la Ambasada britanică din Berlin. Anchetatorii au susținut că furniza rușilor informații secrete. A fost arestat și extrădat în Marea Britanie.

Este posibil ca Ralph G. să fi acționat, de asemenea, din convingeri politice. Locotenent-colonelul din rezerva forțelor armate germane este judecat din august la Tribunalul Regional Superior din Düsseldorf. Potrivit actului de acuzare, el ar fi furnizat informații agenției de informații militare GRU din octombrie 2014 până în martie 2020. Procuratura federală îl consideră un om care a acționat din simpatie pentru Rusia.

S-a întâlnit cu legătura sa din GRU la Balul Forțelor Aeriene din Bonn. Aproximativ 1.800 de invitați din armată, politică și afaceri au participat la evenimentul de la Beethovenhalle. Femeile purtau rochiile de bal, iar bărbații

smochinguri sau uniforme. Printre ei s-a aflat și Mihail Starov, un bărbat acreditat ca atașat al forțelor aeriene la Ambasada Rusiei la Berlin.

La câteva luni după această seară, Starov l-a vizitat pe rezervistul german la locuința sa din Erkrath, în landul Renania de Nord-Westfalia. După aceea, G. i-ar fi furnizat rusului informații privilegiate despre sistemul german de rezerviști.

Investigațiile Parchetului Federal au dezvăluit că locotenent-colonelul s-a întâlnit cu legătura sa din GRU de peste 12 ori, de exemplu la Berlin, la restaurantul Dressler, în Kröv an der Mosel – și de câteva ori la Ambasada Rusiei din Berlin.

Material intern al Bundeswehr dezvăluit

Ralph G. a furnizat Rusiei extrase dintr-o carte albă a Bundeswehr din 2016, care prezintă liniile directoare ale politicii de securitate a guvernului german, un document care a primit revizuri ample după anexarea Crimeei de către Moscova. De asemenea, el ar fi furnizat ponturi către GRU cu privire la înalți oficiali din Bundeswehr despre care credea că ar putea fi simpatizanți ai Rusiei – astfel încât Rusia să îi poată aborda. După ce Starov a părăsit Germania, alții au preluat contactul.

În 2018, serviciul de contrainformații al armatei germane, cunoscut sub numele de MAD, a aflat de situație. G. le-a facilitat activitatea anchetatorilor, comunicând deschis cu contactele sale folosind adrese de e-mail înregistrate la web.de și Gmail. Într-o conversație telefonică interceptată de oficialii germani, el a spus că contactele sale din Ambasada Rusiei aparțineau GRU.

Se presupune că G. nu a primit niciun ban pentru serviciile sale, dar a călătorit la Moscova în mai multe rânduri pentru o conferință de securitate. Potrivit actului de acuzare, rușii s-au ocupat de biletele de avion și de costurile hoteliere. Ambasada Rusiei susține că acest caz și alte cazuri de spionaj sunt simple „speculații”.

Cu toate acestea, în realitate, dorința unor germani de a ajuta Rusia au mers mult dincolo de furnizarea de informații. Doi bărbați din Saxonia și Bavaria au permis Moscovei să ocolească sancțiunile europene la export. Aceștia au făcut parte dintr-o rețea de achiziții clandestine condusă de serviciile de informații rusești pe care oficialii germani au reușit să o devoaleze.

De la embargoul impus de UE după anexarea Crimeei, a devenit mai dificil pentru Rusia să achiziționeze tehnologie care ar putea fi folosită și în scopuri militare. Ca răspuns, rușii au apelat la cumpărături secrete. Potrivit procurorilor federali germani, un rus pe nume Serghei K. s-a aflat în centrul acestor eforturi, încercând să stabilească contacte cu companii germane la târguri comerciale și în călătoriile de afaceri.

Serghei K. s-a dat drept director general al „Centrului pentru Dezvoltare Științifică și Tehnică” (URIC), cu sediul în Ekaterinburg. De fapt, se crede că în spatele acesteia se află FSB, iar tehnologia râvnită a ajuns la companii de stat din domeniul apărării.

Instanțele germane s-au concentrat acum asupra acestei rețele în două procese. Alexander Sch., un om de afaceri din Augsburg, a fost condamnat pentru că a livrat mașini de frezat speciale în valoare de 7,9 milioane de euro. În documente erau menționați beneficiari din industria petrolului și a gazelor, dar mașinile de înaltă tehnologie au fost livrate, de fapt, producătorului de apărare OKB Novator, care produce, printre altele, rachete de croazieră Iskander cu capacitate nucleară.

Cel de-al doilea caz în instanță a implicat un bărbat pe nume Alexander S. din orașul Markkleeberg, situat în apropiere de Leipzig. Acesta a fost condamnat pentru vânzarea de echipamente de laborator către Ekaterinburg, necesare pentru producerea de arme chimice sau biologice. Și în această afacere, adevărul destinat a fost ascuns pentru a induce în eroare oficialii germani. *Der Spiegel* a aflat că un mandat de arestare german a fost emis pe numele suspectului de achiziții, Serghei K.

Presupusa bolnavă de cancer Adela K. a fost, de asemenea, strâns legată de Kremlin, după cum arată datele din pașaport. Actele ei de identitate fac parte dintr-o serie de documente de identitate, ale căror numere, potrivit *Der Spiegel*, au fost GRU.

Dar detașamentul, cunoscut sub numele de Unitatea 29155 și înființat în 2009, nu se concentrează în principal pe colectarea de informații, care era scopul principal al Adelei K. Mai degrabă, cei 20 de foști soldați aflați sub conducerea unui general-maior multiplu decorat sunt echipa de ucigași a lui Putin. Aceștia sunt responsabili de comiterea de atacuri cu explozibili și asasinate – și, astfel, de declanșarea tulburărilor și a fricii în Occident. Pentru a-și lichida victimele, ei se bazează pe arme de foc sau pe agentul neurotoxic Novichok. Printre victimele suspecte ale comandoului se numără traficantul de arme bulgar Emilian Gebrev, care furnizează arme inamicilor Rusiei, cum ar fi Ucraina. După o cină în 2015, acesta a început să se simtă rău, a intrat în comă și a supraviețuit cu greu otrăvirii.

Trei ani mai târziu, agenții de elită i-au otrăvit pe fostul spion rus Serghei Skripal și pe fiica sa în orașul britanic Salisbury. Investigațiile au dezvăluit că membri ai agenției de informații GRU se aflau în zona ambelor scene ale crimei – și toți erau membri ai Unității 29155.

Munca murdară

Agenții care fac parte din această unitate fac munca murdară. Ei sunt antrenați pentru operațiuni externe sensibile, cum ar fi sabotajul, loviturile de stat și asasinatele. Toți au între 30 și 40 de ani și sunt absolvenți ai unor instituții de stat respectate, iar cei mai mulți dintre ei au experiență pe câmpul de luptă, cum ar fi în războaiele din Cecenia sau Ucraina. Mulți dintre ei au servit în unități ale forțelor speciale. Datele de conectare a convorbirilor efectuate în timpul misiunilor lor indică faptul că, uneori, au primit instrucțiuni directe de la oficiali apropiați președintelui rus.

În 2014, anul anexării Crimeei, un depozit de muniții din Republica Cehă a explodat, un loc în care erau depozitate și materiale destinate Ucrainei. Indiciile

arată forța de elită a lui Putin. De asemenea, se crede că unitatea 29155 ar fi fost implicată în tentativa de lovitură de stat din Muntenegru din 2016. Între timp, justiția spaniolă analizează suspiciunea de implicare a GRU în conflictul privind independența Cataloniei, cu scopul de a destabiliza țara.

Agenția de informații interne FSB își menține, de asemenea, propria unitate de ucidere, cea mai importantă victimă a sa fiind politicianul de opoziție Alexei Navalny, care și-a pierdut cunoștința în august 2020 în timpul unui zbor venind din orașul siberian Tomsk.

Nici agenția nu își limitează operațiunile la teritoriul rusesc. Iar organizația include, de asemenea, forțe speciale militare, cum ar fi Unitatea Vypmel, care poartă numele de Departamentul V în cadrul FSB. Rapoartele realizate de *Der Spiegel* și *Bellingcat* par să arate că FSB comandă asasinate prin intermediul foștilor membri ai unității.

Vadim Krasikov, de exemplu, care a împușcat și ucis un fost luptător cecen la 23 august 2019, într-un parc din Berlin, a avut contacte cu Vypmel și a petrecut timp în proprietățile FSB în mai multe rânduri. În decembrie 2021, el a fost găsit vinovat de cea mai înaltă instanță din Berlin, Kammergericht, că și-a împușcat victima la ordinul actorilor de stat ruși. După cum se arată clar în verdict: „A fost un caz de terorism sponsorizat de stat”. Ambasada Rusiei la Berlin a declarat că verdictul a fost „motivată politic”.

A fost această crimă un caz izolat?

Se consideră o certitudine că agenții FSB au ucis și un fost luptător cecen la Istanbul în 2015. În ianuarie 2020, agenții germani de informații interne au urmărit la Hamburg cum un agent FSB de rang înalt, Igor Egorov, s-a întâlnit cu un presupus ucigaș plătit. O arestare planificată pentru luna martie a eșuat după ce serviciile secrete ucrainene au aflat despre acest caz și și-au publicat suspiciunile pe internet, după care Egorov a ales să nu mai facă nicio călătorie în Germania.

Agenții și spionii Moscovei nu amenință doar criticii și dușmanii. De asemenea, ei pun în pericol infrastructura critică din lumea occidentală prin intermediul pirateriei informatice și al sabotajului.

„*Trebuie să fim conștienți de faptul că Rusia se află în rețelele noastre*”, a declarat Wolfgang Wien, vicepreședinte al Bundesnachrichtendienst (BND), agenția germană de informații externe, la o conferință recentă privind securitatea de la Potsdam. Agenția sa, a spus el, are o perspectivă solidă asupra lumii cibernetice, iar ceea ce observă acolo este neliniștitor.

Ceea ce a abordat șeful adjunct al BND în comentariile sale publice este coșmarul fiecărei agenții germane: Hackerii se infiltrează în zonele sensibile ale infrastructurii publice și instalează programe malware, care pot fi apoi activate după bunul plac pentru a manipula sau distruge sistemele pe care le-au infectat – fie că este vorba de aparatura electronică a spitalelor, de sistemele IT ale agențiilor germane sau chiar de centralele electrice.

Hackerii sunt periculoși pentru că accesul pe care l-au pregătit ar putea fi folosit într-o zi de Rusia într-o operațiune globală. Atacurile asupra sateliților Viasat și asupra sistemelor de apărare ucrainene au fost doar o mică mostră.

Recent, au fost atașate grupului chiar și chipuri și o adresă poștală, Departamentul de Justiție al SUA depunând în martie acuzații împotriva a trei presupuși membri ai *Berserk Bear*. Se crede că aceștia sunt membri ai Unității 71330 a FSB, cunoscută sub numele de Centrul 16.

Anchetatorii americani i-au acuzat pe cei trei că au petrecut ani de zile vizând sistemele de control ale infrastructurilor critice din Occident. Scopul era de a obține acces permanent la sistemele informatice ale acestora printr-un fel de backdoor. Departamentul de Justiție consideră că au reușit să își instaleze malware-ul în peste 17.000 de cazuri. „Accesul la astfel de sisteme ar fi oferit guvernului rus posibilitatea, printre altele, de a perturba și deteriora astfel de sisteme informatice într-un moment viitor la alegerea sa”, se arată în rechizitoriu. Hackerii reușiseră deja să pătrundă în sistemul de contabilitate al unei centrale nucleare din Kansas.

Companiile germane au fost, de asemenea, vizate de grupul de hackeri ruși. Biroul Federal pentru Protecția Constituției (BfV), agenția de informații interne a Germaniei, a avertizat în 2018 cu privire la o campanie iminentă a grupului. Furnizorul de telecomunicații Netcom BW a descoperit, de fapt, indicii revelatoare în propria rețea, despre care anchetatorii cred că provin de la *Berserk Bear*. De atunci, procurorii germani au emis un mandat de arestare pe numele unui bărbat care a fost acuzat în SUA ca fiind un hacker al agenției ruse de informații FSB.

Teama de existența unor celule digitale adormite în cele mai importante rețele de infrastructură și centrale electrice nu este nouă. Dar nu a fost niciodată atât de mare ca în prezent.

Experții în apărare cibernetică din cadrul BfV au dezvoltat un joc de cărți cu cvartete cu cele mai periculoase grupuri de hackeri sponsorizați de stat din lume. În pachet există cinci cărți pentru grupurile de hackeri ruși.

În joc, *Berserk Bear* are un „factor de durere” de 8,5 din 10. Un alt grup rusesc, cunoscut sub numele de *Fancy Bear*, care este legat de agenția de informații militare rusești GRU, are un „indice de pericol” de 9,5 din 10. În 2015, grupul a atacat parlamentul german, Bundestag, și a sustras date de la mai mulți parlamentari, inclusiv de la biroul parlamentar al Angelei Merkel, care era cancelar la acea vreme.

O carte suplimentară în jocul de cvartete este rezervată *Venomous Bear*, care este mai cunoscut sub pseudonimul Snake, din cauza vicleniei membrilor săi, despre care se crede că se află sub controlul FSB. În 2018, aceștia au reușit să pătrundă în rețeaua extrem de securizată a Ministerului de Externe al Germaniei. În jocul de cărți al BfV, grupului i-au fost atribuite 9 puncte din 10 la categoria „capacități”.

Războinicii cibernetici ai Moscovei se bazează pe o varietate de tehnici diferite. Există metode mai sofisticate, cum ar fi furtul de date, analizarea lor în liniște și, poate, fără a le face niciodată publice. Există abordarea mai sălbatică de a publica datele furate pe internet pentru ca toată lumea să le vadă, cum a fost cazul e-mailurilor furate de la democrații lui Hillary Clinton în 2016. Și apoi există distrugerea și sabotajul pur și simplu, precum în 2015, când rețeaua electrică ucraineană s-a prăbușit.

Alți hackeri își concentrează atenția asupra lansării de campanii de denigrare, difuzării de știri false și dezinformării. Cel mai important dintre aceste grupuri se numește *Ghostwriter*, iar oficialii germani cred că în spatele acestuia se află GRU.

Ghostwriter a vizat politicieni germani. Aceștia se bazează pe e-mailuri de phishing pentru a se infiltra și a prelua controlul conturilor de e-mail și de social media. *Der Spiegel* a aflat că aproximativ 12 legislatori din parlamentele federale și de land din Germania, sau membri ai personalului acestora, au căzut în plasa tacticilor mai degrabă nesofisticate ale grupului.

Un exemplu din Polonia demonstrează cât de răutăcioase pot fi campaniile grupului. Hackerii din această țară au reușit să obțină acces la contul de Facebook al lui Marcin Duszek, un parlamentar al partidului național-conservator Lege și Justiție (PiS), și să posteze fotografii compromițătoare ale presupusei sale secretare. De asemenea, hackerii au preluat controlul asupra contului de Twitter aparținând politicianului Joanna Borowiak și, în numele acesteia, i-au insultat pe susținătorii dreptului la avort ca fiind „prostitute dependente de droguri și ucigașe de copii”. Pe contul de Twitter al lui Marek Suski, un parlamentar senior al PiS, *Ghostwriter* a publicat o fotografie a unui politician local purtând lenjerie intimă roșie.

De la invazia rusă în Ucraina, membrii *Ghostwriter* au postat minciuni despre război pe Facebook folosind conturi deturnate. Un videoclip, de exemplu, pare să arate un grup de soldați ucraineni ieșind dintr-o pădure și fluturând steaguri albe în timp ce se predau rușilor. Experții în securitate de la Meta, compania mamă a Facebook, au declarat ulterior că videoclipul este fals.

Eșecurile Germaniei

Hackeri sponsorizați de stat, spioni cu pașapoarte diplomatice, unități de asasinat: atacul ascuns al lui Putin asupra Occidentului are loc la mai multe niveluri diferite. Cum se poate apăra statul?

Germania a ignorat problema prea mult timp, iar acum deficitele sunt greu de recuperat, cel puțin potrivit fostului agent CIA John Sipher. Verdictul său privind contraspionajul german este dur. *„În timpul în care am lucrat cu o mare varietate de servicii pentru a urmări și a mă apăra împotriva subversiunii rusești, am constatat că serviciile germane sunt mult mai puțin utile și mai puțin capabile decât majoritatea omologilor lor europeni”*, spune Sipher. *„Nu-mi amintesc nicio cooperare serioasă”*.

„După reunificare, Germania și-a încetat în mare parte eforturile de contraspionaj, în timp ce alte țări au continuat să facă ceea ce făcuseră în timpul Războiului Rece”, spune Konstantin von Notz, parlamentar al Partidului Verzilor și șef al organismului care exercită controlul parlamentar asupra agențiilor de informații din Germania. „Am fost neglijenți și nu am fost atenți la detalii. Iar acum, avem o problemă de securitate semnificativă”.

Dependența de gazele naturale și petrolul rusesc, speranța că legăturile economice vor produce schimbări politice și o viziune romanțată asupra Rusiei: Toate acestea au împiedicat Germania, timp de mulți ani, să reacționeze la ostilitatea evidentă. „*Ca să fiu sincer, am neglijat complet problema Rusiei*”, spune un fost membru de rang înalt al BfV.

Germania și-a intensificat ușor abordarea față de Rusia în urma pirateriei informatice a parlamentului german și a crimei comise în parcul din Berlin, dar eforturile au fost acum intensificate semnificativ ca răspuns la invazia din Ucraina. Anterior, Germania obișnuia să expulzeze doar ocazional suspectii de spionaj rus care erau acreditați ca diplomați. Mai recent, însă, Berlinul a vizat 40 de angajați ai Ambasadei Rusiei.

Cu toate acestea, Germania vrea să fie prudentă cu astfel de expulzări, de teamă că ar putea pierde influența în Rusia. La urma urmei, Moscova are tendința de a răspunde la astfel de expulzări prin aruncarea unui număr egal de germani în afara Rusiei.

La BfV, contraspionajul a revenit ca un obiectiv semnificativ abia în ultimii ani. În timp ce la sfârșitul Războiului Rece, în divizia de contraspionaj a agenției lucrau aproape 400 de persoane, numărul acestora a început să scadă rapid de-a lungul anilor și a ajuns la cel mai scăzut nivel din 1990 în 2014, anul în care Rusia a anexat Crimeea. Practic, departamentul a fost redus la jumătate. Anul trecut, agenția a primit autorizația de a angaja încă 350 de persoane, unele dintre noile posturi fiind dedicate contraspionajului.

MAD, agenția de informații militare, intenționează, de asemenea, să facă o serie de angajări pentru a completa lista de contraspionaj, multe dintre cele peste 100 de posturi din cadrul departamentului fiind în prezent neocupate.

SAGA DEFECTORILOR (IX)

Dr. Mihai Milca

Motivațiile acelor agenți ai serviciilor de informații care, la un moment dat, decid să schimbe tabăra alegând să se pună în slujba inamicilor sau să-și abandoneze cariera dedicându-se unei cauze creditate ca fiind izbăvitoare din punct de vedere moral sunt cel mai adesea obscure, sinuoase, dificil de asumat și neverosimile. Mai ales ținându-se cont de traiectoria de până atunci a „dezertorilor” intempestivi și de riscurile la care se expun, de a fi „recuperați”, neutralizați, anihilați fizic de către foștii stăpâni ori de a fi izolați, tracasați, abandonați și neprotejați de către cei cărora ar fi vrut să le intre în grații. Procesele de conștiință ce constituie patul germinativ al disidenței politice și al refuzului civic de a pactiza cu sistemul în care până deunăzi respectivii defectori funcționaseră și readjudicarea respectului pentru anumite valori puse între paranteze în întreaga perioadă în care spionii / contraspionii și-au îndeplinit cu zel și argumente consolatoare atribuțiile sunt susceptibile de a fi doar un subterfugiu, o cauciune *a posteriori* care să facă defecțiunea agenților menționați „decontabilă” pentru cei care i-au pierdut și aducătoare de prezumtive avantaje pentru cei care i-au primit în custodie.

Un caz pilduitor pentru un agent care s-a simțit îndreptățit să divulge public operațiuni secrete, să-și incrimineze foștii superiori, să dobândească statutul de proscris pentru ai săi și să devină înaltă „conștiință” pentru cei care i-au folosit dezvăluirile, recuperându-l propagandistic, furnizează fostul agent al CIA – Philip Agee, care, după nenumărate avataruri și-a sfârșit zilele hulit în America și elogiât de gazdele sale de circumstanță, la Havana, deplâns ca prieten al cubanezilor, al popoarelor angrenate în lupta contra imperialismului. Când a părăsit CIA, Agee a trântit și ușa după el. S-a considerat cel mai în măsură să publice într-o tipăritură cu pretenții contestatare (*Covert Action Information Bulletin*) un material redifuzat în anii '80 ai veacului trecut în Franța, cuprinzând liste întregi cu ofițeri ai Agenției având acoperire diplomatică. Agee a confirmat pe această cale ceea ce KGB, prin rețelele sale din Occident, aflase deja, fără a furniza, întrucât nu avea cunoștință, vreo informație de interes despre „ilegalii” CIA sau despre „cărțile” americane din blocul sovietic.

Agee – un renegat care mai mult a încurcat treburile Agenției

Philip Agee, născut în 1935, în Florida, într-o familie conservatoare, a fost educat într-un mediu formator de factură iezuită, determinări originare ce ridică anumite semne de îndoială asupra resorturilor motivaționale și justificărilor *a posteriori* privind acțiunile sale contradictorii și controversate.

În 1957 a intrat în rândurile CIA cu dorința, mărturisită peste ani, într-un interviu apărut în cotidianul *Le Monde* (ianuarie 2002), „de a apăra securitatea

țării mele, luptând contra expansiunii sovietice și ajutând alte țări să-și păstreze libertatea”.

Aflat la post în Ecuador, în capitala micului stat latino-american, Quito, între anii 1960-1964, ulterior la Montevideo, în Uruguay, între 1964-1966, tânărul diplomat-spion nu pare să se fi simțit împlinit în îndeplinirea misiunilor încredințate de CIA pentru idealul pe care și-l asumase, de apărare a libertății țării sale. Anul 1968 îl găsește atașat militar la Ambasada SUA din Mexic, unde este martor al mișcărilor studențești, organizate în perioada Jocurilor Olimpice, soldate cu o sângeroasă represiune. Philip Agee pare să aibă o simptomatică criză de conștiință, precum mulți dintre compatrioții săi tineri, confrunțați cu escaladarea intervenției militare americane în Vietnam, militanți împotriva discriminărilor rasiale și pentru solidaritate cu popoarele ce se contrapuneau imperialismului yankeu în America de Sud, Asia, Africa, Orientul Mijlociu.

La întoarcerea în Statele Unite, Agee își schimbă viața în mod radical. Se separă de soția sa și, în plan profesional, demisionează din Agenție. Aceasta este cel puțin versiunea acreditată de Agee, convenabilă sieși, în vreme ce pentru Agenție există o alta, acceptabilă, potrivit căreia veleitarul diplomat-spion s-ar fi retras preventiv din serviciul secret american de teama unui scandal, înăbușit, privind o serie de aventuri erotice ale demisionarului cu soțiile unor colegi de ambasadă din capitala mexicană.

Decis să îmbrățișeze o cauză nobilă „pacifistă”, împotriva războiului din Vietnam, Agee pleacă din Mexic la Paris pentru câteva luni, instalându-se apoi în Marea Britanie. În Europa începe să redacteze o carte în care urma să denunțe operațiunile „insalubre” ale CIA. Cartea a fost publicată în 1975, sub titlul *CIA Diary*, Agee exhibând numeroase nume și indicative ale foștilor colegi aflați la vremea respectivă în activitate. Cartea a devenit *best-seller* și a fost tradusă în 27 de limbi.

Pentru CIA veniseră de acum timpuri grele. După afacerea Watergate, care răscolise coșul cu rufe murdare al Administrației Nixon, conducând la inevitabila demisie a președintelui SUA, la începutul anului 1975, William Colby, noul director al CIA, a fost nevoit să detalieze anumite episoade dezonorante din istoria recentă a Agenției în fața comisiei de anchetă conduse de vicepreședintele Nelson Rockefeller, ceea ce a provocat rumoare în rândul angajaților serviciilor secrete americane, care s-au considerat deconspirați, ultragiați și expuși oprobiului public.

Alții decât Agee, precum Victor Marchetti, fost locțiitor administrativ al directorului adjunct de la Langley, și John Marks, ex-agent al serviciului de informații al Departamentului de Stat, s-au făcut cunoscuți printr-un act similar de „disidență” prin lucrarea lor *The CIA and the Cult of Intelligence*, apărută cu 150 de tăieturi datorate cenzurii prealabile a Agenției, impuse pe calea justiției. Tot atunci, filmul lui Sydney Pollack, *Cele trei zile ale Condorului*, cu Robert Redford și Faye Dunaway în rolurile principale, proiecta asupra Agenției o

imagine de natură să accentueze suspiciuni convingătoare cu privire la metodele și operațiunile gestionate din lumea spionajului și contraspionajului american.

În 1977, Frank Snepp, șef al biroului de analiză strategică al CIA din Vietnamul de Sud în perioada 1972-1975, a publicat la rândul său o mărturie personală, *Decent Interval*, privitoare la modul în care americanii au abandonat Saigonul în fața armatei comuniste nord-vietnameze, trădându-și aliații locali și generând fenomene de panică și disperare la nivelul populației lăsate de izbeliște.

Spre deosebire de „renegatul” Agee, toți acești autori nu s-au erijat în adversari declarați ai Agenției și ai serviciilor de informații americane ca atare, ci s-au manifestat contra exceselor de putere, erorilor, slăbiciunilor și nereușitelor operaționale ale acestora. Ei nu au defectat, luând contact cu serviciile de spionaj ale inamicilor, și nu au furnizat acestora, implicit, informații care să prejudicieze operațiuni în curs de desfășurare sau date de identificare a agenților CIA ori ai spionajului militar american, spre deosebire de Agee care, după publicarea cărții sale, a efectuat mai multe călătorii la Havana, unde ar fi avut contacte compromițătoare cu reprezentanți ai serviciilor de informații cubaneze, sovietice etc. Pentru CIA, Agee s-a oferit, fără niciun fel de reținere, în postura de renegat, trădător, pactizând cu dușmanul și livrând serviciilor secrete inamice informații și identități ale unor agenți americani care au fost neutralizați sau chiar asasinați (cazul lui Richard Welch, șeful stației de la Atena a CIA, la 12 decembrie 1975).

Deranjată de acțiunile lui Agee din Marea Britanie, Agenția a solicitat Londrei expulzarea odiosului defector, lucru care s-a și întâmplat în 1978. Franța și Olanda au refuzat în acest context să-l primească pe teritoriul lor, Agee pierzându-și în anul următor și pașaportul american, anulat de către Departamentul de Stat al SUA, ca urmare a „gravelor prejudicii” aduse securității naționale. După ce s-a stabilit în Grenada, pe vremea guvernului marxist procubanez condus de Maurice Bishop, înlăturat de la putere printr-o intervenție americană în 1983, Agee a ajuns câțiva ani în Nicaragua, unde un alt regim marxist, procubanez și antiamerican, cel sandinist, i-a oferit găzduire și protecție.

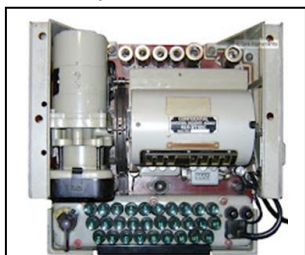
În 1990, Agee s-a căsătorit cu o balerină nemțoaică, Giselle Roberge, pe această cale obținând un pașaport al Republicii Federale Germania. Libertatea sa de mișcare a cunoscut cote accelerate pe ruta Hamburg-Havana. În capitala Cubei, Agee a fondat, în anul 2000, o agenție de voiaj, *Cubalinda*, care prin intermediul internetului avea să organizeze sejururi, la vremea aceea ilegale, ale unor cetățeni americani în Cuba. La Havana avea să-și afle, în urma unui ulcer perforat, sfârșitul, la vârsta de 72 de ani, uitat mai de toată lumea, inclusiv de către CIA, pentru care Agee nu mai semnifica niciun pericol, după dispariția URSS și a metamorfozării temutului KGB, în epoca Elțîn și în primii ani ai domniei lui Putin, într-un instrument de dominație cleptocratică.

MAȘINA DE CIFRAT KL-7

Alecuș Fărău

Mașina criptografică americană AFSAM-7, redenumită mai târziu KL-7, a fost o realizare de vârf a tehnologiei anilor 1950 care a integrat cele mai recente cunoștințe criptologice și electronice. Datorită documentelor recent desecretizate putem oferi cititorului o prezentare a istoriei sale fascinante. Deși mai puțin cunoscută publicului larg decât *Enigma* germană din cel de-Al Doilea Război Mondial, această mașină mult mai avansată, bazată pe rotor, a servit trei decenii în timpul Războiului Rece armata, serviciile de informații, ministerul de externe din 19 țări.

În 1953, NSA a propus să împărtășească principiul criptologic KL-7 cu aliații lor din NATO pentru a se îmbunătăți interoperabilitatea și securitatea comunicațiilor. Deși a fost dezvoltată inițial pentru armata americană, forțele aeriene și marina, mașina a fost rapid adoptată atât de CIA, cât și de FBI. Deja în 1954 CIA a primit primele sale AFSAM-7 pentru testare. Divizia O&T a CIA a planificat AFSAM-7 pentru centrele de mesaje mobile, iar mașina a fost în curând instalată și în Centrul de semnale al CIA. Până în 1955, toate birourile FBI, Quantico și sediul Guvernului erau echipate cu AFSAM-7.

SUA au introdus mașina de cifru KL-7 în comunicațiile secrete cu aliații săi din NATO, dar când Războiul Rece a devenit fierbinte în Asia, au împrumutat mașina și Coreei de Sud, Vietnamului de Sud și Republicii China. Acest fapt din urmă ar putea suna puțin ciudat acum, dar Republica Chineză s-a constituit în 1912 de către anticomuniștii Kuomintang. După preluarea puterii de către comuniști, în anul 1949, ei au fugit în Taiwan, astăzi denumit oficial Republica Chineză.

Deși KL-7 avea proprietăți criptografice excelente și chiar a rezistat cu succes atacurilor criptanalitice, designul și principiul criptografic au fost compromise de mai multe ori. KL-47 (versiunea marinei a KL-7) a fost capturată de nord-coreeni când au sechestrat nava US SIGINT USS Pueblo și destul de multe KL-7 au căzut, de asemenea, în mâinile nord-vietnamezilor, care le-au oferit sovieticilor.

Vietnam a fost o lecție grea pentru KL-7. Un exemplu a fost operațiunea Silver Bayonet, celebra bătălie din 1965 de la Drang (reprezentată în filmul *We Were Soldiers*). Acea bătălie a scos la iveală pericolul unei securități slabe a comunicațiilor. Astfel, documentele din analiza detașamentului de securitate 101 ASA au oferit o perspectivă interesantă asupra modului în care KL-7 nu a fost

folosită așa cum ar fi trebuit și de ce prea multe informații tactice s-au scurs din comunicațiile deschise necriptate.

În ciuda unor compromisuri masive, KL-7 a rămas sigură, chiar și atunci când toate detaliile tehnice au fost dezvăluite, atâta timp cât cheile de criptare au fost păstrate secrete. Din păcate, specialistul în comunicații al Marinei SUA, John Walker, a provocat prejudicii imense vânzând acele chei sovieticilor timp de 17 ani.

Cazul de spionaj Joseph Helmich

Cazul spionului John Walker din 1985 a fost acoperit pe larg de presă. În 1968, el a vândut sovieticilor detaliile tehnice ale mașinii crypto KL-47 (versiunea marinei a KL-7) și le-a furnizat timp de peste 17 ani cheile secrete ale mașinii, provocând daune imense comunicațiilor navale americane. Dar nu a fost primul. Joseph Helmich compromisese deja KL-7 cu cinci ani mai devreme, dar cazul său este mai puțin cunoscut publicului. Atât Walker, cât și Helmich au fost prinși abia după 17 ani, deși Helmich ar fi putut fi descoperit mult mai devreme.

Joseph Helmich (născut în anul 1937) a intrat în armata americană în 1954. După pregătirea în Școala de semnalizare, a servit doi ani în Coreea. În 1958 a primit o autorizație de top Secret la Centrul de instruire Signal din Fort Gordon. Mai târziu în acel an, a activat în Zona de Comunicații Europa a SUA din Orleans, Franța și din 1959 până în 1963 în cadrul 275th Signal Company din Paris. Între timp, a fost numit ofițer de adjudecare, posedând autorizație Top Secret și fiind custode pentru documente criptologice clasificate.

În timp ce se afla la Paris, a început să aibă probleme financiare semnând cecuri fără acoperire. Pentru a evita Curtea Marțială și pentru a-și plăti datoriile, a contactat ambasada sovietică și s-a oferit să vândă informații clasificate. S-a întâlnit cu un agent sovietic, care lucra sub acoperire la Misiunea Comercială Sovietică din Paris, furnizând sovieticilor manualele de reparații ale KL-7, cablarea internă secretă a rotorului și listele secrete zilnice cu cheile de decriptare.

Helmich s-a mutat în 1964 la Fort Bragg și a servit într-un batalion de semnalizare. A făcut mai multe călătorii la Paris pentru a-și întâlni coordonatorul, un ofițer de informații militare sovietic (GRU). De fiecare dată, furniza liste de chei copii de pe KL-7, la acea vreme cea mai folosită mașină criptografică de trupele americane din Vietnam și de mulți dintre aliații lor. A fost plătit cu cel puțin 131.000 de dolari, dar în curând urma să fie trimis în Vietnam.

Între timp, Helmich deținea propria sa casă și două autoturisme Jaguar, destul de neobișnuit pentru un tânăr de 28 de ani de rangul său. Acest lucru a declanșat o anchetă și el a explicat că averea sa provenea dintr-o investiție în Franța și jocuri de noroc. Ambele afirmații s-au dovedit neverificabile, el refuzând examenul poligraf. Drept urmare, misiunea sa din Vietnam cu Agenția de Securitate a Armatei (ASA), o unitate responsabilă cu securitatea

comunicațiilor, a fost revocată. În schimb, a fost trimis la o unitate de aprovizionare din Vietnam.

După întoarcerea din Vietnam, autorizația de securitate i-a fost anulată din cauza unor grave probleme financiare. A decis să renunțe la armată, dar în loc să fie demis a primit un loc de muncă în calitate de vânzător de mașini. Părea că nu va fi descoperită niciodată trădarea lui. Dar în 1974, FBI-ul a primit informații de la o sursă bine plasată că cineva cu numele de cod „Greenwood” lucra pentru GRU.

Persoana neidentificată servise în Franța, avea experiență în interceptări radio, servise un an în Vietnam și apoi părăsise armată, deși mai avea zece ani de contract. Acesta a fost începutul operațiunii de contrainformații FBI „Hookshot” pentru identificarea spionului. S-a raportat Comandamentului de Informații și Securitate al Armatei INSCOM să investigheze cine s-ar putea încadra în acest profil.

INSCOM a descoperit că Joseph Helmich se potrivește perfect cu acest profil și FBI a declanșat o investigație extinsă de supraveghere, totul în cel mai mare secret pentru a evita alarmarea lui Helmich. Au fost verificate înregistrările telefonice, locurile de muncă, câștigurile și conturile bancare. Au descoperit mai multe neconcordanțe. Câștigase 3.000 de dolari în trei luni (echivalentul a 18.000 de dolari în 2022), mult mai mult decât salariul său ca vânzător de mașini. A fost ținut sub supraveghere timp de șase ani.

În 1980 se părea că viața lui Helmich trecea de la sărac la bogat și înapoi la sărac. Acum locuia lângă Fort Gordon, o unitate de antrenament SIGINT și baza submarinelor nucleare Charleston Navy, două locații sensibile. FBI-ul bănuia că ar putea încă să aibă contact cu serviciile secrete sovietice. S-au descoperit din nou discrepanțe. Helmich obținuse un împrumut de 23.000 de dolari în 1979 și-l închisese doar 20 de zile mai târziu, în timp ce angajatorul său declarase că câștiga doar 15.000 de dolari pe an.

De la început, sovieticii au depus fiecare dintre plățile sale în Elveția. La sfârșitul lui mai 1980, Helmich a călătorit în Canada și a vizitat ambasada sovietică din Ottawa pentru a întreba despre obținerea unora din acești bani. I s-a spus să meargă la Paris. Cu toate acestea, FBI era pe urma sa și era conștient de importanța vizitării ambasadei sovietice. Helmich, pe atunci șomer, a revenit în Statele Unite, dar nu s-a mai întors la el acasă, își vânduse toată mobila și locuința sa era de vânzare.

Era acum timpul ca FBI să-l rețină pe Helmich și să-l ancheteze, inclusiv să-l supună la testul poligraf. El a fost interogat pe larg în anul următor și a fost, de asemenea, prins încercând să înșele FBI-ul. Helmich a fost arestat în iulie 1981 și inculpat pentru patru capete de acuzare de spionaj. Două luni mai târziu, a pledat în cele din urmă vinovat de conspirație pentru spionaj, oferindu-le rușilor un manual de întreținere, detalii tehnice și liste cheie pentru sistemul crypto KL-7. Guvernul a renunțat la alte trei capete de acuzare în baza unui acord de

recunoaștere a vinovăției. A fost condamnat la închisoare pe viață. În 2002, Joseph Helmich a murit în închisoare la vârsta de 65 de ani.

Acesta a fost un caz de spionaj care ar fi putut fi evitat. Persoanele cu autorizație de securitate care nu pot gestiona banii reprezintă întotdeauna un risc, deoarece banii sunt un stimulent important pentru spionaj. Dacă totuși o astfel de persoană devine bogată, nu are o explicație dovedibilă și refuză un poligraf, atunci toate „clopotele” ar trebui să sune. Puteți fie să le ajutați la rezolvarea problemelor, fie să le împiedicați accesul la informații clasificate.

Doar datorită unei combinații de circumstanțe, Helmich a fost investigat amănunțit: sursa care a informat FBI, profilul ce i se potrivea doar lui Helmich, înregistrările ce arătau atât averea, cât și datoriile, precum și refuzul lui de a face testul poligraf. FBI a avut răbdarea să aștepte până când Helmich a făcut o greșală. A făcut-o și a fost prins. Până la urmă, a plătit scump pentru că a avut probleme financiare banale pe care le-a rezolvat greșit.

Unele ziare au relatat că FBI „s-a împiedicat” de Helmich atunci când un agent sovietic KGB pe care îl urmăreau s-a întâlnit cu Helmich pentru a discuta despre o plată, *„conform unei surse de informații americane”*. Aceasta a fost, evident, o poveste de acoperire pentru a proteja sursa bine plasată în interiorul informațiilor sovietice.

Dezvăluirea acestor informații ar fi putut permite contrainformațiilor sovietice să identifice „cârțița”.

CULTURA DE SECURITATE, CULTURA POLITICĂ

CIA – 75 DE ANI

Redacția

Istoria Agenției Centrale de Informații a Statelor Unite ale Americii este plină de povești captivante despre misiuni și eroi din trecut. De la succese în domeniul Intelligence la lecții învățate, Agenția se adaptează permanent pentru a face față provocărilor tot mai complexe ale lumii.

CIA a fost constituită pe creativitatea și abilitatea ofițerilor de informații dedicați să protejeze Națiunea. Office of Strategic Services (OSS), precursorul Agenției, a fost creat în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial, fiind prima organizație globală de informații a Americii. OSS a realizat operațiuni clandestine de informații și contrainformații - toate acestea devenind actualmente componente ale CIA.

Pe măsură ce războiul s-a încheiat, succesul OSS a dovedit că informațiile strategice își au locul atât în timp de război, cât și în timp de pace.

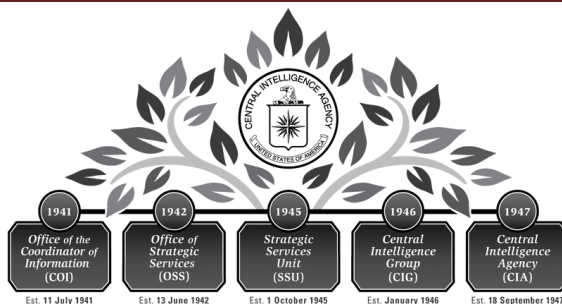
Câțiva ani mai târziu, președintele Harry Truman a semnat Actul de Securitate Națională din 1947, prin care s-a înființat CIA, a cărei evoluție stă la baza comunității de informații de astăzi.

Câteva repere din istoria Agenției sunt semnificative.

Înainte de Al Doilea Război Mondial: O abordare separată a informațiilor străine

Istoria culegerii de informații străine a Americii se întoarce până la Războiul de Independență. Dar abia înainte de Al Doilea Război Mondial, s-a reușit ca activitatea de informații externe a SUA să fie coordonată la nivel guvernamental.

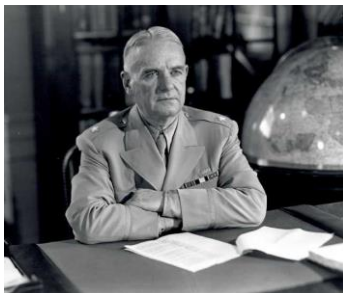
Înainte de război, Departamentul de Stat, Biroul Federal de Investigații (FBI) și serviciile armate ale SUA colectau informații separat pentru domeniile lor, fără o coordonare națională.

11 iulie 1941 - Biroul Coordonatorului de Informații

Frustrat de informațiile fragmentate pe care le primea, președintele Franklin D. Roosevelt a creat Biroul Coordonatorului Informațiilor Secrete (CIS). Conducut de eroul din Primul Război Mondial, generalul William „Wild Bill” Donovan, scopul principal al CIS a fost colectarea informațiilor secrete legate de război.

Pe măsură ce Al Doilea Război Mondial se extindea, Donovan și președintele Roosevelt au reevaluat dimensiunea, organizarea și misiunea CIS. La sugestia lui Donovan, președintele Roosevelt a transformat CIS într-o nouă structură cu un titlu care reflecta importanța strategiei în culegerea de informații și operațiuni clandestine.

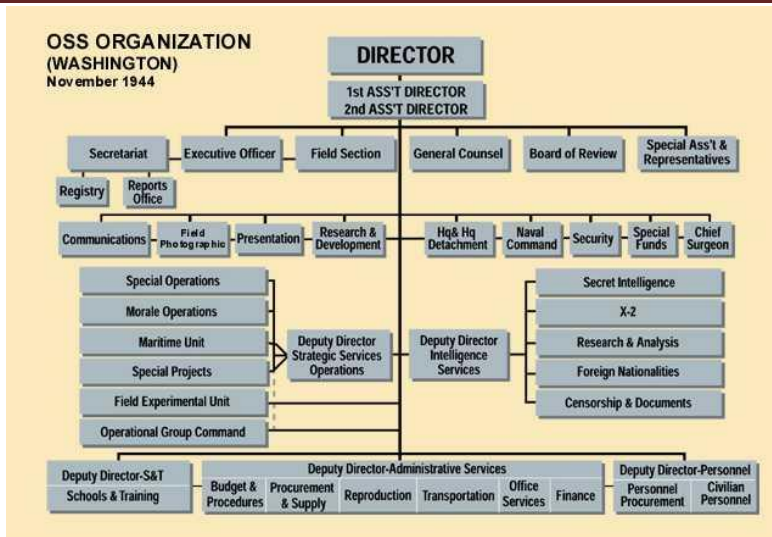
Generalul William „Wild Bill” Donovan, „părintele informațiilor americane, șeful Biroului pentru Servicii Strategice.

13 iunie 1942 - Biroul de Servicii Strategice

Precursorul Agenției, Oficiul pentru Servicii Strategice (OSS) a devenit prima Agenție de Informații centralizată din istoria Americii. Wild Bill Donovan a condus personalul din OSS să colecteze și analizeze informațiile strategice pentru a realiza operațiuni neconvenționale și paramilitare.

Deși noul Birou a întâmpinat o oarecare rezistență din partea altor agenții americane, OSS a continuat să-și dezvolte capacitățile informative la nivel mondial prin acoperire militară, diplomatică și neoficială. La apogeul său, OSS angajase peste 13.000 de militari și civili, dintre care 35% erau femei.

OSS a existat puțin peste trei ani, dar în acest timp a adus o contribuție de durată țării, lumii și viitorului informațiilor americane.

1 octombrie 1945 - Unitatea de Servicii Strategice

La sfârșitul celui de-Al Doilea Război Mondial, președintele Harry S. Truman a desființat OSS împreună cu alte agenții de război. Acest lucru a lăsat națiunea fără un serviciu de informații non-departamental, orientat strategic.

La ordinul președintelui Truman, filialele OSS au fuzionat într-o nouă structură, Unitatea de Servicii Strategice - SSU), care și-a asumat un rol temporar, ocupând fostele posturi ale OSS de pe tot globul, până când Statele Unite au putut pune în aplicare o soluție permanentă.

22 ianuarie 1946 - Grupul Central de Informații

La începutul noului an, oficialii Administrației au decis să mute sarcinile și responsabilitățile SSU către noul creat Central Intelligence Group (CIG). Spre deosebire de organizațiile anterioare de acest gen, CIG a primit autoritatea de a efectua cercetări și analize independente.

Aceasta a însemnat că CIG a putut trece dincolo de simpla coordonare a Intelligence în producerea de informații.

Președintele Truman l-a ales pe contraamiralul Sidney Souers, șeful adjunct al Informațiilor Navale la sfârșitul celui de-Al Doilea Război Mondial, pentru a conduce CIG, Souers devenind prima persoană care deține titlul de Director al Informațiilor Centrale (DCI).

La câteva luni de la crearea sa, CIG a devenit principala agenție a națiunii pentru avertizare strategică și managementul activităților clandestine în străinătate.

Cu toate acestea, a fost constrâns de Departamentul de Stat și de serviciile armate, astfel că președintele Truman a recunoscut curând necesitatea unei noi organizații de informații postbelice, complet funcțională.

Așadar, în 1947 a semnat Actul de Securitate Națională, prin care s-a înființat Agenția Centrală de Informații (CIA).

Contraamiralul Sidney Souers, șeful CIG și prima persoană care a deținut oficial titlul de Director al Informațiilor Centrale.

18 septembrie 1947 - Agenția Centrală de Informații

Actul de Securitate Națională din 1947 stabilea CIA ca o Agenție civilă independentă de informații în cadrul ramurii executive. Actul însărcina CIA cu coordonarea activităților de informații ale Națiunii și, printre alte sarcini, cu colectarea, evaluarea și diseminarea informațiilor care afectează securitatea națională.

Legea a creat, de asemenea, un post de Director al Informațiilor Centrale, sau DCI, pentru a conduce atât CIA, cât și Comunitatea de Informații din SUA. DCI a fost, de asemenea, principalul consilier al președintelui în toate chestiunile de informații.

Președintele Truman l-a numit pe fostul director adjunct al CIG, Roscoe H. Hillenkoetter, pentru a fi primul care să conducă noua Agenție. O treime din personalul CIA era formată din veterani ai OSS.

Sediul CIA de la Langley

Doi ani mai târziu, președintele Truman a semnat Actul Agenției Centrale de Informații. Această legislație permitea CIA să finanțeze în secret operațiunile de informații și să dezvolte proceduri de personal în afara practicilor standard ale guvernului SUA.

Până în 1953, Agenția a devenit un element consacrat al guvernului SUA. Contribuțiile acesteia în domeniile acțiunii politice și

războiului paramilitar au fost recunoscute și respectate. CIA a crescut de șase ori în acești șase ani și a înființat trei din cele cinci direcții care există și astăzi.

Pe măsură ce Agenția a continuat să se dezvolte, angajații s-au mutat din birourile de la Washington DC la un nou sediu din Langley, Virginia.

Clădirea Cartierului General a fost primul edificiu conceput special pentru ofițerii Agenției. Astăzi, sediul CIA încă servește ca un simbol emblematic al Agenției și misiunii acesteia.

Roscoe Hillenkoetter, primul director al Agenției Centrale de Informații.

17 decembrie 2004 - Comunitatea de informații se restructurează

Rolul DCI s-a schimbat în 2004, când președintele George W. Bush a semnat Actul privind reforma în domeniul informațiilor și prevenirea terorismului.

Acest nou act a restructurat Comunitatea de Informații și a creat postul de Director de Informații Naționale - DNI), care supraveghează cele 17 agenții de informații, inclusiv CIA, în timp ce servește ca principal consilier de informații al președintelui.

Directorul CIA continuă să supravegheze colectarea de informații, analiza și acțiunile secrete ale Agenției pentru a promova securitatea națională a SUA. În 2015, DCIA John Brennan a ordonat modernizarea Agenției în „centre de misiune” pentru a îmbunătăți integrarea și cooperarea între cele cinci direcții pentru a aborda mai bine cele mai presante preocupări de informații cu care se confruntă națiunea americană.

Astăzi - CIA continuă să se adapteze și să se perfecționeze

Istoria a modelat instituția după cum se prezintă astăzi. Pe măsură ce lumea se schimbă. CIA se adaptează peisajului global în continuă evoluție și schimbare. Cu același spirit și dăruire precum cel al predecesorilor, efectivul de profesioniști de talie mondială este pregătit să realizeze ceea ce alții nu pot realiza și să meargă acolo unde alții nu pot ajunge.

Fiecare președinte american de după Truman s-a bazat pe CIA pentru a obține și beneficia de informații în moduri în care nicio altă organizație nu poate face. În fiecare zi, personalul își îndeplinește cu conștiinciozitate sarcinile și misiunile de colectare, analizare, evaluare și diseminare a informațiilor către președinte și factorii de decizie din SUA.

CONSUL ȘI/SAU SPION?!

Petru Neghiu

Literatura de specialitate, cu deosebire cea franceză, din care ne-am inspirat în rândurile care urmează, acordă atenție misiunilor *sub acoperire*, activitatea de consul fiind adesea una dintre ele.

A devenit un loc comun faptul că activitatea de culegere de informații secrete în zonele, locurile, mediile de interes pentru serviciile special abilitate în acest sens nu se desfășoară „*la vedere*” din cel puțin două motive. Primul, astfel de informații sunt, în general, protejate prin lege în toate statele; al doilea, că pentru astfel de activități se folosesc mijloace și metode specifice. Excepție face, în primul rând, activitatea „*deschisă*” concretizată în obținerea de informații pe principii de colaborare între serviciile de profil ale țărilor. Aceste relații de colaborare presupun acorduri clare între părți, până la nivel înalt, unde se stipulează prezența „*antelor*”, cum le numesc unii, în țările „*partenere*”, adică a ofițerilor de informații cunoscuți de factorii stabiliți prin respectivele reglementări, în niciun caz, nu „*de toată lumea*”.

Astfel încât, pentru îndeplinirea obiectivelor fundamentale stabilite prin acte normative pentru serviciile de informații, se recurge la metoda „*acoperirii*” („*sous couverture*” - fr.); „*undercover*” - engl.). De reținut, această metodă nu este specifică exclusiv serviciilor de informații. Acoperirea este folosită și în munca de poliție, procuratură și chiar în investigațiile jurnalistice, fără să mai vorbim de organizațiile și societățile secrete, clandestine.

Neacționând în calitatea reală, în nume propriu, cadrele de informații folosesc multiple acoperiri: instituții de stat, societăți comerciale de stat și private, O.N.G.-uri, organizații de caritate, inclusiv din sfera religioasă, bănci sau alte entități financiare etc. Aceste acoperiri oficiale se impun a fi folosite cu mare grijă, mai cu seamă că statele își iau măsuri pentru a proteja teritoriul național față de eventualele pătrunderi ale unor persoane presupuse a aparține agențiilor de spionaj.

Larg folosită rămâne acoperirea diplomatică și consulară, chiar dacă, pe ici, pe colo mai pierde din frecvență în fața celorlalte. Dreptul internațional nu îngrădește culegerea legală de informații de către personalul diplomatic și consular, după cum rezultă din Convenția de la Viena din 1961 și 1963 referitoare la relațiile diplomatice, respectiv consulare. Acestea acordă diplomatului unele privilegii și imunități în raport cu legislația statului acreditar în sensul, spre exemplu, că persoana reprezentantului diplomatic este intangibilă, adică nu poate fi reținută sau arestată; există, totuși, excepții de la această prevedere, de care diplomatul trebuie să țină seama, respectiv să discearnă realist „linia roșie” între metodele și procedeele admise de lege (contacte de serviciu, analiza surselor

deschise, participarea oficială la adunări, simpozioane, recepții, mese rotunde, emisiuni radio/tv, activități militare etc.) și cele interzise, respectiv folosirea mijloacelor tehnice operative, crearea de agentură, filaj etc.

Ne vom opri ceva mai pe larg, la acoperirea consulară. Convenția amintită din 1963 prevede o imunitate jurisdicțională limitată, în sensul că ea operează doar în legătură cu funcțiile și atribuțiile oficiale ale consulului, în afara acestora el fiind pasibil de urmărire penală. Sunt exceptați șefii misiunilor consulare și diplomații din ambasadă care au atribuții consulare. Funcțiile consulare acoperă o paletă largă de activități: protecție și asistență consulară pentru conaționali – persoane fizice și juridice; probleme politice, funcții economice, de marină comercială, transporturi, relații comerciale; relații culturale; funcții notariale și de stare civilă; activități administrative. Astfel, este evident că pregătirea consulului trebuie să fie cât mai vastă, întinzându-se pe mai multe domenii, el aflându-se atât sub incidența legislației țării sale, cât și a celei a statului acreditat.

Și totuși, acoperirea consulară conferă ofițerului de informații oportunități multiple de a executa misiunile specifice din ordinul de misiune primit la plecarea la post în exterior, precum și pe parcursul șederii în țara străină.

Ne vom referi în continuare la una din direcțiile în care acesta poate acționa cu eficiență în interesul muncii specifice vizând: crearea și cultivarea de relații; selecționarea de elemente din exterior pentru folosirea în munca operativă.

Relațiile operative constituie un element important în structura potențialului informativ. Pentru punctarea și selecționarea acestuia, acoperirea consulară este metoda care creează oportunități multiple. Consulul este solicitat zilnic de nenumărate persoane fizice sau membri ai unor delegații oficiale prezente în spațiul respectiv pentru a fi sprijiniți în rezolvarea unor probleme foarte diverse. În plus, consulul, prin natura și în vederea îndeplinirii atribuțiilor, este obligat să cunoască și să permanentizeze relațiile cu persoane din corpul consular și diplomatic al altor țări, aflat în spațiul respectiv. Cercul de relații ale consulului-ofițer este foarte vast și eterogen, acestea fiind folosite pe linie oficială ca având o utilitate nemijlocită, încât există interesul ca relațiile respective să fie cunoscute de serviciile de contrainformații ale statului acreditat, situație care-i conferă ofițerului prilej de întărire a legendării activităților speciale. Aceste relații pot fi folosite pentru obținerea prin metoda numită „exploatarea în orb” de date care interesează, sub aspect operativ, un anumit domeniu sau problemă sau anumite persoane.

Din rândul acestor relații utile, ofițerul-consul face o selecție, în funcție de nevoile muncii, a acelor persoane, cetățeni străini care urmează să devină relații operative. Cu astfel de persoane munca devine mai complexă, legătura cu ele trece la nivel conspirat. Aceasta, cu atât mai mult în cazul persoanelor care își desfășoară activitatea în diferite instituții guvernamentale, politice, firme etc. care au un program mai strict, îndeobște cunoscut de șefi sau chiar de serviciile de contraspionaj. Întreaga muncă cu aceste relații este raportată în centrala serviciului de informații, care o coordonează și sprijină ofițerul în activitatea sa

specifică. Printre sarcinile pe care ofițerul de informații le poate rezolva prin munca sa cu aceste relații enumerăm:

- obținerea de date utile, informații și documente secrete și verificarea acestora;
- contribuții cu date și documente referitoare la situația operativă din statul acreditat;
- cunoașterea unor activități legate de crima organizată, trafic de droguri, trafic de persoane, armament, monedă falsă etc;
- cunoașterea activităților antinaționale desfășurate de organizații și grupări teroriste, elemente naționalist-revizioniste și cercuri destabilizatoare a situației constituționale din statul acreditant;
- sprijinirea promovării intereselor politico-economice ale statului acreditant în țara de reședință;
- inițierea și desfășurarea unor acțiuni de lobby în mass-media locale și influență în rândul cercurilor politice;
- penetrarea informativă a unor medii și obiective de interes pentru obținerea de informații și date în folosul politicii țării consulului;
- îndeplinirea unor sarcini referitoare la apărarea muncii și protecției cadrelor aflate în misiune, precum și pentru asigurarea pazei sediilor ambasadelor și consulatelor.

Din această succintă prezentare a aspectelor muncii specifice de informații sub acoperirea consulară, reiese totuși, credem noi, complexitatea acesteia. Ofițerii de informații aflați în această situație „lucrează la două războaie”, după cum spune o vorbă care circulă în rândul acestora. Dar, printr-o inteligentă organizare a muncii, o bună coordonare din centrală, consulii-ofițeri, pe baza evaluării zilnice a rezultatelor muncii oficiale și a celei de culegere de informații de interes operativ – totul pe fondul unei pregătiri profesionale deosebite – pot răspunde misiunilor încredințate prin ordinele primite la plecarea la post și pe parcursul activității în țara de reședință. Neîndeplinirea acestora, sub motivul copleșirii muncii oficiale nu este justificată, mai cu seamă că această situație poate compromite acțiuni deosebit de importante pentru țara sa.

MUZEUL SPIONILOR DIN GERMANIA

Ioan Gatea

Muzeul German al Spionilor din Berlin, Leipziger Platz, permite explorarea universului interesant al serviciilor secrete. Folosind tehnologia modernă, putem experimenta o călătorie multimedia prin istoria spionajului. Călătoria începe cu scripturile secrete din antichitate și se termină în prezent,

cu o recentă dezbatere a National Secret Agency. Se obține astfel o perspectivă asupra evoluției tehnicilor de spionaj, a cazurilor legendare și a operațiunilor secrete spectaculoase. Se pot auzi foști agenți vorbind despre viețile lor secrete.

Muzeul German al Spionilor din Berlin este **singurul muzeu de acest gen din Germania**. Colecția cuprinde peste **1.000 de exponate**, 300 dintre acestea fiind prezentate în diferite zone tematice. Se găsesc și instalații interactive, la care vizitatorii sunt invitați să participe

Lumea spionajului de aproape

De îndată ce intri în muzeu, experimentezi lumea misterioasă a spionajului în timp ce mai multe camere te privesc. Supravegherea rezultată se amestecă cu alte fragmente de film de pe un monitor, creând un colaj. Apoi puteți merge prin „*Zeittunnel*” (tunelul timpului). Acesta duce la muzeul de 3.000 m². Povestea spionajului începe aici, atât în formă digitală, cât și prin obiecte istorice. Printre obiectele expuse în Muzeul German al Spionilor din Berlin se numără umbrele cu săgeți otrăvitoare integrate, mănuși care ascund un pistol și pantofi cu dispozitive de blocare în călcâi. Ecranele tactile permit vizualizarea unor obiecte bizare din diferite unghiuri, oferind, de asemenea, informații interesante despre exponate.

Se poate vedea de ce este nevoie pentru a deveni un agent top secret ca să piratezi computere și să spargeți coduri. Vă este testată agilitatea pe cursorul cu laser, simțindu-vă ca Tom Cruise în „*Mission Impossible*”.

Berlinul nu este privit doar ca un important sit istoric în timpul **Războiului Rece**, ci și ca o fostă capitală a spionajului. Din acest motiv, curatorul Franz-Michael Günther deschide muzeul, prezentând colecția din 2004 cu obiecte și informații de la foști lucrători ai serviciilor secrete, agenți dubli și martori contemporani. Locația Muzeului de pe **Leipziger Platz** este, de asemenea, importantă, deoarece piața se află la fosta graniță dintre Berlinul de Est și de Vest: pe „fâșia morții” a Zidului Berlinului. Prin urmare, un accent al muzeului este pus

pe prezentarea celor două superputeri din epocă: Serviciile secrete ale **Statelor Unite ale Americii și Uniunii Sovietice**.

Atracții în apropierea muzeului

În spatele Muzeului German al Spionilor din Berlin, se poate vedea ultimul turn de **veghe GDR „BT 6”** din 1966. Se poate intra chiar în turn pentru a vedea panorama fostei zone de graniță. Desigur, poligoanele de tragere sunt de mult nefolosite.

Muzeul Checkpoint Charlie este un alt loc fascinant de vizitat, așezat chiar pe locul în care fostele puteri ale Estului și Vestului se întâlneau direct. Muzeul se concentrează pe încercările de evadare ale cetățenilor RDG către Vest. Aici pot fi văzute expozate originale, inclusiv un mini-submarin, care demonstrează creativitatea și îndrăzneala oamenilor în căutarea libertății lor. Muzeul abordează, de asemenea, problemele legate de drepturile omului la nivel mondial, inclusiv povestea lui Mahatma Gandhi.

În Cutia Neagră de la Checkpoint Charlie puteți afla detalii despre Războiul Rece. Lumea și-a ținut respirația când, în 1961, tancurile sovietice și cele americane s-au înfruntat chiar în acest loc. Există posturi media, un cinematograf și expoziții interesante. Pentru cei cărora le plac mașinile, pot vizita Muzeul Trabi din apropiere. Include curiozități, precum o mașină Trabant cu cadru din lemn.

Vizitarea „Zidului” artistului Yadegar Asisi permite o privire asupra vieții anilor 1980 din Berlinul de Vest, vizualizând enorma imagine panoramică a unui Berlin divizat, urmând cursul Zidului.

Numeroasele, și adesea bizarele, expozate din Războiul Rece sunt interesante pentru toate vârstele: mașină „Stasi Trabi” cu cameră cu infraroșu; mașină de criptare Enigma din al Doilea Război Mondial; mărturii ale agenților de top din vremea Războiului Rece; prima dronă din istorie: un porumbel mesager cu parașută.

ANALIZE POLITICO-STRATEGICE**ROMÂNIA ȘI UNGARIA
ÎN VÂLTOAREA ANILOR 1989 - 1990****Dr. Alexandru Ghișa**

În anii '80 ai secolului XX, România și Ungaria se aflau împreună în „*lagărul socialist*”, ca state cu regimuri comuniste de tip totalitar, ambele încadrate în sfera de influență a fostei Uniuni a Republicilor Sovietice Socialiste (URSS). Ca țări „*vecine și prietene*”, făceau parte din același sistem de alianțe – în plan militar erau membre ale Tratatului de la Varșovia, iar în plan economic, au fost incluse în Consiliul de Ajutor Economic Reciproc (CAER). Ceea ce le deosebea radical la timpul respectiv erau raporturile directe cu Moscova – relații foarte bune, Ungaria și relații foarte proaste, România.

Ungaria s-a aflat pe deplin sub controlul URSS din 1945 până în 1989/1990, care menținea pe teritoriul ei baze militare, trupele fiind chiar suplimentate după intervenția sovietică din 1956. Armata Roșie a părăsit Ungaria abia în 1991. În consecință, Ungaria și-a pregătit elitele politico-administrative și militare în URSS până în 1989, inclusiv. De asemenea, toate schimbările din Partidul Muncitoresc Socialist Ungar (PMSU), inclusiv înlocuirea lui János Kádár și trecerea la multipartidism s-au făcut cu acordul și sub controlul Moscovei.

România ieșise de sub controlul direct al URSS din 1958, când trupele sovietice au fost scoase din țară după intense negocieri bilaterale, conduse de Gheorghe Gheorghiu-Dej, din partea română și Nikita S. Hrușcirov, din partea sovietică. N.S. Hrușcirov a acceptat plecarea Armatei Roșii din România și pentru a contrabalansa imaginea negativă pe care o avea URSS după intervenția dură la Budapesta, din toamna anului 1956. Abia după plecarea ultimului soldat sovietic, liderul de atunci de la Kremlin a realizat că a pierdut controlul asupra României. Mai mult, după acest moment, România adoptă o veritabilă „*Declarație de independență*” (1964) și stabilește contacte directe la Washington, Paris, Londra și chiar cu Berlinul Occidental. La 31 ianuarie 1967 România a ridicat relațiile cu Republica Federală Germania (RFG) la nivel de ambasadă, menținând, în același timp, relațiile cu Republica Democrată Germană (RDG). Timp de mulți ani, familii din RFG se întâlneau cu rudele și cunoștințele lor din RDG pe teritoriul României, îndeosebi pe litoralul românesc al Mării Negre. Istoriografia română, ungară și europeană nu a reținut însă acest gest al Bucureștiului, dar a mediatizat cu asupra de măsură decizia Budapestei, din vara anului 1989, de a deschide

frontiera sa de vest pentru turiștii est-germani care au putut pleca în RFG, via Austria.

Toate acele demersuri ale României, la care se adaugă atitudinea de frondă adoptată în Tratatul de la Varșovia și în cadrul CAER, au supărat mult Moscova. Deschiderea de către Ungaria a frontierei sale cu Austria pentru est-germani, din 1989, s-a făcut însă cu acordul și sub controlul URSS.

Anul 1989 este anul căderii comunismului și al încheierii Războiului Rece. Dar oare s-a încheiat acest război? De la Pacea Westfalică, din 1648, de după războiul de 30 de ani între statele europene catolice și cele protestante, de la războaiele napoleoniene și până la cele două războaie mondiale din secolul XX, în care Europa a fost teatru de război, toate conflictele s-au încheiat cu unul sau mai multe tratate de pace între beligeranți. De această dată, nu a avut loc o conferință de pace între cele două super-puteri – SUA și URSS, care au purtat „Războiul Rece” timp de peste 40 de ani.

Mutațiile din 1989 își au originea în lansarea „*Inițiativei de Apărare Strategică*” (SDI) de către președintele SUA, Ronald Regan. Într-o analiză din 2010, regretatul academician Florin Constantiniu explică, în superba sa lucrare, „*Istoria sinceră a poporului român*” (ediția a IV-a, București, Univers Enciclopedic Gold, pp. 518-519), că până la Reagan, între SUA și URSS, a existat un echilibru strategic, ambele dispunând de mijloace de distrugere în masă care să descurajeze un atac nuclear. Potrivit strategiei de descurajare nucleară, SUA și URSS dispuneau de capacitatea de a da „*a doua lovitură*” în cazul unui atac nuclear. Superputerea lovită continua să dispună de mijloace care să provoace atacatorului pierderi atât de mari încât descuraja folosirea armelor nucleare. Inițiativa Reagan (SDI) a constatat în crearea unui scut spațial deasupra teritoriului american, care permitea SUA capacitatea de a executa „*primă lovitură*”, dar anula pentru URSS capacitatea unei „*a doua lovituri*”. În acest mod s-a rupt „*echilibrul nuclear*” între cele două superputeri. Pentru a-și păstra statutul, spune Florin Constantiniu, URSS trebuia și ea să se doteze cu un scut spațial.

Am relevat aceste aspecte pentru a înțelege mai bine acțiunea de azi a Federației Ruse – succesoarea de drept a fostei URSS, în Războiul cu Ucraina. Amenințarea cu arma nucleară nu este altceva decât o revenire la Războiul Rece. Aceasta înseamnă că Rusia lui Vladimir V. Putin și-a creat acel scut spațial, care îi permite azi, nu una, nu două, ci chiar mai multe lovituri nucleare. În consecință, războiul ruso-ucrainean este o criză majoră în relațiile internaționale, nu departe ca importanță de anii 1989-1990. Cum se va încheia acest conflict, vom vedea la pacea de după război, dacă va fi o conferință de pace. Dacă nu, vom avea mai multe conflicte înghețate, ceea ce înseamnă o continuare a Războiului Rece.

În încercarea de a reacționa la ceea ce s-a numit în epocă „*războiul stelelor*”, URSS a realizat că se află într-o criză profundă și nu are capacitatea financiară de a construi un astfel de scut. Pe acest fond vine la conducerea Uniunii Sovietice Mihail S. Gorbaciov, care se vede obligat să reformeze un

sistem social care nu era reformabil. Gorbaciov a promovat din 1985 politica sa de reforme, „*perestroika*” (restructurare), iar pentru a-și asigura o largă adeziune populară a recurs la „glasnost” (transparență), ca metodă de implementare.

Ungaria, racordată direct la Moscova, s-a pliat rapid la reformele societății sovietice pentru a salva „*comunismul cu față umană*” instaurat de János Kádár. În efervescența reformistă din anii 1987-1989, la Budapesta câștigă teren un comunism național ungar. Exponenții acestui curent sunt o serie de scriitori ca István Csúrkó, Sándor Csoóri, Pál Köteles, György Konrád, etc. Aceștia împart în două segmente Uniunea Scriitorilor din Ungaria, se constituie în „*for politic*” de opoziție la PMSU și își asumă public responsabilitatea pentru cei „15 milioane” de maghiari, respectiv cei din țară și cei care trăiesc în străinătate, în primul rând din statele vecine, din teritoriile desprinse din „*Ungaria istorică*” în urma Tratatului de la Trianon (1920). În PMSU se schimbă cadrele vechi cu o „*tânără gardă*” reformistă, respectiv eșalonul doi al partidului. În mai 1988, János Kádár este schimbat prin avansare, fiind creată pentru el funcția de președinte, iar cea de secretar general este preluată de primarul capitalei, Károly Grosz, care devine și premier al guvernului ungar. După numai un an János Kádár este detronat, fiind făcut vinovat de criza economică prin care trece țara. Mai mult, la 16 iunie 1989, se organizează la Budapesta reînhumarea „*grupului Imre Nagy*” (liderii „*revoluției*” ungare din 1956), a căror execuție din 1958 este pusă tot în căruța lui, chiar dacă decizia a fost luată la Moscova. Urmare acestor presiuni, János Kádár are o tentativă de sinucidere, dar moare la 6 iulie 1989.

Foarte activ la ceremonia de reînhumare a „*grupului Imre Nagy*” din 16 iunie 1989 a fost atunci tânărul politician în curs de afirmare, Viktor Orbán, care s-a făcut remarcat printr-un discurs mobilizator. Cu o seară înainte, la 15 iunie 1989, același Viktor Orbán a organizat prima demonstrație în fața Ambasadei URSS la Budapesta, la care a calificat prezența trupelor sovietice în Ungaria ca „*armată de ocupație*”.

Se pune întrebarea de unde rezidă schimbarea de atitudine a lui Viktor Orbán, de la o poziție declarată antisovietică, la apropierea de azi a premierului ungar, același Viktor Orbán, de Rusia lui Vladimir Putin, omul care a declarat că cea mai mare catastrofă a secolului XX a fost dezmembrarea fostei URSS și nu numai că și-a propus, dar chiar acționează pentru refacerea „*imperiului sovietic*”? Există o explicație în ideologia națională și naționalistă promovată de el – și nu numai de el, ci de toată clasa politică ungară – de refacere a națiunii maghiare unitare, prin recuperarea, dacă se poate, a teritoriilor pierdute la Trianon, în primul rând a Transilvaniei. Iar criza ucraineană de azi este o fereastră de oportunitate, precum a fost decembrie 1989 și martie 1990.

În acei ani, 1989-1990, relațiile între România și Ungaria au fost extrem de tensionate, iar cauza acestor raporturi nu a fost numai prezența lui Nicolae Ceaușescu la conducerea României. Dimpotrivă, dictatura național-comunistă din România a servit indirect propaganda ungară privind lipsa de drepturi a minorității naționale maghiare din țara noastră – imaginea negativă a lui

Ceaușescu pe plan internațional dădea un plus de credibilitate propagandei ungare. Iar conducerea de partid și de stat de la Budapesta a derulat cu profesionalism această propagandă, atât în plan intern, cât mai ales în exterior. De exemplu, în 1986, Academia de Științe de la Budapesta a scos pe piață o „*Istorie a Transilvaniei*”, în 3 volume, lucrare colectivă coordonată de Bèla Köpeczi, care nu era istoric, dar era ministru al Culturii în guvernul ungar de atunci. Să scoți o asemenea lucrare într-un regim comunist, despre o provincie care nu-ți aparține, ci se află în interiorul frontierelor unui alt stat, tot comunist, nu se putea face decât cu aprobarea conducerii de partid și de stat de la Budapesta, iar mesajul iredentist, revendicativ, era cât se poate de clar. Întâlnit la o recepție de 4 aprilie 1988 (Ziua Națională a Ungariei, se sărbătorea eliberarea de sub „jugul fascist”), Bèla Köpeczi (etnic maghiar originar din România, din orașul Aiud), coordonatorul „*Istoriei Transilvaniei*”, mi-a spus că cea mai bună propagandă a cărții a fost făcută de Nicolae Ceaușescu, prin poziția politică la cel mai înalt nivel luată împotriva acesteia.

În anul 1989, „*perestroika*” ungară era în plină desfășurare. PMSU se metamorfozează în Partidul Socialist Ungar (PSU), conducerea fiind preluată, în majoritate, de cadre din eșalonul doi al vechiului partid comunist. Pentru a se menține la putere în noile condiții, când pe scena politică apar formațiuni care revendică și ele puterea, PSU adoptă ca ideologie linia naționalistă, de refacere a națiunii maghiare unitare. Liderul PSU cedează conducerea guvernului noii generații, respectiv lui Miklos Nemeth (la numai 39 de ani). Ministerul de Externe este preluat de Gyula Horn, om cu experiența revoluției din 1956, dar în tabăra pro-sovietică (pregătit la Harkov, atunci în Ucraina sovietică, din fosta URSS). La conducerea Parlamentului Ungariei este instalat Mátyás Sürös, fost sef al secției de relații externe a PMSU, apoi în PSU, cu studii temeinice la Moscova, unde a deținut și funcția de ambasador al Republicii Populare Ungare. Din calitate de președinte al Parlamentului, Mátyas Sürös devine președinte interimar al noii Republici Ungare, adică șef al statului.

Acest „*triumvirat*” – Sürös – Nemeth – Horn, ca să-l parafrazez pe domnul Zeno Millea, un foarte bun și bine documentat specialist în problema maghiară („*După 30 de ani reapar triumviratele care au controlat evenimentele din 1990, la Târgu Mureș*”, în „*Evenimentul Istoric*”, nr. 48/2022, p. 100-103), și-a stabilit ca prioritate schimbarea de statut a Transilvaniei, ca prim pas pentru recuperarea la Ungaria a acestei regiuni ce aparține României. În concepția lor, contextul internațional permitea un asemenea demers.

Astfel, în 1988 se declanșează două conflicte majore cu caracter interetnic – problema Kosovo din fosta Iugoslavie, în care populația albaneză se pronunță pentru secesiune și în regiunea Nagorno – Karabah, din fosta URSS, în care se acutizează conflictul între armeni și azeri, respectiv între două republici, atunci sovietice, Armenia și Azerbaidjan. Budapesta introduce în această ecuație Transilvania, în care ar exista o stare de conflict între români și maghiari și face eforturi deosebite pentru internaționalizarea problemei. Așa că, 1989 este anul

marii încercări. Distanța, în timp, între „*refoluția*” ungară (după expresia lui Timothy Garton Ash, cuvânt compus din reformă și revoluție) și „*loviluția*” română (cuvânt compus din lovitură de stat și revoluție – termen lansat de Tița Chiper și Neculai Constantin Munteanu în „*Dilema*”, din 14-20 iulie 1995) era foarte scurtă. Marea vâltoare din decembrie 1989 trebuia exploatată și Ungaria se implică masiv în răsturnarea regimului comunist din România.

Ce a fost atunci în România, nu este încă foarte clar definit. La 10 ani de la evenimente, Annely Ute Gabanyi (etnic german din România stabilit în RFG, consultant pe relația România și R. Moldova pentru factorii de decizie de la Berlin), califică evenimentele din decembrie 1989, din România, drept „*lovitură de stat revoluționară precedată de o revoltă a populației din diferite orașe ale țării, pe care arhitecții loviturii de stat o provocaseră pentru ca mai apoi să o folosească pentru promovarea obiectivelor lor*” (Annely Ute Gabanyi, *Revoluția neîncheiată*, Ed. FCR, București, 1999, p. 11). Din moment ce, în ceea ce s-a numit Consiliul Frontului Salvării Naționale (CFSN), au făcut parte și etnici maghiari - Lászlo Tökes și Károly Király, putem să-i includem printre arhitecții loviturii de stat. Ei au fost invitați la București pentru rezultatele avute în teritoriu, respectiv pentru revoltele organizate în Transilvania. Interesant că pentru Gusztáv Molnár, un ideolog al neo-revizionismului maghiar, revolta de la Timișoara a fost una „*central-europeană*” care a fost deturnată spre „*est*”, la București, motiv pentru care „*Transilvania își continuă revoluția sub o formă pașnică, pentru a dobândi o identitate proprie*” (Zeno Millea, op. cit., p. 102).

La 20 de ani după evenimentele din decembrie 1989, academicianul Florin Constantiniu concluzionează, pe baza documentelor accesibile și a cercetării efectuate până în 2010, că „*revoltei populare împotriva regimului Ceaușescu i-a urmat o lovitură de stat în pregătirea căreia forțe externe au avut un rol de seamă*” (F. Constantiniu, op. cit., p. 534). Astăzi, după mai bine de trei decenii, presupunerile anterioare sunt bine documentate. Două lucrări apărute anul trecut, sub egida „Evenimentului Istoric” și a revistei „Capital” – Tudor Păcuraru, *Planul Nistru – 1989. Implicarea GRU în Revoluția din Decembrie*, se referă la intervențiile sovietice în evenimentele din România, iar a doua, Tudor Păcuraru, Florian Bichir, *Târgu Mureș 1990: Zori Însângerate*, analizează conflictele interetnice din 1989-1990, așa cum sunt ele reflectate în dosarele CNSAS. Ambele lucrări documentează implicarea ungară în evenimentele din România, dar mai ales din Transilvania.

Astfel, este cât se poate de clar că în decembrie 1989 s-a dorit un război civil în România, în vâltoarea căruia s-ar fi putut schimba statutul Transilvaniei. De aici activismul domnului Gyula Horn, care, în calitate de ministru de externe a acționat atât pe lângă Mihail Gorbaciov, cât și pe lângă omologii din celelalte state membre ale Tratatului de la Varșovia pentru organizarea unei întruniri, la nivel de miniștri de externe, pe 23 decembrie 1989, pentru a obține avizul pentru o posibilă intervenție în România. În aceeași zi, Gyula Horn a anunțat la televiziunea ungară că la nivelul Tratatului de la Varșovia funcționa deja un

„Grup Operativ” care monitoriza situația din România. Tot la 23 decembrie, Ungaria a cerut președintelui Consiliului de Securitate al Națiunilor Unite să convoace chiar în acea zi o ședință a forului de la New York (Anneli Ute Gabanyi, op. cit. p.199-200). Toate aceste demersuri nu au avut urmări – nici trupele sovietice, nici cele ungare nu au trecut frontiera română, iar ONU nu a trimis „căștile albastre” în Transilvania.

Pentru Ungaria, decembrie 1989 a fost un eșec, chiar dacă regimul Ceaușescu a căzut și la București s-a instalat o nouă putere, legitimată prin adeziunea populară și prin recunoașterea internațională. În asemenea situație, la Budapesta nu s-a abandonat Planul „Aurora Zorilor”, pe care îl prezintă domnii Florian Bichir și Tudor Păcuraru, care privea recuperarea Transilvaniei. În baza acestui plan s-au orchestrat la Târgu Mureș evenimentele din 19 – 20 martie 1990, prin care s-a voit declanșarea unui conflict interetnic în Transilvania.

„Triumviratul” de la Budapesta - Mátyás Sürös, Nemeth Miklos, Gyula Horn – a constituit un pandant la Târgu Mureș, format din Elöd Kincses, Károly Király și András Tökes (fratele preotului calvin, Lászlo Tökes). Aceștia din urmă au acționat provocator pentru mobilizarea unor mase de oameni – maghiari și români deopotrivă, care trebuiau să se încaiere, pentru a se demonstra un „pogrom antimaghiar”. Manifestațiile propriu-zise au avut loc pe 20 martie 1990, iar conflictul a izbucnit spre seară și a ieșit exact invers – persoana agresată era un român, Mihăilă Cofariu, iar atacatorii erau maghiari. La Budapesta se vorbea încă de pe la mijlocul acelei zile de un „pogrom” împotriva maghiarilor la Târgu Mureș, când conflictul propriu zis nu izbucnise încă. Mai mult, în ziua de 20 martie 1990, domnul Gyula Horn a alertat Consiliul de Securitate al Națiunilor Unite și alți 37 de miniștri de externe din toată lumea, despre „pogromul” antimaghiar de la Târgu Mureș, solicitând ajutor armat, dar conflictul s-a produs mai târziu, în cursul serii (Zeno Millea, op. cit., p. 103). Pe bună dreptate, domnul Zeno Millea se întreabă, la finalul articolului menționat mai sus, ce fel de „pogrom antimaghiar” a fost la Târgu Mureș în condițiile în care în piața centrală erau adunați „3000 de români și 30.000 de maghiari”, iar conflictul s-a soldat cu „5 morți și 160 de răniți, majoritatea români ?!”

Merită menționat fake-news-ul difuzat de televiziunea irlandeză despre principala victimă, țărănul român, Mihăilă Cofariu, prezentat ca maghiar bătut cu sălbăticie de români. Imediat după evenimente, domnul Elöd Kincses a părăsit România, dar a continuat să promoveze în lume ideea de „pogrom antimaghiar”, prin diverse conferințe la care prezenta un documentar „aranjat” cu evenimentele de la Târgu Mureș. Am participat personal la o astfel de manifestare, în noiembrie 1991, la Stockholm – Suedia, la care domnul Elöd Kincses s-a dovedit a fi un manipulator desăvârșit.

Din 1990 până azi, între România și Ungaria nu s-a instaurat o bună vecinătate, chiar dacă în septembrie 1996 s-a semnat, la Timișoara, un *Tratat de înțelegere, colaborare și bună vecinătate* (Monitorul Oficial, nr. 250/1996). După aderarea Ungariei și apoi a României la NATO și la Uniunea Europeană, de la

Budapesta nu s-au întreprins măsuri de întărire a încrederii. Mai mult, actualul premier, Viktor Orbán, s-a apropiat mai mult de Moscova decât de Bruxelles. Cel puțin din acest punct de vedere, Ungaria este un factor de risc pentru securitatea României. Criza ucraineană de azi este privită la Budapesta ca o oportunitate pentru realizarea politicii sale naționale. Reamintesc că în 2008, când o serie de state au recunoscut Kosovo ca republică independentă, la reuniunea NATO – Rusia de la Lisabona, Vladimir Putin a atras atenția liderilor europeni că pe continent mai sunt regiuni care vizează secesiunea și a menționat expres Transilvania. După această dată și mai ales după preluarea puterii la Budapesta, în 2010, Viktor Orbán și partidul condus de el – Fidesz, au virat mult spre dreapta și au urmat o politică de apropiere de Rusia lui Putin. Aici cred că pot fi identificate motivele trecerii lui Viktor Orbán de la o concepție antisovietică în tinerețe, la o atitudine pro-rusă azi, în deplină maturitate politică.

ÎNCOTRO SE ÎNDREAPTĂ GĂGĂUZIA?

Ion Constantin

Odată cu declanșarea războiului din Ucraina, Moscova și-a reactivat toate „punctele de sprijin” din regiune, două dintre ele fiind regiunile separatiste din Republica Moldova – Transnistria și Găgăuzia.

În ultimul timp, în Găgăuzia s-a creat o adevărată isterie antiromânească și prorusă. Activiști civici și deputați ai Adunării Populare au organizat manifestații la Comrat (capitala Autonomiei), Vulcănești și Ceadâr-Lunga, în cadrul cărora protestatarii au scandat: „Găgăuzia!”, „Pentru prietenia cu Rusia”, „Găgăuzii și moldovenii sunt frați”, „Moldova, Rusia!”.

Cu trimitere directă la aceste manifestații, șeful Comitetului Dumei de Stat pentru afaceri internaționale a Federației Ruse, Leonid Sluțki, care este și lider al Partidului Liberal-Democrat din Rusia, susține într-o postare pe Telegram că autoritățile de la Chișinău „riscă să meargă pe un drum periculos”. El consideră că găgăuzii vin zilnic cu o serie de revendicări economice și politice, care ar fi ignorate de autoritățile de la Chișinău. Sluțki a reiterat că Rusia va sprijini mereu poporul găgăuz: „Este timpul ca autoritățile moldovenești cu pașapoarte românești în buzunar să înțeleagă că sunt responsabile de toți locuitorii țării, inclusiv de cei care cer relații mai bune cu Rusia”, a conchis Leonid Sluțki.

La intrarea în satul Tomai, regiunea Găgăuzia, pe o porțiune de pe traseul Comrat - Ceadâr-Lunga, persoane necunoscute au scris pe asfalt în limba rusă „Găgăuzia e cu voi”, folosind simboluri interzise („V” și „Z”). Sub mesaj a fost desenată panglica Sfântului Gheorghe, interzisă de asemenea pe teritoriul Republicii Moldova, dar admisă printr-o lege locală a Găgăuziei.

Potrivit unor analiști politici, Găgăuzia a primit un rol mai important în planurile Rusiei de a destabiliza Republica Moldova. Acest rol l-ar avea nu atât Irina Vlah, care-și va termina anul viitor mandatele de bașcan, ci Viktor Petrov, tânăr ambițios, cinic, susținut de Caramalac, zis și „Bulgarul”, lider al lumii criminale din Chișinău în anii ‘90, refugiat la Moscova. Petrov a făcut o serie de declarații în care a afirmat că „în numele forțelor sociale din Găgăuzia” este dispus să-l apere pe liderul prorus al socialiștilor moldoveni Igor Dodon (acuzat de fapte grave de corupție), în cazul în care „Occidentul va încerca să destabilizeze situația din Republica Moldova”.

De asemenea, a reapărut în prim plan Mihail Kendighelian, vechi combatant al „mișcării de renaștere a poporului găgăuz”, provocator cunoscut și organizator al unor manifestări cu caracter prorus și antiromânesc.

Într-o încercare de a detensiona situația și de a îndemna la calm, recent s-a deplasat la Comrat și președintele Republicii Moldova, doamna Maia Sandu.

Situația este însă în evoluție, iar Mihail Kendighelian, lider al „Sfatului Bătrânilor”, a anunțat noi manifestații de protest pentru începutul lunii octombrie.

*

În decursul istoriei, găgăuzii, popor de origine turcică și religie creștină, puțin numeros, dar cu implicații puternice în peisajul politic din Basarabia, au fost, de cele mai multe ori fără să-și dea seama, pionii ai repetatelor campanii de rusificare, devenind cu timpul o etnie în mare parte rusificată, cu toate implicațiile complexe și dureroase care rezultă de aici pentru frații noștri de peste Prut.

În perioada 1769-1791 au avut loc primele emigrări ale găgăuzilor din nord-estul Bulgariei în sudul Basarabiei, grație unor înlesniri și privilegii acordate de către împărăteasa Rusiei, Ecaterina a II-a, interesată de colonizarea Bugeacului cu populații alogene. După ce rușii îi alungaseră pe tătarii din Bugeac și îi obligaseră să se stabilească în Crimeea, aici rămăseseră în mare majoritate doar români moldoveni, iar găgăuzii aveau rolul de a contrabalansa ponderea acestora.

Colonizarea în masă a Bugeacului s-a produs în prima jumătate a secolului XIX, în urma războaielor ruso-turce din 1806-1812 (când ținutul dintre Prut și Nistru a intrat în componența Rusiei) și din 1828-1829. Practic, colonizarea s-a încheiat în urma războiului Crimeii (1853-1856), când sudul Basarabiei a fost retrocedat Moldovei.

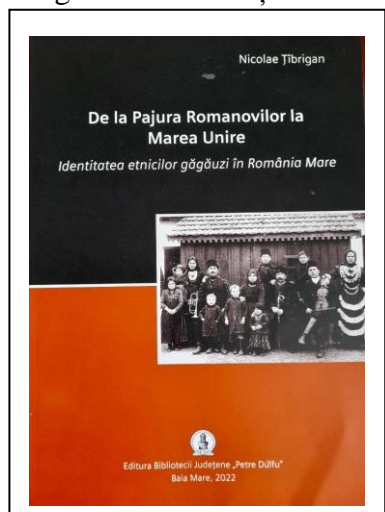
În toată această perioadă, autoritățile și administrația țaristă au promulgat o serie de „ukazuri”, menite să faciliteze imigrarea și să acorde condiții deosebit de avantajoase coloniștilor alogeni, cu scopul de a modifica - în mod artificial - componența etnică a Basarabiei.

Nu era vorba doar de coloniștii găgăuzi, ci și de bulgari, sârbi, ucraineni sau chiar germani. Privilegiile cu care autoritățile țariste îi atrăgeau pe coloniști erau excepționale: fiecare familie de coloniști (trebuia să fie neapărat alogenă – diferită de „băștinașii” români moldoveni) primea spre folosință circa 55-65 hectare de pământ bun, dreptul de a folosi pământurile neîmpărțite (suprafețe considerate rezervă de stat), scutiri de dări și de impozite (pe 3-10 ani), scutirea de serviciul militar și multe alte avantaje față de populația indigenă, preponderent românească.

În momentul Marii Uniri din anul 1918, deputații găgăuzi din Sfatul Țării s-au abținut de la votarea deciziei de a se reuni cu patria-mamă, mai mult de

teama unor represalii din partea rușilor bolșevici, în condițiile în care aceștia nu renunțaseră la ideea recuperării în forță a Basarabiei.

Între anii 1918-1940, aproape întreg poporul găgăuz s-a aflat în cadrul statului român. Aceasta a fost o perioadă fastă pentru minoritatea găgăuză, pentru că atunci s-au ridicat numeroase personalități în viața politică, socială și culturală a României. De altfel, găgăuzii erau recunoscuți ca fiind în acea perioadă minoritatea care învață cel mai ușor limba română, conviețuirea acestora îndelungată alături de români ușurând destul de mult accesul la alfabetizare și integrarea lor în viața socială și culturală a României.

În perioada interbelică, găgăuzii devin una dintre cele mai bine integrate comunități etnice din Basarabia. Pe acest subiect a apărut de curând o valoroasă lucrare intitulată *De la Pajura Romanovilor la Marea Unire. Identitatea etnicilor găgăuzi în România Mare* (Editura Bibliotecii Județene „Petre Dulfu”, Baia Mare, 2022), având ca autor pe tânărul doctor în sociologie Nicolae Țibrigan din Republica Moldova. Prefațată de reputatul sociolog prof. Dr. Mihai Milca, cartea tratează complexa problematică a găgăuzilor dintr-o perspectivă interdisciplinară (istorie socială, antropologie culturală, sociologie a

comunităților, analiză geopolitică și psihologie socială). Considerațiile teoretice, istorice, sociologice, politice ale autorului sunt susținute și prin valorizarea unor constatări empirice și a unor informații de teren colectate în UTA Găgăuzia, zonă ce se bucură de autonomie în cadrul Republicii Moldova, care a succedat fostei RSS Moldovenești, după implozia imperiului sovietic.

În baza cercetărilor minuțioase efectuate în Arhivele Naționale din Republica Moldova (ANRM) și în Arhiva centrală de stat a organelor de conducere a Ucrainei (ACSOSC a Ucrainei), cât și a studierii unei bogate bibliografii de specialitate, autorul ajunge la o serie de concluzii interesante cu privire la viața și activitatea comunității găgăuzilor pe timpul „României Mari”.

Analizând legăturile găgăuzilor cu operațiunile subversive ale Cominternului în Basarabia, autorul constată că implicarea episodică a unor minoritari găgăuzi în astfel de acțiuni constituiau, mai degrabă, niște excepții, iar în rândul acestei minorități se găseau foarte puțini aderenți ai mișcărilor și organizațiilor politice de stânga. Aceasta se datora faptului că, în spiritul populației găgăuze era adânc înrădăcinat sentimentul proprietății individuale - situație diferită oarecum de spiritul „colectivist” al țaranului rus, care era obișnuit cu un pământ ce aparținea comunității rurale și care avea sarcina să-l împartă membrilor săi (organizare comunitară cunoscută și ca „mirul rusesc”). Mai mult, locuitorii din județele sudice ale Basarabiei erau bine informați cu privire la

colectivizările forțate din URSS, manifestând atitudini reticente față de orice idei de renunțare la propriile terenuri.

O anumită influență în mediile găgăuze din România interbelică a avut Legiunea Arhanghelului Mihail, devenită apoi Garda de Fier, organizație cu orientare de extremă dreapta. Aceasta se explică prin promisiunile populiste ale liderilor mișcării legionare privind „exproprierea totală a pământului și împărțirea lui în mod egal” la țărani, categorie socială din care făceau parte găgăuzii în marea lor majoritate. Popularitatea legionarilor în rândul găgăuzilor a mai fost facilitată și de atitudinea binevoitoare a Bisericii față de activitățile social-religioase ale Legiunii. Ori, se știe că găgăuzii sunt un popor de oameni credincioși și ascultători față de Biserică.

Perioada României Mari a fost o etapă benefică din punct de vedere cultural și educațional pentru minoritatea găgăuză, în condițiile introducerii de către administrația românească a Legii cu privire la învățământul obligatoriu și gratuit. Toți găgăuzii cunoșteau pe atunci limba română și aveau o atitudine net antibolșevică. Ei erau printre minoritarii cei mai loiali față de statul român. Istoricul Ștefan Ciobanu i-a caracterizat la vremea respectivă astfel: „Dintre toate minoritățile din Basarabia, populația găgăuză este cea care se apropie cel mai mult de poporul român prin calitățile sale spirituale, prin loialitatea și prin blândețea firii sale. Toți găgăuzii vorbesc perfect românește”.

În ceea ce privește ușurința cu care găgăuzii învățau limba română, se pare că nu doar conviețuirea îndelungată alături de români este cauza, ci și anumite cuvinte comune de origine cumană din limbile română și găgăuză. Tot în această perioadă, tinerilor etnici găgăuzi li se deschid noi oportunități, mai ales cea de a-și continua studiile în afară, cu precădere în Turcia.

După 1944, odată cu reintrarea Basarabiei sub ocupația sovietică, găgăuzii au fost supuși unei rusificări forțate, combinate și cu o oarecare izolare față de români, astfel încât astăzi ei nu mai cunosc limba română, dar mulți nu cunosc nici propria limbă, găgăuza. Îndoctrinarea în spiritul ideologiei sovietice a generat schimbări profunde în societate, cu consecințe dezastruoase și în ceea ce privește educația și păstrarea spiritului identitar al găgăuzilor. Procesul de sovietizare și rusificare a fost atât de puternic încât, în momentele de răscruce din anii 1989 și 1991, găgăuzii s-au poziționat în favoarea menținerii URSS.

Atașamentul lor față de muribunda Uniune Sovietică a sfidat cursul istoriei. La referendumul din martie 1991, găgăuzii au votat unanim pentru rămânerea în cadrul Uniunii Sovietice. Cei mai mulți au susținut tentativa de puci din august 1991, când comuniștii au încercat să cucerească puterea din Moscova în detrimentul lui Boris Elțin. La puțin timp înainte de durerosul episod din Transnistria, găgăuzii au încercat să-și declare independența, dorind separarea politică și administrativă de Republica Moldova.

Încurajați de agenți de influență și agitatori care doreau încă o enclavă fierbinte în Basarabia, găgăuzii au fost la un pas de a crea o nouă Transnistrie, de data asta în sudul Republicii Moldova.

Obligat de Moscova, Mircea Snegur, președintele de atunci al Republicii Moldova, a promis autonomie găgăuzilor, dar a refuzat să accepte ideea independenței.

Pe data de 23 decembrie 1994, Parlamentul de la Chișinău a votat așa-numita Gagauz Yeri, Legea pentru Statutul Special al Găgăuziei.

Astăzi, Găgăuzia este un teritoriu național autonom în cadrul Republicii Moldova, unde se vorbesc trei limbi oficiale: româna, găgăuza și rusa. Ținutul autonom găgăuz este compus din trei orașe și 23 de comune.

În prezent, găgăuzii au relații speciale cu autoritățile separatiste de la Tiraspol și votează de fiecare dată cu partidele comuniste, ca mai toate grupurile etnice rusificate din Republica Moldova.

Deși România este unul dintre cei mai importanți investitori în regiunea găgăuză, mai ales în proiecte culturale și de educație, simpatia de care se bucură în rândul localnicilor este încă redusă, iar acest fapt se datorează mass-mediei care promovează propaganda prorusă, dar și a autorităților care se regăsesc mai mult în ceea ce se întâmplă la Tiraspol sau la Moscova și nu la Chișinău.

LECȚIA UCRAINA – CUM SE REPETĂ ISTORIA

Cornel Barbu

„Nimic nu caracterizează, poate, mai bine vremurile tulburi prin care trecem decât ceea ce s-a numit, nu fără dreptate, războiul ideologiilor. Vechea unitate sufletească, ce asigura altădată liniștea lăuntrică a Statelor și făcea, în împrejurările grele ce se iveau, tăria de neînfrânt a popoarelor, nu pare a se fi păstrat neatinsă mai nicăieri.

Ideile cele mai diferite, cele mai contradictorii chiar cu privire la formele de viață, individuală, colectivă, politică și economică, națională și socială, morală și religioasă, se înfruntă cu dușmănie și se ciocnesc cu violență, nu numai în meditațiile solitare ale oamenilor mai reflexivi, ci și în manifestările publice ale celor mai întreprinzători. Iar în aceste conflicte care au încetat demult de a se mai reduce la discuții academice, pașnice, îngăduitoare sau chiar curtenitoare, tind să ia din ce în ce mai mult forme intolerante, agresive, brutale, chiar sângeroase.

Războiul civil care amenință să prefacă în ruine o țară, cum e Spania, ne-o arată, din nefericire, cu o claritate ce nu mai lasă nimic de dorit. În vălmășagul acesta întunecat și crunt, oamenii cuprinși de o inexplicabilă furie, par mai doritori să lovească decât să înțeleagă și mai grăbiți să distrugă decât să construiască.

Și dacă asupra altor țări mai norocoase deocamdată din acest punct de vedere, furtuna nu s-a dezlănțuit încă, ea nu e departe de a izbucni.”

*

Rândurile de mai sus, apărute în 1938, în prefața trilogiei „Destinul omenirii” de P.P. Negulescu, sunt de o tulburătoare actualitate. Schimbați numele Spaniei cu al Ucrainei și ceea ce se petrece astăzi în Europa și în lume intră exact în logica celor spuse acum mai bine de 80 de ani.

Să fie oare scris, undeva, în legile omenești, că, în mod implacabil, istoria se repetă... și noi, oamenii, să nu învățăm încă nimic?

În legătură cu războiul din Ucraina, în pofida pierderilor umane și materiale uriașe înregistrate, în cele peste zece luni de la izbucnirea luptelor, nu se întrevede încă nicio inițiativă/acțiune concretă în direcția stopării conflictului și angajării de convorbiri pentru pace.

Avalanșa de știri care ne sunt zilnic aduse la cunoștință ne arată în schimb cu totul alte preocupări: un șir nesfârșit de acuze și declarații care mai de care mai belicoase, apeluri insistente pentru înarmarea și folosirea de arme și sisteme de luptă cât mai performante/distrugătoare, prezentarea, aproape zilnic, de situații cu privire la distrugerile materiale și pierderi de vieți omenești ș.a.

Din modul în care decurg lucrurile, poți înțelege mai curând faptul că părțile implicate (cele angajate direct în luptă, dar mai ales „sponsorii” principali,

cu interese mari în zonă și în lume) nu doresc încetarea conflictului, că rezultatele obținute în teren nu corespund cu ce s-a „planificat” și, ca atare, mai trebuie „lucrat”...

România se află astăzi „gard în gard” cu un conflict armat, în plină desfășurare. Când arde casa vecinului, orice om normal sare să stingă focul, nu caută să-l atâțe, sporind astfel riscul extinderii dezastrului și asupra gospodăriei sale. Țara noastră, ca de altfel omenirea întreagă, s-a mai confruntat cu situații tensionate, asemănătoare, care au pus în pericol pacea Europei și a lumii (amintim doar criza rachetelor din Cuba; invazia sovietică în Cehoslovacia, în 1968; conflictul din Orientul Mijlociu).

În astfel de momente, România, alături de alte state, a acționat insistent în plan politico-diplomatic în direcția detensionării situațiilor, prin intervenții și declarații ce îndemneau la calm, înțelegere și rațiune. Și atunci - ca și acum - țara noastră era parte dintr-o alianță, fapt ce nu a împiedicat-o să-și facă auzită vocea...

La cumpăna secolelor XIX-XX, un mare om politic și strateg militar german – Karl von Clausewitz, condensa, în câteva cuvinte, o experiență de sute de ani de istorie, mai precis de lupte pentru putere și supremație între mari puteri: „*un război îl începe cine vrea și îl câștigă cine poate*”.

În cazul situației din Ucraina, disputa cu privire la cine a început sau a vrut acest război este departe de a se încheia; ambele tabere continuă să se acuze reciproc, iar acest schimb de „*amabilități*” poate continua mult timp de acum înainte.

Mai devreme sau mai târziu, luptele din țara vecină vor înceta, părțile aflate în conflict – Ucraina, respectiv Rusia – vor trebui să se așeze la masa tratativelor pentru pace. Cât vor dura și cum se vor termina? Greu de apreciat în acest moment, dar - cum spune o vorbă românească – „*vom trăi și vom vedea*”.

Un lucru este însă clar: pentru România – țară de graniță a N.A.T.O. și U.E. – va urma o perioadă complicată, marcată de nesiguranță, de tensiuni. Când peste răni care încă nu s-au închis (pricinuite de al Doilea Război Mondial/Pactul Ribbentrop-Molotov) vin alte probleme ce amintesc de acele vremuri, iar protagoniștii de astăzi sunt unii dintre cei care le-au generat și acum mai bine de 80 de ani, la ce să te aștepti?

Și pentru că tot suntem la tema Ucraina, este interesant de văzut cum s-au petrecut lucrurile în această țară acum mai bine de 100 de ani, într-un moment când teritoriul ucrainean era teatrul unor puternice lupte, în timpul Primului Război Mondial și se punea stringent problema păcii.

„[...] În 9 februarie 1918, Rada Centrală a abandonat Kievul și s-a retras la vest. În acea noapte, în orașul Brest, situat azi la granița dintre Polonia și Belarus, reprezentanții ei au semnat un acord de pace cu Puterile Centrale: Germania, Austro-Ungaria și aliații lor.

Pentru că refuzase să formeze o armată permanentă în vara și toamna lui 1917, Radei Centrale nu-i mai rămânea acum decât să caute protecție dincolo de

granițele Ucrainei. Delegații ucrainenii au cerut ajutor militar Germaniei și Austriei și l-au primit pe dată: epuizate din cauza războiului îndelungat, armatele și economiile Puterilor Centrale aveau nevoie de produse agricole, iar Ucraina avea reputația de grânar al Europei. Tratatul de pace prevedea „schimbul reciproc al surplusului de... produse agricole și industriale de mare importanță”.

În schimbul grâului ucrainean, Puterile Centrale au oferit Radei armatele lor bine instruite și aprovizionate. Acestea au pătruns în Ucraina la zece zile de la semnarea tratatului.

Până în 2 martie, bolșevicii au fost izgoniți din Kiev, Rada Centrală se reîntorcea la sediul ei din Muzeul Pedagogic, iar studenții care muriseră la Krutî erau îngropați cu mari onoruri militare la Tumulul lui Askold, legendarul loc de înmormântare al primului conducător viking al Kievului.

Bolșevicii băteau în retragere și, pentru că nu aveau cum să oprească ofensiva trupelor austriece și germane (circa 45 000 de soldați) prin forță militară, au apelat la tertipuri diplomatice și juridice. Au început să creeze pe hârtie și apoi să declare independența unor republici populare în sud-estul Ucrainei.

Republica Populară Odessa, dar și republicile Doneț, Krîvîi Rih (Krivoi Rog) și Taurida (Tavrida) și-au declarat independența în februarie și martie. Puterile Centrale nu au luat în seamă aceste evenimente. Cu ajutorul trupelor ucrainene, au ocupat chiar și Crimeea – pe care Rada Centrală nu o revendicase niciodată -, dar nu au anexat-o la Republica Populară Ucraineană cu sediul la Kiev.

Nu după multă vreme, bolșevicii aveau să se trezească în afara Ucrainei, a cărei independență au fost nevoiți s-o recunoască pentru a semna propriul acord de pace cu Puterile Centrale. (Pacea de la Brest-Litovsk, din 3 martie 1918, care a dus și la căderea frontului ruso-român din Moldova și a obligat România, trădată și părăsită de toți aliații, să încheie pacea umiltoare de la Buftea, apoi Tratatul de la București, cu Puterile Centrale – n. red.).

Noul stat ucrainean era independent de Rusia nu numai din punct de vedere juridic, dar și de facto. Însă independența față de Puterile Centrale, cărora Rada le promisese că avea să le furnizeze un milion de tone de grâu, nu era clară. Acest lucru a devenit evident la sfârșitul lui aprilie 1918, când autoritățile militare germane au dizolvat Rada, căci nu aveau încredere că guvernul dominat de socialiști avea să-și respecte angajamentul de a furniza grâne.

Dizolvarea a avut loc doar la câteva zile după ce Rada a convenit să furnizeze aliaților ei cantitatea de grâu menționată mai sus, dar și cantități semnificative de alte produse agricole. Lovitura de stat pusă la cale de germani a adus la putere guvernul generalului Pavlo Skoropadski, descendentul unui hatman cazac din secolul al XVIII-lea, un conservator care reprezenta interesele latifundiarilor ucrainenii.

El s-a autoproclamat hatman al noului stat, făcând apel la memoria colectivă a supușilor săi. Respectând tradiția consacrată hatmanilor din trecut, a instaurat dictatura, puterea sa fiind limitată doar de autoritățile străine: Germania și Austria. [...]"

Textul prezentat face parte din lucrarea „*Porțile Europei – o istorie a Ucrainei*”, apărută, de puțin timp, sub semnătura lui SERHII PLOKHY, profesor de istorie ucraineană la Universitatea Harvard (S.U.A.).

Coincidențe, asemănări cu ceea ce se întâmplă astăzi în țara vecină ... lăsăm pe cititor să decidă.

INFLUENȚA LOBBY-ULUI PRO-ISRAEL ÎN POLITICA EXTERNĂ A STATELOR UNITE

Alexandru Botez

Lobby este un cuvânt englezesc intrat în uzul general care desemnează un sistem sau grup de presiune ce acționează în diverse domenii (parlamentar, diplomatic, economic, sindical etc.) pentru a susține/impune adoptarea anumitor decizii, hotărâri sau atitudini favorabile propriilor interese. În consecință, activitatea de lobby a devenit lobbysm și se bucură de un bun renume în țările civilizate, unde este legiferată și nu este asimilată cu traficul de influență.

Un studiu de caz extrem de interesant realizat cu aproape două decenii în urmă de doi reputați profesori americani demantează activitățile de lobby pro-Israel desfășurate cu rezultate remarcabile în SUA. Un scurt istoric al acestui studiu este el însuși relevant pentru interesul manifestat și astăzi față de problematica abordată (**Redacția**)

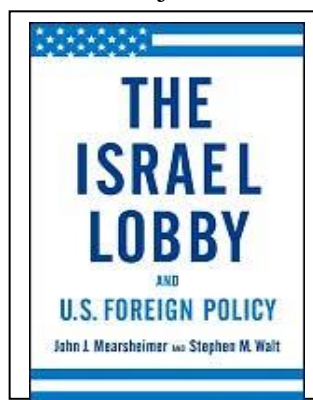
*

În toamna anului 2002, redacția prestigioasei reviste americane *The Atlantic* a solicitat profesorilor universitari John Mearsheimer, de la Departamentul de Științe Politice - din cadrul Universității Chicago și Stephen Walt, de la *Facultatea de guvernare John F. Kennedy* - din cadrul Universității Harvard, să scrie un eseu despre lobby-ul pro-Israel și efectele acestuia asupra politicii externe americane. Conform înțelegerii inițiale, studiul a fost finalizat în ianuarie 2005. Spre surprinderea autorilor, peste câteva săptămâni, li s-a comunicat că *The Atlantic* nu mai este interesată să-l publice, nici măcar într-o eventuală formă revizuită. Autorii au prezentat articolul și altor publicații, dar și de această dată au fost refuzați. Tatonările pentru a transforma articolul într-o carte nu au fost încurajatoare așa că au pus manuscrisul deoparte și s-au ocupat de alte proiecte. În luna octombrie 2005, au fost contactați de un redactor de la revista *London Review of Books* - LRB, care și-a exprimat disponibilitatea publicării eseului, ceea ce s-a întâmplat în martie 2006. Concomitent, o formă prescurtată a fost postată pe site-ul *Faculty Working Papers* al Universității Harvard, deoarece articolul publicat de LRB nu conținea referințele de subsol ale surselor de informare folosite, iar autorii doreau ca cititorii să constate că argumentele lor erau susținute de un mare număr de surse credibile.

Reacția cititorilor a fost neașteptată. Până în luna iulie 2006, rezumatul postat pe website-ul *Facultății de Guvernare John F. Kennedy* a înregistrat 275.000 de descărcări și autorii au primit numeroase cereri de a traduce sau republica articolul din LRB. După cum era de așteptat, eseu a provocat și o furtună de critici din partea unor personalități proeminente și grupări din cadrul lobby-ului pro-Israel iar autorii au fost etichetați ca fiind antisemiți de *Anti-*

Defamation League și în editoriale de opinie publicate în *Jerusalem Post*, *New York Sun*, *Wall Street Journal* și *Washington Post*.

În numărul din septembrie/octombrie 2006 al revistei *Foreign Affairs*, sub semnătura profesorului L. Carl Brown, de la Universitatea Princeton, a fost publicată o amplă recenzie, în care se afirma: «Rareori, puțin peste 40 de pagini de text au dat naștere unei asemenea furtuni în mass-media și cercurile academice din Statele Unite. Atacat pentru toate păcatele posibile și imposibile, de la superficialitate și sentimentalism ieftin până la antisemitism, acest eseu nu se face vinovat de niciuna din aceste anateme. Este un punct de vedere lansat de doi onorabili și respectați profesori universitari aparținând școlii de gândire realiste din domeniul relațiilor internaționale, conform cărora „sprijinul nelimitat și necondiționat acordat Israelului de către Statele Unite” nu este în concordanță cu interesele naționale ale Americii. Ei susțin că la originea divergențelor păgubitoare pentru Statele Unite dintre politica pro-Israel promovată de Washington și interesele Americii în Orientul Mijlociu se află o serie de grupări de presiune interne, pe care autorii eseului le numesc „**Lobby-ul pro-Israel**”, al cărui vârf de lance este Comitetul de Afaceri Publice Americano-Israelian - AIPAC. Mearsheimer și Walt au făcut o analiză a relațiilor dintre SUA și Israel, prin prisma intereselor naționale ale celor două țări și au ajuns la concluzii care contrazic multclamata necesitate a sprijinirii Israelului. Ei evidențiază rolul pe care acest lobby l-a avut în declanșarea Războiului din Irak și, probabil în alte războaie împotriva unor regimuri politice din Orientul Mijlociu, neconvenabile Israelului. Fie ca furtuna iscată de acest articol să continue. Rolul grupurilor de presiune și de lobby în modelarea politicii externe a Statelor Unite este important. De asemenea, sunt importante relațiile dintre Statele Unite și Israel. Analiza detaliată, și fără menajamente efectuată de Mearsheimer și Walt este un strigăt de alarmă convingător pentru reconsiderarea unor aspecte importante din domeniul relațiilor dintre Statele Unite și Israel. Ar fi de dorit să declanșeze un proces de schimbare constructivă a paradigmei care guvernează politica Statelor Unite în Orientul Mijlociu.»

În 2007, editura americană Farrar, Straus and Giroux a publicat cartea intitulată „Lobby-ul Israelului și politica externă a Statelor Unite”. Într-o recenzie a *The New York Review Book* se aprecia că «*De la publicarea în 1993 în revista Foreign Affairs de către Samuel Huntington a eseului său „Ciocnirea civilizațiilor?”* (*The Clash of Civilizations?*), nicio altă lucrare științifică nu a detonat cu atâta forță. Cu siguranță că „*The Israel Lobby and U.S. Foreign Policy*” va isca debateri aprinse și va fi una din cele mai discutate cărți despre politica externă».

Într-adevăr, cartea a provocat un val de controverse cu accente laudative, dar și critici. Răspunzând acestora din urmă, John Mearsheimer a afirmat: „Am

fost conștienți că Lobby-ul Israelului va riposta. Acestea nu ne surprind”. De asemenea, Mearsheimer a mai declarat: „*Ne-am așteptat să fim etichetați antisemiți, deși amândoi suntem filosemiți și susținem cu tărie existența Israelului*”.

Prezentăm în continuare câteva extrase relevante pentru politica de lobby din eseul celor doi profesori universitari americani, în forma postată pe website-ul Universității Harvard.

I.

● „*Politica externă a Statelor Unite modelează evenimentele din fiecare colț al globului. Nicăieri acest lucru nu este mai adevărat ca în Orientul Mijlociu, o regiune cu instabilitate recurentă și o importanță strategică enormă. Servirea interesului național al Statelor Unite ar trebui să fie obiectivul primordial al politicii externe americane. Cu toate acestea, în ultimele decenii, în special de la Războiul de 6 Zile din anul 1967, elementul central al politicii Statelor Unite în Orientul Mijlociu au fost relațiile Washingtonului cu Israel. Combinația dintre sprijinul ferm oferit de Statele Unite Israelului și efortul concomitent de a răspândi democrația în această regiune a nemulțumit lumea arabă și islamică și a pus în pericol securitatea Americii.*

Această situație nu are precedent în istoria politică americană. S-ar putea presupune că legăturile dintre aceste două țări s-au bazat pe interese strategice comune sau pe imperative morale puternice. Cu toate acestea, niciuna din explicații nu poate justifica remarcabilul nivel de sprijin material și diplomatic pe care Statele Unite l-au oferit Israelului.

Întreaga politică a Statelor Unite în Orientul Mijlociu este aproape în întregime determinată de politica internă din Statele Unite, în special de activitățile „Lobby-ului în favoarea Israelului” (în continuare „Lobby” - AB). Alte grupe de interese speciale au reușit să influențeze politica externă americană în direcții care le favorizau, dar nici un lobby nu a reușit să orienteze politica externă a Washingtonului până acolo unde să nu țină seama de interesele naționale americane, reușind însă să-i convingă în mod eronat pe americani că interesele Statelor Unite și Israelului ar fi fundamental identice”.

● «*După 1976 Israelul a primit cea mai mare asistență economică și militară directă oferită de Statele Unite după încheierea celui de-al Doilea Război Mondial, estimată de Agenția pentru Dezvoltare Internațională a SUA, în 2003, la peste 140 miliarde dolari. Israelul primește anual aproximativ 3 miliarde de dolari, ceea ce reprezenta 1/5 din bugetul total de asistență externă al Statelor Unite. Aceasta înseamnă că anual din partea statului american fiecare israelian primește o subvenție directă de 500 de dolari. Această dărnicie este șocantă în special dacă avem în vedere faptul că Israelul este o țară industrializată bogată, cu un venit pe cap de locuitor similar cu Spania sau Coreea de Sud, conform datelor furnizate de Banca Mondială în 2004.*

Israelul mai are și alte avantaje din partea Washingtonului. Alți beneficiari ai ajutoarelor americane primesc sumele de bani trimestrial, în timp

ce Israelul le primește la începutul fiecărui an fiscal, realizând câștiguri suplimentare din dobânzi. Beneficiarilor de asistență militară li se cere să cheltuiască toți banii primiți pentru achiziții din Statele Unite, dar Israelului i se permite ca un sfert din suma respectivă să fie folosită pentru a-și subvenționa propria industrie de apărare. Israelul este singurul beneficiar care nu trebuie să raporteze cum cheltuiește banii primiți, ceea ce face practic imposibilă prevenirea folosirii acestora în scopuri contrare intereselor Statelor Unite, cum ar fi construirea de noi așezări umane în Cisiordania (West Bank).

Mai mult decât atât, Statele Unite au oferit Israelului aproximativ 3 miliarde de dolari pentru dezvoltarea unor sisteme de arme, cum este avionul de luptă Lavi, de care Pentagonul nu are nevoie, în timp ce a permis israelienilor acces neîngrădit la tehnologii militare strict secrete privind elicopterele Blackhawk sau avioanele de luptă F-16. În fine, Statele Unite oferă acces la informații secrete, care sunt refuzate aliaților din NATO și au închis ochii când Israelul s-a dotat cu armament nuclear.

În plus, Washingtonul acordă Israelului un consistent sprijin diplomatic. Numai din 1982, Statele Unite au opus veto-ul lor unui număr de 32 de rezoluții în Consiliul de Securitate al ONU, în care erau condamnate o serie de acțiuni ale Israelului, mai mult decât toate veto-urile celorlalți membrii ai Consiliului de Securitate, la un loc luate. De asemenea, a blocat sistematic eforturile statelor arabe de a pune pe agenda Agenției Internaționale pentru Energie Atomică problema arsenalului nuclear deținut de Israel.

De asemenea, Washingtonul a acordat Israelului o largă marjă de manevră în ce privește chestiunea teritoriilor ocupate (Cisiordania și Fâșia Gaza), chiar și atunci când acțiunile acestuia au fost contrare intereselor Statelor Unite.

Făcând abstracție de alianțele pe timp de război, este greu de găsit un alt exemplu în care o țară a oferit alteia un sprijin material și diplomatic similar, o perioadă atât de îndelungată de timp. Pe scurt, sprijinul pe care America îl acordă Israelului este unic.

● Conform declarațiilor Comitetului pentru Afaceri Publice America-Israel – AIPAC, „Statele Unite și Israel au format un parteneriat unic pentru a face față amenințărilor strategice din Orientul Mijlociu... Acest efort de cooperare oferă beneficii semnificative atât Statelor Unite, cât și Israelului”. Această afirmație este profesiunea de credință larg răspândită în rândurile susținătorilor Israelului și este invocată sistematic de politicienii israelieni și americanii. Este posibil ca Israelul să fi fost un aliat strategic în timpul Războiului Rece. În ultimă instanță, se poate spune că acționând ca mandatar al Americii în Războiul de 6 zile (1967), Israelul a contribuit la îngrădirea expansiunii sovietice în regiune și a provocat o înfrângere umilitoare unor state-client ale Uniunii Sovietice, cum erau Egiptul și Siria. Ocazional, Israelul a contribuit la protejarea altor aliați ai Statelor Unite (cum a fost regele Hussein, în Iordania), iar forța sa militară a obligat Moscova să cheltuiască mai mult

pentru sprijinirea clienților săi. De asemenea, Israelul a furnizat Statelor Unite informații secrete utile privind capacitățile sovietice.

Cu toate acestea, valoarea strategică a Israelului în acea perioadă este supraestimată. Sprijinirea Israelului a complicat relațiile Americii cu lumea arabă.

Israelul a furnizat tehnologii militare americane unor rivali potențiali ai Statelor Unite, cum era China, în ceea ce Inspectorul General din cadrul Departamentului de Stat al Statelor Unite a denumit: „un model sistematic de transferuri tehnologice neautorizate”. De asemenea, conform U.S. General Accounting Office, Israelul „desfășura cele mai agresive operațiuni de spionaj împotriva Statelor Unite, dintre toți aliații”. Pe lângă cazul lui Jonathan Pollard, care a furnizat israelienilor o mare cantitate de documente secrete, la începutul anilor 1980 și pe care le-au pus la dispoziția rușilor, în schimbul a mai multor vize de ieșire din URSS pentru evreii sovietici, un nou scandal a izbucnit în 2004, când un oficial din cadrul Pentagonului (Larry Franklin) a furnizat informații secrete unui diplomat israelian. Israelul nu este singura țară care spionează Statele Unite, dar disponibilitatea sa de a-și spiona principalul binefăcător, ridică semne de îndoială asupra valorii sale strategice.»

● Pe lângă presupusa valoare strategică, susținătorii Israelului mai argumentează că acesta trebuie să fie sprijinit necondiționat pentru că:

- 1) este un stat slab, înconjurat de dușmani;
- 2) este o democrație, care din punct de vedere moral este o formă de guvernare preferabilă;
- 3) poporul evreu a suferit din cauza crimelor din trecut și merită prin urmare un tratament special;
- 4) conduita Israelului a fost din punct de vedere moral superioară conduitei adversarilor săi.

Cu toate acestea, la o examinare atentă niciunul din aceste argumente nu este convingător. Există un argument moral puternic pentru a sprijini existența Israelului, dar acest lucru nu este în pericol.

Astăzi, Israelul este cea mai puternică forță militară din Orientul Mijlociu. Forțele sale convenționale sunt mult superioare vecinilor săi și este singurul stat din regiune care dispune de armament nuclear.

De asemenea, conceptul „democrației împărțite” este subrezit de o serie de aspecte ale regimului democratic din Israel, care contravin valorilor americane. Statele Unite sunt o democrație liberală unde oamenii de orice rasă, religie sau origine etnică se bucură de drepturi egale. Prin contrast, Israelul a fost întemeiat explicit ca un stat al evreilor, iar cetățenia se bazează pe principiul înrudirii de sânge.

O a treia justificare morală este istoria suferințelor evreilor din Occidentul creștin, în special episodul Holocaustului. Deoarece evreii au fost persecutați timp de secole și pot să fie în siguranță doar într-o patrie a lor, mulți consideră că Israelul merită un tratament special din partea Statelor Unite.

Fără îndoială că evreii au suferit enorm din cauza antisemitismului, iar crearea Israelului a fost o reacție adecvată la o istorie îndelungată de crime împotriva evreilor. Această istorie, constituie un argument moral puternic pentru sprijinirea Israelului. Dar crearea statului Israel a fost însoțită și ea de noi crime împotriva unei a treia părți, în cea mai mare parte nevinovată, palestinienii.

Crimele împotriva evreilor din Europa oferă o justificare morală clară pentru dreptul la existență al Israelului. Dar supraviețuirea acestui stat nu este amenințată, iar tragica istorie a poporului evreu nu obligă Statele Unite să sprijine Israelul, indiferent ce face acesta.

II.

• Ce înseamnă „Lobby pro-Israel”?

„Lobby” desemnează o coalitie liber acceptată a unor indivizi și organizații care conlucrează activ pentru modelarea politicii externe a Statelor Unite într-o direcție favorabilă Israelului. În opinia noastră, „Lobby” nu este o mișcare unificată, cu o conducere centralizată sau compusă din indivizi între care nu există disensiuni.

Nucleul acestui „Lobby” îl constituie evreii-americani (conform statisticilor oficiale, în lume există aproximativ 15 milioane de evrei, respectiv 0,2% din totalul populației globului. Dintre aceștia, 81% trăiesc în Statele Unite și Israel - 30% - AB), care fac eforturi semnificative în viața lor zilnică pentru a direcționa politica externă a Statelor Unite astfel încât să promoveze interesele Israelului. Activitățile lor nu se limitează doar la votarea candidaților care sunt pro-Israel, incluzând trimiterea de scrisori, acordarea de contribuții financiare și sprijinirea organizațiilor pro-Israel. Nu toți evreii-americani fac parte din „Lobby”, deoarece nu pentru toți Israelul este o problemă importantă. Conform unui studiu întocmit în anul 2004, aproximativ 36% dintre evreii-americani chestionați au răspuns fie că „nu sunt prea interesați”, fie că din punct de vedere emoțional „nu sunt deloc atașați” de Israel.

De asemenea, evreii-americani au poziții diferite în ce privește atitudinea față de politica promovată de Israel. Multe din organizațiile importante din „Lobby”, cum sunt Comitetul de Afaceri Publice Americano-Israeliene - AIPAC și Conferința Președinților Principalelor Organizații Evreiești - CPMJO, sunt conduse de persoane cu atitudini agresive, care în general susțin politica expansionistă a Partidului Likud, inclusiv sunt ostile Procesului de Pace de la Oslo. Pe de altă parte, cea mai mare parte a evreilor-americani sunt favorabili unor concesii care să fie făcute palestinienilor, iar câteva organizații – cum este Vocea Evreiască pentru Pace – susțin cu fermitate că astfel de pași trebuie făcuți. În ciuda acestor deosebiri, moderații și cei cu poziții inflexibile susțin cu fermitate că Statele Unite trebuie să ajute Israelul.

Nu este surprinzător faptul că adesea liderii evreilor-americani se consultă cu oficialii israelieni, ceea ce le permite acestora din urmă să-și maximizeze influența de care dispun în Statele Unite. Conform unui activist dintr-

o importantă organizație a evreilor-americieni: „Este ceva obișnuit ca noi să spunem: «aceasta este poziția noastră într-o anumită chestiune, dar trebuie să vedem și ce cred despre aceasta israelienii». Noi facem întotdeauna acest lucru în comunitatea noastră”. De asemenea, există o rezistență puternică împotriva criticării politicii Israelului, iar liderii evreilor-americieni rareori sprijină exercitarea de presiuni vizând Israelul.

Evreii-americieni au înființat o gamă impresionantă de organizații prin intermediul cărora să poată influența politica externă americană, dintre care AIPAC este cea mai puternică și mai cunoscută. „Lobby” mai include și pe evangheliștii creștini proeminenți cum sunt Gary Bauer, Jerry Falwell, Ralph Reed și Pat Robertson, precum și Dick Armey și Tom DeLay, foști lideri ai majorității din Camera Reprezentanților. Aceștia consideră că renașterea Israelului este parte a unei profeții biblice și sprijină agenda expansionistă a acestuia, iar exercitarea de presiuni împotriva Israelului este totuna cu a fi împotriva voinței lui Dumnezeu. Mai fac parte din „Lobby” și neoconservatori cum este John Bolton, fostul editor șef al publicației Wall Street Journal, Robert Bartley, fostul secretar de stat pentru educație William Bennett, fostul ambasador american la ONU Jeanne Kirkpatrick și editorialistul George Will.

Statele Unite au un guvern divizat, care oferă multe posibilități de influențare a procesului politic. Ca urmare, grupurile de interese pot modela politica americană în moduri diferite, făcând lobby asupra reprezentanților aleși și membrilor puterii executive, manevrând contribuțiile financiare în campaniile electorale, influențarea opiniei publice etc. (...)

Puterea Lobby-ului în favoarea Israelului decurge din abilitatea inegalabilă a membrilor acestuia de a manevra acest joc al grupurilor de interese politice. Acțiunile sale nu se deosebesc fundamental de cele ale altor grupe de interese, cum sunt cele ale lobby-ului fermierilor, lucrătorilor din industria textilă sau din siderurgie, altor lobby-uri etnice. Diferența care particularizează Lobby-ul în favoarea Israelului este extraordinara eficiență a acestuia. Dar nu este nimic care să nu fie în regulă cu evreii-americieni și aliații lor creștini în încercarea lor de a influența politica Statelor Unite față de Israel. Activitățile acestui lobby nu sunt genul de conspirații descrise în lucrările antisemite, de genul Protocols of the Elders of Zion. În cea mai mare parte, indivizii și grupările care fac parte din „Lobby” fac aceleași lucruri pe care le fac și alte grupe de interese speciale, numai că le fac mai bine. În plus, grupările de interese pro-arabe sunt slabe, aproape inexistente, ceea ce ușurează considerabil sarcinile „Lobby”.

● Cum acționează?

„Lobby” folosește două strategii prin care stimulează sprijinul Statelor Unite pentru Israel. Prima constă în exercitarea unor acțiuni de influență semnificative, exercitând presiuni atât asupra Congresului, cât și a executivului pentru a ajuta Israelul. Indiferent care sunt opiniile personale ale legiuitorilor sau decidenților politici, „Lobby” încearcă să facă din sprijinirea Israelului o

opțiune politică „inteligentă”. A doua strategie este efortul făcut de „Lobby” pentru ca în discursul public despre Israel, acesta să fie prezentat exclusiv într-o lumină pozitivă, prin repetarea până la saturare a miturilor despre Israel și înființarea acestuia ca stat, precum și prin propagarea pozițiilor Israelului în orice dezbateri politice care pot avea legătură cu acest subiect. Controlul dezbaterilor este esențial pentru asigurarea sprijinului Statelor Unite, deoarece o discuție sinceră despre relațiile dintre Statele Unite și Israel ar putea determina pe americani să susțină o politică diferită.

La nivelul Congresului

Un pilon important al eficienței „Lobby” îl constituie influența pe care o are în Congresul Statelor Unite și în care, practic, Israelul este ferit de critici. Este o situație remarcabilă, deoarece aproape niciodată kongresmenii americani nu evită problemele litigioase. Indiferent dacă este vorba de chestiunea avortului, inegalitățile de gen, rasă, naționalitate etc., dezbaterile de la Capitol Hill sunt întotdeauna aprinse. Totuși, când este vorba de Israel potențialii critici se abțin să se pronunțe și aproape că nu există dezbateri pe această temă.

Unul din motivele pentru acest succes obținut de „Lobby” în Congres este faptul că o serie de membrii importanți ai acestuia sunt sioniști creștini, de felul lui Dick Armey, care declara în septembrie 2002 că „Prioritatea mea numărul 1 în domeniul politicii externe este să apăr Israelul”. Desigur, prioritatea numărul unu al oricărui kongresman ar trebui să fie „apărarea Americii”.

Angajații pe criterii profesionale din Congres, cu opțiuni mai mult sau mai puțin explicite pro-Israel, constituie o altă sursă a puterii deținută de „Lobby”. Așa cum a recunoscut la un moment dat Morris Amitay, fost președinte al AIPAC: „Sunt mulți oameni aflați la nivel executiv la Capitol Hill, care sunt evrei și care sunt înclinați să se poziționeze în anumite chestiuni prin prisma originii lor etnice. Acești oameni se află în poziții în care se elaborează proiectele deciziilor care vor fi luate de senatori și kongresmeni. Este ușor de înțeles că o mulțime de lucruri pot fi tranșate la nivelul personalului de serviciu din Senat și Congres”.

Nucleul activității de influență a „Lobby” în Congres este AIPAC. Succesul înregistrat de acesta se datorează abilității de a recompensa legislatorii și candidații la o astfel de poziție în schimbul susținerii agendei AIPAC și să pedepsească pe cei care i se opun. Banii sunt un element esențial în alegerile din Statele Unite, iar AIPAC se asigură de fiecare dată ca prietenii să beneficieze de un sprijin financiar puternic din partea multitudinii de comitete de acțiune politică pro-Israel. Pe de altă parte, cei care sunt ostili Israelului, pot fi siguri că AIPAC direcționează contribuțiile financiare spre oponenții lor. De asemenea, AIPAC mai organizează campanii de trimitere de scrisori și încurajează editorii de ziare să sprijine candidații pro-Israel.

Fără nicio îndoială, aceste tactici s-au dovedit a fi potente. Ca să luăm doar un exemplu, în anul 1984 AIPAC a contribuit la înfrângerea senatorului de

Illinois Charles Percy, care, conform unui personaj influent din cadrul „Lobby”, „a relevat insensibilitate și chiar ostilitate față de preocupările noastre”. Thomas Dine, șeful AIPAC la acea vreme a explicat astfel ceea ce s-a întâmplat: „toți evreii din America și-au unit eforturile pentru a-l înlătura pe Percy, iar politicienii americani – cei care dețin poziții publice acum sau aspiră să le obțină – au înțeles mesajul”.

Cu toate acestea, influența AIPAC la Capitol Hill este chiar mai mare. Conform lui Douglas Bloomfield, un fost membru în conducerea organizației, „Este ceva normal ca atunci când au nevoie de o informație, membrii Congresului sau persoane din stafful lor să se adreseze mai întâi AIPAC, înainte de a se adresa Bibliotecii Congresului, Serviciului de Cercetări al Congresului, comitetelor de lucru ale Congresului sau experților din administrație”. Mai important, după cum relevă acesta, este însă faptul că AIPAC „își asumă adesea întocmirea discursurilor, a amendamentelor legislative, recomandărilor tactice, fac studii și cercetări, găsirea de sponsori și supraveghează numărarea voturilor”.

În concluzie, se poate afirma că AIPAC, care de facto este un agent al unui guvern străin, controlează Congresul Statelor Unite. (...) Fostul senator Ernest Hollings (D-SC) a declarat la încheierea mandatului său: „Nu poți avea altă politică privind relațiile cu Israel, decât cea promovată de AIPAC”. Nu este de mirare că, la un moment dat, premierul israelian Ariel Sharon a afirmat public: „Când oamenii mă întreabă cum pot ajuta Israelul, le răspund – Ajutați AIPC!”

La nivelul executivului.

„Lobby” are de asemenea o influență semnificativă asupra ramurii executive a guvernării din Statele Unite. Parțial această putere derivă din influența alegătorilor evrei la alegerile prezidențiale. În ciuda numărului lor mic (mai puțin de 3% din totalul populației Americii), ei fac donații consistente candidaților din ambele partide. Conform estimărilor cotidianului The Washington Post, candidații democrați la alegerile prezidențiale „depind de suporterii evrei, care le furnizează 60% din banii necesari pentru campania electorală”. În plus, alegătorii evrei înregistrează rate înalte de participare la vot, în special în statele California, Florida, Illinois, New York și Pennsylvania.

Organizațiile cheie din cadrul „Lobby” vizează prioritar administrația aflată la putere. De exemplu, forțele pro-Israel urmăresc să evite situația în care criticii Israelului sunt numiți în funcții importante din domeniul politicii externe. Jimmy Carter a dorit ca George Ball să fie secretarul său de stat, dar a renunțat deoarece Ball era perceput ca un critic al Israelului și știa că „Lobby” se va opune acestei numiri. (...)

În 2004, când candidatul prezidențial Howard Dean s-a pronunțat pentru ca Statele Unite să adopte o poziție „mai echilibrată” în conflictul arabo-israelian, senatorul Joseph Lieberman l-a acuzat că vrea să vândă Israelul, iar poziția acestuia ar fi fost „iresponsabilă”. Practic, toți kongresmenii democrați

au semnat o scrisoare adresată lui Dean condamnând afirmațiile sale, iar publicația *Chicago Jewish Star* a anunțat că „persoane anonime au umplut căsuțele poștale electronice ale liderilor evrei din toată țara, avertizând – fără niciun fel de dovezi – că Dean ar fi ceva rău pentru Israel”.

Această îngrijorare era absurdă, deoarece Dean sprijinea de fapt atitudinea agresivă a Israelului. Copreședintele campaniei sale electorale era un fost președinte al AIPAC, iar opiniile lui Dean privind Orientul Mijlociu erau mult mai apropiate de cele ale AIPAC decât ale moderaților din *Americans for Peace Now*. Dean sugerase doar că „pentru a aduce părțile implicate la masa negocierilor”, Washingtonul ar fi trebuit să acționeze ca un mediator onest. Aceasta cu greu ar fi putut fi o idee radicală, cum fusese etichetată de „Lobby”, care nu tolera niciun fel de imparțialitate atunci când era vorba de conflictul arabo-israelian.

De asemenea, obiectivele „Lobby” erau realizate și în situațiile în care partizani pro-Israel ocupau poziții importante în ramura executivă a guvernării în Statele Unite. De exemplu, în timpul Administrației Clinton politica Statelor Unite privind Orientul Mijlociu era în mare măsură elaborată de oficiali care aveau legături strânse cu Israel sau cu proeminente organizații pro-Israel, inclusiv: Martin Indyk, fost director adjunct pentru studii și cercetări în cadrul AIPAC și fondator al Institutului pentru Politici privind Orientul Mijlociu - WINEP; Dennis Ross, care s-a alăturat WINEP după ce a părăsit guvernul, în 2001; Aaron Miller, care a trăit mulți ani în Israel și făcea frecvent vizite în această țară.

Toți aceștia au fost printre cei mai apropiați consilieri ai președintelui Clinton la Summitul de la Camp David, din luna iulie 2000. Deși toți trei au sprijinit procesul de pace care a culminat cu Acordurile de la Oslo și erau în favoarea creării unui stat palestinian, ei au făcut acest lucru doar în limitele acceptabile pentru Israel. Delegația americană a ținut cont în permanență de opiniile prim-ministrului israelian Ehud Barak, cu care-și coordonau în prealabil pozițiile. Nu este surprinzător că delegația palestiniană s-a plâns că „a fost nevoită să negocieze cu două delegații israeliene, una care avea în față la masa de negocieri steagul Israelului, cealaltă – steagul Statelor Unite”.

Situația a fost chiar mai pronunțată din acest punct de vedere în timpul Administrației Bush, din care au făcut parte personaje fervent pro-Israel, de exemplu: Elliot Abrams, John Bolton, Douglas Feith, I. Lewis Libby, Richard Perle, Paul Wolfowitz și David Wurmser. Acești oficiali americani au promovat în mod constant interesele Israelului, fiind sprijinite de diverse organizații care fac parte din „Lobby”.

Influențarea prin mass-media.

Pe lângă influențarea directă a politicii guvernului de la Washington, „Lobby” acționează pentru a modela percepția publică despre Israel și Orientul Mijlociu. Se opune oricărei dezbatere referitoare la Israel, deoarece acestea ar

putea face ca americanii să ridice o serie de întrebări legitime referitoare la nivelul ajutorului pe care ei îl oferă acestei țări. (...)

Poziționarea „Lobby”-ului față de Israel este reflectată în mare măsură de cea mai mare parte a mass-media, în bună parte datorită faptului că majoritatea comentatorilor sunt partizani pro-Israel. Dezbaterile dintre experții specializați în problematica Orientului Mijlociu, susține ziaristul Eric Alterman, „este dominată de oameni care nu-și pot imagina că Israelul poate fi criticat” El enumeră 61 de „editorialiști și comentatori pe care se poate conta în sprijinirea necondiționată a Israelului”. În schimb, Alterman a găsit doar 5 experți care critică comportamentul Israelului și sprijină pozițiile pro-arabe. Sunt publicate ocazional și articole de opinie din partea unor contributory cu statut de invitați în care sunt criticate unele aspecte ale politicii Israelului, dar raportul dintre acestea și cele care sunt laudative la adresa Israelului este copleșitor în favoarea acestora din urmă.

Acest partizanat pro-Israel este relevant și în editorialele celor mai importante ziare. Nu este deloc surprinzător că Wall Street Journal, precum și alte ziare proeminente cum sunt The Chicago Sun-Times și The Washington Times publică în mod regulat editoriale care sunt pro-Israel. La fel fac și reviste cum sunt Commentary, The New Republic și The Weekly Standard. Editoriale partizane sunt publicate și în The New York Times. Acest ziar critică ocazional politica Israelului și uneori acceptă că palestinienii au nemulțumiri legitime, dar raportul dintre aceste două categorii de materiale nu este echilibrat. (...)

Știrile difuzate de mass-media privind evenimente care au legătură cu Israelul sunt într-o măsură mai mare imparțiale comparativ cu comentariile editoriale. Pentru a descuraja relatările nefavorabile despre Israel, „Lobby” organizează campanii de trimitere de scrisori, demonstrații și boicoturi împotriva instituțiilor care difuzează știri, al căror conținut este considerat anti-Israel. (...)

Rolul mediilor academice.

Pe lângă acțiunile „pentru „câștigarea campusurilor universitare” „Lobby” monitorizează ce scriu profesorii și ce predau studenților. De exemplu, în septembrie 2002, Martin Kramer și Daniel Pipes, doi neoconservatori pro-Israel, au înființat website-ul Campus, unde erau postate dosarele unor cadre didactice suspecte că ar fi anti-Israel și unde studenții erau încurajați să semnaleze comentarii sau comportamente care puteau fi considerate ostile Israelului. Această tentativă transparentă de a intimida cadrele didactice a provocat o reacție vehementă, iar Pipes și Kramer au renunțat ulterior la dosare, dar website-ul continuă să îndemne studenții să semnaleze presupuse comportamente anti-Israel în universitățile americane.

„Lobby” acționează și împotriva anumitor profesori și universităților care-i angajează. Universitatea Columbia, în cadrul căreia a predat profesorul palestinian Edward Said, a fost o țintă frecventă a atacurilor forțelor pro-Israel. Jonathan Cole, fost rector al Universității Columbia a relatat că: „Este aproape de la sine înțeles că orice declarație publică în favoarea poporului palestinian

făcută de eminentul critic literar Edward Said va fi urmată de sute de mesaje e-mail, scrisori și comentarii ziaristice prin care ni se cerea să ne delimităm de Said, să-l sancționăm, sau chiar să-l concediem”. Când Universitatea Columbia l-a angajat pe istoricul Rashid Khalidi, a mai dezvăluit Cole: „imediat am început să primim reclamații din partea unor oameni care nu erau de acord cu opiniile sale politice”. Universitatea Princeton s-a confruntat cu aceeași problemă câțiva ani mai târziu, când a intenționat să-l angajeze pe Khalidi.

Un exemplu clasic al eforturilor de a instaura controlul asupra mediului academic din America a fost la sfârșitul anului 2004, când „David Project” a lansat un film de propagandă în care se susținea că profesorii Facultății de Studii privind Orientul Mijlociu, din cadrul Universității Columbia, erau antisemiți și intimidau studenții evrei care apărau interesele Israelului. Universitatea Columbia este etichetată negativ în cercurile pro-Israel, cu toate că o comisie desemnată să investigheze acuzațiile nu a găsit nicio dovadă de antisemitism și singurul incident care a fost reținut a fost că un profesor se pare că „ar fi răspuns nervos” la o întrebare a unui student.

Poate că cel mai deranjant aspect al acestei campanii de eliminare a criticilor la adresa Israelului din campusurile universitare este efortul grupărilor pro-Israel de a determina Congresul Statelor Unite să monitorizeze ce spun profesorii despre Israel. Pur și simplu, instituțiilor de învățământ considerate că susțin poziții anti-Israel, le este refuzată finanțarea federală. Acest efort de a implica guvernul Statelor Unite în controlul partizan al campusurilor universitare nu a reușit încă, dar încercarea de a face acest lucru relevă importanța locului pe care grupările pro-Israel îl acordă dezbaterilor pe această temă.

În fine, o serie de filantropi evrei au înființat programe de studii privind Israelul (pe lângă cele aproximativ 130 programe de studii privind Israelul, care există deja), astfel încât să crească numărul cadrelor didactice cu opțiuni pro-Israel în campusurile universitare din Statele Unite.

Discuțiile despre „Lobby” echivalate cu antisemitism

Nicio discuție despre cum acționează „Lobby” nu ar fi completă fără examinarea uneia din cele mai puternice arme folosită de acesta: acuzația de antisemitism. Oricine critică acțiunile Israelului sau afirmă că grupările pro-Israel au o influență semnificativă asupra politicii Statelor Unite în Orientul Mijlociu, are toate șansele să fie etichetat ca antisemit. De fapt, oricine spune că „Lobby” există riscă același lucru, chiar dacă însăși mass-media din Israel face frecvent referiri la „„Lobby”-ul evreiesc din America”. Prin urmare, „Lobby”-ul nu se sfiește să se laude cu propria sa putere, dar atacă pe oricine atrage atenția asupra sa. Tactica este foarte eficientă pentru că antisemitismul este ceva dezgustător și condamnat și nimeni nu dorește să fie acuzat de așa ceva.

Totuși, trebuie să recunoaștem că Europa nu este scutită de flagelul antisemitismului. Nimeni nu poate nega existența unor antisemiți locali virulenți (la fel ca și în Statele Unite), dar numărul lor este mic și opiniile lor extremiste

nu sunt împărtășite de majoritatea europenilor. Nu poate fi negat antisemitismul existent în rândurile musulmanilor europeni, inclusiv a conotațiilor rasiste ale acestuia. Această problemă este într-adevăr îngrijorătoare, dar nu este încă scăpată de sub control. Musulmanii reprezintă mai puțin de 5% din populația Europei, iar guvernele europene depun eforturi pentru a combate acest aspect. De ce? Din cauză că europenii resping o astfel de viziune a urii. Concluzionând, dacă este să vorbim de antisemitism, Europa din zilele noastre nu poate fi comparată cu Europa anilor 1930.

În concluzie, scriu cei doi autori există motive serioase pentru ca liderii Statelor Unite să se distanțeze de „Lobby” și să adopte o politică privind Orientul Mijlociu în concordanță cu interesele Statelor Unite. Este vorba în special de folosirea forței americane pentru a realiza o pace echitabilă între Israel și palestinieni, care să contribuie la realizarea obiectivelor combaterii extremismului și promovarea democrației în Orientul Mijlociu.

Se pare însă că acest lucru nu se va întâmpla prea curând.

Campania „Lobby”-ului de a se opune oricărei dezbatere despre Israel este profund nesănătoasă pentru democrație. Reducerea la tăcere a scepticilor prin întocmirea de liste negre, organizarea de boicoturi sau etichetarea criticilor că sunt antisemiți, încalcă principiul dezbaterilor libere, de care depinde în ultimă instanță democrația. (...) Există însă o rază de speranță. Deși „Lobby” continuă să fie o forță puternică, efectele negative ale influenței acestuia sunt din ce în ce mai greu de ascuns. Statele puternice își pot permite să facă greșeli politice, dar realitatea nu poate fi ignorată tot timpul. Este nevoie de o discuție sinceră despre influența exercitată de „Lobby” și de o dezbatere mai deschisă despre interesele reale americane în Orientul Mijlociu”.

***

O astfel de dezbatere se pare că există deja, dacă avem în vedere numeroasele reeditări ale cărții *The Israel Lobby and U.S. Foreign Policy*, multitudinea forumurilor de discuții din spațiul virtual de socializare, în special din mediile academice.

În ultimele trei decenii, România a avut și are relații excelente cu Israelul, aflate la nivel de alianță strategică, concretizate inclusiv în ședințe de guvern comune. De asemenea, în perioada anterioară, aproape toți premierii Israelului și liderii unor importante organizații ale diasporei evreiești au vizitat Bucureștiul, unde – fără excepție – au exprimat mulțumiri pentru sprijinul constant și consistent primit din partea României.

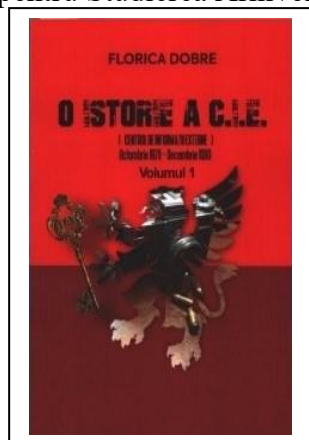

MEMORIALISTICĂ, CONSEMNĂRI, DEZBATERI

„O ISTORIE A CIE” – ÎNTRE CONTROVERSE ȘI CONTESTAȚII VEHEMENTE

Redacția

Pe 27 iunie 2022, la Fundația Europeană Titulescu s-a lansat lucrarea *O istorie a CIE (Centrul de Informații Externe): Octombrie 1978 – Decembrie 1989, structuri, cadre, obiective și metode*, Volumele 1 și 2 (Editura Glasul Istoriei, București, 2022), având ca autor pe doamna Florica Dobre, istoric, arhivist, cercetător cu o îndelungată activitate în cadrul Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității.

Moderate de președintele Fundației Europene Titulescu, Prof. Univ. Dr. Adrian Năstase, dezbaterele au debutat prin intervențiile unor ofițeri cu vechi state de serviciu în munca de informații externe – G-ral de brigadă (rtg) **Gheorghe Dragomir (prefațatorul lucrării)** și Col. (rtg) **Filip Teodorescu**, cât și a unor cercetători familiarizați cu literatura din domeniul intelligence-ului precum Dr. Alin Spânu, Dr. Florian Banu și Florica Dobre (autor). Anumite controverse și contestații privind conținutul și selecția documentelor incluse s-au manifestat chiar în debutul dezbaterilor, dar „furtuna” abia urma.

Principalul subiect al disputelor l-a constituit deconspirarea unor ofițeri care au lucrat în CIE, dar și după 1989, prin includerea în volumul al doilea al lucrării a unui amplu capitol cuprinzând „Fișe de cadre” (234 de persoane). Un fapt complet neuzual, așa cum afirma în 2009 John Scarlett, șeful MI6, la împlinirea a 100 de ani de existență a serviciilor de informații britanice: confirmăm că existăm ca serviciu, dar „*ceea ce facem zilnic, operațiunile pe care le desfășurăm, informațiile pe care le procurăm, sursele cu care lucrăm, oamenii cu care lucrăm, aceste lucruri sunt secrete. Iar acestea sunt secrete-cheie, secrete operaționale, care mereu au fost secrete și care așa trebuie să rămână*”. Întrebarea firească este: noi de ce nu am proceda ca britanicii? În luările de cuvânt care au urmat, mai mulți veterani ai serviciilor de informații (printre care Constantin Anghelache, Ristea Priboi ș.a.) au criticat cu argumente bine fundamentate apariția cărții, considerând că „prețul deconspirării unor cadre este prea mare”, iar „consecințele cele mai grave sunt pentru serviciile actuale și

cele viitoare”, având în vedere că apărarea interesului național reprezintă o constantă a structurilor informative din orice epocă, dincolo de ideologia și coloratura regimurilor politice din diverse perioade istorice.

Relațiile de parteneriat care s-au dezvoltat între serviciile de informații din întreaga lume după încetarea Războiului Rece au stimulat, în mod firesc, mai multă transparență în prezentarea acestora în fața opiniei publice, dar chestiunile privitoare la cadre, surse, metode de muncă sau misiunile primite rămân secrete pentru lungi perioade de timp, de multe ori pentru totdeauna. Cazul de față constituie un argument în plus pentru materializarea proiectului de realizare a unei istorii a serviciilor de informații externe românești din toate timpurile, cu participarea unor protagoniști ai acestor structuri, istorici, sociologi, juriști etc., care să prezinte nu doar documente de arhivă declassificate, dar să completeze explicarea și înțelegerea lor prin prisma contextului social-istoric în care au fost produse.

Prezentăm mai jos câteva opinii referitoare la lucrarea menționată.

*

Dr. ist. Ion Constantin: Cele două volume conțin documente provenind din arhiva predată CNSAS în anii 2006-2007 de Serviciul de Informații Externe (aproximativ 800 de dosare), care ulterior, la solicitarea CNSAS, au fost completate cu fișe de evidență cadre, norme de lucru, ordine privind înființarea unor structuri, regulamente, note etc. Timp de peste un deceniu, doamna Florica Dobre s-a ocupat să descifreze aceste documente (multe dintre ele fiind codificate, conform regulilor de muncă din acei ani), pe care le-a organizat într-o ordine cronologică, după problematica și tematica informativă aflată în atenția CIE, în perioada de referință.

Lucrarea cuprinde în cele două volume 236 de documente: decrete de organizare și funcționare a CIE și a structurilor din subordine, buletine informative cu informații secrete din domeniile politico-diplomatic, economico-financiar, militar, combaterii terorismului și acțiunilor organizațiilor iredentiste maghiare din exterior, prevenirii și contracarării acțiunilor inițiate de către organizații ale legionarilor împotriva reprezentanțelor românești din străinătate, informări despre organizații teroriste arabo-palestiniene care amenințau interesele românești în Orientul Mijlociu ș.a.

Volumul al doilea mai cuprinde și un număr de 234 de fișe personale ale unor ofițeri care au lucrat în diverse structuri ale instituției, aspect care a fost pe bună dreptate vehement criticat în luările de cuvânt la lansare, de către unii participanți, mai ales că unele din acele fișe, într-un mod bizar, dificil de explicat și, oricum, regretabil, conțin și date referitoare la activitatea lor după 1990.

Așa cum rezultă din documentele prezentate în cele două volume, Centrul de Informații Externe și-a desfășurat activitatea având la bază două obiective fundamentale ale muncii de informații externe, respectiv apărarea țării împotriva oricăror acțiuni ostile și promovarea intereselor sale în relațiile cu alte state. Conform acestor obiective, activitățile specifice desfășurate au vizat obținerea de

date și informații de interes pentru țară, în domeniile politic, economic, tehnico-științific, în cel al emigrației române și originare din România, precum și în domeniul apărării muncii de informații-externe.

Pe linia emigrației române și a celei originare din România, unul din obiectivele de bază a fost atragerea acestora pe poziții favorabile. O parte însemnată a documentelor cuprinse în lucrare se referă la acțiunile întreprinse de CIE pentru sprijinirea emigrației române de a-și crea asociații și uniuni ca entități cu personalitate juridică, pentru a putea să organizeze manifestări cu caracter cultural menite să promoveze istoria, tradițiile, obiceiurile, limba și credința străbună, în Europa, SUA, Canada, Asia și America Latină. În lucrare se regăsesc note informative adresate președintelui României, telegrame cu indicații și ordine ale conducerii CIE către Grupele Operative Externe (GOE) în cazuri și acțiuni informative, rapoarte de control și de bilanț pe unități.

O serie de documente relevă operațiunile desfășurate cu succes de Centrul de Informații Externe pentru unificarea emigrației române în cadrul acțiunii „*Forum*”, prin constituirea, în septembrie 1983, a Asociației Internaționale Culturale a Etniei Române (ACIER), cu sediul la Viena, având ca scop afirmarea spiritualității românești și răspândirea valorilor culturale ale poporului român în lume. Între altele, documentele prezentate scot în evidență abilitățile lucrătorilor serviciului de spionaj al României pentru atragerea în cadrul acestei acțiuni de amploare a unor personalități de marcă ale exilului românesc din varii domenii de activitate: cultural, artistic și economic.

Un alt capitol se referă la măsuri informativ-operative specifice pentru cunoașterea activităților organizațiilor, asociațiilor și cercurilor emigrației maghiare îndreptate împotriva României, reușindu-se prevenirea și contracararea unor acțiuni de subminare a intereselor statului român, inițiate și duse de elementele iredentiste maghiare. Astfel de măsuri au fost întreprinse, de exemplu, în preajma și pe timpul desfășurării Reuniunii de la Madrid, din anul 1980, când Wass Adalbert din SUA și Zolcsak Istvan din Brazilia, lideri ai organizației iredentiste maghiare „*Uniunea Mondială Ardeleană*” au inițiat o serie de acțiuni prin care contestau legitimitatea apartenenței Transilvaniei la România și criticau regimul din țară pentru „*asuprirea minorității maghiare*”. În acest context, prin grupele operative din exterior s-a acționat pentru atragerea în mai mare măsură a emigrației române la demascarea activităților desfășurate de iredentiștii maghiari și la promovarea adevărului istoric despre Transilvania.

Pe linia promovării adevărului istoric (obiectivul „*Adevărul*”) - domeniu pe care îl cunosc mai bine, prin natura muncii desfășurate ca ofițer operativ – au fost realizate o serie de acțiuni specifice de publicare în exterior a unor lucrări valoroase privind istoria poporului nostru, cât și de depistare și aducere în țară a unor documente aflate în arhive publice și private din străinătate, pentru a fi utilizate ca argumente în apărarea intereselor românești. O acțiune notabilă din această perioadă a fost „*Herodot 80*”, cuprinzând ansamblul de măsuri informativ-operative întreprinse cu ocazia desfășurării Congresului internațional

de științe istorice de la București, din 10-17 august 1980, congresul cu cea mai largă participare de până atunci și una dintre cele mai importante manifestări științifice organizate de regimul din acea vreme. Deși nu s-au manifestat dispute istoriografice deschise cu ocazia Congresului, în unele lucrări și luări de poziție ale participanților din URSS s-au evidențiat o serie de teze și interpretări contrare adevărului istoric în chestiunea Basarabiei și Bucovinei.

Dintre elementele cuprinse în lucrare, mai semnalez „*Orientarea tematică specială*” și telegramele de răspuns trimise de unele Grupe Operative Externe, care se referă la instituirea stării de necesitate în Polonia și constituirea în această țară a unui „*Consiliu militar de salvare națională*”, la 13 decembrie 1981. Ele cuprind unele date de interes privind evoluțiile poloneze din perioada legii marțiale, reacțiile externe față de cursul evenimentelor din Polonia după anunțarea măsurilor excepționale decretate în această țară, starea de spirit în rândul diplomaților polonezi aflați la post ș.a.

Documentele cuprinse în cele două volume reprezintă, totuși, doar o parte infimă din activitatea desfășurată de CIE între 1978 și 1989, o perioadă extrem de tensionată și confuză la nivel internațional prin confruntarea dintre Est și Vest (Războiul Rece) – dar și în interiorul „lagărului socialist”. Este perioada ce a urmat trădării generalului Ion Mihai Pacepa (iulie 1978), care a avut urmări grave asupra activității spionajului românesc. Noile structuri de informații și contrainformații externe au parcurs un amplu proces de evaluare și verificare a potențialului creat de fosta DIE, dar și a cadrelor din țară și exterior cunoscute de trădătorul Pacepa, reducându-se semnificativ numărul celor selecționați pentru reîncadrare în CIE.

Conducerea CIE și a unităților din subordine a fost încredințată unor activiști de partid ori din rândul securităților județene, actul de comandă și îndrumare a ofițerilor din centrală și din exterior având adesea un caracter politic și mai puțin profesionist, aspect ce s-a reflectat negativ în coordonarea activităților și valoarea informațiilor obținute. România se confrunta cu mari probleme politice și economice externe, iar regimul din țară intrase în faza unei prăbușiri iminente. Ideologizarea exagerată a activității de informații externe din ultimul deceniu de existență a regimului comunist și-a pus, desigur, amprenta și asupra modului de conducere și a eficienței CIE.

*

Cornel Biriș: În ultima perioadă remarcăm frecvent în mediile de informare comentarii și analize adesea virulente cu privire la activitățile serviciilor de informații, reducând noțiunea de ofițeri de informații și rețeaua informativă la apelative de „securiști” și „turnători.”

Dacă suntem obișnuiți cu talk show-urile, analizele și comentariile fără sfârșit care abordează această temă și la care participă moderatorii de renume, analiști politici, formatori de opinii, politicieni, istorici, jurnaliști și mulți alții „*calificați*” prin intransigența și necunoașterea multor elemente esențiale ale

acestei problematice, nu același lucru îl putem spune când este vorba de cercetători din cadrul Colegiului Național de Studiere a Arhivelor Securității.

Din păcate, unii cercetători din cadrul CNSAS, de altfel istorici care au în spate o activitate intensă pe linia studierii evoluției serviciilor de informații, cu rezultate notabile, surprind prin atitudinea evidentă de a transforma excepțiile din activitatea serviciilor de informații în reguli, aspect dăunător în evoluția activității de redare a adevărului istoric. Un caz îl reprezintă și apariția, la sfârșitul lunii iunie a acestui an, a lucrării intitulată „*O istorie a centrului de informații externe din perioada octombrie 1978-decembrie 1989*”, sub egida CNSAS, a cărei autoare, doamna Florica Dobre, cercetător în cadrul instituției amintite, reușește să publice în două volume, cuprinzând 1.300 de pagini, documente elaborate în perioada menționată de către Centrul de Informații Externe. Din însăși prezentarea domniei sale la lansarea acestei lucrări rezultă că volumul de muncă al său și al colaboratorilor cu care a lucrat a fost covârșitor, pe parcursul a câțiva ani, evident, în timpul programului de lucru.

Ca de fiecare dată, și în analizarea acestui caz trebuie să avem în vedere cele două coordonate ale activității CNSAS: de stabilire 1) a celor care au denunțat atitudinea anticomunistă a unor persoane, cu urmări pentru destinul acestora și 2) a celor care prin activitatea desfășurată au încălcat drepturile omului. Privind prin această prismă, mă întreb unde anume se regăsesc, în materialele prezentate în lucrare, asemenea date incriminatoare?

Elementul de surpriză îl constituie cele peste 200 de fișe personale, publicate în lucrare, referitoare la ofițeri de informații externe care au efectuat misiuni în exterior sub diverse acoperiri și identități, în diferite spații. Nu ni se prezintă probe care să ducă la concluzia că acești ofițeri ar fi denunțat atitudinea anti-comunistă a unor persoane sau că au desfășurat acțiuni care ar fi încălcat drepturile omului. Așteptăm cu mult interes, și cât de curând, ca organele de cercetare penală și instanțele de judecată să primească probele materiale prin care acești ofițeri de informații externe ar fi desfășurat acțiuni de poliție politică care să fie prezentate de autoare, de colectivul care a lucrat la această carte, de conducerea CNSAS care a aprobat și coordonat elaborarea lucrării, dar și de către factorii din conducerea Serviciului de Informații Externe de la acea vreme care au aprobat deoalarea ofițerilor în cauză și care au trimis aceste fișe personale către CNSAS. Normal că va trebui să se țină seama că majoritatea acestor ofițeri au fost activi și după 1989, adică până prin anii 2010-2015. Cum ar putea fi motivată, în aceste cazuri, respectarea normelor privind apărarea secretelor de stat, care are o arie destul de lungă de protecție, dar și cu privire la legislația care se referă la protecția datelor personale a cetățenilor?

*

Profesor Universitar Doctor Constantin Anghelache: Este cunoscut faptul că această străveche meserie, de informații externe, este practică de toate statele lumii, iar România nu a făcut excepție. De-a lungul timpului, sub formele

cele mai diverse, această instituție a funcționat și la noi, iar scopul principal a fost întotdeauna de a apăra și promova interesele României în exterior.

Din acest punct de vedere, jurământul pe care o persoană îl depune atunci când intră în această instituție cuprinde elemente care vizează să apere interesele României, să respecte LEGEA, iar în cazul în care o va încălca, cunoscând prevederile legii penale, să fie sancționat. Totodată, la ieșirea din rândul cadrelor active, fiecare semnează un nou raport – document în care se angajează să nu divulge sub nicio formă, niciun aspect din activitatea specifică pe care a desfășurat-o, iar în cazul în care va obține informații de importanță pentru siguranța națională să le aducă la cunoștință autorităților în drept. Eventuala încălcare a acestor angajamente atrage după sine sancțiuni.

Doresc să amintesc și eu că Legea 182 din 2002 și Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 24 din 2008 reglementează atribuțiile, dar și limitele în care această instituție a statului, CNSAS, își desfășoară activitatea. În consecință, consider că CNSAS trebuie să se ocupe chiar cu mai multă perseverență de identificarea acelor cadre care au lucrat în sistemul de securitate internă și poate chiar externă, care au adus atingere drepturilor omului sub diverse forme. Aici pot preciza că nu înțeleg cum în cazul unui președinte al României i s-a dat „carte verde” mulți ani pentru ca, numai într-un final, în 2021 să se stabilească cu precizie că a făcut „poliție politică”.

De fapt, CNSAS este instituția care are în responsabilitate întreaga bază de date pe care să o pună la dispoziție persoanelor individuale, interesate de a cunoaște din punct de vedere al acțiunii organelor de securitate, situația sa. Așa prevăd și cele două acte normative pe care le-am menționat.

Totodată, cercetarea și menținerea în arhivă a acestor documente este o problemă de mare responsabilitate națională în sensul că nu trebuie divulgate date, informații, obiective, structuri și alte asemenea care pot aduce atingere securității naționale.

Cartea despre care vorbim este, însă, o pledoarie în direcția opusă, și anume aceea de a divulga, fără niciun discernământ, o serie de date care privesc obiectul de activitate, metode de lucru, principii de lucru, conspirarea cadrelor, legendarea obiectivelor pe care le au de rezolvat și multe altele pe care acum le-a pus pe tapet. În opinia mea, lucrarea aceasta nu este altceva decât un documentar al deconspirării activității de informații externe realizat fără niciun element de susținere. Autoarea însăși, în scurta prezentare pe care a efectuat-o a menționat că i-au trebuit mulți ani până a reușit să descifreze în acest complex de prevederi, de ordine, de legi și așa mai departe, care era structura Centrului de Informații Externe, metodele și toate celelate. Aceasta nu dovedește altceva decât faptul că în perioada respectivă, criticată din punct de vedere social și economic pe care, personal, o exprim, s-a avut grijă ca această activitate să fie pe deplin conspirată și apărută față de posibili inamici din exterior.

Ori, autoarea a căutat să le lege, să le pună cap la cap și să le dea publicității într-o ordine pe care a crezut-o de cuviință. Mai mult, s-a bazat doar

pe documente și ajungem aici la documentele pe care le-a utilizat, care erau de fapt informații secrete, strict secrete sau strict secrete de importanță deosebită. Aceste documente sunt chiar în cartea respectivă prezentate, de altfel, cu această încadrare în grupele de secretizare, fără a exista decodificarea, deklasificarea acestora, pentru a putea face obiectul unei prezentări publice. Ba, dimpotrivă, în câteva pagini din lucrare autoarea arată că documentul a fost decodificat. Celelalte, nu.

Noi nu trebuie să ne ghidăm aici după faptul că și cei care lucrează în înalte funcții politice și administrative din România depun un jurământ de credință pentru patrie, pe care în principiu nu prea îl respectă, dar au scuza că încheie prin „*Așa să îmi ajute Dumnezeu!*”. Eu cred că acesta ar trebui completat astfel: „*și să ne pedepsească legea penală a României în caz de încălcare a jurământului!*”.

Sintetizând, apreciez că lucrarea analizată ar fi trebuit mai degrabă să se numească „***Scurtă prezentare documentară a deconspirării activității CIE în perioada octombrie 1978 – decembrie 1989***”, pentru că de fapt asta se întâmplă. Și dacă tot s-a ajuns până aici, ar fi fost suficient să folosească doar numele conspirative pe care, probabil, un mic cerc de persoane le știau dar erau din același mediu și nu era un pericol deosebit. Dar ca să înșirui numele real, acoperirile, numele conspirativ sau numele conspirative care din motive diverse s-au schimbat, numele de telegrame și de comunicări etc., este o altă chestiune care conduce la intenția autorilor de a decodifica și de a pune în mâinile oricărui bine sau răuvoitor elementele esențiale.

Pe lângă faptul că se aduce o atingere cel puțin morală unor persoane care și-au făcut datoria și ar trebui tratate ca eroi ai țării noastre, se pun pe tapet toate elementele de metodologie a conspirării cadrelor, făcându-i vulnerabili și uneori tăindu-le orice posibilitate de a-și continua activitatea în alte domenii dar cu același crez de a face ceva pentru țara ai cărei fii sunt.

Ce mai surprinde în această lucrare de două volume ar mai fi motivația pentru care a fost concepută. De fapt, nu este o lucrare de autor atâta timp cât, în sutele de pagini pe care le cuprinde, există doar vreo 80 de pagini care mai degrabă sunt link-uri de conexiune între ceea ce vrea să spună autoarea. Citit cu atenție, conținutul său îmi pare a fi fost comandat sau oarecum dirijat, deoarece din mulțimea de cadre care au lucrat în perioada octombrie 1978 – decembrie 1989 în Centrul de Informații Externe, doar 234 au fost aduse în malaxorul autoarei. Cercetarea trebuia să se refere la descoperirea doar a celor care au adus atingere drepturilor omului, deci au desfășurat „poliție politică”, și nu a celor care și-au pus drept sacrificiu inclusiv viața, de acțiunea pentru a apăra interesele României în exterior. Ori, constatăm că în câmpul acela al prezentării fără niciun discernământ a fișelor de cadre ale unor lucrători, se pare că au fost aleși cu mare atenție, de parcă cineva de la un alt capăt al firului, ar fi spus „*asta da, asta nu*”, pentru că altfel nu se găsește nicio justificare.

Ar mai fi o chestiune la care vreau să mă refer. Această lucrare a avut într-un fel drept „naș” pe un înalt ofițer de informații externe în retragere, generalul de brigadă Gheorghe Dragomir, prin introducerea, prefața sau sinteza (cum vrem să-i spunem) pe care o face acestei lucrări. Ar fi trebuit, dacă știa de intenția de a realiza această carte, pe care rezultă că a citit-o pentru a putea să facă o asemenea sinteză în prezentare, să propună să nu facă asta sau să curețe materialul de elementele care pot aduce atingere securității naționale și care sunt supuse prevederilor unei legi care apără, încă, secretul de stat.

Domnia-sa, atât în prezentarea scrisă, cât și în elogierea făcută cu ocazia lansării a manifestat câteva, să le spunem așa, omisiuni nedorite. În prezentare s-a răfuit cu unul dintre foștii conducători ai Centrului de Informații Externe și a dat exemple care nu au nicio legătură cu actualitatea complexă a muncii de informații externe, de câteva cazuri de dizidenți români care au plecat în străinătate și așa mai departe. Ar fi putut, pentru că a fost conducătorul unei unități din structura Centrului de Informații Externe, să facă trimiteri bine acoperite la activitatea desfășurată de el, precum și de lucrătorii din subordinea sa. Nu a făcut-o, deși putea să facă ceea ce a făcut colonelul în retragere Filip Teodorescu în expunerea sa: să pună în fața autoarei și a celor care au sprijinit-o în realizarea lucrării aspectele privind securitatea națională și modul în care ar trebui scrisă o asemenea lucrare.

Sunt și foști ofițeri de informații externe care au prezentat unele aspecte din activitatea lor, în lucrări memorialistice, dar au avut grijă să nu ducă la deconspirarea celor cu care au lucrat, a metodologiei de lucru și a strategiilor acestui gen de activitate.

În concluzie, eu cred că această lucrare este o încălcare gravă a legilor privind menținerea nivelului de secretizare a datelor de interes național, aduce atingere securității naționale și în ultimă instanță, este supusă prevederilor legii penale.

Cred ca, măcar acum, să se înțeleagă nevoia de a veghea ca toți lucrătorii activi sau în rezervă ori retragere să-și respecte angajamentul luat de a nu divulga date care pot aduce atingere intereselor României.

În fine, nu era de dorit dar dacă tot s-a făcut o asemenea pledoarie pentru istoria pe un segment de 11 ani a Centrului de Informații Externe, să se fi sugerat că explorarea petrolului din Marea Neagră, multe obiective industriale, producția de diamante și altele, nu s-au realizat în România chiar întâmplător, fără contribuțiile unor eroi în munca din teatrul nevăzut.

*

Ristea Priboi: Reacția mea, atât cu prilejul lansării lucrării, cât și în cazul de față, nu pornește dintr-un interes personal. Eu sunt cunoscut public pentru activitatea desfășurată în DIE/CIE/SIE, sens în care am scris și o carte de memorii cunoscută cititorilor revistei *Periscop* (*Lumini și umbre din viața unui spion* – n. red.). Eu am în vedere prejudiciile grave aduse muncii de informații

externe și cadrelor deconspirate, cu consecințe greu de cuantificat pentru securitatea și interesele statului român.

De altfel, cred că suntem singurii din lume care am procedat în acest mod. Spre exemplu, în Anglia a fost până nu demult în vigoare o lege care stipula interdicția de a fi făcute publice date de identificare și cu privire la activitatea desfășurată de ofițerii de informații externe (MI6) pe o perioadă de 100 de ani. La expirarea acestei perioade, interdicția a fost prelungită cu încă 100 de ani!

Sigur, am auzit niște explicații prin care angajați ai CNSAS se prevalează de unele prevederi ale normelor lor de lucru care le-ar permite accesul la orice fel de date privitoare la securitatea națională. După părerea mea, la o privire mai atentă rezultă că anumite fapte s-au produs cu încălcarea unor norme legale, chiar și așa incomplete cum sunt cele care reglementează protejarea secretului și apărarea interesului național.

CNSAS, autoritate autonomă cu personalitate juridică, este organizat și funcționează în baza prevederilor OUG nr. 24/2008 publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 182 din 10 martie 2008. Potrivit art. 1 din acest act normativ (1) *Orice cetățean român sau cetățean străin care după 1945 a avut cetățenie română, precum și orice cetățean al unei țări membre a Organizației Tratatului Atlanticului de Nord sau al unui stat membru al Uniunii Europene au dreptul de acces la propriul dosar* întocmit de Securitate, precum și la alte documente și informații care privesc propria persoană, potrivit prezentei ordonanțe de urgență și în conformitate cu prevederile legii privind protejarea informațiilor care privesc siguranța națională. Acest drept se exercită la cerere și constă în studierea nemijlocită a dosarului și eliberarea de copii de pe actele dosarului și de pe alte înscrisuri **care privesc propria persoană**.

Conform art. 24 (alin 1, litera a) din OUG 24, în exercitarea atribuțiilor care îi revin, CNSAS:

a) primește în gestiune toate documentele referitoare la exercitarea atribuțiilor prevăzute de prezenta ordonanță de urgență, **cu excepția celor care privesc securitatea națională**. Stabilirea în concret a dosarelor și a celorlalte materiale arhivistice care privesc securitatea națională se va face de comun acord de către comisii mixte paritare, alcătuite de membri ai Colegiului Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, împreună cu conducerea instituțiilor deținătoare. În caz de divergență, hotărârea va fi adoptată de Consiliul Suprem de Apărare a Țării. Dosarele și celelalte materiale arhivistice, stabilite ca privind securitatea națională și care nu au făcut obiectul preluării, vor fi studiate în comisii mixte paritare, cu respectarea Legii nr. 182/2002 privind protecția informațiilor clasificate, cu modificările și completările ulterioare.

Membrii Colegiului Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității din comisia mixtă, care au studiat respectivele dosare, **pot cere declasificarea acestora, solicitare ce va fi soluționată de o comisie formată din președintele sau vicepreședintele Colegiului Consiliului Național pentru**

Studierea Arhivelor Securității ori împuterniciții acestora, directorul sau directorul adjunct al serviciului de informații deținător al dosarelor, președintele comisiei parlamentare de resort, consilierul prezidențial pe probleme de securitate națională și consilierul primului-ministru pe probleme de securitate națională. În caz de divergență, hotărârea va fi adoptată de Consiliul Suprem de Apărare a Țării.

Din interpretarea celor două articole amintite mai sus, rezultă că CNSAS poate solicita și deține informații privind activitatea fostei Securități și identitatea ofițerilor de securitate despre care s-a solicitat instanței de contencios administrativ constatarea calității de lucrător de securitate. De asemenea, poate deține documente declasificate prin hotărâre a Consiliului Suprem de Apărare a Țării. Informațiile declasificate din arhiva CNSAS pot fi date publicității în anumite situații sau pot fi puse la dispoziția persoanelor interesate. De exemplu, identitatea ofițerilor de securitate despre care o instanță de judecată a constatat că au desfășurat activități de „*poliție politică*”, care îi califică a fi „*lucrător de securitate*” în sensul OUG 24/2008 este comunicată publicului larg prin publicarea hotărârii judecătorești admise în Monitorul Oficial. ***Nici un text de lege în materie nu permite însă CNSAS divulgarea datelor personale ale fostelor cadre de securitate care nu au dovedit calitatea menționată mai sus, indiferent de modul în care se face.***

În lucrarea „*O Istorie a CIE (Centrul de Informații externe) Octombrie 1978-Decembrie 1989*” sunt incluse fișe personale ale unui număr mare de foști ofițeri CIE/SIE, deși datele respective nu se circumscriu cerințelor de declasificare prevăzute de art. 1 și 24 din OUG 24/2008 și nici nu există o hotărâre a CSAT în acest sens.

Legiuitorul a prevăzut expres o excepție de la normele generale de declasificare a informațiilor secrete în art. 35 din OUG 24/2008: *Dispozițiile art. 45 alin. (2) din Legea nr. 14/1992 privind organizarea și funcționarea Serviciului Român de Informații, cu modificările și completările ulterioare, precum și ale art. 20 alin. (2) și ale art. 22 cu referire la anexa nr. 6 din Legea Arhivelor Naționale nr. 16/1996, cu modificările și completările ulterioare, nu sunt aplicabile documentelor care fac obiectul activității Consiliului Național pentru Studiarea Arhivelor Securității. Nicio altă prevedere legală privitoare la regimul documentelor nu poate fi interpretată astfel încât să împiedice aplicarea prevederilor prezentei ordonanțe de urgență.*

Datele noastre personale și profesionale nu fac însă obiectul activității CNSAS, astfel că derogarea prevăzută de art. 35 din OUG 24/2008 nu se aplică.

În lucrarea pe care o analizăm, volumul I, filele 96, 97, 104, 127, 130, 140, 145, 177, 179, 199, 213, 281, 306, 327, 331, 339, 404 și altele sunt inserate documente strict secrete de importanță deosebită (telegrame, note informative, note de analiză pe spații, planuri de muncă, orientări), care nu sunt declasificate conform procedurilor legale. Întregul material publicat este în procent de 100% clasificat strict-secret, fără a exista mențiunea declasificării; în acest punct,

observăm și apreciem că însăși deklasificarea, scăpată de sub orice control rezonabil, poate prejudicia grav securitatea națională.

Cartea în sine este constituită din 236 documente ale C.I.E. și un Studiu introductiv al autoarei (48 de pagini), în care se face o prezentare a organizării, competențelor pe structuri și a cadrelor. La acest capitol, se fac referiri concrete privind circa 80 cadre care au deținut funcții de conducere la nivelul C.I.E. și al structurilor din componență, cu prezentarea numelui real, a numelor conspirative avute, a departamentelor în care au lucrat și a intervalelor de timp. Mai mult, sunt menționați o bună parte dintre ofițerii (cca 180) care au făcut parte din grupele operative externe, cele operaționale efectiv, cu prezentarea numelor reale, a celor conspirative, a țărilor în care au acționat, în ce perioade și a acoperirilor diplomatice și consulare deținute.

Pentru a se furniza și alte date despre ofițerii de informații externe din perioada C.I.E., în volumul 2 au fost incluse fișele de cadre ale 234 de ofițeri, în care se regăsesc date personale și despre familie, detalii de evoluție profesională, inclusiv referitoare la misiunile avute în străinătate, în ce țări și în ce perioade.

Prin materialele publicate în cele două volume se deconspiră structura CIE, cadrele de informații externe cu numele reale și conspirative, se prezintă metodele și mijloacele specifice muncii de informații externe, obiectivele pe care le-a avut serviciul de informații externe, se fac referiri la sursele utilizate folosind numele conspirative ale agenților străini, ceea ce aduce prejudicii grave siguranței naționale a statului român. Din studiul materialului privind cadrele de informații externe (loc de muncă, nume real și conspirativ, poziția, sarcinile din planurile de muncă, rezultatele obținute) asociate cu numele agenților (nume conspirativ, loc de muncă, poziție, perioada de activitate) este ușor de identificat de către cei interesați numele real al străinilor care au adus servicii României, cu consecințe grave pentru ei și familiile lor. Lucrarea devine, astfel, o sursă de informații pentru serviciile de contrainformații străine, cu consecințe greu de anticipat ca amploare asupra relațiilor externe, situației persoanelor deconspirate și intereselor de securitate națională.

Este evident că instituțiile care trimit informații clasificate CNSAS sau unor funcționari ai acestui organ autonom au obligația să verifice legalitatea solicitării. Legea nr. 182/2002 privind protecția informațiilor clasificate, în vigoare de la 11 iunie 2002, prevede în art. 17, litera f) că în categoria informațiilor **secrete de stat** sunt cuprinse informațiile care reprezintă sau care se referă la: *activitatea de informații desfășurată de autoritățile publice stabilite prin lege pentru apărarea țării și siguranța națională*, iar la litera g) se menționează: *mijloacele, metodele, tehnica și echipamentul de lucru, precum și sursele de informații specifice, folosite de autoritățile publice care desfășoară activitate de informații*.

Legea 182/2002 dispune în art 36:

(1) *Persoanele fizice cărora le-au fost încredințate informații clasificate sunt obligate să asigure protecția acestora, potrivit legii, și să respecte prevederile programelor de prevenire a scurgerii de informații clasificate.*

(2) *Obligațiile prevăzute la alin. (1) se mențin și după încetarea raporturilor de muncă, de serviciu sau profesionale, pe întreaga perioadă a menținerii clasificării informației.*

Potrivit art 31, alin 1 din OUG24/2008: (1) *Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității continuă să preia în gestiune toate documentele privitoare la exercitarea drepturilor prevăzute de prezenta ordonanță de urgență, precum acte, dosare, registre, înregistrări foto, video, audio și informatice, baze de date, inclusiv dosarele de cadre ale ofițerilor și subofițerilor de Securitate și ale ofițerilor acoperiți, identificați cu activitate prin care au fost suprimate sau îngrădite drepturi și libertăți fundamentale ale omului, în scopul susținerii puterii totalitare comuniste.*

Potrivit normei citate mai sus, Dosarele de cadre sau fișele personale se preiau de CNSAS, cu condiția ca ofițerii de informații să fi fost „*identificați cu activitate prin care au fost suprimate sau îngrădite drepturi și libertăți fundamentale ale omului, în scopul susținerii puterii comuniste*”. Ori fișele personale date publicității prin includerea în această carte se referă la ofițeri care nu fac parte din categoria menționată mai sus. Publicarea datelor personale și profesionale ale cadrelor de informații externe de către persoanele care le-au solicitat, folosit sau eliberat din arhiva de personal a instituției constituie fapte penale.

De menționat și exigența stipulată la art. 14 lit. h, din OUG 24/2008 conform căreia C.N.S.A.S. pune la dispoziția cercetătorilor acreditați documente și informații complete cu privire la structura, componența, metodele și activitățile Securității, „în condițiile prezentei ordonanțe de urgență”, încălcă și ea prin prezentarea în cartea în discuție a tuturor structurilor C.I.E., cu precizarea denumirilor, codurilor militare și a competențelor, deși, în mod evident, multe nu se încadrau în spiritul și litera reglementării legale a deconspirării Securității.

Trimiterea la CNSAS a fișelor personale ale ofițerilor SIE pentru a fi publicate în lucrarea „*O Istorie a CIE*” încalcă dispozițiile legii 182/2002 întrucât, pe de o parte, deklasificarea informațiilor secrete (din care fac parte datele personale ale ofițerilor de informații) poate fi făcută în condițiile art 24 alin 4 (*Informațiile clasificate potrivit art. 15 lit. f) pot fi declassificate prin hotărâre a Guvernului, la solicitarea motivată a emitentului*) sau, dacă sunt destinate activității CNSAS, potrivit art 24, alin 1 din OUG 24/2008. Așa cum am arătat, nici una dintre aceste ipoteze nu se regăsește în cauză, ceea ce face necesară aplicarea art. 303 (divulgarea informațiilor secrete de stat) și 304(divulgarea informațiilor secrete de serviciu sau nepublice),art 297 (abuzul în serviciu) din Codul penal și art. 30 alin 1-3 din OUG 24/2008.

Pe de altă parte, obținerea, transmiterea, deținerea și publicarea de documente și date secrete de stat privind activitatea de informații, identitatea

cadrelor acoperite, a agenților, a mijloacelor, metodelor și obiectivelor conțin, sub aspectul laturii obiective, elementele **infracțiunii prevăzute de art. 407 Cod penal** (divulgarea secretului care periclitează securitatea națională). Aceste informații, care provin din arhiva operativă a Serviciului de Informații Externe, nu au fost declassificate și nu au legătură cu activitatea CNSAS, astfel cum este definită de OUG 24/2008.

În același timp, divulgarea identității ofițerilor de informații de către cei obligați s-o protejeze, nu numai că aduce o foarte gravă atingere intereselor personale ale acestora, cu prejudicii morale certe, imposibil de definit și cuantificat, dar pune în pericol activități operative, poate încă în derulare, cât și persoane din țară sau din străinătate care le-au cunoscut sub alte calități sau identități.

Prin publicarea datelor personale ale acestor ofițeri de informații, s-au încălcat nu numai actele normative menționate mai sus, legea datelor personale, ci și angajamentul statului român de a ne proteja identitatea. Ca ofițeri de informații am fost obligați să ne creăm și susținem acoperiri profesionale care să ne protejeze și, mai ales, să protejeze activitatea de informații desfășurată în interes național. Aceste acoperiri nu dispar în momentul trecerii în rezervă din rațiuni personale și de siguranță și, ca urmare, deconspirarea calității noastre reale este nejustificată, periculoasă și nelegală.

Total de neînțeles pentru mine este și faptul că unul dintre fostele cadre ale CIE/SIE, care a îndeplinit diferite funcții de comandă, mă refer la Generalul Dragomir Gheorghe, și-a permis să legitimizeze publicarea cărții pe care a prefăcut-o *in extenso*, apreciind că aceasta „*este utilă, iar apariția ei oportună, într-o perioadă în care alianțele politico-militare au o geometrie variabilă*” (vol. 1, p. 15), fără a-și pune problema gravelor prejudicii pe care le aduce intereselor de securitate ale României. Cu ocazia lansării cărții, acesta s-a numărat printre vorbitorii care au continuat să aducă laude inițiativei, lansând în același timp critici vehemente la adresa Serviciului din a cărui conducere a făcut parte.

În final mai precizez că, față de situația prezentată, un grup de foști ofițeri în rezervă ori în retragere din SIE, a înaintat o plângere la Parchetul Militar de pe lângă Curtea Militară de Apel București, solicitând analizarea cazului și aplicarea normelor legale corespunzătoare.

„NU MI-AM PIERDUT NICIODATĂ RESPECTUL FAȚĂ DE ȚARA MEA ȘI MÂNDRIA CĂ SUNT ROMÂN”

Dragoș Zamfirescu

Mărturiile pe care le publicăm mai jos aparțin unui medic militar român din al Doilea Război Mondial, dr. Alexandru Țățulescu, a cărui poveste de viață pare o nesfârșită dramă desprinsă din tragediile antice. Colegul și prietenul nostru, dr. Dragoș Zamfirescu, a avut norocul sau șansa de a-l întâlni pe acest medic în primii ani de după 2000, aflat la vremea respectivă în ultima perioadă de viață. Povestea sa de captivitate în URSS, care va face obiectul unui volum proiectat pentru anul viitor, completează tabloul tulburător al altor mărturii depuse de persoane de acum celebre, mă refer la cazurile țărăncuței bucovinene Anița Nandriș-Cudla și ale basarabeianului Valentin Șerban, care au trăit și au descris cu talent calvarul anilor petrecuți în Gulagul stalinist, cam în aceeași perioadă ca și eroul nostru de acum.

Relatările medicului român, decantate în zeci de ani de suferințe fizice și morale, oferă o nouă perspectivă asupra atrocităților regimului totalitar sovietic, prezentate fără ură, dar cu o neîncetată uimire asupra lipsei de sens a unor acțiuni punitive având un singur scop: umilirea și distrugerea ființei umane. În fața acestor abuzuri și crime nenumărate, medicul român a găsit resurse sufletești să-și păstreze nealterat spiritul de solidaritate umană și al dragostei necondiționate față de țara natală: „*Am avut – scrie el – o viață lungă și zbuciumată din care, cea mai mare parte am petrecut-o departe de locurile mele natale, fără să-mi pierd însă niciodată conștiința de neam. Nu mi-am pierdut niciodată respectul față de țara mea și mândria că sunt român*”.

Reproducem, în continuare, în premieră, relatarea împrejurărilor în care dl. Dragoș Zamfirescu l-a cunoscut pe dr. Alexandru Țățulescu – I, apoi câteva extrase din mărturiile acestui erou referitoare la evenimentele dramatice trăite și modul în care a reușit să afle, după aproape cinci decenii, împrejurările în care a fost răpit cu brutalitate, trimis în Gulag și transformat din medic militar român în cetățean sovietic – II, III. **(I. Popa)**

I.

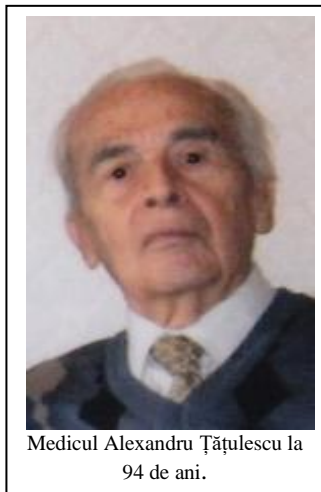
Cine a fost Alexandru Țățulescu?

În urmă cu peste două decenii l-am întâlnit la Moscova, în mod întâmplător, în contextul organizării unei recepții la Ambasada României din capitala Federației Ruse, unde mă aflam în calitate de diplomat, pe dr. Alexandru Țățulescu, fost medic personal al generalului Gheorghe Avramescu (comandant al Armatei a 4-a române în perioadele 1 august - 23 august 1944, 31 august 1944 - 11 ianuarie 1945 și 19 februarie – 3 martie 1945).

După un scurt dialog protocolar, interlocutorul, care avea trăsăturile specifice unui intelectual rasat și o ținută demnă de admirat, în pofida vârstei

înaintate (84 de ani), mi-a mărturisit că *„este un român pierdut în gulagul sovietic, al cărui suflet a rămas pentru totdeauna în țara lui iubită, de care a trebuit să se despartă din cauza unei tragedii inimaginabile cu care s-a confruntat în mod conjunctural”*.

Fiind de formație istoric și impresionat de cele spuse de către dr. Țățulescu, am continuat discuția, acesta prezentându-mi pe scurt întâmplările care i-au marcat viața în mod ireversibil în perioada în care s-a aflat în apropierea generalului Avramescu. Acestea au culminat cu evenimentele derulate în intervalul 2-4 martie 1945, când a fost arestat pe teritoriul Ungariei, fără nicio explicație, de reprezentanții structurilor contrainformative militare sovietice S.M.E.R.Ș. (prescurtarea de la sintagma în limba rusă „Moarte spionilor”), împreună cu toți cei aflați în apropierea generalului (14 persoane la început, apoi cercul s-a extins la 36 - conform documentelor existente în arhivele românești și rusești - care au fost incluse în ceea ce s-a numit „Lotul Avramescu”). De menționat faptul că, la data respectivă, armatele române și sovietice erau aliate și luptau împotriva Germaniei hitleriste!

Medicul Alexandru Țățulescu la 94 de ani.

La încheierea dialogului, dr. Țățulescu m-a invitat să-l vizitez la locuința personală, situată în cartierul Mătiști, în imediata apropiere a liniei de centură a Moscovei, pentru a continua discuția referitoare la subiectul menționat. Au urmat mai multe întâlniri până la încheierea misiunii mele diplomatice în Federația Rusă, fostul medic personal al generalului Avramescu povestindu-mi amănunțit întâmplările nefericite cu care s-a confruntat o lungă perioadă (arestarea și condamnarea la 8 ani de lagăr în Siberia 1945-1953), urmați de stabilirea domiciliului forțat pe timp nelimitat la Vorkuta (una dintre locațiile cele mai *neospitaliere* ale Gulagului), fără să fi comis vreo acțiune ilegală sau infracțiune,

imputabile din punct de vedere militar, politic sau profesional, prin raportarea la actele normative juridice din vremea respectivă, existente în România și fosta U.R.S.S.

În momentul în care ne-am despărțit pentru totdeauna, la sfârșitul anului 2005, ca urmare a încheierii postului meu diplomatic la Moscova, dr. Țățulescu mi-a înmănat **13 casete audio, înregistrate cu memoriile sale**, rugându-mă insistent ca, după ce nu va mai fi, acestea să fie publicate într-o carte la o editură din România, pentru ca urmașii să cunoască umilințele pe care le-au îndurat prizonierii militari români din partea sovieticilor în perioada care a urmat întoarcerii armelor împotriva Germaniei naziste. Am preluat casetele și i-am promis distinsului meu interlocutor că voi face tot posibilul să-i îndeplinesc dorința.

După anul 2000, despre tragismul vieții dr. Țățulescu au apărut mai multe articole în diverse publicații și mass-media din România, Federația Rusă și Republica Moldova.

Într-unul dintre acestea, medicul român își prezenta în mod succint principalele momente ale vieții sale:

„M-am născut în București, la 7 ianuarie 1916, în casa părintească din strada Polonă nr.36, pe atunci nr.42, botezat fiind de preotul paroh al bisericii Precupeții Noi, din strada g-ral. Broșteanu. Tatăl meu era oltean, originar din comuna Bârca, județul Dolj, moșnean din familie de dogari. Mama era urmașa unor vechi negustori din București. Străbunicul din partea mamei fusese posesorul locului unde s-a construit Palatul Casei de Economii și Cecuri Poștale, din Calea Victoriei – vizavi de palatul fostei Poște Centrale. Conform dorinței mamei mele am fost elev intern la Școala Evanghelică a comunităților luterane din București, unde director era Herr Zikely, în perioada 1922-1926. După examenul de admitere am devenit apoi elev al Liceului Cantemir-Vodă, unde director era un bun latinist, prof. Vasile Șuteu – ardelean, un mare român, cu studii superioare la Halle și la Jena. Bacalaureatul l-am susținut în 1933. Între renumiții mei profesori mă mărginesc a-i aminti doar pe cel de matematică, Dan Barbilian, celebru ca poet sub numele de Ion Barbu și pe cel de chimie, Longinescu. Și acum, la vârsta înaintată pe care o am, sunt fericit că am terminat Facultatea de Medicină „Carol Davila” din București, că sunt doctor în medicină și chirurgie și că pe diploma mea sunt iscăliturile rectorului Universității din București, academicianul Horia Hulubei și decanului facultății noastre, profesorul Ciocâlteu”.

La puțin timp după decesul dr. Alexandru Țățulescu, survenit la 10 februarie 2011 (la venerabila vârstă de 95 de ani), Andrei Roșca, doctor habilitat în medicină, profesor universitar și președintele Societății medicilor imagiști radiologi din Republica Moldova, a publicat un amplu articol despre viața și activitatea profesională a acestuia, subliniind, printre altele, următoarele:

„Unul dintre martirii neamului românesc, necunoscuți încă în măsura cuvenită la noi, este medicul de excepție Alexandru Țățulescu, cel care a ajuns în RSS Moldovenească după suferințe groaznice în lagărele sovietice. În 1963, venind aici, a fost ales colaborator științific superior la Institutul Oncologic, membru al consiliilor științifice ale Ministerului Sănătății, Institutului de Stat de Medicină și Institutului Oncologic. Peste doi ani, a fost numit specialist principal în radiologie al Ministerului Sănătății al RSSM și președinte al Comisiei de atestare a medicilor radiologi. A fost șeful cursurilor de pregătire primară în radiologie, conducător a opt teze de doctor în medicină, susținute la Chișinău și Moscova. În 1966 i s-a acordat diploma *Eminent în ocrotirea sănătății* din U.R.S.S. Trei lucrări științifice ale sale sunt incluse în *Mica enciclopedie sovietică*.

Calvarul a dat peste el la începutul lui martie 1945, când a fost răpit de sovietici în Ungaria. La 22 martie 1945 a fost transportat cu un avion la Moscova,

purtând mantaua fără epoleți și încălțăminte generalului Avramescu. A fost dus la temuta închisoare „Lubianka”, în care se afla „*crema contrarevoluției sovietice*”. Aici a stat două săptămâni într-o boxă fără ferestre. Apoi a fost mutat în cea mai teribilă închisoare - „Lefortovo”, unde s-a aflat până în octombrie 1946, după care a fost transferat într-un lagăr de triere. În ianuarie 1947 a cunoscut năravurile lumii criminale în gulag, suportând numeroase înjosiri menite să-i schilodească psihicul. Pe urmă a ajuns la închisoarea „Butîrka”, unde a fost condamnat la opt ani de detenție cu ispășirea pedepsei în lagărele de corecție prin muncă. Ulterior, împreună cu alți intelectuali, a fost transferat la închisoarea din Uhta, unde stăteau câte 20 de condamnați în cupeu, în beznă și erau hrăniți cu o bucătică de pește sărat, o felie de pâine umedă și o cană de apă fiartă. Din cauza condițiilor inumane din timpul transferului, care a durat o lună, a ajuns la Uhta cu edeme la picioare și foarte slăbit. Au urmat două săptămâni de tratament, sub îngrijirea cordială a condamnatei **Zinaida Jitnic, asistenta medicală care i-a salvat viața și care i-a devenit apoi soție**. Aici i-au fost testate cunoștințele în medicină, ceea ce l-a ajutat să supraviețuiască. A fost numit șeful Secției ginecologie și maternitate pentru condamnate, dar se ocupa și de traumatologie. Peste scurt timp s-a decis ca toți condamnații politici să fie transferați în lagăre cu regim sever. Fiind considerați „cei mai periculoși”, ei nu aveau dreptul la corespondență sau întâlniri cu rudele. La începutul anului 1951, Țățulescu a fost escortat de doi enkavediști în lagărul cu regim strict din Vorkuta, la Cercul Polar. Timp de un an a fost șeful unei secții a spitalului din lagăr. Împreună cu inginerul polonez Henrik Iasinski, a asamblat aici dispozitive de radiodiagnosticare.

Grație comportamentului și activității exemplare, Țățulescu a fost eliberat din lagăr cu trei luni mai devreme, rămânând în exil pe un termen nedeterminat. I se cerea să rămână la Vorkuta și să se înregistreze periodic la comenduire. În februarie 1953 a fost numit medic la spitalul pentru condamnații cu regim liber. În 1955, când i-a fost înmănat buletinul de identitate, devenise cetățean sovietic și avea naționalitatea - moldovean. ***Iar în septembrie 1956, Judecătoria Supremă Militară a URSS i-a clasat dosarul din lipsă de probe.***

După reabilitare a dorit mult să lucreze în calitate de medic, dar nu avea diplomă. Doar după multe tentative a reușit să-și obțină diploma eliberată în 1941. Aflându-se la un stagiu la Moscova, l-a cunoscut pe renumitul profesor în radiologie S. Reinberg, care i-a fost conducător științific al tezei de doctor. Teza a susținut-o cu succes la 11 aprilie 1960, după care Țățulescu și-a publicat articolele științifice în reviste prestigioase de specialitate, a participat la numeroase congrese, fiind ales membru al Comitetului director al Societății științifice a medicilor radiologi din URSS. Din 1963 și până în 1971 a activat în RSSM, după care s-a retras la Moscova”.

Despre Alexandru Țățulescu a scris și presa din România, care a consemnat detalii semnificative despre acest „român de legendă”, pe care închisorile sovietice l-au modificat esențial, încât, „la vârsta de 94 de ani pare un personaj desprins dintr-un roman de-al lui Soljenițin”. Spicuim câteva mărturii:

- „în 1960 a izbutit să se întoarcă pentru prima oară în România, unde nu îl mai aștepta nimeni” și unde nu mai putea rămâne, fiind deja cetățean sovietic și moldovean. Cu toate acestea, în 2008, prin eforturile misiunii diplomatice a României, a fost avansat la gradul de colonel în rezervă, devenind membru al Asociației Naționale a Veteranilor de Război din România și primind o pensie de veteran din partea statului român”;

- „după ce a trăit ororile războiului, după ce l-a călit gerul Siberiei și l-a încercat chinul gulagului, medicul Alexandru Țățulescu (la 94 de ani) a primit din partea președintelui României Ordinul Național Serviciul Credincios în grad de Mare Cruce. Distincția i-a fost acordată în semn de apreciere pentru înalta ținută morală și patriotismul de care a dat dovadă ca militar al Armatei Române în cel de-al Doilea Război Mondial”.

Nepotul generalului Avramescu, Paltin Sturdza (care avea 11 luni când s-au întâmplat acele tragice evenimente) a cărui mamă, Felicia (Adela) Avramescu, s-a sinucis la 6 martie 1945, la puțin timp după arestare, a efectuat cercetări ample în arhivele din S.U.A., Germania, România și Federația Rusă, demonstrând, pe bază de documente de o credibilitate incontestabilă, nevinovăția bunicului său față de acuzațiile privind presupusele sale intenții de a iniția o acțiune militară de anvergură împotriva sovieticilor, prin trecerea de partea Germaniei naziste.

Tatiana Pokivailova (istoric rus), vorbitoare de limba română și o foarte bună cunosătoare a evoluției relațiilor româno-sovietice în timpul celui de-al Doilea Război Mondial și în perioada postbelică, apreciază că probe compromițătoare referitoare la sprijinul acordat de generalul Avramescu unor legionari de a trece linia frontului (este vorba despre ginerele său, Ilie Vlad Sturdza și profesorul Ion Sângeorgiu) au fost obținute de structurile contrainformative militare sovietice în timpul interogatoriilor luate lui Andreas Schmidt (șeful Grupului Etnic German din România) la Moscova, în februarie 1945. După doborârea, în apropierea orașului Debrețin din Ungaria, a aeronavei (care se deplasa pe ruta Brașov-Viena), unde se afla acesta, împreună cu Constantin Stoicănescu (un lider legionar), de două avioane de vânătoare românești, cei doi, grav răniți, și pilotul Mitică Marinescu au fost transportați în capitala U.R.S.S., pentru a fi interogați și a se afla cauzele care i-au determinat să organizeze acțiunea de trecere frauduloasă a frontierei spre liniile germane și ce alte persoane sunt implicate în organizarea operațiunii respective. De fapt, structurile informative militare sovietice au aflat cu mult timp înainte detaliile despre acel zbor și au „regizat” cu meticulozitate desfășurarea evenimentului respectiv, deoarece reușiseră să descifreze toate radiogramele transmise din Germania către Andreas Schmidt, dispunând de un agent dublu, radiotelegrafistul Alexandru Țăranu (fost agent al Abwehr), de la care au obținut toate informațiile necesare. Conform opiniei cercetătoarei ruse, în timpul interogatoriilor luate lui Andreas Schmidt ar fi fost pronunțat și numele generalului Gheorghe Avramescu, în legătură cu „pregătirea unei conspirații împotriva trupelor sovietice”.

De precizat faptul că, până în prezent, nu a fost descoperit niciun document de arhivă care să confirme supoziția respectivă, generalul român fiind preocupat în acea perioadă numai de pregătirea operațiunilor militare antigermane ale Armatei a 4-a, pe care o conducea la insistențele mareșalului Malinovski.

Cu toate că, după mulți ani de la momentul arestării (începutul lunii martie 1945), majoritatea persoanelor incluse în ceea ce s-a numit „lotul Avramescu” au fost reabilitate de autoritățile sovietice, constatându-se lipsa probelor pentru privarea lor de libertate pe termene îndelungate (8, 10, 12 ani), acestea nu au primit nicio despăgubire materială sau de altă natură, în pofida faptului că viețile lor au fost distruse în mod ireversibil.

II.

- „Mă numesc Țățulescu Alexandru, absolvent al Facultății de Medicină din București, medic, doctor în medicină. La data de 6 martie 1945 am fost arestat de organele „SMERS” ale KGB-ului sovietic, fiind în acel timp medicul familiei generalului Gheorghe Avramescu, comandantul Armatei a 4-a române, ce se afla în orașul Lucenec din sudul Slovaciei. Am fost reținut împreună cu membrii familiei generalului și ofițeri superiori din Comandamentul Armatei a 4-a. În decembrie 1944, aflându-mă la Sibiu, am fost numit medic personal al comandantului Armatei a 4-a, generalul Gheorghe Avramescu. Acesta era distins cu mai multe decorații militare, între care se afla și Ordinul „Mihai Viteazul”, care i-a fost decernat în perioada Primului Război Mondial.

Nu știu exact unde și în ce condiții au fost arestate, între 3 și 6 martie 1945, persoanele care au făcut parte din „Lotul Avramescu”: soția, cele două fiice, un nepot și doica acestuia, o nepoată, șoferul, bucătarul, traducătorul, soldați și ofițeri din garda personală etc. Atunci când am studiat documentele din arhivele rusești, după peste 50 de ani de la aceste evenimente, am văzut că ordinele de arestare au fost emise abia la 15 august 1946. La 30 noiembrie 1946, într-o copie a protocolului nr.1 al „Comisiei speciale” a Ministerului Securității de Stat a URSS, nr.TL 4, se precizează că, pentru complicitate și comiterea de acțiuni directe în organizarea unui complot militar împotriva URSS „au fost condamnați administrativ” la muncă corecțională în lagăr: Schmidt Andreas - 25 de ani; Hule Rudolf - 20 de ani; Klov Fritz - 20 de ani; Georgescu Ion - 20 de ani; Popa Șerban -15 ani; Tănase Rădulescu - 20 de ani; Marinescu Dumitru -10 ani; Doroftei - 10 ani; **Țățulescu Alexandru - 8 ani**; Serghei Glavce - 8 ani; Avramescu Adela - 8 ani; Dragomir Nicolae - 8 ani”.

- „După arestarea mea, la 21 martie am fost transportat cu avionul la Moscova. La început, m-au „cazat” într-o celulă mică la temuta închisoare Lubianka, situată în zona centrală a capitalei ruse și după două săptămâni de izolare completă am fost transferat la Lefortovo (loc de detenție de tristă faimă din Moscova), unde am fost închis până în noiembrie 1946.

Timpul trecea îngrozitor de încet. Îmi amintesc că aveam deja un an de la momentul arestării și în această perioadă fusesem dus la interogatoriu doar de

câteva ori. Ajunsesem să cred că nu aveam să mai ies de acolo vreodată. Noi toți știam că, după finalizarea interogatoriilor, fiecărui deținut i se citea un anumit articol 206 din codul penal, după care semna o hârtie prin care se recunoșteau acuzațiile aduse lui, pe baza probelor „deduse” din declarațiile proprii. Așa s-a întâmplat și cu mine, iscălit un text din care nu am înțeles nimic. Același lucru îl făcuse, cu o săptămână înainte, un țăran dintr-o regiune apropiată Moscovei, care, culmea ghinionului, găsisse în apropierea unei căi ferate o pălărie. În perioada aceea nu se mai purtau pălăriile în Uniunea Sovietică, fiind considerate „elemente specifice” ale societății burgheze!!! Țăranul nostru a luat pălăria, gândindu-se că putea s-o folosească pentru a se apăra de soare atunci când lucra pământul. Faptul că el a „îndrăznit” să poarte pălăria a fost interpretat de autoritățile sovietice ca o „legătura tainică” cu posesorul, probabil un străin aflat în trecere prin Rusia. În felul acesta s-a considerat că țăranul a primit un „mesaj de spionaj” sau un fel de parolă. Ca urmare, s-a dispus arestarea țăranului și acesta, după două interogatorii, a iscălit art.206. După ce i s-a făcut un examen medical sumar, țăranul a fost dus într-o direcție necunoscută, probabil un lagăr de muncă în Siberia.

La începutul lunii octombrie a anului 1946, cu mine s-a petrecut același lucru. A venit medicul, m-a examinat și apoi am fost chemat de către judecătorul de instrucție, maiorul Kabakov, care m-a pus să semnez o hârtie. La puțin timp după aceea, într-o dimineață, s-a deschis ușa celulei și gardianul a întrebat:

- Cine este cu litera T?

M-am sculat în picioare, iar el mi-a spus sec:

- Faceți-vă bagajul, că trebuie să plecăm!

La începutul lunii decembrie am fost chemat, împreună cu alți colegi de suferință, pentru a ni se citi sentințele. Am coborât pe o scară și într-o mică încăpere au început să ne cheme, în ordinea alfabetică, pe fiecare dintre noi. După aproximativ o jumătate de oră de așteptare, a venit și rândul meu. Mi-au înmănat o hârtiuță și mi-au spus să mă iscălesc. Mi-au citit tare ce scria pe hârtie și am auzit expresia „vosemi let” (8 ani) de lagăr corecțional în lagărul din localitatea Uhta.

Ulterior, m-au transferat la închisoarea Butîrka, locul de tranziție al lagărului de muncă obligatorie, unde, la începutul lunii decembrie, același an, mi s-a comunicat că prin decizia „Comisiei speciale de judecată” am fost condamnat la 8 ani de muncă corecțională obligatorie într-un lagăr de muncă situat în Republica Komi din nordul Rusiei.

După 4 ani de detenție în lagărul de muncă Uhta am fost transferat la Vorkuta, dincolo de Cercul Polar Nordic, într-un lagăr de exterminare pentru deținuții politici și militari germani, ruși, ucraineni, unguri, polonezi, baltici, români, armeni și de alte naționalități, unde am fost închis până în noiembrie 1952, când am fost pus în libertate. Înainte de a fi eliberat însă, am fost pus să semnez o hârtie prin care recunoșteam că „sunt veșnic deportat în regiunile

nordice ale Rusiei” și orice tentativă de schimbare a domiciliului forțat stabilit de autorități va fi pedepsită cu 20 de ani de muncă silnică.

După plecarea mea de la „Mina nr.6”, acolo a venit și protoiereul basarabean Vasile Țepordei, care a scris în memoriile lui că eu, ca medic, mi-am făcut un renume bun, deoarece îi ajutam pe toți deținuții să-și aline suferințele. Pe români, incluzându-i aici evident și pe basarabeni, îi sprijineam din toate puterile și făceam tot posibilul să obțin medicamentele necesare tratării bolilor cu care se confruntau din cauza mizeriei, muncii istovitoare, alimentației insuficiente și lipsei condițiilor elementare de igienă”.

- „În anul 1952 am terminat de ispășit detenția nemeritată de 8 ani de lagăr corecțional la „Mina nr.6” de la Uhta. Aceasta a fost pentru mine o zi unică pe care am așteptat-o cu nerăbdare!

Știam că numai în acel moment se va încheia epopeea vieții mele de sclav în Gulag. Am pășit astfel într-o lume nouă, dar în care nu aveam nicio rudă sau cunoștință apropiată la care să pot apela pentru obținerea vreunui sprijin.

În ziua de 27 noiembrie 1952, când am ieșit din lagăr, era o vreme cumplită, cu un ger de minus 40 de grade Celsius. Conducerea închisorii mi-a înmănat un document (bilet de ieșire) în care se preciza că prin hotărîrea „Comisiei speciale” am fost pus în starea de libertate, dar voi avea statutul de deportat pe termen nelimitat la Vorkuta, urmând să mă aflu sub supravegherea permanentă a organelor din miliție, respectiv a structurilor „Comitetului de securitate”. De acolo, de la „Mina nr. 6”, unde era o mică haltă, am ajuns în orașul Vorkuta, la comandamentul unde erau înregistrați deportații și persoanele care aveau domiciliu forțat. Acolo am fost trecut într-un registru special și mi s-a comunicat că pot să-mi caut de lucru. După aceea am luat legătura cu conducerea medico-sanitară a „Combinatului de mine de cărbuni Vorkuta” care mi-a transmis că în apropierea „Minei nr.7” se află un mic sat care dispune de un dispensar medical, unde s-a amenajat un cabinet de radiologie. După 3 luni s-a dispus transferarea mea, în aceleași condiții sociale, ca „deportat veșnic”, în orașul Uhta”.

- „În septembrie 1956, aflându-mă la Moscova ca medic participant la cursul de perfecționare în domeniul radiologiei, m-am deplasat la sediul Curții Supreme de Justiție a U.R.S.S. și mi s-a înmănat adeverința cu nr.4N-06048/1956, eliberată pe data de 20 a aceleiași luni, de Colegiul militar al instituției respective, care avea următorul conținut:

ADEVERINȚĂ

Dosarul privind acuzarea lui ȚĂȚULESCU ALEXANDRU a fost revizuit de Colegiul Militar al Curții Supreme de Justiție a Uniunii Sovietice din 08 septembrie 1956. Hotărârea sau decizia Ministerului Securității Statului al Uniunii Sovietice din 30 noiembrie 1946, referitoare la ȚĂȚULESCU ALEXANDRU a fost anulată și dosarul clasat din cauza lipsei capetelor de acuzare.

*Președintele Curții Supreme Militare de Judecată a Uniunii Sovietice,
Col. Lihaciov*

Acest eveniment a însemnat sfârșitul tragediei mele personale și anularea consecințelor deciziei din data de 17 februarie 1953, când, la Uhta, am primit, în loc de pașaport, documentul de „deportat permanent”, o adeverință de fapt, pe care scria, printre altele, următoarele:

„Supus român, care locuiește în orașul Uhta, pe str. Studenceskaia, nr.1, înregistrat cu domiciliul forțat la 3 martie a.c. Această adeverință, eliberată în loc de pașaport, este valabilă timp de 3 ani, până în februarie 1956 și a fost dată deportatului cu domiciliul forțat, Țățulescu Alexandru, născut în 1916, locuitor al orașului București, în România, prin care se arată că el are limita de drepturi, limita de circulație numai în cadrul orașului Uhta, fără a avea dreptul de a ieși dincolo de limita acestei localități, și locuiește în acest oraș.

Țățulescu Alexandru este sub controlul permanent al securității din raionul Uhta și este obligat să vină la înregistrare de două ori în fiecare lună la Comandamentul securității din orașul Uhta. În cazul în care nu este fixată la timp înregistrarea următoare, această adeverință își pierde valabilitatea. Prima înregistrare a fost făcută la 25 februarie 1953, ultima înregistrare a fost făcută în ziua de 23 iulie 1954”.

- „În 1960, după 14 ani de despărțire, am ajuns în București cu ocazia unei excursii organizată pe ruta Moscova - capitala României! Am aflat atunci că tata decedase în 1951, în ziua în care eu fusesem repartizat în lagărul din Vorkuta. După 14 ani de închisoare și exil forțat ajunsesem doctor în științe medicale la Moscova și mama era mândră că, în mai puțin de doi ani de viață liberă la Uhta, am reușit să sistematizez observațiile clinice, pe baza cărora mi-am susținut teza de doctorat la Institutul Central de Radiologie al Uniunii Sovietice de la Moscova, avându-l în calitate de coordonator pe profesorul Reinberg (singurul laureat al premiului „Lenin” în radiologie din fosta U.R.S.S.). Era mândră și în același timp tristă că devenisem cetățean sovietic, fără voia mea! În anul 1956, când Colegiul militar al Curții Supreme de Justiție m-a reabilitat, constatând lipsa fundamentării capetelor de acuzare, fusesem declarat moldovean și ca atare cetățean sovietic!”

- „În anul 1989, revenind la Uhta, ca vizitator, am fost foarte fericit când, citind în „Cartea secției de radiologie” a „Spitalului central”, unde lucrasem în trecut, mi-am văzut numele trecut acolo și precizarea faptului că eu înfiinșasem serviciul de radiologie, fiind unul dintre „pionierii radiologiei sovietice în Republica Komi”.

În perioada 1980-1998 am vizitat numeroase locuri ale terorii Gulagului, începând cu Uhta și Vorkuta și încheind cu Magadan și Kolîma, un fel de „drum al oaselor”, unde oamenii considerați incomozi pentru sistemul comunist sovietic au suportat chinuri inimaginabile, mulți dintre ei decedând și fiind înmormântați în pământurile înghețate siberiene”

III (Dezlegarea misterului)

„După ieșirea din închisoare, în anul 1953, am considerat de datoria mea să încerc să elucidz cauzele tragediei prin care am trecut nevinovat, împreună cu alți români care s-au aflat în apropierea generalului Avramescu, atunci când autoritățile sovietice au dispus arestarea acestuia.

În fosta U.R.S.S. era de neconceput ca vreunul dintre foștii deținuți politici sau militari reabilitați să obțină aprobările necesare pentru studierea dosarelor personale, cu probele pe baza cărora fuseseră condamnați. În „*perioada Gorbaciov*” lucrurile s-au schimbat, mulți ruși și străini reușind să cunoască modul în care structurile represive sovietice au acționat pentru eliminarea oponenților comunismului sau asigurării forței de muncă necesare grandioaselor șantiere de lucru, prin distrugerea destinelor unor oameni nevinovați.

Cu toate că nu locuiesc departe de centrul Moscovei, nici măcar nu îndrăzneam să mă gândesc că vreodată voi putea să intru într-una din clădirile din Piața Lubianka, pentru a mă informa asupra cauzelor reale pentru care, din medic militar am fost transformat, peste noapte, într-un deținut lipsit de cele mai elementare drepturi. Știam că învinuirile contra mea erau false și promisem cu puțin timp în urmă câteva cărți din România (printre acestea, una a protoiereului Vasile Țepordei, *Amintiri din Gulag*, alta a lui Ion Șuța, *România la cumpăna istoriei*) unde era amintit și numele meu, care mi-au întărit această convingere.

De foarte mare importanță a fost adoptarea decretului Sovietului Suprem al U.R.S.S. din 16 ianuarie 1989, în care se detaliau măsurile suplimentare care urmau să fie aplicate pentru restabilirea justiției în cazul victimelor represaliilor politice care au avut loc în perioada 1930-1940 și în anul 1950. De asemenea, art.3 al legii privind reabilitarea victimelor politice, aprobată la 18 octombrie 1991, a reprezentat un element esențial al începerii procesului de reexaminare a deciziilor judiciare luate împotriva celor considerați „dușmani ai poporului”.

În aceste condiții, în anul 1994 am făcut demersurile necesare lecturării dosarelor de la arhiva Serviciului Federal de Securitate al Federației Ruse, care conțineau date referitoare la arestarea și interogarea persoanelor din „lotul Avramescu” în 1945. Trecuseră 49 de ani de la drama respectivă, dar cu toate acestea îmi rămăseseră în memorie toate principalele momente din acele zile fatidice și chipurile eroilor principali, arestați și condamnați în mod nedrept, din simplu motiv că se aflau în apropierea generalului Avramescu. Cerberii ruși au aplicat atunci cunoscutul principiu stalinist „acolo unde nu mai sunt oameni, nu există probleme”, distrugând viețile a peste 20 de români, care au fost acuzați pe nedrept de inițierea de „acțiuni antisovietice”.

Toate sursele de informații privind acel act samavolnic au fost păstrate în fondurile arhivistice strict secrete de la Moscova aproape o jumătate de secol, pentru ca nimeni să nu aibă posibilitatea să solicite cu argumente credibile condamnarea celor vinovați sau acordarea de compensații. Ani de-a rândul mi-am dorit să aflu cauzele care au determinat acele arestări la nivelul comandamentului Armatei a 4-a în martie 1945, pe frontul antihitlerist din Ungaria și Slovacia!

Voiam să cunosc toate detaliile acelei tragedii: numele denunțătorilor; ofițerii ruși care au dispus arestarea noastră; declarațiile acuzaților; identitatea procurorilor, judecătorilor sovietici și a tuturor românilor care au avut de suferit în mod nedrept. Dintre cei năpăstuiți, eu i-am cunoscut personal doar pe generalul Avramescu, Adela Avramescu (soția), Felicia (fiica) și fiul sugar al acesteia, Paltin, Ion Vulpe (șoferul generalului).

Nu am fost prezentat niciodată în fața unui tribunal sau instanțe judecătorești pentru a cunoaște de ce am fost arestat și condamnat și nu am avut posibilitatea să contest decizia judecătorilor sau să fiu apărat de un avocat. Totul s-a desfășurat „cu ușile închise”, în cel mai mare secret și S.M.E.R.Ș.-ul (structura militară contrainformativă sovietică) a dispus în mod arbitrar maniera în care „grupul Avramescu” să fie judecat. Eu sunt primul român, care locuind în Rusia, am avut posibilitatea și șansa să răsfoiesc dosarele cu documente referitoare la tragedia din martie 1945.

La începutul anului 1994, structurile de securitate ale Rusiei au fost reorganizate și s-a aprobat desecretizarea unor importante fonduri arhivistice privind cel de-al Doilea Război Mondial. În acea perioadă au început să se audă zvonuri că o mare parte din documentele păstrate în arhivele fostului K.G.B. vor fi transferate la alte instituții (Serviciul Federal de Securitate, Procuratura Generală) pentru a fi puse la dispoziția persoanelor interesate de studierea materialelor referitoare la problemele cu care s-au confruntat acestea și membrii familiilor în trecut. Într-un asemenea context, foarte mulți foști deținuți politici, militari și alte categorii supuse represiei și-au manifestat interesul pentru a afla cauzele reale care le-au generat atâtea suferințe.

În urma discuțiilor pe care le-am avut cu soția și cunoștințele apropiate, am aflat că pe strada Bolșaiia Lubianka, situată în apropierea Kremlinului, se înființase un „Birou de relații cu publicul”, unde se primeau solicitări privind obținerea accesului la dosarele personale. Într-o zi mi-am luat inima în dinți, am urcat în „electricika” (trenul electric), apoi am luat metroul și uite așa am ajuns în fosta Piață Djerjinski. De acolo am mers puțin pe jos, am trecut pe lângă clădirea fostului K.G.B. și m-am trezit în fața enormelor porți de fier forjat cu care făcusem „cunoștință” prima dată în urmă cu 49 de ani, atunci când a început tragedia vieții mele în U.R.S.S., fiind deținut în închisoarea Lubianka pentru derularea anchetei la care am fost supus. Mi-am continuat deplasarea și după ce am parcurs aproximativ 200 m am ajuns la destinație, o încăpere mică, aglomerată, unde solicitanții, majoritatea în vârstă, discutau cu funcționarii de serviciu de la biroul de relații cu publicul al K.G.B. În mica încăpere, arhiplină cu oameni care stăteau în picioare sau pe scaunele disponibile, puține la număr, am fost întrebat de un funcționar:

- Pentru ce motive ați venit la noi?

În loc de răspuns, i-am prezentat acelui om foarte simpatic și amabil, buletinul de identitate („cartocika de legitimare”, cum se spune la ruși) și adeverința prin care „Colegiul Militar al Judecătoriei Supreme a U.R.S.S.” m-a

înștiințat că eu am fost reabilitat la data de 8 septembrie 1956. Acesta s-a uitat la numărul de înregistrare al adeverinței respective și a vorbit apoi la telefon cu un coleg, căruia i-a transmis datele mele de identificare. După o scurtă discuție telefonică, el mi-a precizat că dosarul meu personal nu se află la instituția pe care o reprezintă, ci la „Arhiva Centrală a Ministerului Securității Statului”, a cărei adresă este în apropiere, pe strada Podul Fierarilor, nr.22.

Am mulțumit și în scurt timp am identificat adresa menționată, unde se află o clădire cu 2 etaje, vopsită în culorile roz și galben, unde fusese deschis un oficiu de relații cu publicul al „Serviciului Federal de Contraspionaj”. Am intrat într-un vestibul destul de spațios, cu marmură roșie pe jos și pe pereți și am fost salutat de un locotenent, care mi-a preluat documentul de identitate și adeverința. După verificările de rigoare, acesta mi-a spus că trebuie să aștept 15-20 de minute. După mai bine de jumătate de oră a apărut un alt angajat, care m-a poftit să intru într-un coridor mic, de unde am intrat în alt birou. Din nou a urmat o altă verificare a documentelor personale și apoi am fost rugat să fac o cerere privind documentele pe care doresc să le studiez, referitoare la procesul în care am fost implicat în anii 1945-1946. I-am comunicat apoi coordonatele mele de contactare. Mi-au spus că mi se va transmite răspunsul după aproximativ o lună.

Au trecut 3 săptămâni de așteptare și la un moment dat a sunat telefonul acasă. Când am ridicat receptorul m-a întâmpinat vocea unui bărbat care m-a informat că dosarul solicitat a fost scos din arhivă și pot să-l studiez la o dată convenabilă mie. Imediat după ce am închis telefonul am fost cuprins de emoții puternice la gândul că, în sfârșit, după 49 de ani de la arestare, pot să aflu detaliile acelei tragedii. După două zile, în luna februarie, însoțit de soție, care se temea să nu mi se facă rău atunci când voi răsfoi dosarul personal solicitat, m-am deplasat cu trenul electric de la periferia Moscovei și apoi am luat metroul spre zona centrală a capitalei ruse, unde, în Piața Lubianka, se află fostul sediu al KGB-ului, denumit acum Serviciul Federal de Securitate. Am ajuns la arhiva acestei instituții în jurul orei 9,25 și, după 5 minute de la intrarea mea în incintă, unde am așteptat pe un fotoliu comod, un bărbat înalt, îmbrăcat civil, cu o căciulă mare pe cap, s-a îndreptat spre mine fără ezitare, m-a salutat și a deschis o servietă cu încuietori metalice, din care a scos două volume groase ale aceluiași dosar, cu coperti zdrențuite de culoare albastră. După ce mi le-a înmănat a precizat că le pot studia în liniște într-o cameră alăturată, unde, când am intrat am văzut că erau mai multe mese și scaune, parțial ocupate de solicitanți. A subliniat, de asemenea, că sala se va închide la orele 18,00, urmând ca, la plecare, să restitui funcționarului de serviciu cele două dosare.

Am luat loc împreună cu soția la o masă și am deschis primul dosar, observând că pe prima filă a acestuia scria mare, cu litere roșii „Andreas Schmidt - volumele 1-4”. În primul moment am crezut că mi s-a dat un dosar greșit, deoarece nu apărea acolo nici numele meu, nici al generalului Avramescu. Când am răsfoit primele file am avut emoții puternice și eram neliniștit și impacientat, realizând că, în sfârșit, după o perioadă îndelungată, voi putea afla misterul acelei

nenorociri și tragedii de neuitat! După lecturarea a 30-40 de pagini am aflat că, după ruperea „frontului de est” la mijlocul lunii august 1944 și intrarea României în coaliția antihitleristă, alături de U.R.S.S., comandamentul militar suprem sovietic a luat măsuri urgente împotriva comunității sașilor și șvabilor din România, deoarece mulți dintre aceștia făcuseră parte până atunci din unitățile germane sau din alte structuri de sprijin ale naziștilor (trupele „SS”, „SA” etc.), neavând, sub nicio formă, simpatii prosovietice. Ca urmare, s-a dispus ca toate legăturile telefonice sau radio-telegrafice dintre România și Germania, inclusiv Austria, să fie monitorizate, interceptate și descifrate, în măsura posibilităților. Textele radiogramelor fostului centru german de contraspionaj din Viena, care continuau să fie trimise în România către „structurile de sprijin”, au fost astfel interceptate și descifrate de S.M.E.R.Ș, fiind traduse din germană și română în limba rusă.

Citind mai multe asemenea documente am găsit, printre altele, următoarele date deosebit de interesante:

- în radiograma transmisă la 23 ianuarie 1945 din București la Viena, sub parola „Niaga”, se comunica: „zborul lui Fritz și Stoicănescu din Brașov, la ora 11,00 h dimineața, cu avionul Heinkel 129 cu nr. de bord 214 C, având drapelul și însemnele statului român”. În apropierea aeroportului din Oradea, unde se programase aterizarea aeronavei după ora 12,00h, urmau să fie lansate două semnale luminoase de semnalizare sub forma unor mănunchiuri de stele;

- la 25 ianuarie, același an, se informa că „un oarecare Sângiorgiu” (este vorba despre profesorul Ion Sângiorgiu, legionar care va face parte, în calitate de „ministru al Instrucțiunii” în așa-numitul „guvern național-român de la Viena” condus de Horia Sima, înființat în decembrie 1944 – n.n. D.Z.), a fost pus în libertate, din ordinul personal al generalului Avramescu, și fără mari dificultăți a putut trece linia frontului;

- la 14 februarie 1945, un avion care avea la bord pe Moldovan și Stoicănescu a fost doborât de un avion de vânătoare românesc și cei doi pasageri grav răniți, având o mulțime de fracturi și arsuri de diferite grade, se află în spitalul românesc de campanie din orașul Miskolc din Ungaria. Pilotul, un ofițer român, a fost arestat și ambii pasageri răniți se pare ca ar fi legionari români. Se comunică că ministrul Apărării Naționale, gen. Niculescu, l-a împuternicit pe căpitanul aviator Panciu, ca în mod urgent să trimită la Miskolc oameni necesari pentru ca să dispară în mod oficial Moldovan și Stoicănescu și să se facă documente fictive privind moartea și înmormântarea lor, pentru a ascunde toate urmele acestei tentative a românilor de a traversa linia frontului. În radiograma respectivă se spune că Panciu este omul de încredere al gen. Niculescu;

- la 14 februarie 1945, în radiograma trimisă din București la Viena, se preciza că „gen. Avramescu a fost înaintat în grad de general de armată conform cerinței imperioase a mareșalului Malinovski și a fost trimis de urgență în zona operațiunilor militare”;

- 22 februarie 1945 (radiograma transmisă din București la Viena): „Fritz și Stoicănescu se află în spitalul militar românesc din Debrețin, fiind grav răniți. Zborul acestui avion era demult știut și s-a dat ordin să fie doborât. Pilotul român care conducea avionul bănuia că pasagerii din avion sunt ofițeri germani. Se zvonește că eșecul zborului și aflarea informațiilor referitoare la acesta sunt rezultatul unei mari trădări a personalului aerodromului din Oradea Mare. Avionul de vânătoare românesc care a doborât avionul de proveniență germană Heinkel 129 era condus de aviatorii români Vieru Pavel și Grecu Gheorghe. Un ofițer român aviator, Marinescu Dumitru, a declarat că încercările de decolare spre Germania au fost făcute pentru prima oară la 22 decembrie 1944, acestea fiind repetate apoi la 17 ianuarie, 27 ianuarie, 31 ianuarie, 2 februarie și 9 februarie. La 9 februarie au fost făcute 3 tentative în Oradea Mare și a treia a reușit”.

Răsfoind filele dosarului, în continuare, am observat că, uneori, datele înregistrărilor sau traducerilor în limba rusă sunt contradictorii și nu corespund realității. Astfel, se sublinia că maiorul Kabakov, care era adjunctul șefului Departamentului de anchete și cercetări politice din cadrul Direcției generale a 3-a a contraspionajului militar, susținea că legionarii Costică și Marin Marcu au fost trimiși din Germania, conform rezoluției lui Horia Sima (care conducea guvernul român în exil), pentru a organiza trecerea gen. Avramescu de partea naziștilor. Din câte cunosc, generalul român nu a avut nicio întâlnire cu persoanele menționate și nu avea vreo intenție de a se alătura celor care îi simpatizau pe nemți.

Am găsit în acel dosar o „adeverință” semnată de un anume Iuri Ivanovici Asepkin, șef al „Comisiei de reabilitare” din cadrul K.G.B., în care se sublinia că la 18 aprilie 1960 au fost reabilitați de Tribunalul militar al Regiunii Moscova, Andreas Schmidt, Adela Avramescu (soția gen. Gheorghe Avramescu), Nicolae Dragomir (fostul șef de Stat Major al Armatei a 4-a) și traducătorul Serghei Glavce. De asemenea, am citit că la 24 decembrie 1964 fusese reabilitat Alexandru Doroftei.

Am avut emoții puternice când am lecturat ordinul de arestare a comandanților Armatei a 4-a și a unor persoane cu vederi politice și militare pro-germane, emis la data de 25 iulie 1946 (adică la un și patru luni după reținerea celor care au făcut parte din „lotul Avramescu”!!!!!!) și semnat de general-locotenent Silivanovski, procurorul militar Afanasev și maiorul Kabakov. În baza acelui document, care avea numărul 3427, s-a ordonat arestarea următoarelor persoane: Andreas Schmidt, alias „Bârsan Ștefan”, născut în anul 1912, șeful „Grupului Etnic German” din România; Hule Rolf, născut în 1913, redactor al ziarului în limba germană din Brașov; Klaus Fritz, născut în 1909; Georgescu Ion, născut în 1909; Ionescu Tănase, născut în 1909; Popa Șerban, născut în 1920; Marinescu Dumitru, născut în 1921; Constantin Stoicănescu; Maskievici Oreste, de naționalitate ucraineană, născut în 1911; Doroftei Alexandru, avocat în viața civilă, șeful serviciului de pază personală al gen. Avramescu în timpul războiului;

Țăulescu Alexandru, născut în 1916, medicul personal al gen. Avramescu și al familiei sale; Avramescu Adela, soția generalului român, născută în 1890; Dragomir Nicolae - născut în 1898.

Am rămas mut de uimire când am văzut că printre numele enumerate nu figura cel al gen. Avramescu și al fiicei sale, Felicia!

Dintre cei arestați atunci de ruși i-am întâlnit la Uhta, după câțiva ani, la mina nr.3 de petrol, pe Dumitru Marinescu și Alexandru Doroftei.

Răsfoind filele acelor dosare mi-am dat seama că, după întoarcerea armelor contra Germaniei naziste și trecerea armatei române de partea U.R.S.S., serviciile de spionaj și contraspionaj sovietice au avut o activitate deosebit de intensă pe teritoriul României. Existau temeri în privința unor posibile regrupări ale ofițerilor români de rang înalt cu vederi progermane de partea nemților, acționându-se în direcția identificării și descurajării oricăror asemenea acțiuni. De asemenea, în aceeași perioadă, autoritățile sovietice pregăteau aducerea la putere în România a unui regim obedient Moscovei, după modelul comunist rusesc, și pregăteau terenul în vederea compromiterii și arestării generalilor români care luptaseră pe frontul de est. Așadar, tragedia cu care s-au confruntat toți cei din „lotul Avramescu” a făcut parte dintr-un scenariu conceput pe termen lung la Moscova, la finalul căruia România a fost inclusă în sfera de influență a U.R.S.S., alături de celelalte state europene (Albania, Iugoslavia, Bulgaria, Ungaria, Cehoslovacia, R.D. Germană, Polonia) care au făcut parte din ceea ce s-a numit până în 1989 „lagărul socialist”.

MOZAIC CULTURAL

DIN ZIARE ADUNATE...

Petru Neghiu

Evoluțiile din ultimul an, mai cu seamă cele mai recente, stârnesc nu doar îngrijorare, ci chiar panică, astfel că până și un distins sociolog, precum prof. univ. Andrei Marga ajunge să se preocupe de *Surse de nesiguranță*, în **Jurnalul național**, din care cităm:

„Din nefericire, nesiguranța este astăzi curentă. După multe semne, ne aflăm la o cotitură a modernității plină de amenințări: virușii, războiul, recesiunea, criza democrației, precaritatea decidenților, slăbirea statelor, terorismul, încălzirea globală. Înfruntăm, desigur, din jurul lui 2010 o schimbare de amploare. Se trece de la lumea formată în 1990, cu globalizare comercială, extinderea democrației liberale, intensificarea schimburilor, o supraputere solitară, la o lume diferită. A început corectura globalizării chiar în țara de origine. Statul național revine în rol. Lumea a intrat sub controlul unei geometrii variabile a supraputerilor în care S.U.A. și China sunt polii. S-a generalizat, desigur, economia de piață, dar țările au evoluat spre intervenția statului în economie. Dar nu schimbarea lumii generează nesiguranța, chiar dacă atinge soarta tuturor. O generează abordările ei, ceea ce se face sau nu se face...”

„Globalizarea neoliberală nu poate asigura distribuția poverilor și avantajelor, accesul la decizii, ținerea sub control a riscurilor, motivarea cetățenilor. Postglobalizarea este la ordinea zilei, dar opțiunile ei rămân încă în ceață. La sursele de nesiguranță deja consacrate, pe care le-am inventariat în alt loc, se adaugă noi surse. Avem de-a face cu o criză a orientărilor, o criză a democrației, o criză a relațiilor internaționale și o criză mondială. Ele sunt legate, dar fiecare își spune cuvântul...”

„Sau, ca alt exemplu, unii iau globalitatea (faptul că trăim depinzând unii de alții) și globalizarea (politica reducerii tarifelor vamale) ca justificare a globalismului. Aceasta este de fapt ideologia potrivit căreia ar exista un centru al lumii în seama căruia ar trebui să se lase țările și persoanele. Și asemenea ideologie creează nesiguranțe...”

„Odată cu aplicarea inovațiilor tehnico-științifice în producția de bunuri de consum, a apărut și șansa „manipulării” pe scară mare a cetățenilor și a „condiționării” nevoilor lor. „Industria culturală”, în urma căreia s-a format „societatea mediatică”, modifică în cele din urmă percepții ale realității. Dezbateră publică se înlocuiește pe scară mare cu manipularea. Ultima s-a profesionalizat...”

„Ne putem închipui ce se petrece în alte țări, dacă democrații clasice derapează. În fapt, democrația s-a diferențiat. Pretenția că există o singură formă de democrație se dovedește nedemocratică. Nu lipsesc forțări ale lucrurilor, însă acestea sporesc nesiguranța...”

În final, distinsul cercetător clujean conchide:

„Mai nou, un medic german vorbește de „societatea narcisismului”, unii antropologi francezi de „societatea infantilă”, iar o jurnalistă americană a găsit „societatea cleptocratică”. Am propus diagnoza „societății nesigure”, mai accesibilă verificării (A. Marga, *Societatea nesigură*, 2016) și am dat indicatori dificultățile, incertitudinile, divergența intereselor, contradicțiile, situațiile paradoxale, accidentele ce țin de țesătura vieții. Nesiguranța este însă rezultatul acțiunilor sau inacțiunilor.”

Parcă pentru a întări constatările anterioare, cotidianul **National** titrează alarmat, sub semnătura lui Radu Jacotă: *De ce crește riscul de recesiune globală*, din care cităm:

„Riscul unei recesiuni mondiale crește puternic pe fondul unei combinații de șocuri: impactul conflictului dintre Rusia și Ucraina asupra zonei euro, incertitudinile legate de pandemia Covid-19 din China și înăsprirea bruscă a condițiilor financiare din S.U.A., se arată într-un raport al Institutului de Finanțe Internaționale...”

„Economia Mondială ar urma să crească cu 2,3% în 2022, față de o estimare anterioară de 4,6%, a precizat I.I.F. De asemenea, a redus prognoza de creștere pentru zona euro în acest an la 1%, de la o estimare anterioară de 3%, spunând că este vorba de o „estimare de recesiune”. În mai, Fondul Monetar Internațional și-a redus prognoza de creștere a economiei mondiale la 3,6%, din cauza războiului Rusiei din Ucraina și a inflației în creștere, alimentată de creșterea prețurilor materiilor prime.

Datele europene, în special cele din Germania, arată, de asemenea sumbru, încrederea consumatorilor din această țară „lâncezind la niveluri inferioare șocului Covid din 2020, ceea ce este remarcabil de rău”, se arată în raport.”

„Șansele unui acord de pace în Ucraina – care ar oferi o îmbunătățire a perspectivelor economice și o scădere a prețurilor la combustibili – par puțin probabile. Activitatea afacerilor încetinește, indicii bursieri sunt în scădere, iar costurile mai mari ale împrumuturilor lovesc cheltuielile corporative și ale consumatorilor.”

Așa stând lucrurile, este important de văzut cum reacționează țările, guvernele pentru a face față crizelor tot mai insistente.

Același cotidian **National**, sub semnătura lui Nicholas Cezar, vede America sub stăpânirea elitei din spatele complexului militar industrial:

„Guvernul S.U.A. cheltuie anual pentru înarmare, nu doar prin Departamentul Apărării, ci toate departamentele luate împreună, în jur de 1,5 trilioane de dolari; dar o mare parte din această sumă este ascunsă în hârțogăria

Departamentului de Trezorerie, care transmite națiunii americane ideea falsă că doar aproximativ 800 de miliarde de dolari ajung la Pentagon. În realitate, e aproape dublu! Și acești bani iau drumul complexului militar industrial, poate cea mai temută castă de pe glob!

După al Doilea Război Mondial, U.S. Army a intrat treptat într-o poziție de dominație copleșitoare în lume. Iar S.U.A. s-au transformat cu adevărat într-o dictatură militară (una bine mascată, servind intereselor elitei din spatele complexului militar industrial) la 25 iulie 1945, când Truman afirma că, dacă America nu va cuceri Uniunea Sovietică, atunci există riscul ca U.R.S.S. să cucerească America. Și astfel a început Războiul Rece...”

„A profita de pe urma războiului nu este o noutate, războaiele au fost dintotdeauna purtate măcar parțial pentru câștig economic. Complexul militar industrial american nu diferă deloc – tratează războiul ca pe o afacere: casta din spatele lui urmărește să-și tragă partea leului din bogăția existentă într-o afacere de război. În consecință, deciziile privind alocarea sumelor pentru apărare, producția de arme și operațiunile militare sunt motivate doar de interesele (profit și putere) ale castei din spatele complexului militar industrial, nu neapărat de cerințele de Securitate ale națiunii americane...”

Dar, Nicholas Cezar face și un “*Anunț șocant despre depopularea planetei: Suntem prea mulți și inutili*”. Cităm din ***National***:

Într-un interviu acordat popularului grup media TED, Yuval Noah Harari, consilierul de top al șefilor Forumului de la Davos, afirma că lumea „nu mai are nevoie de marea majoritate a populației actuale din cauza progreselor tehnologice...”

„Ca parte a planului «Marea Resetare», prezentat la Davos și cu insistență promovat de «săgețile» WEF, stă și redistribuirea bogăției în lume. Yuval Noah Harari a sugerat ca bogăția lumii să fie redistribuită la nivel global: „Aș spune că cea mai mare problemă de departe nu este la nivel național. Este la nivel global. Îmi pot imagina redistribuirea bogăției de la giganții tehnologici din California spre mamele din Pennsylvania, dar nu văd ca bogăția să fie redistribuită în Honduras, Mexic sau Brazilia”. Cu alte cuvinte, în toate țările de pe glob autoritățile naționale (guvernele) ar trebui să intervină în forță confiscând averile sub pretextul „redistribuirii egale a bogăției”!

Alții, de pildă, Ungaria vecină a găsit, parțial, înlocuitorul gazului rusesc: „*În Ungaria, energia geotermală este cheia independenței față de gazul rusesc...*”

„U.E., care a rămas în urmă în acest domeniu, ar putea face mult mai mult: Mai mult de un sfert din populația sa trăiește în zone potrivite pentru astfel de sisteme“ a estimate Lajos Kerekes, expert la Centrul de cercetare în domeniul politicii energetice regionale din Budapesta. Proiectul, finanțat parțial din fonduri europene, este cu siguranță costisitor – peste 50 de milioane de euro – dar primii clienți din Szeged sunt mulțumiți de această schimbare. “Practic, caloriferele și apa de la robinet sunt la fel de calde ca înainte, nu simt nicio diferență”, precizează Tamas Medgyes.”

- Numai că Ungaria a găsit și alte soluții. Una constituie titlul unui articol din Catavencii și face cunoscut că “Guvernul maghiar a anunțat că o companie chineză va investi 3.000 de miliarde de forinți, adică 7,34 miliarde de euro, în construcția unei fabrici de acumulatori pentru automobile electrice, la Debrecen. Este cea mai mare investiție străină făcută în Ungaria în întreaga istorie a acestei țări, iar negocierile dintre Guvernul maghiar și investitorii chinezi au durat aproape doi ani.”

Ba, mai mult, Rusia va construi în Ungaria două reactoare nucleare pentru care împrumută statul ungar cu 10 miliarde de dolari. Asta da afacere cu belicoasa Rusie...!!!

- De altfel, Ungaria are și alte poziții divergente cu U.E.: “Ungaria ferește copiii de ideologia LGBT. Ce vrea să facă U.E.”, scrie Tudor Borcea în National, cităm:

„Uniunea Europeană a declarat că este foarte îngrijorată de o nouă lege maghiară, criticată de O.N.G.-uri și de Washington drept un atac asupra drepturilor LGBT. Potrivit președintelui Comisiei europene, Ursula von der Leyen, U.E. examinează „legalitatea” textului. Acesta din urmă, adoptat la 15 iunie, în Ungaria, stipulează că „pornografia și conținutul care reprezintă sexualitatea sau promovează deviația identității de gen, a schimbării de sex și a homosexualității nu trebuie să fie accesibile persoanelor cu vârsta mai mică de 18 ani”. Potrivit O.N.G.-urilor, aceasta va duce la interzicerea programelor educaționale, a reclamelor, a cărților sau serialelor în care este menționată homosexualitatea”.

Ce preocupări are România în legătură cu toate aceste probleme?

România liberă dă o notă de optimism: „România va deveni o putere militară în estul Europei”, scrie Mihai Diac. Cităm „Negocierile privind livrarea de armament francez către România, inclusiv a unor submarine, sugerează că, în Marea Neagră, România poate fi principala putere din N.A.T.O., chiar înaintea Turciei.”

„Acum câteva săptămâni, președintele Emmanuel Macron i-a vizitat pe militarii francezi dislocați în România și a anunțat și că se lucrează „la un plan ambițios de susținere a Forțelor Navale Române”. Ulterior, ministrul român al apărării a precizat că România va cumpăra din Franța submarine și elicoptere.

„Bucureștiul va intra în procesul de achiziție de submarine pentru Marea Neagră, și este evident că aici există o presiune din partea Occidentului”, susțin analiștii greci. O asemenea presiune ar putea veni chiar din partea S.U.A. Americanii nu mai au încredere în Turcia din cauza relațiilor suspect de bune dintre președinții Erdogan și Putin. Acesta este motivul pentru care Statele Unite ar putea dori ca rolul de „mare putere” în Marea Neagră să fie preluat, în locul Turciei, de România.” La momentul în care România va avea în dotare cele patru noi corvete precum și două sau trei submarine de fabricație franceză, Turcia va fi deja, „pe jumătate”, în afara nucleului operațional al N.A.T.O., susține publicația grecească. Este însă vorba de un plan pe mulți ani, plan care este, ce-i drept,

impulsionat de criza din Ucraina. România a avut un singur submarin militar, Delfinul. Între timp, Forțele Navale Române nu mai au nici echipaje de marinari specializați, nici o bază navală pregătită să găzduiască asemenea vase...”

- Și ar mai fi ceva: „Bombă! România poate produce energie pe cărbune până în 2040”, scrie Claudia Marcu, cităm:

„Potrivit Agenției Naționale pentru Resurse Minerale, România se poate baza pe cărbune și lignit până în 2040. Este însă nevoie de o schemă de sprijin legiferată pentru acoperirea unei părți a costurilor cu certificatele de CO₂, lucru care se putea întâmpla fără să se considere ajutor de stat, consideră Andrei Maioreanu. „Acum toată lumea a început să spună că ce nevoie avem de producătorii de energie pe cărbune. Noi avem nevoie de toți producătorii de energie pentru că România este unul dintre puținele state din U.E. care se bucură de un mix energetic diversificat, din punct de vedere al resurselor energetice primare, cărbune, petrol, gaz, nuclear, potențial hidroelectric, fotovoltaic și eolian.”

„Strategia Energetică și Planul Integrat vor putea să asigure o foaie de parcurs pentru Sistemul Energetic Național, de la producători până la consumatorul final, cu creșterea capacităților de producție, re tehnologizarea și modernizarea celor existente, astfel încât România să redevină exportator de energie.”

- Numai că nu toată lumea crede „tot ce zboară”, unii având de-a dreptul viziuni catastrofice. Iată ce spune cunoscutul politolog-economist, fost ministru Ilie Șerbănescu, pe care îl cităm, după ziarul Certitudinea:

„Dacă România va rămâne în U.E., va pieri! Nu numai că veniturile nu cresc, dat tot arsenalul acesta fiscal este îndreptat împotriva românilor. El, dacă ar fi corect, ar trebui să fie îndreptat, dacă tot facem această re așezare fiscală, împotriva tuturor plătitorilor și anume în funcție de cât plătesc și cât ar merita fiecare. Nu pot să înțeleg de ce tot prichindeii trebuie să plătească pentru tot ceea ce se întâmplă, iar marile corporații să fie exceptate, doar pentru că aceste corporații sunt străine. Asta e problema.

Solidaritate? Cine cu cine? Eu îl înțeleg pe domnul președinte. Să fie o taxă de solidaritate a cui, cu cine? Cum să fie multinaționalele în solidaritate cu mine? Ele au venit aici să ne exploateze. România va avea probleme severe în contextul măsurilor dure în domeniul energetic, dictate de Comisia Europeană.

În primul rând, această criză energetică, ce pornește de la Bruxelles, nu are legătură cu războiul. A fost generată de înfumurarea celor de la Bruxelles cu decarbonizarea. Ea este necesară, dar în 30 de ani, nu în 3 sau 5 ani. Au luat-o razna. Popoarele nu au nevoie de U.E. Cred că în condițiile războiului, U.E. se va autodesființa, se va autodistrage. În ce privește România, problema este că dacă va rămâne în U.E., va pieri!”

Jurnalul Național se alarmează și el, la rândul lui:

„Datoria publică riscă să o ia razna în anii următori”; Datoria publică a României ar putea crește semnificativ în următorii zece ani, un scenariu al

Comisiei Europene indicând un nivel de 73% din PIB în 2032, de la 51% în prezent. „Această traiectorie a datoriei este sensibilă la posibile șocuri asupra indicatorilor fiscali, macroeconomici și financiari”, avertizează Comisia, simulările în acest sens determinându-i pe specialiștii europeni să concluzioneze că România se confruntă cu riscuri semnificative la adresa sustenabilității fiscale, în special pe termen mediu. „Per ansamblu, riscurile ridicate reflectă deficitele foarte ridicate, datoria publică în creștere și sensibilitatea mare la potențiale șocuri adverse”, explică economiștii Comisiei Europene într-o analiză publicată recent.

În același timp, readucerea datoriei publice sub pragul de 60% din PIB, limita maximă prevăzută de actuala formă a tratatelor europene, ar necesita un amplu efort de „consolidare” bugetară, de 3,5 puncte procentuale din PIB în următorii 15 ani.”

Iar, Doru Bușcu, în *Catavencii* este preocupat, pe bună dreptate, de viitorul „creierelor” românești:

„Pe lângă cei patruzeci-cincizeci de elevi medaliați an de an la olimpiadele internaționale de științe mai sunt cel puțin două mii de aspiranți, copii care lucrează în același regim intens, cu aceleași obiective, dar care la concurs sunt cu un milimetru-doi sub grația campionilor. Și ei vor părăsi România pentru universități străine dacă nu la fel de renumite, cel puțin la fel de potrivite.

În acest fel se adună o emigrație a creierelor tinere. Așa dispar spre Vest adolescenții străluciți ai României. Două - trei mii de copii excepționali, cei mai buni copii ai României, părăsesc anual țara, privând-o de cea mai prețioasă resursă, mai prețioasă ca petrolul, ca grâul, ca aurul și energia. Educația, de care statul român își bate joc, scapă această resursă printre degete. Nu știe ce să facă cu ea și nici nu se străduiește să încerce ceva. Dimpotrivă, „România educată” e o licență de export gratuită pentru copiii înzestrați ai României.”

Cotidianul *Lumina* al Patriarhiei Române recenzează volumele I și II din corespondența lui Nicolae Steinhardt, apărute la editura *Polirom*, în colaborare cu Mănăstirea Rohia, cităm:

„Munca sisifică depusă de cercetătorul George Ardeleanu aduce la lumină scrisorile trimise de autorul „*Jurnalului fericirii*” către prietenii aflați în țară și peste hotare de-a lungul câtorva decenii, atât în condiții de libertate, înainte de 1945, cât și în vremea regimului comunist. Nota îngrijitorului ediției ne lămurește că au fost găsite circa 1.200 de scrisori, ilustrate și cărți poștale, inclusiv 150 de scrisori expediate între 1935 și 1941, în 1957 (o scrisoare către C. Noica, interceptată de Securitate), între 1964 și 1989.”

„Cele două volume au fost realizate prin gruparea scrisorilor în funcție de destinatari, în ordine cronologică, astfel încât cititorul își poate face o imagine de ansamblu, coerentă asupra legăturii dintre expeditor și destinatar, asupra ideilor care se propagau între cei doi, chiar dacă le avem efectiv doar pe cele ale lui Steinhardt, celelalte doar presupunându-se.”

„Printre destinatarii celui care a traversat cu stoicism, cu iertare și iubire deceniile pline de vrăjmășie ale veacului XX se află scriitori de seamă, critici literari, artiști, prieteni, preoți, ierarhi. Pe lângă cei menționați, s-au mai aflat: Eugen Ionescu, Emil Cioran, Sanda și Vlad Stolojan, Lucian Boz, Dumitru Stăniloae, Benedict Ghiuș, Justinian Chira, Ioan Pinte, Antonie Plămădeală, Virgil Nemoianu. Și lista este foarte lungă. Lectura este înlesnită de studiul introductiv, notele, indicii și referințele critice realizate de George Ardeleanu, dar și de reperele bibliografice ale lui Virgil Bulat.”

„Calitatea de epistolier a lui N. Steinhardt este impresionantă și lasă cititorului loc de a-l cunoaște ca om, oferindu-i ocazia de a-i afla preferințele literare, artistice, muzicale, dar și ce autori citește cu delectare din literatura universală, ce teologi îi plac, ce idei și imagini îl entuziasmează pe cel care fusese botezat de urgență în mizerabila celulă a închisorii Jilava (15 martie 1960), când și-a dat seama că soluția salvatoare de suflet este creștinismul.”

În context, **Certitudinea** se ocupă de „*Primejdia mărturisirii*” a lui N. Steinhardt (Editura *Dacia*, 2000) și iterează că „Antonescu a refuzat să execute programul de exterminare a populației evreiești, prescris cu strășnicie de stăpânul de atunci al Europei.”

„Știu, ca toată lumea, că mareșalul Antonescu a refuzat să execute programul de exterminare a populației evreiești, prescris cu strășnicie de stăpânul de atunci al Europei. Mareșalului Antonescu nu i-a lipsit curajul de a spune nu – și îndoială nu încapă că nu-i va fi fost ușor și că refuzul acesta a însemnat și asumarea unor riscuri imense.

Era vremea, dacă nu mă înșel, când, dintre șefii statelor europene ocupate, numai regele Danemarcei a cutezat și el să nu se plece.

Mai știu, din gura lui Radu Lecca, împuternicitul guvernului Antonescu pentru problema evreiască, pe care am avut prilejul să-l cunosc în împrejurări cu totul excepționale, petrecând timp îndelungat împreună și împrietenindu-ne, că mareșalul Antonescu era ferm hotărât să nu omoare pe nimeni, ci numai să ceară contribuții bănești, îmbrăcăminte și muncă obligatorie, tratament care, atunci când sute de mii de ostași români luptau în cele mai grele condiții în adâncurile Rusiei și pierreau cu miile, putea să pară vexatoriu, dar se situa la o distanță uriașă de ce se întâmpla în alte țări unde evreii au fost exterminați cu zel și maximă conștiinciozitate.

Purtarea aceasta mărinimoasă a poporului român – căci nu a fost o bravadă personală a lui Ion Antonescu, ci expresia unei opinii publice și a unui sentiment național – era de altfel conformă cu politica dintotdeauna a României care, în 1939, a refuzat să accepte propunerea de a ocupa teritoriile ale Republicii Cehoslovace ori ale Poloniei, iar în 1968 nu va interveni în treburile interne ale unei alte țări și nu-și va trimite trupele în acea țară prietenă și vecină.

Mai știu de asemenea că Biserica Ortodoxă Română a consimțit - punând duhul mai presus de literă și dragostea mai presus de orice – să elibereze

certificate de botez unor evrei care socoteau că astfel vor putea să fie feriți de deportări și alte consecințe grave ale condiției lor.

Procedând așa, Biserica Ortodoxă Română a dat dovadă că între diversele culte care proslăvesc pe Dumnezeu vor fi deosebiri dogmatice și că fiecare comunitate e îndreptățită să-și păstreze neștirbită credința, dar că aceasta nu împiedică întrajutorarea, mila și solidaritatea în prezența nedreptăților, silniciei și pornirilor sălbatice. Poporul român și Biserica ortodoxă au vădit mereu – și mai ales din plin între 1940 și 1944 – mărinimie, toleranță și repulsie, silă, scârbă față de orice formă de asuprire, împilare și maltratare a celor lipsiți de apărare.

Nu o singură dată au ieșit gospodinele din casă purtând tăvi cu țoiuri de țiucă fiartă ori pahare de ceai fierbinte spre a-i omeni pe evreii care, în București și-n orașele de provincie efectuau pe străzi munca la zăpadă, și parcă verbul a omeni nu și-a aflat nicicând un înțeles mai precis (...).

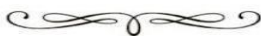
Dinamica timpului ne îngăduie să sintetizăm și să desprindem vectorii și liniile de forță ale modului în care un popor, o societate, o instituție primesc și „prelucrează” impactul unei anumite perioade a istoriei. Ni se vedește acum lămurit că reacția colectivă a poporului român și a Bisericii covârșitoarei majorității a componentilor săi în anii de încercare 1940-1944 și-a aflat temeiurile în simțăminte de compătimire pentru suferință și în refuzul de a se împărtăși din potirul urii și al prigoanei.”

În *România literară*, Vasile Spiridon vorbește de „europenismul” militantului pașoptist Ion Ghica:

„Suntem mai mult în Europa”, afirma beiful de Samos, considerându-se, în elanul său faustic, mai curând om al Apusului decât al Răsăritului. „Liberșantajist și partizan al învățământului englez „half-time” (teoria și practica distribuite în mod egal în instruire); multiplul ministru și prim-ministru este un mare dușman al vânatului de slujbe la stat. Dacă muncă nu e, nimic nu e: „Fără muncă omul nu-și poate mulțumi nici trebuințele instinctive, nici pe cele sociale. Dreptul de a trăi trage după sine datoria de a munci.” Cucerit de ideea progresului, fundamentat pe naționalism, Ion Ghica aduce în scrierile sale un elogiu muncii, considerată drept o condiție sine-qua-non a libertății...”

„Prostul și nătângul cere egalitatea cu omul de geniu, leneșul voiește să steie toată ziua cu fața la soare, și în loc de lipsă cere să bea și să mănânce mai mult și mai bine decât acel care muncește zi și noapte; desfrânatul și coruptul voiește să fie considerat deopotrivă cu omul virtuos...”

În ce ne privește, spunem doar că ar fi nevoie și azi de mai mulți ... Ion Ghica în țara noastră!!!

CODEX ROHONCZY

Dr. Ist. Ion Constantin

Codex Rohonczy (pronunție maghiară: [rohonts]) este o cronică (448 pagini), despre care se apreciază că a fost scrisă între anii 1100-1200 într-un alfabet încă necunoscut. Denumirea cronicii a fost dată după orașul Rohonc, în vestul Ungariei (acum Rechnitz, Austria), în care a fost păstrată până în 1838 când a fost donată Academiei Maghiare de Științe de către Gusztáv Batthyány. Originea codexului este necunoscută, iar în ceea ce privește proveniența sa, există mai multe teorii.

Primul care a studiat această lucrare a fost savantul maghiar Ferenc Toldy în jurul anului 1840, iar mai târziu cronica a fost analizată de către Hunfalvy Pál, dar fără vreun rezultat semnificativ. Cartea a fost, de asemenea, examinată de expertul austriac în paleografie Mahl, apoi de către Josef Jireček și fiul său, Konstantin Josef Jireček, amândoi profesori ai universității din Praga, care au studiat 32 de pagini din Codex între 1884-1885, tot fără un rezultat convingător. În 1885 lucrarea a fost trimisă unui cercetător german, Bernhard Jülg, profesor la Universitatea din Innsbruck, dar nici acesta nu a fost capabil să descifreze alfabetul în care a fost scris Codex-ul. Unii savanți maghiari consideră că această carte este un fals, atribuit lui Samuel Nemes, cofondator al Bibliotecii Naționale Széchényi din Budapesta, renumit pentru falsurile istorice care au înșelat chiar și pe unii dintre cei mai renumiți istorici maghiari ai timpului.

Cei care susțin faptul că această lucrare nu este un fals au afirmat că limba de scriere are legătură cu proto-maghiara, ori cu limba dacilor, cumana-româna, alții vorbesc de limba hindusă. Niciuna dintre ipoteze nu a putut fi susținută cu dovezi științifice. Cei care pretind autenticitatea maghiară a Codex-ului, fie au presupus că acesta este o scriere paleo-maghiară ori au încercat să găsească asemănări cu maghiara veche.

O traducere a fost făcută de către prințesa indiană Mahesh Kumar Singh. Aceasta susține despre Codex că este scris de la stânga la dreapta și de sus în jos, într-un dialect Brahmi. Ea a tradus primele 24 de pagini și a obținut un text hindus, care a fost tradus în limba maghiară. Traducerea coincide în cea mai mare parte cu începutul unei evanghelii apocrife (necunoscute anterior). După Mahesh Kumar Singh primele două rânduri se traduc în felul următor: “Bhagwan el jurnalul bahoot Garib yahan bimar aur bhookhe hai / Inko itni Sakti aur Himmat face Taki voi apne karmo ko pura dragul kar” – în limba română: „*Oh, Dumnezeuule! Aici oamenii sunt foarte săraci, bolnavi și înfometați, ajută-i și dă-le puterea pentru a-și satisface nevoile lor*“. Traducerea efectuată de M. K. Singh a fost publicată în ediția 2004/6 - 2005/1 a periodicului *Turán*.

Această traducere a fost la scurt timp contestată, aducându-se drept contra-argument faptul că, din transcriere (textul tradus) lipsesc complet

paragrafe. Pe baza acestui argument, mult timp cronica a fost apreciată drept un fals.

Unii cercetători români afirmă despre Codex Rohonczy că este o cronică românească din secolele XI-XII, scrisă în limba română arhaică cu alfabet geto-dacic. În regiunea Dobrogea din România s-au găsit simboluri similare gravate în peșteri de către călugări sciți. Academicianul Ștefan Pașcu afirma că textul cronicii este scris într-o limbă cumană, necunoscută încă.

O traducere a cronicii a fost făcută de către filologul român Viorica Enăchiuc, primele rezultate fiind publicate în revista „*Anale de istorie*” a Institutului de Studii Istorice și Social-Politice de pe lângă CC al PCR, în anul 1983, iar apoi într-o carte apărută în mai 2003, la Editura ALCOR (832 pagini). Autoarea susține că textul datează din secolul XI-XII, aparținând blakilor (vlahilor) care au luptat împotriva ungarilor și pecenegilor. Limba în care e scris textul ar fi latina vulgară dialectul care se vorbea în Dacia, iar direcția de scriere este de la dreapta la stânga. „*Sunt semne care au aparținut alfabetului dacic, ce cuprindea aproximativ 150 de caractere, cu legăturile respective. Textele din Rohonczy au fost redactate în latina vulgară, dar într-un alfabet dacic, în care dominante sunt străvechile semne utilizate de indo-europeni în epoca bronzului*”, afirmă cercetătoarea sus-menționată.

Structura celor 448 de pagini ale Codexului, fiecare cu circa 9-14 șiruri, cuprinde o culegere de discursuri, solii, cântece și rugăciuni, care include 86 de miniaturi. Consemnează înființarea statului centralizat blak (vlah), sub conducerea domnitorului Vlad, între anii 1064 și 1101. „*Sunt informații despre organizarea administrativă și militară a țării ce se numea Dacia. Avea hotarele de la Tisa la Nistru și mare, de la Dunăre spre nord până la izvoarele Nistrului. Mitropolia blakilor avea sediul la Ticina - cetatea din insula Păcuiul lui Soare*”, a descoperit Viorica Enăchiuc. Codexul conține și versurile unui cântec de luptă, numit „*Jurământul tinerilor blaki*”, care a fost tradus în felul următor: „*O viață, tăciunile Șarpelui, puternic veghetor,/ Înșelător, să nu primești a te uni/ Cu prorocirile Șarpelui, anuale, pentru că lovit/ Vei fi/ Cântecul cetății aud îndelung/ Mergeți vioi, jurați pe căciulă, pe puternica căciulă!/ Să juri cu maturitate și cu convingere!/ Să fii ție putere vie, trăiesc, în luptă să fii!/ Alesul jurământ prețuiește șoimul tău, mergi cu jurământ puternic!*”.

Părțile scrise ale textului sunt intercalate cu miniaturi reprezentând scene laice și religioase. E scris cu cerneală de culoare violet.

În traducerea pe care o propune autoarea este descrisă o țară condusă de un domn pe nume Vlad care poartă războaie împotriva uzilor, cumanilor, ungarilor sau goșilor. Contactele diplomatice dintre Vlad și Alexie Comnenul, Constantin Dukas și Robert de Flandra sunt, de asemenea, menționate. În text apar toponime și hidronime ca Arad, Dridu, Olbia, Ineu, Rarău, Nistru și Tisa.

La câteva luni după editarea cărții (mai 2003), paleograful Dan Ungureanu publică un articol în *Observatorul Cultural*, unde critică vehement

traducerea făcută de Viorica Enăchiuc și analiza ei istorică. Unele dintre aspectele asupra cărora Ungureanu atrage atenția sunt:

- ilustrațiile sunt religioase creștine (două răstigniri). Ele ar trebui să illustreze un text cu conținut religios. Textul tradus de V. Enăchiuc nu are nici o legătură cu ilustrațiile;

- limba latină vulgară postulată de autoare nu există. În secolul X se vorbea deja româna veche;

- echivalarea a 150 de semne silabice (Viorica Enăchiuc declară scrierea fonetică, iar nu ideografică) diferite ce apar în codice cu doar 20 de sunete;

- absența oricărei surse istorice din secolul XI, contemporane cu Alexie Comnenul, Constantin Dukas sau Robert de Flandra care să îl menționeze pe Vlad;

- originalitatea unor fraze propuse de Viorica Enăchiuc cum ar fi: „*Prielnic în trăire, din nou să strigi dătător! Iubire aleasă, matur de a merge cu cavaleria, să trăiești plecarea!*” sau „*Pe acei unguri să spădăsești.*”

În ceea ce privește codicele, Dan Ungureanu exprimă părerea că manuscrisul este un fals alcătuit, cel mai probabil, în epoca romantică (este posibil să fi fost realizat cu puțin timp înainte de momentul când și-a făcut apariția), folosindu-se hârtie italienească (filigran datat între 1529-1540). În plus, conținutul e scris și desenat în grabă. Ilustrațiile sunt naive, foarte simpliste și nu aparțin niciunui stil de miniaturi medievale. De asemenea, vocabularul textului nu corespunde legii (regulii) lui Zipf (în orice text trebuie să existe cuvinte foarte frecvente, apoi mai rare și foarte rare ; traducerea autoarei nu ar respecta această lege).

Opiniile despre Codex Rohonczy continuă să fie împărțite. În ultima perioadă, remarcăm, totuși, o creștere a interesului față de acest document apărut în condiții bizare și a cărui deslușire ar putea aduce lămuriri cu privire la aspecte majore ale istoriei poporului nostru.

VITRINA CĂRȚILOR DE SPIONAJ

Redacția

Literatura de specialitate în sfera intelligence-ului se îmbogățește de la an la an cu noi volume care încearcă, pe de o parte, să pătrundă în tainele acestei profesii și să-i pună în evidență fațete noi și, pe de altă parte, să țină pasul cu evoluțiile actuale în domeniu impuse de exigențele și provocările epocii.

*Prezentăm mai jos trei apariții recente, analizate de experți consacrați în intelligence, în traducerea și adaptarea colegului nostru **Ioan Gatea**.*

1. Stele și spioni: operațiuni de spionaj și afaceri de divertisment

Unii tânjesc după lumina reflectoarelor, ceilalți o evită cu orice preț. Unii se află pe o scenă reală, ceilalți se află în misiuni în spatele acesteia. Și totuși, așa cum demonstrează Christopher Andrew și Julius Green în recenta lor carte, *Stars and Spies*, industria divertismentului și lumea secretă au destul de multe în comun. Ambele joacă roluri, sunt rareori ceea ce par, au nevoie de scenarii și deghizări, seduc cu povești captivante, au nevoie de multă creativitate și imaginație și au secrete ce trebuie să fie protejate. Dar aceste conexiuni se pare că nu au fost suficient explorate până acum.

Stars and Spies este scrisă de doi cunoscuți autori de la Cambridge, renumitul istoric al serviciilor de informații Christopher Andrew și istoricul divertismentului Julius Green. Această pereche ilustrează și-a propus să exploreze afinitățile dintre lumea secretă și industria divertismentului, pentru a dovedi că lumea anglo-saxonă este liderul de piață atât pentru divertisment, cât și pentru cartea de spionaj.

Cuprinzând cinci secole de istorie a divertismentului și spionajului, cartea începe cu Epoca Elisabetană, când au fost stabilite bazele dramei moderne, urmărind dramaturgi, poeți și actori care au fost implicați în spionaj sau acțiuni clandestine. Ceea ce este într-adevăr remarcabil, și aici se află cea mai importantă constatare a cărții, este că **multe dintre marile nume ale literaturii occidentale premoderne s-au angajat direct în culegerea de informații pentru țările lor**. Unii chiar au jucat roluri esențiale în evenimente importante, cum ar fi activitățile americane ale dramaturgului francez Pierre de Beaumarchais, care au contribuit la obținerea independenței SUA. Cartea nu aprofundează însă prea mult modul în care experiențele lor le-ar fi influențat scrierile, ceea ce ar fi fost interesant din perspectiva studiilor literare.

Mai multe capitole au în atenție Franța; Rusia este prezentată în al șaselea capitol, dar mai mult pentru supravegherea artiștilor. Subversiunea unor opere literare și piese de teatru și teatrul ca loc de întâlnire al oponentilor regimului oferă o altă dimensiune a relației dintre divertisment și munca de informații. Cartea abordează apoi o nouă temă despre modul în care experiențele autorilor ca

ținte ale poliției politice, supravegherii și informatorilor le-au influențat atitudinea negativă față de serviciile de informații. Acest lucru și cenzura pun cele două lumi una împotriva celeilalte.

Secolul al XX-lea a fost la răscruce odată cu ascensiunea romanului de spionaj ca gen popular și cu atât mai mult cu apariția cinematografului ca „vehicul principal pentru ficțiunea de spionaj” cu aventurile, fascinația și suspansul său. Odată cu acesta a venit și alarmismul activității spionajului străin, care a prevestit războaiele mondiale, prezentând animatori aliați cu spionajul. Creierul lor imaginativ a fost folosit în cea mai mare înșelăciune strategică realizată de serviciile secrete occidentale, *Operațiunea Double-Cross*, sub conducerea inspirată a istoricului-autor-dramaturg John Masterman. Cartea relatează modul în care formarea relației speciale pare să fi fost în mare parte datorată eforturilor actorilor și scriitorilor britanici – inclusiv Roald Dahl și Noël Coward – printr-o operațiune de influență condusă de MI6.

Datorită rolului puternic al operațiunilor sub acoperire pe timpul Războiului Rece, industria filmului a devenit unul dintre fronturile în care s-a purtat acest război al spionajului. Penultimul capitol al cărții vede CIA copiind exemplul lui Hoover de creștere a imaginii FBI prin reprezentări favorabile, recrutând Hollywood-ul pentru a produce filme cu conținut anticomunist (mai ales, comandând adaptarea *Animal Farm*). Acesta a fost parțial un joc de recuperare din urmă, deoarece filmele de propagandă sovietică fuseseră strâns legate de serviciile secrete rusești încă din anii 1930, moment în care Hollywoodul și BBC-ul au fost infiltrate. Într-adevăr, un număr remarcabil de scenariști de succes de filme de spionaj au fost sub supraveghere aproape constantă pentru presupusele lor simpatii comuniste. Desigur, James Bond își revendică locul pe tronul ficțiunii de spionaj, dar Andrew și Green acordă multă atenție Războiului Rece, care a fost în egală măsură și o perioadă de instrumentalizare a artiștilor pentru misiuni de spionaj sau de suspectare a acestora ca fiind subversivi.

Spre capitolul final se creează însă senzația că lucrarea ar fi o colecție oarecum întâmplătoare de cazuri care uneori au legătură cu mass-media, fără să existe de fapt o bază pentru ceea ce a fost și nu a fost inclus. În acest ultim capitol confuz își face apariția brusc cultura chineză de divertisment pentru spioni, precum și teme disparate, între care premiul BAFTA al Reginei pentru un salt dintr-un elicopter cu agentul 007. Stella Remington este menționată doar pentru că a scos MI5 în public, dar nu și pentru contribuția ei după pensionare la serialul de ficțiune a spionajului cu Liz Carlyle. Cartea se încheie cu contul de Twitter al actualului șef MI6, care promovează diversitatea în cadrul comunității de informații, anulându-i deopotrivă pe Bond și Smiley.

Bogat ilustrată și plină de anecdote amuzante și ironice, cu multă atenție binevenită pentru marile femei din spionaj și divertisment, *Stars and Spies* vine cu erudiția și bibliografia extinsă cu care suntem obișnuiți de Christopher Andrew. Totuși, cartea ar fi putut face o analiză mai profundă a ceea ce înseamnă

de fapt conținutul ei generos. Lipsește, de asemenea, o reflecție asupra influenței extraordinare a reprezentării cinematografice a spionajului asupra percepției publice a ceea ce este capabilă sau asupra aspectelor problematice ale ideilor despre spionaj în cultura pop. Bond ar fi simbolizat alcoolismul și misoginismul; Jack Bauer ar fi normalizat tortura; Sidney Reilly ar fi fost mai degrabă asul fraudelor decât al spionilor (ca urmare a faptului că seria extrem de populară din anii 1980 și impactul asupra telespectatorilor sunt lăsate în afara cărții). Critica cu privire la modul în care ficțiunea de spionaj denaturează viziunea populară asupra modului în care funcționează intelligence-ul creează atât percepții greșite ale unor afaceri sinistre, în același timp, cât și așteptări nerealiste ale capacităților din viața reală, rezervate serialelor *Spooks* și *Homeland*. Singura laudă pentru realism, pe bună dreptate, este extinsă la Le Bureau des Légendes; dacă doar intelligence-ul francez ar fi fost într-adevăr atât de bun. Dar a fost o oportunitate ratată de a sublinia modul în care strigătul obișnuit public și politic în urma surprizei strategice sau a eșecului serviciilor de informații este rezultatul confruntării dureroase cu realitatea serviciilor de informații, care nu este ficțiune.

În cele din urmă, se asigură o lectură plăcută și fascinantă ce rezultă din combinația reușită a celor două perspective din care sunt abordați protagoniștii, singurul lucru nou în *Stars and Spies* fiind cât de multe nume mari din literatură și teatru au avut ceva de-a face cu spionajul într-un fel sau altul. Din perspectivă istorică, cartea ignoră faptul că multe alte profesii din cultură s-au intersectat cu operațiuni de spionaj: pictori precum Pieter Rubens, de exemplu, au fost folosiți și ca spioni sau pentru diplomația clandestină. Cei mai notabili absenți sunt totuși clasicii. Faptul că lucrarea începe cu Epoca Elisabetană are sens, având în vedere atenția acordată de Shakespeare spionajului, pentru a putea fi numit „primul dramaturg care s-a oprit asupra frustrării factorilor de decizie politică care primesc informații echivoce sau incerte”. Multe lucruri interesante despre spionaj se găsesc și la antici – la Homer, în tragediile lui Euripide și Sofocle sau chiar în comedile lui Plautus și Terentius, ale căror dispozitive de spionaj și înșelătorii au fost un model pentru Molière și alți autori de comedii.

(Kenneth Lasoen, profesor de Intelligence la Universitatea din Antwerp)

2. Un spion la vedere

A Spy in Plain Sight de Lis Wiehl este cea mai recentă dintr-o serie de cărți legate de lumea puțin înțeleasă a contraspionajului. *Cipher Brief* a trecut în revistă reevaluarea lui Howard Blum cu privire la dezertarea Nosenko din *The Spy Who Knew Too Much* și *The Fourth Man* a lui Robert Baer, care speculează potențialii spioni din interiorul CIA. Dintre cărțile recente, studiul lui Wiehl este cel mai sobru, meticolos cercetat și precis.

Wiehl este un fost procuror federal și analist juridic pentru o varietate de instituții media și fiica unui agent FBI. În *A Spy in Plain Sight*, ea preia investigația care a dus la arestarea agentului special FBI Robert Hanssen pentru spionaj în 2001. Deși s-a concentrat în mare parte pe detaliile cazului specific, cartea prezintă, de asemenea, și probleme similare care i-au afectat pe

profioniști în contraspionaj în celelalte studii recente; cât de ușor este în lumea informațiilor pentru investigatori să se piardă în complexitate, să permită părtinirilor personale și profesionale să le influențeze deciziile și, în cele din urmă, să facă alegeri fatale care să dăuneze unor victime nevinovate.

În ancheta care a dus la arestarea lui Hanssen, anchetatorii FBI au evitat în mod conștient să examineze posibilitatea ca spionul pe care îl vâneau să fie chiar unul de-al lor, presupunând în schimb că „alunița” se afla doar în interiorul CIA. Drept urmare, și-au concentrat puterile lor de investigație considerabil asupra unui ofițer nevinovat din CIA, nereușind să urmeze piste care i-ar putea conduce în altă parte. Este o poveste despre obiectivitatea profesională pierdută.

Cartea acoperă schițele cazului care au fost raportate înainte - o privire de ansamblu asupra personalității ciudate a lui Hanssen și a securității laxă a FBI. Cu toate acestea, Wiehl explorează, de asemenea, aroganța și amplexarea unei culturi FBI care acționa adesea ca și cum misiunea sa ar fi în exclusivitate să-i cerceteze pe ceilalți, ca și cum propria lor organizație ar fi fost fără reproș.

După pierderea de către KGB-ul sovietic a unor surse umane cheie în anii 1980, FBI și CIA au început o vânătoare pentru a căuta originea pagubei. Ancheta a dus la arestarea unui grup de spioni în anii 1990, printre care ofițerul CIA Aldrich Ames, agentul FBI Earl Pitts și ofițerul CIA James Nicholson. Cu toate acestea, atât pentru anchetatorii CIA, cât și pentru FBI, a fost clar că au rămas anomalii care nu puteau fi explicate prin trădarea lor. În plus, surse CIA din Moscova au oferit indicii care sugerează că o „aluniță” a rămas ascunsă în comunitatea de informații din SUA. Însă sursele au furnizat informații contradictorii cu privire la faptul dacă alunița se afla în CIA sau FBI.

O unitate specială comună FBI-CIA a fost înființată pentru a investiga pierderile. FBI-ul s-a hotărât rapid cu un suspect de la CIA care lucra la unele dintre programele care fuseseră desfășurate la Moscova. Ofițerul CIA Brian Kelley a devenit ținta perchezițiilor FBI, a interviurilor cu membrii familiei sale, a unui poligraf dirijat, a provocărilor pentru a-i testa loialitatea, a operațiunilor de înțepătură, a supravegherii care includeau dispozitive de ascultare și camere în casa lui și chiar amenințările cu pedeapsa cu moartea - toate fără succes în a confirma vinovăția. FBI-ul a creat chiar și un program mondial care oferea ofițerilor de informații ruși un milion de dolari pentru a confirma vinovăția lui Kelley. În ciuda informațiilor contradictorii din surse că „alunița” ar putea fi în FBI, Biroul a refuzat să se uite în interiorul propriei case, îndreptându-și în schimb toate eforturile către Kelley.

După cum spune Wiehl, dacă există un protagonist în poveste, acesta este specialistul în contrainformații al FBI, Mike Rochford, care joacă atât rolul de răufăcător, cât și (în cele din urmă) cel de erou. (Notă personală: Mike Rochford este un prieten. Am lucrat cu el în cadrul CIA direct în acest caz.) Rochford a condus investigațiile pe teren de-a lungul anilor 80 și 90. Un personaj mai mare decât viața, el a întruchipat cultura insulară și neclintită a FBI. Odată ce s-a convins că Kelley era spionul, nu a reușit să-și pună la îndoială presupunerile,

răsturnând informațiile pentru a se potrivi cu concluzia preconcepută. Rochford investise atât de mult din viața sa profesională în prinderea spionului care distrugea securitatea SUA, încât a devenit ceva personal.

În ciuda părtinirii sale instituționale clare, Rochford a fost, de asemenea, cel a cărui relație corporativă pozitivă cu CIA a dus la recrutarea unui spion rus cheie – cu numele de cod Mr. Pym – care a dus la descoperirea și arătarea cu degetul către agentul FBI Robert Hanssen ca fiind adevăratul vinovat. Rochford a lucrat cu CIA pentru a-l recruta pe Pym, punând la punct un plan sofisticat și de succes pentru a-l prinde pe Hanssen într-o acțiune de spionaj. Instituind supravegherea generală și interceptarea comunicațiilor lui Hanssen cu rușii, FBI l-a arestat pe 18 februarie 2001, în timp ce acesta realiza o lovitură mortală pentru manipulatorii săi ruși. Spre meritul său, Rochford a fost, de asemenea, singurul oficial FBI care a recunoscut public greșelile FBI și a cerut scuze familiei lui Brian Kelley.

Hanssen era fiul unui ofițer de poliție din Chicago. A lucrat în departamentul de poliție din Chicago înainte de a se alătura FBI. Odată ajuns în FBI, Hanssen a devenit un specialist în contrainformații, dar și expertul de facto în computere al Biroului într-o organizație care evita noua tehnologie. El a fost văzut ca o excepție care nu se potrivea bine în cultura dominantă a FBI. Cu abilități sociale slabe, nu își putea ascunde aroganța. Avea o părere deosebită despre sine și o părere proastă despre colegii săi, pe care-i trata cu dispreț. Hanssen s-a oferit voluntar să spioneze pentru GRU sovietic din New York, la scurt timp după ce s-a alăturat FBI-ului în anii 1970. În 1980, soția lui l-a surprins scriindu-le rușilor din legătura sa. La insistențele ei, el i-a mărturisit preotului local, care a asigurat cuplul că nu era obligat să informeze autoritățile dacă, în schimb, furnizează bani organizațiilor caritabile catolice, pentru a „ispăși” infracțiunea lor.

Hanssen s-a oferit din nou voluntar sovietic în 1985, de data aceasta la KGB. Hanssen se ridicase în birocrăția de contraspionaj a FBI și a fost capabil să fure un volum masiv de secrete, inclusiv informații despre sursele americane din Moscova, prioritățile de securitate națională ale Casei Albe, programele nucleare și de contrainformații ale SUA, protecția conducerii în timp de război, și chiar detaliile unui tunel de un miliard de dolari sub ambasada Rusiei din Washington, conceput pentru a intercepta comunicațiile criptate.

Într-o serie de note secrete și „*dead drops*” (căsuțe poștale impersonale) obișnuite, KGB-ul s-a jucat cu ego-ul lui Hanssen. El a transmis o mulțime de informații secrete de securitate din SUA, iar rușii au returnat cu larghețe numerar și diamante, împreună cu laudele lor. Ofițerul KGB care supraveghea relația cu Hanssen a remarcat mai târziu că sovieticii au evaluat informațiile sale la peste zece miliarde de dolari. În timpul spionajului său activ, Wiehl îl caracterizează pe Hanssen drept **cel mai periculos om din America și printre cei mai mari destabilizatori din lume**, având în vedere ceea ce le oferea inamicilor SUA.

În urma arestării, publicul a aflat informații despre Robert Hanssen care fuseseră mult timp ascunse sau ignorate. Hanssen a reușit să compartimenteze părți disparate ale vieții sale și să-și convingă colegii de serviciu că era un anticomunist pasionat, în timp ce lucra în secret împotriva SUA. El s-a portretizat ca un zelos religios și un soț bun, în timp ce își înșela soția. Și-a modificat televizorul pentru ca cel mai bun prieten al lui să-l poată urmări făcând sex cu soția sa, a postat poze cu ea goală pe avizierele de pe internet și chiar a discutat despre faptul că-i dau în secret droguri pentru viol, astfel încât prietenul său să poată participa la relațiile lor amoroase. Hansen a menținut o relație ascunsă cu o striptează, plătindu-i pentru lucrările stomatologice și apartamentul ei, dându-i un inel cu diamante și un Mercedes, și ducând-o cu avionul la Hong Kong în timpul uneia dintre călătoriile sale în regiune.

Ca spion, Hanssen a exploatat cu ușurință securitatea laxă a FBI pentru a-i facilita trădarea. După cum descrie Wiehl, „Hanssen a pus Biroul să facă recunoaștere pentru el”. Sistemul informatic sensibil al FBI nu avea vreo protecție serioasă. Hanssen a navigat în mod obișnuit în bazele de date extrem de sensibile ale FBI pentru a-și căuta propriul nume, adresă și număr de telefon, cu scopul de a stabili dacă era sub control și a manipulat o cameră FBI pentru a acoperi site-urile în care a transmis informații către KGB. El a putut chiar să monitorizeze cele mai sensibile eforturi de investigare ale FBI, dând rușilor informații că FBI-ul și-a pus din greșeală ochii pe Brian Kelley. În ciuda accesului său la secretele naționale, Hanssen nu a fost niciodată testat la poligraf și nu i s-a cerut să furnizeze clarificări financiare, care ar fi evidențiat contul său bancar umflat.

Mai mult, incapacitatea FBI de a proteja informațiile sensibile i-a permis lui Hanssen (și oricui altcineva) să acceseze informații de la alte agenții fără control. În timp ce vânătoria de „*alunițe*” începe în mod tradițional prin a stabili cine a avut acces la informațiile pierdute, FBI nu a reușit să urmărească cine a avut acces la documentele sale cele mai sensibile. După cum a comentat Wiehl, „... în cele din urmă, cel mai mare multiplicator de forță pe care Hanssen l-a avut la dispoziție este faptul că FBI – unul dintre cele mai onorate și faimoase organe de investigație din lume – nu are aproape nicio capacitate de a se investiga singur.”

Una dintre cele mai valoroase contribuții ale lui Wiehl este de a străpunge narațiunea conform căreia Hanssen era un „maestru spion” a cărui abilitate l-a făcut aproape imposibil de descoperit – o narațiune promovată de fostul senior FBI David Major și alții pentru a ajuta la ameliorarea criticilor adresate FBI. În realitate, Hanssen a întreprins o serie de acțiuni nesăbuite care erau inexplicabile pentru un profesionist instruit care căuta să-și ascundă urmele. De exemplu, Hanssen a copiat materiale pe mașinile FBI Xerox și pur și simplu a ieșit din sediul FBI cu o mulțime de documente clasificate. A folosit o linie telefonică FBI și un robot telefonic pentru a comunica cu KGB. Căutând să restabilească contactul în anii 1990, după o pauză, Hanssen a abordat un oficial GRU la

Washington. Presupunând că a fost o provocare, rușii au raportat abordarea la FBI. Chiar și cumnatul lui Hanssen și-a prezentat unui înalt oficial de contrainformații al FBI îngrijorarea că Hanssen ar putea fi spion, invocând comportamentul ciudat al acestuia și situația sa financiară neobișnuită. Nu s-a făcut nimic. Raportul inspectorului general al Departamentului de Justiție despre cazul Hanssen remarca: „În concluzie, Hanssen a scăpat de depistare nu pentru că era extraordinar de inteligent și viclean, ci din cauza problemelor sistemice de lungă durată în programul de contrainformații al FBI și a programului de securitate internă viciat”.

Cartea lui Wiehl este o privire de ansamblu a spionajului lui Hanssen și a acțiunilor care au dus în cele din urmă la arestarea lui. Dacă am o critică, este că aproape toate sursele ei par să fie de la FBI. Chiar dacă ea critică Biroul, nu poate renunța la o aparentă părtinire anti-CIA. De exemplu, ea susține că FBI a avut dreptate să se concentreze asupra CIA, deoarece are mult mai mulți trădători și spioni. Comentariile sunt inutile și par niște fotografii ieftine. Dacă ar fi săpat puțin mai adânc, ar fi aflat că CIA era indispensabilă căderii lui Hanssen și că fără CIA, FBI-ul ar fi judecat un om nevinovat. Într-adevăr, Mike Rochford, care a jucat un rol central în anchetă, ocupă un loc proeminent în narațiunea lui Wiehl. Cu toate acestea, studiul lui Wiehl este o privire serioasă asupra unui eveniment critic de contrainformații. Deși nu reprezintă teme centrale ale cărții, studiul ei evidențiază două truisme de contrainformații. În ciuda investițiilor în tehnicile de investigație necesare pentru a căuta trădători, este nevoie totuși de o „aluniță” pentru a prinde o altă „aluniță” dăunătoare. Abia când un spion din interiorul taberei inamice oferă informații care indică un suspect, anchetatorii pot construi un caz pentru urmărire penală. De asemenea, cazul Hanssen subliniază natura necruțătoare a spionajului rus. Trădarea lui Hanssen a continuat fără sughituri după prăbușirea imperiului sovietic, în zilele din vestul sălbatic al Rusiei anilor 1990 și în epoca lui Putin. În acest sens, cartea lui Wiehl reamintește faptul că profesioniștii din domeniul Intelligence și al aplicării legii trebuie să lucreze în cooperare și nu își pot lua o zi liberă.

(Recenzor – John Sipher: o carieră de 28 de ani în Serviciul Național Clandestin al CIA, care a inclus un post la Moscova și conducerea operațiunilor CIA în Rusia).

3. Un mister criptologic

Un generator de numere aleatorii „spart” în Cuba a ajutat la demascarea unei rețele de spionaj rusești.

Apariția recentă a cărții „*Compromis*” permite să se arunce lumină asupra unui mister criptologic și de spionaj nedezlegat de mai mulți ani. Cartea se referă la memoriile investigației fostului ofițer de contrainformații al FBI, Peter Strzok, asupra operațiunilor rusești din perioada premergătoare alegerilor prezidențiale din 2016.

La începutul cărții, Strzok relatează despre activitatea sa din Boston, unde investiga faimoasa rețea de spioni ruși „ilegali” din anul 2000 până la arestarea

lor (inclusiv schimbul ulterior cu americani deținuți în Rusia) în 2010. „Ilegalii” erau agenți ruși care operau în străinătate sub identități false și fără acoperire oficială sau diplomatică. În acest caz, cei zece ilegali ruși trăiau și lucrau în SUA sub false identități canadiene și americane. (Cazul a inspirat serialul TV *The Americans* și a fost prezentat în revista *Periscop*).

Strzok avea responsabilitatea urmăririi a doi dintre suspecți, Andrei Bezrukov și Elena Vavilova (pozând în cuplu canadian sub pseudonimele Donald Heathfield și Tracey Lee Ann Foley). Autorul relatează că a urmărit din stradă cum Vavilova recepționa cu radioul pe unde scurte mesajele criptate în apartamentul lor din Cambridge. Întrucât Bezrukov și Vavilova erau într-adevăr spioni ruși, după cum bănuia FBI, nu era surprinzător că li se transmiteau mesaje de către Centrală folosind această metodă. Stațiile radio de numere făceau parte din tradiția spionajului de comunicare cu agenții deplin conspirați. Însă capturarea lor ilustrează modul în care erorile comise au condus la eșecuri grave în practică, chiar și atunci când cifrarea mesajelor era corectă.

În ultimii 60 de ani, transmisiile radio pe unde scurte a mesajelor criptate constituiau metoda standard pentru transmiterea de mesaje spionilor clandestini din străinătate. În acest sens, radioul cu unde scurte dispunea de câteva proprietăți atractive. Acoperea distanțe foarte mari, fiind posibil ca emisia să acopere emisferile globului. Receptoarele radio de unde scurte, deși puțin diferite de cele comerciale, erau disponibile în aproape toate țările, iar posesorii lor nu erau suspectați. Deși era relativ ușor de stabilit de unde se emitea, aria lor largă de acoperire făcea dificilă identificarea exactă a destinatarului. Astfel că, atât SUA (și aliații săi), cât și Uniunea Sovietică (și sateliții săi) au folosit pe scară largă radioul de unde scurte pentru a comunica cu spionii în timpul Războiului Rece, iar transmisiile enigmatice ale „stațiilor de numere” către spionii aflați în misiuni continuă și în prezent.

Metoda de criptare folosită de stațiile de numere era numită cifrul OTP (o singură dată). OTP-ul dispunea de avantaje față de alte metode de criptare. Folosite corect, ele erau sigure că garantează securitatea secretului mesajului, nicio putere de calcul sau ingeniozitate a criptanalistului nu le putea „sparge” fără cunoașterea cheii secrete. De asemenea, tehnica de cifrare/descifrare era simplă, implicând nimic mai mult decât hârtie și creion și aritmetică simplă. Dezavantajul era că OTP-urile erau greoaie, fiind nevoie de o cheie secretă pentru fiecare mesaj, astfel ca nicio parte a cheii să nu fie reutilizată pentru criptarea altor mesaje. De obicei, cheia era tipărită pe foi de hârtie, fiecare pagină fiind îndepărtată după utilizare, de unde și denumirea de „one time pad”. În afară de faptul că era dificil de utilizat și avea operativitate scăzută, OTP-ul era vulnerabil și dacă se folosea necorespunzător, nerespectându-se regulile de folosire.

Mesajele OTP transmise pe undele scurte ale radioului constau, de obicei, din cifre difuzate vocal sau în cod Morse (mai recent, sunt utilizate și transmisii digitale) pe frecvențele și la orele stabilite, de obicei în grupuri de patru sau cinci cifre (de unde termenul „stație de numere”). După ce a recepționat și a verificat

antetul mesajului, agentul folosea tabelele cu chei corespunzătoare din carnetul secret OTP și scădea fiecare cifră cheie din cifra corespunzătoare a mesajului folosind aritmetica modulo - 10. Cifrele rezultate erau apoi convertite în text cu ajutorul unui careu sau cod de substituție. Securitatea sistemului depindea în întregime de unicitatea, aleatorismul și secretul blocului de coduri OTP al fiecărui agent.

Pentru a preveni ca „analiza de trafic” să dezvăluie numărul de agenți activi sau volumul de mesaje trimise acestora, stațiile de numere funcționează pe programe rigide, trimițând mesaje la ore prestabilite, indiferent dacă există de fapt un mesaj autentic de transmis sau nu. Atunci când nu există un astfel de mesaj, se transmitea un trafic de „umplere” aleatoriu. Traficul de umplere trebuia să fie imposibil de distins de către un străin de mesajele reale, fără a se divulga cât de des sau când sunt trimise mesajele adevărate.

Până aici nimic deosebit. Existența stațiilor de numere a devenit publică iar tehnica de cifrare/descifrare cu sistemul de substituție OPT erau cunoscută de orice cifrator. Cu toate acestea, Strzok menționează două detalii interesante care n-au fost publicate anterior și care ar fi putut soluționa misterul uneia din cele mai cunoscute stații de numere din nordul Americii.

În primul rând, *Compromis* dezvăluie că FBI a constatat că, în cel puțin o parte din timpul când ilegalii erau investigați, mesajele destinate lor nu mai erau trimise de un emițător din Rusia (probabil datorită unor dificultăți de recepție în SUA), ci de către stația cubaneză de numere pe unde scurte. Acest lucru era un pic surprinzător, deoarece în acea perioadă (2000-2010), Uniunea Sovietică, protectorul guvernului cubanez, încetase să mai existe.

Stația de numere cubaneză era oarecum legendară. Era o stație puternică, operată de Directoratul de Informații al Cubei, parțial dotată chiar cu echipamente tehnice americane. În timp ce transmisiile sale de numere au luat o varietate de forme de-a lungul anilor, la începutul anilor 2000 aceasta funcționa non-stop, transmițând atât în codul vocal, cât și în codul Morse. Postul a fost și rămâne auzit puternic. În acea perioadă, fiecare transmisie orară programată consta dintr-un preambul urmat de trei mesaje, fiecare alcătuit în întregime dintr-o serie de grupuri de cinci cifre (o scurtă perioadă de tăcere separa cele trei mesaje). Transmiterea celor trei mesaje dura aproximativ 45 de minute, fie în voce, sau în cod Morse, în funcție de ora și frecvența programate. La fiecare oră, același lucru, previzibil în timp util.

Transmisiunea urma formatul standard al stației de numere cubaneze din acea perioadă, începând cu un preambul „Atención” care lista trei identificatori din cinci cifre pentru cele trei mesaje care urmau și se termina cu „Final, Final”. Primul dintre cele trei mesaje începea la 3:00, al doilea la 16:00 și al treilea la 23:00, cu semnarea „finală” la sfârșit. Transmisiile păreau plictisitoare, dar și ciudat de captivante.

Și aici intervine misterul. În 2007, s-a observat o anomalie ciudată: unor mesaje le lipsea complet cifra 9 („nueve”). Majoritatea mesajelor o aveau așa

cum era de așteptat întrucât mesajul cifrat cu OTP asigura o distribuție integrală a cifrelor 0-9. Dar alte mesaje nu aveau deloc 9. Se pare că cifra 9 a început să lipsească din mesaje în jurul anului 2005. Acest lucru părea foarte ciudat. Modul în care funcționa OTP-ul asigura o distribuție uniformă a tuturor celor zece cifre în textul cifrat. Posibilitatea ca un mesaj întreg să nu aibă cifra 9 (sau orice altă cifră) părea imposibilă. Și totuși, astfel de mesaje erau transmise, și chiar destul de des.

Din analiză, concluzia cea mai probabilă era că mesajele fără cifra 9 constituiau trafic de umplere inactiv sau că generatorul de numere aleatorii folosit pentru a crea cheia de cifrare mesajelor avea o eroare sau opera cu un defect care împiedica includerea cifrei 9. Aceasta ar fi fost o eroare foarte gravă, deoarece ar fi permis unui ascultător să distingă cu ușurință traficul de umplere de traficul real. Ar fi declanșat tipul de analiză a traficului pe care sistemul conceput trebuia să-l împiedice. Mesajele fără cifra 9 au durat aproape zece ani. Dacă ar fi fost considerat ca fiind o vulnerabilitate a internetului, ar fi putut fi numit atacul „Nein Nines”, o adevărată încurcătură lingvistică, ceea ce ar fi condus la resemnare că nu se va afla niciodată.

Și asta ne duce la a doua observație din cartea lui Strzok. „*Compromis*” nu spune nimic despre lipsa numerelor, dar menționează că FBI a exploatat o eroare gravă din partea expeditorului: FBI a putut să spună când au fost și nu au fost trimise mesaje în intervalul de timp săptămânal când suspectul cuplu a fost observat în camera în care au recepționat traficul radio. Și mai rău (pentru ilegali), sloturile pentru mesaje goale s-au corelat perfect cu perioadele în care cuplul suspect călătorea și nu putea recepționa mesajele. Această observație a ajutat la confirmarea suspiciunilor FBI și, în cele din urmă, a dus la arestarea și expulzarea lor (împreună cu restul rețelei ilegale rusești).

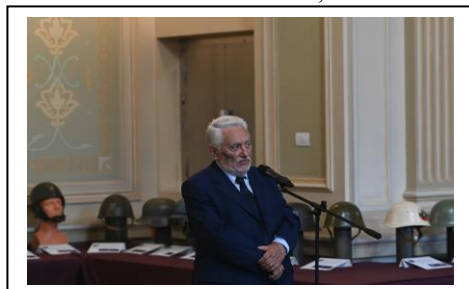
În mod ironic, nu a fost prima dată când spionajul rus/sovietic a fost descoperit datorită practicilor neglijente din comunicațiile radio.

COLECȚIA DE CĂȘTI MILITARE A GENERALULUI CORNEL BIRIȘ

Redacția

O expoziție inedită a oferit o călătorie prin timp și spațiu de-a lungul unui secol și jumătate de istorie, în salonul „Carol I” al Bibliotecii Centrale Universitare din București, între 14 și 18 septembrie 2022.

În cadrul colecției „Căști de război fără soldați – incursiune în evoluția căștilor militare”, realizată de colegul nostru generalul Cornel Biriș, au fost expuse 120 de piese fabricate pe parcursul ultimilor 150 de ani în diverse țări. Fiecare cască avea povestea sa: a celui care a conceput-o și fabricat-o, a celui care a purtat-o și a celui

care a avut grijă ca istoria ei să nu se piardă.

Despre povestea cum s-a născut această colecție, Gl. (rtg.) **Cornel Biriș** ne-a explicat pe scurt:

„Colecționarul este o specie aparte, care naște curiozitate și este privit de la distanță. Toată lumea se întreabă cum m-am apucat să colecționez căști de război. Acum 50 de ani, când am început activitatea de colecționar, am trăit o întâmplare ce avea să-mi influențeze preocupările de viață. Un amic al meu avea o pasiune. Unde mergeai cu el și vedea un lucru, spunea „asta îmi trebuie mie!” Strângea tot ce prindea în jurul lui. Lumea îi spunea „Hârciogul”.

A venit într-o zi la mine și mi-a spus: „Am o rugămintă! Tu pleci temporar pe afară, ai diferite deplasări. Când vii, ia mărunțul care îți rămâne și dă-mi-l mie. Eu colecționez monede”. În următoarele luni am tot strâns monede și m-am dus să i le dau. Am căutat de câte ori mergeam în străinătate să fac rost de monede și m-am surprins schimbând din bani mai mari ca valoare, ca să am pentru prietenul meu. Scenariul s-a repetat: „Moșule, ți-am adus punguța cu doi bani”. El mi-a mulțumit și la un moment dat mi-a spus că are să-mi aducă ceva. A intrat în camera alăturată. S-a întors cu o cască de război. S-a uitat la ea, a întors-o pe toate părțile, i-a încercat cu multă atenție gorjera, pentru cei care nu știu este curelușa cu care se prinde casca de bărbie. A văzut că e prinsă bine, a întors-o, a mângâiat-o pe calotă și mi-a spus: „Ți-o dăruiesc! Asta este mulțumirea mea”. N-am dat importanță, am băgat-o în geantă, am plecat, am ajuns acasă și am pus-o undeva într-un loc bine păzit.

A trecut timpul, au mai urmat scene de genul de mai sus. După alte 3-4 întâlniri m-a chemat în camera alăturată. Am avut un șoc. Era o bibliotecă mare cât un perete, iar pe fiecare raft erau căști militare. Prima senzație a fost că omul e dus cu capul! A început să-mi explice despre fiecare cască. După vreo 10

minute, i-am spus că trebuie să plec urgent. Nu m-a lăsat, a luat o altă cască, a mângâiat-o, a verificat din nou gorjera, și mi-a dat-o cadou. La plecare mi-a spus: „Din acest moment ești colecționar!” Am luat-o, am pus în același loc bine protejat.

După un timp am fost la un târg de antichități, unde am zărit o cască militară. Nu semăna cu cele două pe care le aveam, nici cu cea pe care o purtam în cadrul activităților militare specifice. Am luat-o, am verificat gorjera, imitându-l pe prietenul meu, iar vânzătorul mi-a spus complice:

„Sunteți colecționar! Cred că

știți ce cască e!” I-am spus: „Bineînțeles”, deși habar n-aveam. Când mi-a zis prețul, am zis că mă gândesc. M-am mai plimbat pe acolo și am ajuns din nou la standul cu casca de război. Vânzătorul mi-a zis: „S-a mărit prețul, dar dumneavoastră vi-o ofer cu aceiași bani, pentru că sunteți colecționar”. Am luat-o până la urmă, am plecat bucuros acasă că am mai făcut o achiziție.

Chestiunea asta cu colecțiile este boală grea când devine pasiune. Cert este că această pasiune care la mine s-a desfășurat timp de 50 de ani, are și o parte mai puțin vizibilă. Trebuie să citești mult, să te documentezi, pentru că fiecare obiect, care poate părea la fel cu altele, sau neînsemnat, are în spate nu numai o istorie a celui care a purtat-o, ci și a celui care a gândit-o, scopul pentru care a fost făcut. Am citit istoria conflictelor militare, descrieri geografice, studii făcute de medici militari.

Așa am reușit în cei 50 de ani să-mi dau seama de importanța pe care oameni politici, de stat, cu cariere de excepție, care au condus popoare în războaie importante, crude și dure, împreună cu comandanții militari ai acelor armate, au dat acestui element esențial de protecție: Casca de Război. Ea apără principalul organ al soldatului”.

CUVÂNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ

1. CUM TREBUIE SĂ NE LĂSĂM ÎNTRU TOTUL VIAȚA, VOIA ȘI ACTIVITATEA NOASTRĂ ÎN VOIA LUI DUMNEZEU

Un teolog renumit s-a rugat vreme de opt ani cu osârdie și fără încetare lui Dumnezeu să-i descopere un om care să-i poată arăta calea dreaptă și adevărată către dobândirea Împărăției Cerurilor.

Într-o zi, când teologul acesta era cuprins de cea mai puternică dorință de a găsi un astfel de om și nu se putea gândi la nimic altceva decât numai la a vedea un învățător și îndrumător al tainicului adevăr, și-a sporit rugămințile sale fierbinți către Dumnezeu și dintr-o dată a auzit un glas ceresc, care i-a spus: „**Du-te la ușile bisericii și vei găsi omul pe care-l cauți!**”.

Ascultând de glasul acesta, teologul a mers repede și la ușile bisericii a găsit un cerșetor în zdrențe, ale cărui picioare erau pline de bube și de puroiul care curgea din ele.

Înțeleptul teolog s-a apropiat de el și l-a salutat zicând: **Bună dimineața îți doresc, bătrâne!**

La aceasta, bătrânul a răspuns: **Niciodată nu am avut o dimineață rea.**

Înțeleptul teolog, corectându-și parcă primul său salut, a spus: **Să îți dea Dumnezeu tot binele!**

Iar săracul a răspuns: **Niciodată nu m-a lovit vreun rău.**

De aceasta înțeleptul teolog s-a îndoit, gândind în sine să că cerșetorul nu a auzit bine sau, poate era surd. Și, exprimându-și altfel salutările sale și bunele urări către bătrân, i-a spus acestuia: **Ce-i cu tine, bătrâne? Eu îți doresc toată fericirea.**

Iar săracul i-a răspuns: **Niciodată nu am fost nefericit.**

Teologul, gândind că cerșetorul era foarte vorbăreț și dorind să încerce priceperea lui, i-a spus: **Voiesc ca toate dorințele să ți se împlinească și tot ceea ce voiești, să-ți trimită Dumnezeu.**

- **Eu**, a răspuns săracul, **nimic din ceea ce-mi dorești nu caut; totul este de acord cu dorința mea, dacă nu-mi fac alte planuri pentru viață și trăiesc după voia lui Dumnezeu.**

Înțeleptul teolog, făcându-se că pleacă și că-și ia rămas bun de la cerșetor, i-a spus acestuia: **Dumnezeu să te păzească, omule bun, pentru că nu ești atras de viața îndestulată, dar te rog, spune-mi: Cum de ești tu singur fericit printre cei ce suferă pe pământ? Așadar, în zadar a spus Iov: Omul născut din femeie**

are puține zile de trăit, dar se satură de necazuri (Iov 14,1). Cum de ești tu singur izbăvit de toate relele împrejurări și de necazuri? Nu înțeleg îndeajuns convingerile și ideile tale.

La acestea cerșetorul a răspuns: Tot ceea ce ți-am spus, domnul meu, adevărat ți-am spus. Când mi-ai urat o dimineață bună, eu ți-am răspuns că niciodată nu am avut o dimineață rea, pentru că totdeauna am fost mulțumit de soarta ce mi-a dat-o Dumnezeu; a nu căuta fericirea și izbânzile lumești este pentru mine cea mai mare fericire.

Norocul, bunăstarea sau relele întâmplări nu vatămă pe nimeni, afară de cei care ori și le doresc puternic și aleargă după ele, ori fug de ele și se tem de răul pricinuit de ele; dar eu nu caut bunăstarea și nu țin la ea, ci mă rog doar Tatălui Ceresc, Care cârmuiește totul spre binele fiecărui om, atât ceea ce este plăcut cât și ceea ce este neplăcut pentru cer, căci El știe cu desăvârșire ce este pentru fiecare om adevărat și mântuitor.

De aceea și spun că niciodată nu am fost nefericit, căci tot ce se întâmplă în viața mea este după dorința mea: când rabd de foame, mulțumesc pentru aceasta Dumnezeuului Celui Atoatevăzător; când gerul mă arde ca focul sau ploaia mă udă cu găleata sau alte stihii năvălesc asupra mea, dau slavă lui Dumnezeu pentru ele; când cineva își bate joc de mine, se năpustește asupra mea și mă nedreptățește, și atunci mulțumesc lui Dumnezeu, căci sunt încredințat că toate acestea mi se întâmplă cu voia lui Dumnezeu și tot ceea ce ne trimite Dumnezeu este spre binele nostru, spre desăvârșirea noastră. Așadar, tot ceea ce îmi trimite Dumnezeu sau îngăduie ca ceilalți să-mi facă ori bine, ori rău, pe toate le primesc la fel ca și din mâna Tatălui Celui Milostiv, le primesc cu toată inima și îmi doresc numai ceea ce dorește Dumnezeu și ce îngăduie El celorlalți să-mi facă.

Astfel, totul se întâmplă și se săvârșește pentru mine după voia lui Dumnezeu și totodată după propria mea dorință. Vrednic de milă este cel ce socotește așa numita fericire lumească fiind ceva important și esențial și iarăși cu adevărat nefericit este cel ce caută într-un bine lumesc deplina sa mulțumire; adevărata mulțumire și fericire are în viața aceasta numai cel ce s-a lăsat pe sine cu adevărat în voia lui Dumnezeu și își petrece viața de aici după voia lui Dumnezeu, fără a i se împotrivi în vreun fel.

Căci voia Domnului este plinătatea desăvârșirii și a bunătății; ea nu se schimbă niciodată și în afara ei nu există altă voie, mai bună, mai dreaptă, ea singură rostește sentința dreaptă pentru toți, iar ei nimeni nu-i poate da sentința dreaptă, care s-o mustre pentru împotrivire. Eu pun toată osârdia mea și cu tot cugetul meu năzuiesc ca totdeauna să-mi doresc ceea ce Dumnezeu dorește de la făpturile raționale, în general, și de la mine, cel sărman, în special.

De aceea, niciodată nu am fost nefericit, căci toată voia mea am lăsat-o întru totul în mâinile lui Dumnezeu, așa încât dorința sau nedorința inimii mele sunt aceleași cu dorința lui Dumnezeu față de mine sau cu purtarea Lui

de grijă pentru mine și eu îi mulțumesc lui Dumnezeu în orice stare a mea pentru mila primită de la El, chiar dacă, în general, pare amară.

- Conștient spui toate acestea?, l-a întrebat teologul. Dar spune-mi, te rog: De ar voi Dumnezeu să te arunce în iad, tot aceste gânduri vei avea, pe care mi le-ai spus mie acum?

Atunci cel sărac cu duhul dintr-o dată a glăsuț: *Să mă arunce El pe mine în cele mai de jos ale pământului? Să-ți fie știut, astfel, că eu am două brațe foarte puternice, cu care mă voi agăța de Dumnezeu: un braț este smerenia adâncă, dovedită prin aducerea mea ca jertfă lui Dumnezeu, iar celălalt braț este iubirea nefățărnice față de Dumnezeu care se revărsă din acest centru adânc peste tot aproapele meu prin faptele mele binefăcătoare către el. Cu aceste două brațe mă voi agăța tare de Dumnezeu și, oriunde m-ar trimite El pe mine, Îl voi trage și eu pe El odată cu mine și cu adevărat îți spun că mai plăcut ar fi să fiu cu Dumnezeu în afara cerului decât fără Dumnezeu în cer.*

Răspunsul acesta a produs mare uimire în mintea și cugetele înțeleptului teolog; înăuntrul își dădea seama că acea cale, ce i-o arătase lui bătrânul, ducea pe fiecare drept la Dumnezeu fără să se rătăcească, și că ea era, într-adevăr, cea mai bună cale dintre toate căile ce duceau la Dumnezeu. Și înțeleptul teolog a voit să descopere mai mult înalta înțelepciune ce se ascundea sub învelișul grosolan al trupului îmbătrânit:

- De unde ai venit aici?, l-a întrebat înțeleptul pe bătrân.

- De la Dumnezeu am venit.

- Și unde L-ai găsit pe Dumnezeu?

- Acolo unde am lăsat toate lucrurile create, a răspuns bătrânul.

- Iar pe Dumnezeu unde L-ai lăsat?

- Pe Dumnezeu L-am lăsat în mâinile curate și în voia cea bună.

După aceea, înțeleptul l-a întrebat pe bătrân: *Cine ești tu bătrâne, și din ce clasă de oameni faci parte?*

Săracul a dat imediat următorul răspuns: *Oricine aș fi, eu sunt mulțumit cu soarta mea și nu o dau pe bogățiile tuturor împăraților. Împărat poate fi orice om care știe a se călăuzi și a se stăpâni pe sine cu înțelepciune.*

- Tu ești împărat?, l-a întrebat înțeleptul pe sărac. Unde este împărăția ta?

- Acolo, a răspuns săracul, arătând cu degetul spre cer. Împărat este cel căruia împărăția îi este scrisă în Cartea judecăților cu litere aparte.

Dorind să pună sfârșit întrebărilor, înțeleptul l-a întrebat pe cerșetor: *De la cine ai învățat, bătrâne, ceea ce mi-ai spus acum în răspunsurile tale, cine ți-a pus în minte acestea?*

- Cu adevărat îți voi descoperi și aceasta, domnul meu! Eu toate zilele mi le petrec în rugăciune, în tăcere sau meditații bune și cucernice, dar cel mai mult am în minte fără încetare grija pentru cum să intru mai puternic și mai strâns în legătură cu Dumnezeu prin supunerea neîncetată față de voia lui cea

sfântă. Această lăsare totală în voia lui Dumnezeu îl poate învăța pe omul silitor multe lucruri adevărate, bune și sfinte, atât în știință cât și în viață.

Multe întrebări ar mai fi vrut să-i pună înțeleptul celui sărac cu duhul, însă, având nădejde tare că va găsi un alt moment prielnic, și-a luat rămas bun, zicând: „***Fii sănătos, bătrâne!***”, și a plecat de la el, cugetând mult în sinea sa și zicând: iată, am găsit un învățător adevărat al căii ce duce drept la Dumnezeu.

Această opoziție dintre înțelepciunea duhovnicească și înțelepciunea lumească o arată Iisus Hristos în rugăciunea Sa de mulțumire către Dumnezeu Tatăl, zicând: „***Te slăvesc pe Tine, Părinte, Doamne al Cerului și al pământului, căci ai ascuns acestea de cei înțelepți și pricepuți și le-ai descoperit pruncilor (adică celor curați cu inima).***

Da, Părinte, căci așa a fost bunăvoința înaintea Ta (Matei 11,25-26)”.

Într-adevăr, sub o haină zdrențuroasă, deseori se ascunde înalta înțelepciune. Și cine ar putea presupune și crede că într-un om atât de simplu, necunoscut, s-ar afla o cunoaștere atât de înaltă a Ființei Dumnezeiești?!

Cine ar putea crede că ar putea găsi în simplitatea cea fără carte o gândire atât de înaltă, ca cea a bătrânului sărac despre cele două brațe ale puterii nebiruite: *despre lăsarea totală în voia lui Dumnezeu și despre iubirea neîncetată față de El*, exprimată prin împlinirea poruncilor Lui. Cu aceste brațe, într-adevăr, Dumnezeu îngăduie să Se lege pe Sine de om, iar de celelalte legături Se depărtează! (*Iliotropion*).

ISTORIOARĂ:

La preaînțeleptul împărat Solomon a venit un orășean de seamă și a zis:

- Împărate, nu știu ce să mă fac. Fiecare zi seamănă una cu alta, nu mai deosebesc apusul de răsărit. Am de toate, dar de ce sunt așa nefericit?

Solomon ședea pe malul unui iaz și se uita la pești. L-a întrebat pe orășean:

- Dar tu ce vrei de la viață? Ce vis ai?

- La început visam să scap de robie, și acest vis mi s-a împlinit. Pe urmă, visam ca negoțul meu să-mi aducă venituri mari. Acum sunt bogat, n-am ce să mai doresc.

- Omul care n-are niciun vis seamănă cu un pește din acest iaz - a răspuns Solomon.

Pentru ei, toate zilele seamănă între ele, nici ei nu deosebesc apusurile de răsărituri. Singura deosebire între voi este că tu te-ai închis singur în iazul tău, și dacă în viața ta n-o să apară un vis nou, o să bântui de plictiseală prin casă în continuare, iar înaintea morții o să înțelegi că ai trăit degeaba.

- Înseamnă că de fiecare dată când îmi ating scopul trebuie să caut unul nou, și când mi se va împlini un vis să găsesc îndată altul?

Da! - a zis Solomon. Numai înaintând pe cale omul își dobândește fericirea”.

(Apa Vieții, 300 istorioare cu tâlc duhovnicesc)

2. GENERAȚIILE DE LA AVRAAM PÂNĂ LA HRISTOS

„Așadar, toate generațiile de la Avraam până la David, patrusprezece; și de la David până la mutarea în Babilon, generații patrusprezece; și de la mutarea în Babilon până la Hristos, generații patrusprezece...”

Evanghelistul Matei a împărțit toate generațiile în trei grupe, ca să arate că iudeii nu s-au făcut mai buni chiar dacă li s-a schimbat forma de guvernământ; au fost tot atât de păcătoși și când au fost guvernați de aristocrați, și când au fost guvernați de stăpânitori, și când au fost guvernați de oligarhi; n-au ajuns mai virtuoși nici când au fost ocârmuiți de conducători de popoare, nici când au fost ocârmuiți de preoți, nici când au fost ocârmuiți de împărați. Evanghelistul a socotit ca generație și timpul robiei babilonice, precum și pe Hristos însuși, unindu-L cu noi în totul, și ne reamintește și de robia babilonică pentru a ne arăta că iudeii n-au ajuns mai înțelepți nici când au fost luați ca robi. Prin urmare, oricum am privi lucrurile, vedem că era absolut necesară venirea lui Hristos.

- *Pentru care pricină, evanghelistul Marcu nu procedează așa și nici nu face genealogia lui Hristos, ci pe toate le spune pe scurt?* După părerea Sf. Ioan Gură de Aur, Matei și-a scris Evanghelia sa înaintea celorlalți, de aceea face cu mai multă grijă genealogia Mântuitorului și stăruie asupra faptelor mai importante. Evanghelistul Marcu a scris Evanghelia sa în urma lui Matei, de aceea urmează o cale mai scurtă, istorisind fapte spuse și cunoscute deja.

- *Dar atunci, pentru ce evanghelistul Luca mai face genealogia Domnului, ba încă mai pe larg?* Pentru că Matei deschisese această cale înaintea lui Luca, Luca vrea să ne învețe mai multe lucruri decât cele spuse de Matei. Fiecare din cei doi evangheliști, Marcu și Luca, a călcat pe urmele dascălilor lor. Luca l-a imitat pe Pavel, ale cărui cuvinte curgeau mai năvalnic și mai bogat decât apa râurilor, Marcu l-a imitat pe Petru, care se îngrijea mai mult de scurtimea cuvintelor.

- *Dar pentru ce Matei, când și-a început Evanghelia, n-a spus așa cum spuneau profeții: „Vedenia pe care am văzut-o”, sau „Cuvântul care s-a făcut către mine”?* Pentru că și-a adresat Evanghelia unor oameni de bună credință, care îl ascultau cu foarte mare atenție. În afară de asta, minunile săvârșite de Mântuitorul strigau încă în urechile lor, iar cei care primiseră Evanghelia erau niște oameni foarte credincioși. Pe timpul profeților nu s-au făcut atâtea minuni care să adeverească spusele lor; apoi profeții mincinoși făceau un mare abuz de cuvinte, iar poporul iudeu le dădea lor mai multă atenție decât profeților adevărați. Din pricina asta era necesar ca profeții să-și înceapă așa profețiile lor. Dacă se făceau minuni și pe vremea lor, apoi acestea se făceau pentru barbari, ca să-i aducă la credința într-un singur Dumnezeu și care să le arate puterea lui Dumnezeu; iar dacă uneori inamicii îi biruiau, atunci iudeii socoteau că sunt biruiți pentru că zeii dușmanilor lor erau mai puternici, ca în Egipt - de unde a

ieșit un popor foarte amestecat -, iar mai târziu în Babilon, minunile din cuptor și visurile; s-au făcut minuni și în pustie, când erau numai ei singuri, așa precum s-au făcut minuni și la noi. Da, și la noi s-au făcut multe minuni la început când lumea a părăsit rătăcirea idolească; dar mai târziu, după ce s-a sădit pretutindeni dreapta credință, minunile au încetat. Iar dacă mai târziu s-au făcut minuni la iudei, ele au fost puține și rare, cum e de pildă atunci când s-a oprit soarele în loc și a mers înapoi. Minuni s-au făcut și în timpul domniei lui Iulian, care i-a întrecut pe toți în necredința lui. Când iudeii au încercat să înalțe din nou templul din Ierusalim, a ieșit foc din temelii templului și i-a împiedicat, iar când Iulian, în beția sa, a poruncit să fie luate sfintele vase, vistiernicul său a murit mâncat de viermi, iar unchiul său, numit tot Iulian, a crăpat la mijloc. Minunea cea mai mare însă a fost că secau izvoarele în locurile în care Iulian voia să aducă jertfă idolilor și că izbucnea foamete în orașele în care intra împăratul. Așa obișnuiește Dumnezeu să facă. Când nenorocirile se înmulțeau și vedea că poporul Său este chinuit și împilat de tirania dușmanilor, atunci Dumnezeu Își arăta puterea Sa. Așa a făcut cu iudeii, când erau în Babilon.

Din cele spuse mai sus, deci este clar că evanghelistul Matei n-a împărțit fără rost și la întâmplare pe strămoșii lui Hristos în trei grupe. Prima grupă merge de la Avraam până la David; a doua, de la David până la strămutarea în Babilon; a treia, de la strămutarea în Babilon până la Hristos.

Când începe genealogia, amintește pe cei doi: pe David și pe Avraam; iar când face recapitularea, tot pe ei îi amintește, pentru că lor le-au fost făcute făgăduințele.

După ce Matei a numit pe toți strămoșii lui Hristos și a ajuns la Iosif, nu s-a oprit aici, ci a adăugat: „**Iosif, bărbatul Mariei**„, arătând cu aceste cuvinte că din pricina Fecioarei l-a trecut pe Iosif în genealogie. Dar pentru ca nu cumva la auzul cuvintelor „**bărbatul Mariei**” să-ți treacă prin minte că nașterea s-a făcut potrivit legilor firii, evanghelistul, prin cuvintele ce urmează, îndepărtează un astfel de gând. „Ai auzit cuvântul „**bărbat**”; ai auzit cuvântul „**mamă**”; ai auzit de numele dat copilului, ascultă acum și felul nașterii!

„Iar nașterea lui Iisus Hristos așa a fost”

Matei nu și-a început Evanghelia sa dintr-o dată cu nașterea lui Hristos, ci amintește mai întâi câte generații erau de la Avraam, câte de la David și câte de la strămutarea în Babilon; prin menționarea acestor generații evanghelistul pune pe cititorul atent să cerceteze timpul cuprins între Avraam și Iosif, arătându-i că acest Iisus este Hristosul cel propovăduit de prooroci. Iar când numeri generațiile și pe temeiul timpului afli că acest Iisus este Hristos; atunci primești cu ușurință și minunea petrecută la nașterea Sa.

Pentru că avea să spună ceva de o însemnătate deosebită, anume că Iisus Hristos S-a născut din Fecioară, evanghelistul, înainte de recapitularea genealogiilor, ascunde taina, spunând „**bărbatul Mariei**”; dar, mai bine spus, întrerupe istorisirea nașterii. Face numerotarea anilor ca să amintească cititorilor că Cel născut este Acela despre care patriarhul Iacov a spus că va veni atunci

când nu vor mai fi peste iudei domni din Iuda, despre care profetul Daniel a prezis că va veni după acele multe săptămâni. Iar dacă vrei să numeri anii spuși de înger lui Daniel și cuprinși în numărul de săptămâni, de la zidirea Ierusalimului și până la nașterea lui Hristos, vei vedea că anii aceștia ne dau exact data nașterii lui Hristos.

Cum S-a născut Hristos? **„Logodită fiind Maria, Mama Lui”**. Evanghelistul n-a spus „Fecioara”, ci simplu: **„Mama”**, ca să fie ușor de primit cuvântul său. Și, după ce mai întâi îl pregătește pe ascultător, care credea că are să audă de o naștere obișnuită, și după ce pune astfel stăpânire pe atenția lui, îl uimește prin anunțarea minunii, spunând: **„Mai înainte de a fi ei împreună, s-a aflat având în pânțe de la Duhul Sfânt”**. Evanghelistul n-a spus: **„înainte de a fi dusă ea în casa mirelui”**, că și era în casa lui Iosif. Era obicei la cei vechi că logodnicele stăteau, de cele mai multe ori, în casa mirelui.

- Dar pentru ce n-a zămislit înainte de a se fi logodit?

- Pentru ca, așa precum am spus de la început, să rămână ascuns deocamdată felul nașterii, pentru ca Fecioara să scape de orice bănuială rea. Când Iosif, care trebuia s-o bănuiască mai mult decât toți, nu numai că n-o vedește, nici n-o face de ocară, ci o ține mai departe în casa lui, are grijă de ea după naștere, atunci este limpede că de n-ar fi fost pe deplin încredințat că zămisirea se datorește lucrării Duhului Sfânt n-ar fi ținut-o și nici nu i-ar fi slujit întru toate. Nu te întreba: cum a lucrat Duhul Cel Sfânt această zămislire din Fecioară? Dacă nu ne putem explica chipul în care se plăsmuiește copilul când se naște în chip firesc, cum putem să ne explicăm, oare, o naștere săvârșită prin minunea Sfântului Duh? Să se rușineze dar cei care caută să pătrundă cu mintea lor nașterea cea de sus a Fiului! Dacă nimeni nu poate explica nașterea aceasta în timp din Fecioară, naștere cu nenumărați martori, prezisă cu atâția ani înainte, văzută și pipăită, cât de mare trebuie să fie nebunia acelor care iscodesc și încearcă să pătrundă cu mintea nașterea cea nespusă a Fiului din Tatăl? Nici arhanghelul Gavriil, nici Matei n-au putut să spună ceva mai mult, ci atât doar că S-a născut de la Duhul Sfânt.

„Iosife, fiul lui David, nu te teme să iei pe Maria, femeia ta”

- Ce înseamnă „să iei”?

- Să o țină în casă, pentru că Iosif cu sufletul o lăsase. „Pe aceasta pe care tu ai lăsat-o, îi spune îngerul, ține-o în casă. Ți-o dă Dumnezeu, nu părinții ei! Nu ți-o dă ca să te căsătorești cu ea, ci ca s-o ții sub acoperișul tău. Ți-o dă prin vocea mea! Așa cum mai târziu Hristos o dă pe Mama Lui ucenicului Său, tot așa și acum îngerul o dă lui Iosif. Îngerul îi spune apoi cu dibăcie și pricina pentru care trebuie s-o ia; nu i-a dat pe față bănuiala cea rea pe care Iosif o avea despre Fecioară, dar pe o cale mai potrivită și mai sfântă i-a îndepărtat din suflet și bănuiala, spunându-i pricina sarcinii Fecioarei și arătându-i că tocmai pricina pentru care s-a temut și pentru care a voit s-o lase, tocmai aceasta îl obligă - de este om drept - s-o ia și s-o țină în casă. Îngerul îi descoperise toate frământările sufletului lui, îi descoperise toată teama lui, îi descoperise ce avea de gând să

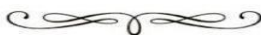
facă, pentru ca, pe temeiul acestora, Iosif să creadă și în zămislirea cea mai presus de fire, căci îngerul avea să-i spună de îndată: „***Va naște Fiu și vei chema numele Lui Iisus***”. Îngerul îi spune: „Tu îi vei pune numele! Nu-i copilul tău, dar poartă-te cu El ca un tată! De aceea, chiar de la punerea numelui, te fac tată Celui născut!”. Apoi, ca nu cumva să bănuiască cineva că Iosif este tatăl Lui, pentru că I-a pus numele, îngerul a spus: „***Va naște Fiu***”; n-a spus: „Îți va naște”, ci numai „***Va naște***”, în general; că Maria nu L-a născut lui Iosif, ci întregii lumi. Pentru această pricină îngerul a adus din ceruri numele Lui! A arătat cu asta că nașterea este minunată, de vreme ce Dumnezeu a trimis de sus lui Iosif prin înger numele copilului. Numele acesta nu-i un nume ca oricare altul, ci o visterie de nenumărate bunătăți.

- Care sunt aceste bunătăți?

- *Izbăvire și iertare de păcate!* „***Că El va mântui pe poporul Său de păcatele sale***”. Și aceste cuvinte ale îngerului sunt neobișnuite! Nu binevestesc izbăvire de războaie, nici de barbari, ci ceva mai mult decât acestea, izbăvire de păcate. Nu numai iudeii sunt popor al Lui Hristos, ci toți care se apropie de Hristos și primesc învățătura Lui. Iată dar că îngerul ne-a lăsat să întrevădem și vrednicia poporului, numind pe poporul iudeu popor al Său. Cuvintele acestea nu arată altceva decât că Cel născut este Copilul lui Dumnezeu și că este vorba de Împăratul celor de Sus. Că nici o altă putere nu poate ierta păcatele, ci numai puterea acelei ființe. Așadar, pentru că am dobândit acest dar atât de mare al iertării păcatelor, să facem totul ca să nu batjocorim o binefacere ca aceasta. Dacă și înainte de primirea cinstei acesteia, păcatele erau vrednice de pedeapsă, cu atât mai mult după ce am primit această nespusă binefacere.

După botez, mulți creștini duc o viață mai păcătoasă decât cei nebotezați, că nu se vede nici un semn în viața lor că sunt creștini. De aceea, nici în oraș, nici în biserică nu poți ști degrabă cine-i credincios și cine-i necredincios, afară doar de a sta în timpul împărtășirii cu Sfintele Taine, ca să vezi cine iese afară și cine rămâne să se împărtășească. *Și ar trebui să cunoaștem pe credincioși nu după locul în care se găsesc, ci după viața lor.* (Omilia IV, Sf. Ioan Gură de Aur)

Pr. Mirea Vîrtejanu

DIN ACTIVITATEA ASOCIAȚIEI

Vara și toamna anului 2022 au oferit ocazia participării membrilor Asociației noastre la numeroase manifestări cu profil cultural-patriotic și istoric (simpozioane, inaugurarea de monumente comemorative, sesiuni de comunicări științifice etc.). Menționăm câteva dintre ele:

1. La 6 iulie 2022, sub egida Academiei Române s-a desfășurat un simpozion de comunicări științifice dedicate aniversării a 25 de ani de Parteneriat Strategic România – SUA. Au rostit alocuțiuni și comunicări Ioan Aurel Pop, președintele Academiei Române, Emil Constantinescu, fost președinte al României în mandatul căruia s-a semnat la București Acordul privind Parteneriatul Strategic România-SUA, foști miniștri și generali în retragere care au comemorat evenimentele de acum un sfert de veac. Din partea Asociației a participat, ca invitat, redactorul șef al revistei *Periscop*, Ioan C. Popa.

2. Pe 17 august 2022, colegul nostru Ion Constantin a participat la Cursurile de Vară ale Universității Populare „N. Iorga”, unde a susținut prelegerea cu tema *Politicile sovietice de purificare etnică în Basarabia*.

În ziua de 25 august 2022, la simpozionul științific online *Relațiile istorice și culturale polono-române de ieri și de astăzi*, organizat de Uniunea Polonezilor din România, dr. ist. Ion Constantin a prezentat comunicarea cu tema *Evoluții poloneze din anii legii marțiale în lumina unor documente recent declasificate ale spionajului românesc*.

3. În ziua de 14 septembrie 2022 (sărbătoarea ortodoxă a Înălțării Sfintei Cruci), o delegație a Asociației noastre (Gh. Bărbulescu, I.C. Popa și H. Dima) a participat, la invitația Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din SRI Argeș, la ceremonia de inaugurare în Cimitirul eroilor din Pitești a unui monument, reprezentat de o cruce comemorativă din lemn de stejar, închinat memoriei *militarilor care au activat pe „frontul nevăzut”* pentru *„apărarea valorilor fundamentale ale României”*. Sintagma *„frontul nevăzut”* (folosită adesea și cu variantele *„războiul secret”, „războiul tăcut”* sau *„războiul invizibil”*) ilustrează activitățile în care au activat patrioți români din toate epocile pentru realizarea și apărarea unității, integrității teritoriale și independenței naționale a Patriei. Memoriei acestor luptători din toate timpurile pe *„frontul nevăzut”,* știuți și neștiuți, mulți fără o cruce de mormânt la capăt, le este

dedicat acest mic monument comemorativ de la Pitești, ca un modest omagiu adus peste timp sacrificiilor lor.

4. Cu prilejul Zilei Armatei Române o delegație a Asociației a participat la manifestarea organizată de ANCMRR „Alexandru Ioan Cuza” din M.Ap.N. la Cercul Militar Național. Vicepreședintele cu probleme sociale, gl.mr. (rtr) Gheorghe Bărbulescu a subliniat în mesajul transmis bunele relații de colaborare între cele două asociații și a adresat urări de sănătate și împliniri tuturor militarilor Armatei noastre, activi, în rezervă și în retragere.

5. Tot de Ziua Armatei, Primăria Sectorului 5 și organizația PSD a Capitalei au organizat un simpozion-conferință la care au participat reprezentanți ai tuturor asociațiilor cadrelor militare în rezervă și în retragere din București. Au fost prezentate comunicări cu tematică din izbânzile Armatei Române pe fronturile de luptă, precum și glorioase și emoționante episoade de fapte de arme ale actualilor rezerviști și cadre în retragere. În încheiere, președintele PSD București, doamna Gabriela Firea, a înmănat participanților diplome de onoare și volumul, deosebit de interesant ca realizare editorială și conținut, „*Marea Istorie Ilustrată a Românilor*”. La manifestare au fost invitați din partea ACMRR din SIE gl.mr. (rtr) Petru Neghiu, președinte și gl.bg. (rtr) Gheorghe Iordache, secretar general.

6. La 25 noiembrie, președintele Asociației, gl.mr. (rtr) Petru Neghiu a participat la Adunarea Generală a Asociației Ofițerilor în Rezervă și Retrageri din România (AORR), ca invitat al președintelui acesteia, gl.lt. (r) Virgil Bălăceanu.

În mesajul prezentat, în numele Consiliului director, se arată: „*Profund încredințați că întărirea relațiilor dintre asociațiile noastre, atât în mod direct, nemijlocit, cât și în coordonatele Acordului-Cadru dintre Asociațiile semnatare, constituie bază temeinică pentru convenirea unor măsuri care să determine factorii de decizie politică și guvernamentală în sporirea preocupării pentru crearea cadrului normativ de reglementare a prevederilor Statutului cadrelor militare, membrii Consiliului director al ACMRR din SIE asigură conducerea AORR de tot sprijinul și cooperarea în perioada următoare*”.

*

O perioadă din toamna acestui an, reparațiile de la sediul Asociației au limitat posibilitățile de relaționare a Biroului executiv și Consiliului director cu membrii ACMRR, încât activitățile s-au desfășurat mai cu seamă la nivel de colaborare cu alte asociații. Odată cu finalizarea lucrărilor, în noul an ne vom relua activitatea în clădirea renovată.

Biroul executiv al Asociației

